Bundel van de Commissievergadering Wijchen van 20 mei 2021

Agenda bijlagen

Agenda 2021-05-20 Commissievergadering.pdf

1 Opening en mededelingen

2 Vaststellen verslag van de commissievergadering van 8 april 2021
- Conceptverslag commissievergadering 8 april 2021.pdf

3 Mededelingen van het college

4 Vragen aan het college over de gemeenschappelijke regelingen

5 Rondvraag

6 59350 Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen-West, beslisnota
- Dossier 2408 voorblad
- Beslisnota Gemeenteraad Wijchen West - Gebiedsvisie
- Bijlage 1: Eindrapportage Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen-West.pdf
- Bijlage 2: Intentieovereenkomst Wijchen-West
- Bijlage 3: Printversie Eindrapportage Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen West.pdf

7 59084 Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030, informatienota
- Dossier 2396 voorblad
- Informatienota Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030
- Bijlage 1 Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020 - 2030

8 54931 principe verzoek planologische medewerking windpark A50, beslisnota
- Dossier 2466 voorblad
- beslisnota raad verzoek planologische medewerking Windpark A50
- Bijlage 1 principeverzoek Windpark Wijchen-A50 - brief incl. bijlagen
- bijlage 2 raad 2097561 Hekkelman Advokaten memo advies verzoek windpark A50
- bijlage 3 brief GLK plannen windturbines Hernen-Niftrik-Batenburg

9 60550 Inventarisatie huisvesten kerncentrale, informatienota
- Dossier 2507 voorblad
- informatienota raad "inventarisatie husvesten kerncentrale"
- bijlage 1: brief provincie "inventarisatie husvesten kerncentrale"
- bijlage 2: brief aan provincie antwoord "inventarisatie husvesten kerncentrale"

10 59627 Pumptrackbaan Wijchen West, informatienota
- Dossier 2555 voorblad
- Informatienota Raad Pumptrackbaan Wijchen West.DOCX

11 58872 Onderzoeksrapport Rekenkamercommissie DoeMee Toezicht en handhaving Openbare orde en veiligheid, beslisnota
- Dossier 2457 voorblad
- Beslisnota Rapport Rekenkamercommissie DoeMee
- Rapport Rekenkamercommissie -Toezicht en handhaving op openbare orde en veiligh

12 Sluiting

Gemeente Wijchen

AGENDA COMMISSIEVERGADERING
Donderdag 20 mei 2021 om 19.30 uur
Digitaal via MS Teams
Voorzitter: Pim Verbeeten
Opening en mededelingen *Spreektijd vergadering: 12 minuten per fractie (1e termijn en rondvraag); college 30 minuten (incl. rondvraag).*
Vaststellen verslag van de commissievergadering van 8 april 2021
Mededelingen van het college
Vragen aan het college over de gemeenschappelijke regelingen
Rondvraag
Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen-West, beslisnota (59350)
Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030, informatienota (59084)
Principe verzoek planologische medewerking windpark A50, beslisnota (54931)
Inventarisatie huisvesten kerncentrale, informatienota (60550)
Pumptrackbaan Wijchen West, informatienota (59627)
Onderzoeksrapport Rekenkamercommissie DoeMee Toezicht en handhaving Openbare orde en veiligheid, beslisnota (58872)
Sluiting

CONCEPT

Verslag van de Commissievergadering gehouden op 8 april 2021 om 19.30 uur via MS Teams

Voorzitter:	mevr. K. Hoogteijling
Aanwezig:	dhr. R.L.A. Albersnagel (Kernachtig Wijchen), dhr. W.J. van den Boogaard (Kernachtig Wijchen), dhr. J.M. Demmers (D66), dhr. B.G.B. Derksen (CDA), dhr. J.M.T. Evers (Kernachtig Wijchen), dhr. C.K. van Galen (D66), dhr. P.G.W. Gatzen (PvdA), dhr. L.J.P.G. Herms (Wijchen Lokaal), dhr. J.P. de Kievit (Groen Sociaal Wijchen), dhr. T.R.D. Klinkhamer (Kernachtig Wijchen), dhr. W.T.M.J. Krale (VVD), dhr. A.J. van Kuppeveld (Wijchen Lokaal), dhr. J.H.M. Loeffen (Groen Sociaal Wijchen), dhr. M.J.H. Lukkezen (D66), dhr. Y.J.T.M Merkus (PvdA), mevr. A.C.M. Peters-Vroom (VVD), dhr. J.G.F.M. Peters Sengers (CDA), dhr. W.H.M. Roosenboom (PvdA), dhr. P.M. van 't Schip (Wijchen Lokaal), dhr. M.A.J. Verharen (Kernachtig Wijchen), dhr. L.R. Verploegen (VVD), dhr. M.C.G. van Wanroij (CDA), mevr. E.A.J. Wittenberg (D66), dhr. D. van den Wollenberg (VVD)
Griffie:	mevr. A.B. Berendsen, mevr. M-C Heuvelmans
Genodigden:	dhr. T.T.M. Burgers (wethouder), dhr. N.G. Derks (wethouder), dhr. G.W.R. Gerrits (wethouder)
Insprekers:	Agendapunt 6: De heer Francissen (woordvoerder namens de VvE Wighenerpark, de BOB en de verhuurders) en mevrouw Slootmans (inspreker op persoonlijke titel, bewoner Wighenerhorst) Agendapunt 7: De heer Vennekens (bestuurslid Energiecoöperatie Leur e.o.) en de heer Oldenzeel (Windcoöperatie Wijchen i.o.)
Notulist:	mevr. M. van Wijk (Verslagbureau More Support)

---

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en meldt de spreektijden. Ze schetst de gebruikelijke werkwijze tijdens een digitale commissievergadering en meldt dat ten behoeve van archivering en verslaglegging een opname van de vergadering wordt gemaakt.

2. Vaststellen verslag commissievergadering van 11 maart 2021

Er zijn geen wijzigingen op het verslag binnengekomen.

Besluit: Het verslag van de commissievergadering van 11 maart 2021 wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen van het college

Er zijn geen mededelingen van het college.

4. Vragen aan het college over de gemeenschappelijke regelingen

Er zijn geen vragen aan het college aangaande de gemeenschappelijke regelingen.

5. Rondvraag

5.a – Vraag D66 over TONK

De heer Demmers geeft aan, dat vanaf medio maart de mogelijkheid bestaat om een aanvraag te doen voor de zogenaamde TONK – de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten. Gemeenten kunnen hierbij grotendeels zelf de exacte voorwaarden bepalen wat. Het ministerie heeft aan gemeenten gevraagd, deze regeling ruimhartig toe te passen. Toch lijkt landelijk het aantal aanvragen te stagneren.
D66 heeft een aantal vragen naar aanleiding van de TONK-regeling:

- Blijft het aantal aanvragen in Wijchen ook achter bij de aanvankelijke verwachting?
- Hoeveel aanvragen zijn ingediend en voor welk bedrag is gehonoreerd?
- Wat de basis is geweest voor de gemeentelijke vaststelling? Spreker verwijst wat dit betreft naar de informatie op de gemeentelijke website.
- Waarom wordt via de website niet direct duidelijk tot welk bedrag aan ondersteuning de aanvraag kan leiden?
- Waarom neemt Wijchen het vermogen van aanvrager voor deze bedragen mee in de beoordeling?
- Denkt het college - achteraf gezien - ook gezien de gehanteerde voorwaarden voor omliggende gemeenten, dat Wijchen de regeling ruimhartig genoeg heeft toegepast?
- Bestaat er voldoende ruimte voor maatwerk?

Uit gesprekken met onder andere de Koninklijke Horeca Nederland in Wijchen blijkt dat angst één van de redenen is waarom wordt afgezien van het aanvragen van de TONK- en TOZO-steun. Deze angst is, dat de slechte financiële positie van de aanvrager en diens bedrijf op straat komt te liggen. D66 vraagt of de vertrouwelijke behandeling van de aanvragen op de website vermeld kan worden.

Betrokken ondernemers zijn ervan geschrokken dat de verstrekte NOW-steunbedragen openbaar op een website zijn geplaatst.

Wethouder Derks meldt dat het CDA over ditzelfde onderwerp schriftelijke vragen heeft ingediend. De TONK-regeling voor Wijchen is 16 maart door het college vastgesteld. Sinds 23 maart is het mogelijk om een beroep te doen op deze regeling. Op 25 maart heeft het college de raad hierover mondeling geïnformeerd.

Als portefeuillehouder vindt de wethouder het eigenlijk nog te vroeg om harde conclusies te verbinden aan de gestelde vragen.

Het aantal aanvragen blijft inderdaad achter bij de verwachting. In beginsel is voor beperkte communicatie gekozen ten aanzien van de regeling om te zien hoeveel aanvragen er zouden binnenkomen. Op 8 april zijn duizend brieven gestuurd naar ondernemers om hen individueel op de bestaande mogelijkheid te wijzen. De komende weken worden de onlinekanalen ingezet. Binnenkort verschijnt ook de nieuwsflits voor Wijchense ondernemers waarin zij op deze mogelijkheid worden gewezen.

Op dit moment zijn nog geen aanvragen gehonoreerd. Op een later moment zal de portefeuillehouder de raad informeren over de exacte getallen.

Het college stond voor een dilemma. Aan de ene kant werden gemeenten opgeroepen ruimhartig met de regeling om te gaan. Tegelijkertijd wordt de gemeentekas aangesproken mocht een tekort ontstaan op deze regeling. Vanuit de insteek ‘hoe meer ruimte, hoe meer risico’ acht de wethouder enige terughoudendheid van het college terecht. In het proces hebben de gemeenten en het Rijk van Nijmegen elkaar op de hoogte gehouden van de beleidsregels. De gemeenten in de regio doen ongeveer hetzelfde. De exacte bedragen zijn op de website vermeld onder ‘vragen en antwoorden’.

Het college wil zoveel mogelijk personen helpen die hun lasten echt niet zelf kunnen dragen. Om de beperkte middelen zo goed mogelijk in te zetten, is een drempelbedrag vastgesteld, zijnde het dubbele van de vermogensgrens in de Participatiewet.

De vermogenstoets betreft alle liquide middelen die onder het privévermogen vallen: het saldo van de bankrekening, beleggingen, bitcoins et cetera. Het bedrijfsvermogen wordt

hierin niet meegerekend.

Qua ruimhartigheid, zit Wijchen regionaal in de middenmoot. De portefeuillehouder vindt het nog te vroeg om te stellen dat Wijchen de regeling voldoende ruimhartig toepast. Het college houdt de ontwikkelingen in het oog en wanneer daar aanleiding toe is, zal het college de beleidsregels heroverwegen. Mocht een schrijnende situatie blijken, dan is er is ruimte voor maatwerk dankzij de hardheidsclausule in de regeling.

De TONK-regeling wordt verstrekt op persoonsniveau. Ook daarom mogen de ondernemers ervan uitgaan dat vertrouwelijk met de verstrekte informatie wordt omgegaan en deze gegevens niet op een algemeen toegankelijke website worden gepresenteerd.

5.b – Vraag D66 inzake screening zorgaanbieders

De heer Van Galen vraagt aandacht voor de screening van zorgaanbieders. Dit punt wordt voorgelegd in vervolg op een televisie-uitzending van Pointer, maar ook naar aanleiding van een onderzoek van 'Follow the Money', waaruit een en ander aan misstanden is gebleken.

In de provincie Noord-Brabant blijkt veel zorggeld weg te vloeien naar zogenaamde 'zorgcowboys'. Er wordt geconcludeerd dat de inkoopformule 'open house doping' voor jeugdzorgaanbieders is. Wijchen hanteert deze zelfde methode. Recentelijk is uitgebreid onderzoek gedaan in de regio Arnhem. Daar bleken flink wat zorgaanbieders slecht te scoren op kwaliteit en rechtmatigheid en was in sommige gevallen zelfs sprake van wapen- en drugsbezit. Deze zorgaanbieders waren in Arnhem door de inkooporganisatie afgekeurd, maar werden vervolgens in een andere regio door bijvoorbeeld Defensie ingehuurd. De controle op zorgaanbieders is blijkbaar onvoldoende.

D66 gaat ervan uit dat vrijwel alle gecontracteerde zorgaanbieders in Wijchen bonafide zijn en goede zorg leveren. Toch heeft D66 de volgende vragen:
- Screent de gemeente Wijchen zorgaanbieders die elders zijn afgewezen?
- Worden zorgaanbieders met enige regelmatig gescreend?
- Wat gebeurt er met zorgaanbieders waarvan klokkenluiders of de Inspectie heeft aangegeven dat er zaken mis zijn?
- Controleert het college of afgewezen zorgaanbieders via een omweg, zoals het PGB, tóch blijven doorwerken?
- Controleert het college of Wijchense zorgbehoevenden niet bij malafide zorgaanbieders buiten de gemeente of buiten de regio zijn geplaatst?
- Hanteert Wijchen bij screening eigen kwaliteitseisen en kunnen deze worden gedeeld met de gemeenteraad?
- Worden zorgaanbieders gescreend op onbehoorlijke verrijking? Hierbij wordt onder meer gedacht aan buitensporige winsten of salaris en buitensporige onkostenvergoedingen?

Wethouder Burgers heeft absoluut geen signalen ontvangen dat dergelijke problematiek veel in Wijchen speelt. De portefeuillehouder zal de gestelde vragen schriftelijk beantwoorden. (De beantwoording van de vragen staan in bijlage 1 bij dit verslag.)

6. 53130 Wighenerhorst Advies en Voortgang proces Vitaliteitsmanager, beslisnota

De voorzitter geeft inleidend op de bespreking aan, dat De Wighenerhorst het enige vakantiepark binnen de Wijchense gemeentegrenzen is. Er is een vitaliteitsmanager ingehuurd om De Wighenerhorst een helpende hand bieden bij de totstandkoming van een plan voor de doorontwikkeling naar een vitaal, toekomstbestendig recreatiepark.

Insprekers

Inspreekreactie 6.a - De heer Francissen, woordvoerder namens de VvE, de BOB en de verhuurders.

Inspreker geeft aan dat De Wighenerhorst in 2000 is opgericht met een recreatieve bestemming. Bij de verkoop van de huisjes werd destijds verteld, dat in dit park op basis van nog vast te stellen Europese wetgeving permanent gewoond zou mogen worden. De intentie van bijna alle bewoners was destijds om hier zelf te gaan wonen. De genoemde Europese wetgeving is echter niet gevolgd. De gemeente Wijchen heeft toen besloten om de situatie te laten zoals deze was. In de laatste twintig jaar is er veel ruzie en ellende geweest. Ontelbare rechtszaken hebben de revue gepasseerd. Niemand kan precies vertellen wat er wanneer is gebeurd. Het was een erg ingewikkelde discussie met veel belanghebbenden, waaronder de VvE, de beheerders, de gemeente, de bewoners en de verhuurders. Het eindresultaat is, dat de financiële middelen zijn verdampt als gevolg van alle gerechtelijke procedures.

In de toeristische visie van de gemeente staat dat zij een recreatieve toename van twintig procent willen realiseren in 2030. De Wighenerhorst maakt deel uit van de oplossing. Met de gedachte dat het park haar recreatieve functie behoudt, heeft de gemeente aan de heer (Jordi) Wientjes gevraagd om te onderzoeken hoe het park weer recreatief vitaal kan worden. Hier laat de gemeente echter een kans liggen. De eerste vraag had moeten zijn óf het huidige park recreatief vitaal gemaakt kan worden.

Er zijn op dit moment twee rapporten beschikbaar, namelijk 1) het rapport door de heer Wientjes en 2) het rapport van de ZKA, dat - in opdracht van de VvE - is opgesteld. Beide rapporten concluderen dat het bungalowpark an sich niet meer recreatief te krijgen is.

Het voorstel van spreker is daarom om een gesprekstafel met alle betrokken partijen te organiseren om te bespreken wat de beste oplossing is voor De Wighenerhorst.

Spreker denkt bijvoorbeeld aan een seniorenpark, zoals De Lage Hof in Overasselt. Een bijkomend voordeel hiervan is dat zodoende doorstroming ontstaat vanuit de huidige permanente woningen, waarmee de markt een zekere boost krijgt.

Andere opties zijn het creëren van starterswoningen om de woningnood deels op te lossen of behoud van de huidige recreatieve functie, maar dan uitgaande van een variant waarbij in het hoogseizoen andere verhuurregels gelden dan in het laagseizoen. Een combinatie van genoemde mogelijkheden, kan ook een optie zijn.

Ondanks alle problemen die op het park spelen, zijn de partijen erin geslaagd om vrijwel eensgezindheid onder de eigenaren te realiseren. Het gesprek met de gemeente, zoals voorgesteld, wordt graag aangegaan.

Met de heer Wientjes zijn goede gesprekken gevoerd. De heer Wientjes heeft een plezierige persoonlijkheid met een luisterend oor en een optimistische houding. Zijn plannen zijn oplossingsgericht, maar kunnen op weinig bijval rekenen. Dit komt hoofdzakelijk door de tegenstrijdige belangen van de eigenaren. Sommige eigenaren mogen permanent wonen op het park. Sommige eigenaren willen niet verhuren, terwijl enkelen dit juist wél willen.

Spreker noemt zes punten in het plan van Jordi Wientjes waarover grote zorg bestaat en waarop het rapport geen antwoord geeft.

1. Grote achterstand van de infrastructuur – Aanpassingen zijn vereist, maar de kosten hiervan zullen door de verhuurders opgebracht moeten worden aangezien zij de enige belanghebbenden zijn.
2. Verhuur via een nieuwe organisatie zoals Landal of Roompot - De meeste eigenaren hebben de verplichting om via de beheerder te verhuren. Dit is niet reëel geregeld. De contracten zullen van de huidige beheerders gekocht moeten worden.
3. Kwalitatieve en financiële verplichtingen voor de nieuwe organisatie.
4. De concurrentiepositie van De Wighenerhorst met een gloednieuw park ernaast – De vraag is, wat er geïnvesteerd moet worden om mee te mogen doen en wat het aan inkomsten oplevert. De organisatie weet, dat de eigenaren geen kant op kunnen wanneer het over een langjarig plan gaat. In de tussentijd zal de gemeente bovendien blijven handhaven. De huurstromen zullen hierdoor opdrogen, hetgeen toekomstige investeringen onder druk zet. Het park an sich is immers niet recreatief vitaal.
5. De vraag is of Wighenerhorst in de nabije toekomst een toeristisch recreatiepark kan

zijn, zoals de gemeente dat voor ogen heeft. Spreker verwijst naar de omschrijving op pagina 5. De heer Wientjes stelt dat de gemeente alleen een correct gebruik van het park wil. Spreker betwijfelt dit.
6. Wat gebeurt er wanneer het contract van de heer Wientjes op 31 december wordt opgezegd?
7. Heeft de gemeente zich gecommitteerd het hele traject te doorlopen?

De negentig eigenaren ervaren het als vreemd, dat zij niet kunnen meepraten over de toekomst van de Wighenerhorst. Spreker roept de gemeente op in gesprek te gaan met de intentie om de beste oplossing te vinden voor de eigenaren, de gemeente en de overige inwoners van de gemeente Wijchen.

De heer Gatzen vraagt of de heer Francissen deze punten eerder kenbaar heeft gemaakt. De gemaakte opmerkingen herkent hij niet in de voorliggende rapporten.

Inspreker antwoordt dat er meerdere pogingen zijn gedaan om in gesprek te raken, maar dit werd telkens afgewezen in afwachting van het onderzoeksrapport van de heer Wientjes. Toen dit rapport beschikbaar kwam, bleek het vervolgplan al te zijn opgesteld. De eigenaren zijn niet uitgenodigd voor een gesprek en zijn buiten de planontwikkeling voor De Wighenerhorst gehouden.

De heer Peters Sengers vraagt of spreker de vier partijen vertegenwoordigt: de BOB, de VvE, de beheerder en alle andere verhuurders.

Inspreker geeft aan, dat de beheerder hierbuiten valt aangezien hij een ander belang dient. Spreker vertegenwoordigt drie partijen, zijnde de VvE, de BOB en de verhuurders. Dit is de eerste keer dat spreker de toestemming heeft om namens alle drie partijen te spreken met dezelfde vraag, namelijk om in gesprek te komen met de gemeente.

Inspreekreactie 6.b - Mevrouw Slootmans, inspreker op persoonlijke titel, bewoner / gedoogde op De Wighenerhorst

Inspreker geeft aan, dat sinds 2003 op De Wighenerhorst woont. Zij heeft de perikelen van de afgelopen jaren nauwgezet gevolgd. Ze spreekt waardering uit voor het advies van de heer Wientjes. Dit is gericht op een sterk plan voor de aanpak van de camping.

In de huidige praktijk bestaat een grote verscheidenheid wat betreft gebruik van de woningen op het park. Er bestaat sedert een lange tijd een conflictsituatie over het beheer en de toekomst van het park; door de negatieve publiciteit nemen de investeringskansen sterk af. Als de gemeente een oplossing kan vinden waarbij iedere eigenaar een voordeel kan behalen, stijgt de kans op een constructieve toekomst voor het park. Investeerders stappen makkelijker in wanneer er een breed draagvlak voor een plan bestaat.

De huidige negatieve spiraal moet constructief doorbroken worden. Spreker doet daarom het voorstel aan de gemeente om de grondprijs te herwaarderen voor personen die op het park wonen op basis van een gedooguitspraak. Een correctie op de ooit gehanteerde grondprijs biedt de gemeente de kans om extra inkomsten te verwerven. Daarnaast stopt het de lastig te hanteren controles op bewoning.

De eigenaren die na de herwaardering permanent op het park mogen wonen, zullen qua onderhoud van woning en tuin het aanzien van het park gedurende het hele jaar stabiel maken. De sociale controle door een vaste groep bewoners op een vakantiepark werkt positief en genereert een gezond burgerlijk toezicht. De gedeelde belangen van de gemeente en de verschillende groepen belanghebbenden zorgen voor een samenwerking, die aan de basis kan liggen van een goed florerend park. De verhuurders kunnen in beginsel meeliften op een goed verhuursysteem waar de gemeente - aldus het advies - wel positief tegenover staat bij de nieuw te ontwikkelen condities van het vakantiepark.

Spreker heeft veel van de perikelen en de verdeeldheid ervaren en hoopt op het bereiken van een win-win-situatie voor alle partijen.

Eerste termijn

De heer Peters Sengers is verheugd om te vernemen dat een aantal partijen op dezelfde

lijn zit, aangezien spreker daar een andere indruk van had.

Het is de wens van het CDA om in te zetten op een vitaal recreatiepark. Het realiseren van een nieuw recreatiepark op de locatie van de oude camping sluit naadloos aan op de toeristische visie die de raad heeft vastgesteld. Dit plan biedt kansen voor ondernemers. Spreker heeft in de week van 29 maart een bezoek gebracht aan De Wighenerhorst en kan op basis van zijn bevindingen de analyse van de vitaliteitsmanager volledig onderschrijven. De camping is ruim zestig jaar oud en heeft uitsluitend vaste staplaatsen voor caravans. Veel van deze stacaravans lijken even oud als de camping zelf.

Met toekomstrichting 1) die in de beslisnota wordt voorgesteld, kunnen twee vliegen in één klap geslagen worden: realisatie van een nieuw park én een structuur om de bestaande bungalows goed in de recreatieve verhuur te kunnen krijgen. Een investering hierin is het CDA wel wat waard.

De beslisnota en het advies roepen veel vragen op.

Het betalen van de vitaliteitsmanager uit de algemene reserve is een bijzondere situatie. De vitaliteitsmanager moet de komende periode aan de slag om een koper te vinden voor de camping. Het is bijzonder dat de gemeente met een financiële injectie een verkoopproces tussen twee private partijen ondersteunt. De partij verwacht dat deze investering na verkoop terugkomt naar de gemeente. Het CDA vraagt of hierover afspraken gemaakt kunnen worden.

Een andere taak voor de vitaliteitsmanager is de procesbegeleiding die moet resulteren in de beëindiging van de camping en het enthousiasmeren hiertoe van alle stakeholders. Dit zijn stevige klussen die een vraag naar haalbaarheid oproepen en waarbij opkomt of de risico's niet té groot zijn.

De camping betreft een gebied ter grootte van 7,5 hectare. De vitaliteitsmanager gaat aan de slag om een koper te zoeken. Het CDA informeert naar de gebiedsvisie voor het betreffende gebied.

De partij ziet naast een flinke kwaliteitsimpuls in het gebied nog twee grote kansen voor de gemeente Wijchen en de Wijchense inwoners.

Dit betreft de verbetering van de verkeersveiligheid op de Heumenseweg (Alverna) en realisatie van een nieuw zwembad. De huidige ontsluiting van De Wighenerhorst kan worden aangeduid als een gevaarlijke verkeerssituatie en zal nog gevaarlijker worden als zich hier een internationale vakantiepark-keten vestigt die veel toeristen aantrekt.

Het CDA verzoekt het aandachtspunt van de verkeersveiligheid op de Heumenseweg te betrekken in de gesprekken met de ontwikkelaars en de beoogde kopers van het perceel.

Het tweede aandachtspunt is het zwembad. Veel vakantieparken hebben een subtropisch zwemparadijs. Mocht in de plannen van de nieuwe eigenaar ook worden gedacht aan een nieuw zwembad op De Wighenerhorst, dan kan het CDA zich een mogelijke win-win-situatie voorstellen. Elk jaar besteedt de gemeente € 600.000,= aan zwembad De Meerval om tot een sluitende begroting te komen. Het CDA zal een voorstel formuleren met enkele kaders die de vitaliteitsmanager kan betrekken in diens gesprekken met potentiële kopers en vakantiepark-ketens. Gezien de mogelijke kansen die dit vakantiepark voor de gemeente kan meebrengen, is het – naar mening van de fractie - van belang om nù door te pakken.

De heer Demmers dankt de insprekers.
D66 refereert aan de grootschalige controle op het gebruik van de 109 bungalows op de Wighenerhorst. Deze controle door gemeente en provincie heeft in maart 2019 plaatsgevonden in het kader van het project Ariadne. Hieruit is gebleken dat slechts zeven van de 109 woningen daadwerkelijk voor recreatie worden gebruikt.
Het college stelde in vervolg hierop, dat samen met de belanghebbenden wordt gezocht naar nieuwe recreatieve ontwikkelingen, zodat op De Wighenerhorst een vitaal vakantiepark ontstaat. De media stelden: "De gemeente wil de beheerders én eigenaren ondersteunen om tot een recreatief geschikt, vitaal park te komen." Die ondersteuning liet lang

op zich wachten.
De VvE gaf aan ZKA Consultants de opdracht om een vitaliteitsscan uit te voeren.
In januari 2020 werd een vernietigend rapport gepresenteerd met de conclusie dat het park in het zogenaamde rode kwadrant valt en behoort tot het cluster niet-vitale bedrijven. De eindconclusie was: "Beëindiging van het bedrijf of transformatie naar een andere functie zijn mogelijkheden die serieus overwogen moeten worden."
Slechts enkele maanden later werd via de Perspectiefnota een investering van € 40.000,= gevraagd voor een vitaliteitsmanager. Een opmerking daarbij was, dat de mogelijkheid van cofinanciering door belanghebbenden nog wordt onderzocht.
In januari 2020 heeft D66 een schriftelijke vraag gesteld over de voortgang van het onderzoek en de ontwikkelingen wat betreft het vakantiepark. Spreker verwoordt enkele citaten uit de beantwoording door het college:
- (citaat 1) "Het campinggedeelte en het gedeelte van de RC Alverna moeten nog gecontroleerd worden."
- (citaat 2) "Ook hier mag alleen gerecreëerd worden en het mag niet gebruikt worden als hoofdverblijf."
- (citaat 3) "We zijn niet van plan om gebruik te maken van het landelijk aanjaag- en expertteam transformatie van recreatieparken."
- (citaat 4) "U wordt te zijner tijd geïnformeerd over de resultaten van dit onderzoek."

Op 18 februari jl. verscheen het rapport, dat is opgesteld door de vitaliteitsmanager:

- (citaat 4) "Beeld van het bungalowpark: Woningen met last onder dwang. Bijna geen recreatieve verhuur. Verstoorde relaties. Huisjes zijn verouderd. Matig onderhoud infrastructuur. Geen reserveringsfonds. Het park staat slecht bekend."

Spreker refereert aan de inspreekreacties ter vergadering. Genoemde punten zijn ook door de insprekers ingebracht.

Het rapport geeft twee oplossingsrichtingen aan, zijnde 1) realisatie van een nieuw recreatiepark met 75 woningen op de locatie van de huidige 185 kampeerplaatsen zijn of 2) professionaliseren van een verhuurorganisatie.

D66 legt in vervolg op dit alles een aantal vragen voor:
- Welke belanghebbenden hebben meegefinancierd in de aanstelling van de vitaliteitsmanager? Bij deze vraag wordt verwezen naar de opmerking in de Perspectiefnota.
- Hoe vaak heeft het college tussentijds contact gehad met de vitaliteitsmanager?
- Het college zoekt naar aanleiding van de controle van 109 woningen een oplossing. De meest uitgewerkte optie is het amoveren van de naastliggende camping.
- Denkt het college dat met een splinternieuw chaletpark de eventuele verhuurbaarheid van de huidige woningen nóg moeilijker zal worden?
- In de toeristische visie is de ambitie verwoord dat de gemeente twintig procent meer toeristische overnachtingen wil realiseren. D66 vraagt zich af hoe het verdwijnen van 185 parkeerplaatsen in relatie tot dit streven moet worden gezien.
- Beide rapporten spreken over gedateerde huisjes op het bungalowpark. De vraag is of er bij de eigenaren voldoende vertrouwen in het plan bestaat om € 25.000,= tot € 30.000,= per woning te gaan investeren.
- De kas van de VvE is leeg. De infrastructuur is matig. De vraag is hoe hierin verandering gaat komen. Spreker vraagt of het college het met D66 eens is, dat veelvuldig bezoek van handhavers niet bijdraagt aan de verhuurbaarheid.
- Deelt het college de conclusie van de beide rapporten dat het bungalowpark eigenlijk niet meer te redden is als recreatief park?
- Vindt het college dat er te weinig onderbouwing is geleverd voor de aangereikte oplossingen?
- Waarom is door de stellers van de rapporten de Dorpsraad van Alverna niet geraadpleegd? Een vitaal park zal immers een grote verkeersimpact hebben op de toch al drukke Heumenseweg.

De heer Loeffen zegt dat de gemeenteraad in de Perspectiefnota 2020 akkoord is gegaan met het aanstellen van een vitaliteitsmanager om samen met de betrokkenen een recreatief toekomstperspectief op te stellen. Hiervoor is € 40.000,= uitgetrokken, waarbij cofinanciering nog onderzocht zou worden. Groen Sociaal Wijchen vraagt of deze cofinancie-

ring is gevonden.

Aan de beslisnota is het advies van de vitaliteitsmanager toegevoegd met daarbij twee geschetste toekomstperspectieven. Toekomstrichting één heeft de voorkeur.

Groen Sociaal Wijchen gaat akkoord met het voorliggende voorstel. Het is nu aan de eigenaar en de private partijen om hier verder vorm aan te geven en de plannen uit te werken, waarbij de gemeente een faciliterende en adviserende rol kan vervullen.

De fractie is van mening, dat de kosten van inhuur van de vitaliteitsmanager voor een verdere uitwerking niet ten laste van de gemeente moeten komen. De ondernemer, de eigenaren en de VvE zijn nu zelf aan zet als het gaat om het opstellen van een plan. De gemeente plaatst enkel de kaders. De partij vraagt zich af waarom de gemeente hiervoor de kosten zou moeten dragen.

De heer Albersnagel geeft aan, dat de adviezen zijn gebaseerd aan een veelheid aan gesprekken met bewoners, belanghebbenden et cetera. Voorliggende beslisnota roept vragen op over de inhoud en het proces. De partij is benieuwd naar de actuele stand van zaken.

De wethouder vraagt van de raad € 63.000,= om de kosten van inhuur te dekken voor de periode vanaf 1 maart 2021 tot 1 januari 2022. De partij vraagt waarom niet eerder is aangekondigd dat aanvullende dekking nodig was. Kernachtig Wijchen verwacht dat de heer Wientjes over de maand maart een declaratie zal indienen. De jaarkosten bedragen ongeveer een ton. De partij vraagt of deze kosten kunnen worden terugverdiend. Het is niet helder welke activiteiten worden uitgevoerd voor het bedrag waar nu om wordt gevraagd.

Het beeld wat in het rapport van de heer Wientjes wordt geboden, is compleet. Hier zijn veel gesprekken aan voorafgegaan. De conclusie is, dat op veel vlakken actie nodig is om tot een vitaal recreatiepark te komen. ZKA heeft namens de VvE naar het parkgedeelte gekeken en concludeert dat het park niet kansrijk is, de omgeving onvoldoende attractief en dat er onvoldoende kwalitatief perspectief is voor recreatie. De partij vraagt of het college heeft overwogen om De Wighenerhorst in z'n geheel te verplaatsen naar een aantrekkelijker locatie.

In scenario 1 wordt de huidige camping opgeheven en hierbij wordt geadviseerd om Bij de 3 Linden een uitbreiding te realiseren. De partij vraagt hoe de betreffende ondernemer tegenover een dergelijk plan staat.

Als De Wighenerhorst een aantrekkelijk vakantiepark moet worden, zijn investeringen noodzakelijk. De partij vraagt hoe de huiseigenaren hier tegenover staan en welke afspraken worden gemaakt over deze investeringen gericht op het realiseren van kwaliteit en een zeker verhuurvolume. In de optiek van Kernachtig Wijchen kunnen beide voorkeursscenario's uitgevoerd worden. De partij vraagt zich af hoe het college dit ziet en informeert naar eventuele actuele ontwikkelingen sedert het verschijnen van het rapport.

Kernachtig Wijchen vindt het een mooi plan. De partij informeert naar het bestaan van een fallbackscenario wanneer er vanuit de markt nog geen animo blijkt.

De heer Gatzen constateert dat het college een vitaal recreatiepark Wighenerhorst van waarde acht voor de diversiteit van het toeristisch verblijfsaanbod in Wijchen. De PvdA deelt deze gedachte.

Inspreekster benadrukte dat de impasse doorbroken moet worden. Met het voorstel dat nu voorligt, doet de wethouder hiertoe een goede poging.

De afgelopen weken heeft de PvdA met individuele bewoners gesproken. Het zal niet mogelijk zijn om ieder individu tevreden te stellen. De PvdA meent, dat naar het grote geheel gekeken moet worden, waarbij de vitaliteitsmanager zoveel mogelijk kan opkomen voor de belangen van de individuele bewoners.

Spreker refereert aan de inbreng van de CDA-fractie, dat het ongebruikelijk is dat de vitaliteitsmanager door de gemeente zou worden bekostigd. De gemeente heeft er echter

wel een groot belang bij om uit de huidige impasse te geraken. De partij gaat er om die reden mee akkoord dat de gemeente deze kosten draagt.

De verkeersontsluiting acht de PvdA een belangrijk punt, dat in de verdere uitwerking meegenomen moet worden.

De PvdA ondersteunt de aanpak door het college en vraagt de vitaliteitsmanager goed te luisteren naar de belangen van de individuele bewoners.

De heer Krale is tevreden over de voorliggende beslisnota. Na lange tijd ontstaat er een toekomstperspectief voor De Wighenerhorst. De VVD staat achter de visie om hiervan een vitaal en toekomstbestendig vakantiepark te maken. Het doel daarbij is om alle stakeholders te laten profiteren. De gemeente heeft op De Wighenerhorst geen bezit en kan in het proces uitsluitend een faciliterende rol vervullen. De gemeente faciliteert de vitaliteitsmanager omdat de betrokken partijen er gezamenlijk niet uitkomen. Gezien het bredere doel, zijn de kosten van deze manager voor de VVD acceptabel.

Het doel om De Wighenerhorst weer vitaal te maken, ligt in lijn met het recent vastgestelde toeristisch beleid. De VVD meent dat Wijchen een toeristische hot spot kan worden. In dat kader meent de VVD dat de mogelijkheid van realisatie van een zwembad op het park inderdaad in de verkenning meegenomen zou moeten worden. Een zwembad zou het park aantrekkelijker maken voor toeristen.

In de voorbereiding van de vergadering van vanavond heeft de VVD gesprekken gevoerd met betrokken eigenaren. Daar leven met name zorgen over de financiële vertaling. Deze zorg is ook hoorbaar bij de insprekers. De VVD meent dat het realiseren van duidelijkheid op dit punt onderdeel moet zijn van de uitwerking en de concretisering. Dankzij dit plan kan De Wighenerhorst worden waarvoor het ooit bedoeld was: een prachtig vakantiepark op een prachtige locatie. De VVD kijkt uit naar de verdere uitwerking.

De heer Herms meldt dat Wijchen Lokaal zich na beraadslaging met betrokkenen kan scharen achter de doelstelling van het college. Gezien het bestemmingsplan ter plaatse, is de recreatieve bestemming de eerste optie. Door betrokkenen wordt ernstig getwijfeld aan de haalbaarheid van het plan. Wijchen Lokaal meent dat het plan – vanwege het ontbreken van een financiële paragraaf en een marketingparagraaf - onvoldoende houvast biedt om direct betrokkenen ervan te overtuigen dat dit gaat leiden tot een succesvol vakantiepark.

Het plan bevat een aantal onzekerheden die eerst onderzocht moeten worden. Tevens moeten plannen gemaakt worden voor het geval de voornemens niet gerealiseerd kunnen worden. Wijchen Lokaal heeft reeds een dergelijk plan B klaar. In dit alternatieve plan legt de gemeente Wijchen een voorkeursrecht op de camping en wijzigt het totale bestemmingsplan ter plaatse naar woningbouw. Hiermee kan een nieuwe wijk gerealiseerd worden met starterswoningen, 'tiny houses' en sociale woningbouw. De Wighenerhorst kan geïntegreerd worden in het totale plan, zodat een mooie, nieuwe, leefbare wijk ontstaat: Alverna-Oost.

Reactie college

Wethouder Derks dankt de commissieleden voor hun positieve grondhouding ten aanzien van voorliggende nota. Gezien de ambities die de raad heeft vastgesteld, blijft de huidige toeristisch-recreatieve bestemming van De Wighenerhorst - wat het college betreft - ongewijzigd.

De rol van de gemeente is slechts procesbegeleider en penvoerder ten aanzien van het toekomstperspectief van de Wighenerhorst. De gemeente heeft geen grondpositie ter plaatse en heeft geen rol in privaatrechtelijke grondtransacties die kunnen plaatsvinden.

De vitaliteitsmanager wordt betaald uit algemene middelen. Wat het college betreft, is dit de enige manier om op een snelle, zorgvuldige en transparante manier een budget beschikbaar te stellen. Er is geen financieel risico voor de gemeente, daar de gemeente geen grondpositie heeft op het vakantiepark. Het betreffen hier privaatrechtelijke eigendommen. De gemeente kan slechts via het geldende bestemmingsplan voor die locatie

kaders bepalen, maar kan geen extra voorwaarden stellen.

Het college zal vanzelfsprekend in gesprek gaan over de inrichting van de wegenstructuur in geval een internationale vakantiepark-keten de grond zou aankopen. De portefeuillehouder vindt het onverstandig om nu reeds een bepaalde claim te leggen ten aanzien van De Wighenerhorst. Hij adviseert de commissie om die reden de mogelijkheid van een zwembad voorlopig buiten beschouwing te laten.

De Dorpsraad Alverna richt zich met name op de leefbaarheid van Alverna. Het college was in de veronderstelling, dat de ontwikkelingen op het vakantiepark buiten de scope van de Dorpsraad liggen. Zij hadden echter wel geconsulteerd kunnen worden. Er hebben overigens wel gesprekken plaatsgevonden met een aantal ondernemers in Alverna.

In het rapport wordt gewezen naar camping De Drie Linden. Er wordt nog onderzocht of hier campingplaatsen toegevoegd kunnen worden.

De portefeuillehouder heeft momenteel wekelijks contact met de vitaliteitsmanager.

Het traject kent een aantal processtappen. De eerste stap betreft de aanstelling van de vitaliteitsmanager. Vervolgens worden private partijen gezocht voor een eventuele grondaankoop. Daarna wordt ingezet op het creëren van draagvlak en vertrouwen ten aanzien van specifieke afspraken die een nieuwe eigenaar met de huiseigenaren gaat treffen.

De gemeente Wijchen heeft een bepaalde verantwoordelijkheid ten aanzien van De Wighenerhorst. De afgelopen jaren heeft de gemeente hier te weinig aan gedaan. Het college vindt het verdedigbaar dat de gemeente als procesbegeleider en penvoerder gaat optreden. De kosten voor de vitaliteitsmanager zijn daarom voor de gemeente.

De eigenaren zijn betrokken geweest bij het opstellen van het advies van de vitaliteitsmanager. Naar aanleiding van dit advies en de gesprekken die zijn gevoerd, zijn zij zich aan het beraden over de toekomst van het park. Zij hebben dit ook gecommuniceerd naar de recreanten op de camping.

Het college vindt het te ver gaan om De Wighenerhorst als geheel te verplaatsen. Het college vindt het ook niet haalbaar om het bestemmingsplan te wijzigen en De Wighenerhorst te laten opgaan in een nieuwe woonwijk.

Het college kan zich vinden in de reactie van de PvdA om het totaalpakket te verbeteren en daarbij goed te luisteren naar de belangen van de individuele inwoners.

De heer Loeffen informeert naar eventuele cofinanciering in de kosten voor de vitaliteitsmanager.

Wethouder Derks geeft aan, dat het college deze cofinanciering niet heeft kunnen realiseren.

Tweede termijn

De heer Herms geeft aan, dat het moeilijk zal zijn toeristen naar Wijchen te krijgen. Dagjesmensen lijkt hem het maximaal mogelijke.

De heer Gatzen vraagt - ter interruptie - of Wijchen Lokaal het plan ondersteunt.

De heer Herms antwoordt dat Wijchen Lokaal het plan steunt, maar er ontbreken wel belangrijke paragrafen, gericht op de financiën en het marketingbeleid. Als deze alsnog in het plan worden opgenomen, kan het plan op volledige steun van de fractie rekenen.

Wijchen Lokaal zou daarnaast graag zien dat een plan B wordt opgesteld.

De partij is blij om te horen dat de bewoners dezelfde visie delen. Er ontstaat weer een hechte gemeenschap en de partij hoopt dat dit zich voortzet.

De heer Krale informeert naar het standpunt van D66 en Kernachtig Wijchen. De portefeuillehouder stelt, dat het zwembad geen voorwaarde zou moeten zijn. De VVD had ook niet de bedoeling dat als een voorwaarde in de discussie te brengen, maar slechts als een mogelijkheid of een kans. De vitaliteitsmanager gaat onderzoeken of er een koper te vin-

den is voor het nieuw te ontwikkelen park. Als die partij een zwembad wil realiseren, dan kan de vitaliteitsmanager dit in het gesprek betrekken, maar het mag niet op voorhand onderdeel vormen van diens opdracht.

De heer Demmers wijst op de relatief beperkte omvang van het park met 65 extra huisjes en 109 huisjes die eventueel kunnen 'meeliften'. Er is sprake van verkeersonveiligheid. Het gebied ligt voornamelijk in de natuur. Spreker verwijst naar de gebiedsvisie ter plaatse en vraagt hoe de VVD dit ziet in relatie tot een zwembad.

De heer Krale ziet een zwembad als een mogelijke kans. Hij wijst op het feit dat er een sauna in De Berendonck is gerealiseerd, zonder dat ter plaatse sprake is van huisjes. Het huidige gemeentelijk zwembad is nogal verouderd. De combinatie van een nieuw zwembad en een nieuw park lijkt de VVD aantrekkelijk.

De heer Gatzen is tevreden over de beantwoording door de wethouder, dat de vitaliteitsmanager gaat luisteren naar de belangen van individuele inwoners. De verkeersontsluiting is een belangrijk punt. De PvdA roept de fracties op om het idee van een zwembad los te laten. De PvdA is van mening dat de gemeente zich hier niet in moet mengen.

De heer Albersnagel constateert dat door de veelheid aan vragen niet wordt toegekomen aan de nodige toelichting op voorliggende beslisnota. Met de beslisnota wordt een stap gezet in de oriëntatie op de mogelijkheid om een duurzaam, vitaal park te realiseren. Het vinden van een partij die daarin wil investeren, is van groot belang. Kernachtig Wijchen vindt het prettig om te horen dat betrokken partijen elkaar wat beter lijken te vinden.

De plannen vragen om inzet en motivatie van alle betrokken actoren. Kernachtig Wijchen hoopt dat dit succesvol zal zijn. Het is van belang dat de gemeenteraad er met een juist perspectief naar blijft kijken en eventuele vragen en facilitering blijft wegen. Kernachtig Wijchen ziet hierin kansen en risico's. Met de planontwikkeling en de realisatie hiervan zal tijd gemoeid zijn. Kernachtig Wijchen blijft graag op de hoogte van de verdere voortgang.

Kernachtig Wijchen heeft een positieve grondhouding ten opzichte van het plan, maar een juiste afweging is daarbij van belang. Spreker neemt de opmerkingen en antwoorden van de portefeuillehouder mee terug naar het fractieberaad, waar vervolgens het fractiestandpunt bepaald wordt. Mocht het fractieberaad tot een alternatief voorstel op de voorliggende nota leiden, dan maakt de fractie dit zo snel mogelijk kenbaar.

De heer Albersnagel legt desgevraagd uit, dat de fractie met de vragen in de eerste termijn een aantal politiek-bestuurlijke zaken helder heeft willen krijgen.

Feit is, dat alle fracties hebben ingestemd met de toeristische visie. Daarmee is richting bepaald voor hetgeen de gemeente wil doen en wil ondersteunen. In deze visie wordt ook De Wighenerhorst genoemd. Het rapport dat inmiddels is verschenen, leidt tot harde conclusies. Dat betekent dat een aantal zaken gewogen dient te worden, ook binnen het eigen fractieberaad.

De heer Loeffen staat positief tegenover de realisatie van het nieuwe park. Het vinden van een koper is een risico, maar de vitaliteitsmanager staat hier positief in. Groen Sociaal Wijchen hoopt dat het zover zal komen.

De heer Demmers zegt dat de veelheid aan vragen vanuit D66 voortvloeit uit het rapport dat veel vragen opriep. Er werd tijdens de informatieavond geen ruimte gegeven om deze vragen te stellen.

De heer Gatzen vraagt zich af wat D66 wil bereiken met de vraag naar het aantal contactmomenten tussen de wethouder en de vitaliteitsmanager.

De heer Demmers geeft aan, dat deze vraag is gesteld om de waarde te wegen van de antwoorden op de schriftelijke vragen. Er werd aangegeven, dat de camping nog niet door de vitaliteitsmanager was bezocht. Vier dagen vòòr deze opmerking, werd het rapport gepresenteerd. Dat acht D66 opmerkelijk.

D66 kan vanwege de beantwoording van een aantal vragen en de kwaliteit van het rapport nog niet instemmen met de voorliggende nota. D66 kan vooralsnog niet instemmen

met beslispunt 2 en 3. De partij gaat dit niet amenderen omdat het rapport te weinig handvatten daartoe biedt geeft. Dat betekent, dat D66 vooralsnog niet zal instemmen met voorliggende nota.

De heer Gatzen wijst op de uitspraak van inspreekster dat de impasse doorbroken moet worden. Spreker vraagt of D66 een alternatief kan bieden om dit te verwezenlijken.

De heer Demmers verwijst naar het voorstel van de insprekers om eerst in gesprek te gaan met alle belanghebbenden.

De heer Herms geeft aan, dat hij vele keren met de bewoners rond de tafel heeft gezeten, maar er is nooit een oplossing gevonden. De gemeente heeft de vitaliteitsmanager ingebracht als poging, een strohalm, om de impasse te doorbreken.

De heer Demmers stelt dat een strohalm niet voldoende is om uit een moeras te kunnen klimmen. Partijen verhouden zich nu echter wel beter tot elkaar en er is een goede startpositie ontstaan om een open gesprek met elkaar te voeren. Vooralsnog merkt spreker dat D66 hierin alleen staat. D66 heeft - gezien de conclusies van het rapport - bedenkingen ten aanzien van investeerders.

De heer Peters Sengers geeft aan, dat het CDA grote kansen ziet in de voorstellen die voorliggen, met name in de ontwikkeling van de camping.

De heer Demmers vraagt of het CDA zich realiseert dat de 185 gebruikers van kampeerplaatsen de dupe worden van de problematiek met de 109 huisjes.

De heer Peters Sengers heeft de locatie bezocht en hem is duidelijk geworden dat de camping niet levensvatbaar is. Om de stenen bungalows aantrekkelijker te maken, moet veel actie ondernomen worden. Als hierin wordt geinvesteerd verwacht het CDA dat dit toerisme bevordert en koppelkansen biedt met andere lokale thema's, maar de ontwikkeling zal ook tot verkeersdruk leiden. Een structurele oplossing voor De Wighenerhorst komt dichterbij met een professioneel ontwikkeld bungalowpark met de nodige voorzieningen. Vooralsnog ontbreekt een gebiedsvisie bij dit voorstel.

Het CDA is voornemens een voorstel inzake de verkeersontsluiting in te brengen en een tweede voorstel, in de vorm van een motie, gericht op een raadsvisie, die de vitaliteitsmanager kan betrekken in zijn gesprekken met potentiële kopers.

De heer Gatzen stelt dat een gebiedsvisie beperkend kan werken in het verkoopproces.

De heer Peters Sengers licht toe, dat het CDA geen gebiedsvisie wil opleggen aan potentiële kopers. De bedoeling is om op voorhand mogelijke koppelkansen aan de vitaliteitsmanager mee te geven, zonder dat dit verplichtingen met zich meebrengt.

De heer Krale verwijst naar de reactie van de portefeuillehouder, dat rekening wordt gehouden met de verkeersstructuur.

Conclusie / advies: De commissie adviseert de beslisnota als bespreekstuk voor de raadsvergadering te agenderen. Er is een motie en een amendement aangekondigd door het CDA.

7. 47504 Definitief bod Regionale Energie Strategie 1.0 van Arnhem Nijmegen, beslisnota

7.a Brief Energiecoöperatie Leur

De voorzitter legt uit dat de Regionale Energiestrategie, RES, een bestuurlijke afspraak betreft tussen het Kabinet en de overheden uit de regio Arnhem-Nijmegen; de RES is onderdeel van het Nationaal Klimaatakkoord, gericht op het realiseren van grootschalige, duurzaam opgewekte elektriciteit.

Insprekers

Inspreker 7.a - De heer Vennekens (bestuurslid Energiecoöperatie Leur e.o.)

De energiecoöperatie beschouwt RES 1.0, waarin Wijchen een groot aandeel heeft, als

een prima bod. Dit is het begin van een ontwikkeling om de toekomst van de aarde veilig te stellen voor komende generaties. Het is niet zo, dat er technieken ontwikkeld zullen worden die de milieuproblemen heel makkelijk gaan oplossen. Er is écht een klimaatprobleem. Ontwikkelde landen zoals Nederland zijn de eersten die geprofiteerd hebben van alle materiele mogelijkheden. Het is daarom niet meer dan billijk, stelt inspreker, dat juist deze landen als eerste een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelen. Het is een logische eerste stap om alle geschikte daken vol te leggen met zonnepanelen.

De opdracht van de RES is het realiseren van een duurzame energieopwekking. Dit plan voldoet aan de voorwaarden van de eerste tranche wat betreft de hoeveelheid te produceren energie. Grote problemen blijven echter tamelijk onderbelicht. Warmtetransitie wordt bijvoorbeeld genoemd, maar niet uitgewerkt. Door het aardgasnet loopt tien keer zoveel energie als via het elektriciteitsnet. Daarnaast is er een groot probleem met de opslag van energie. Het moment waarop energie beschikbaar is, valt vaak niet samen met het moment waarop de energie nodig is.

De energiecoöperatie roept op om de bevolking te betrekken bij de plannen. In het Klimaatakkoord is vijftig procent lokale participatie door burgers vastgelegd. De energiecooperatie bij Wijchense projecten heeft steeds gerekend op inbreng van de burgers. Het principe is om zoveel mogelijk burgers te betrekken en de kleine inschrijvers te honoreren.

Inmiddels heeft de energiecoöperatie 150 leden. Het bestuur bestaat uitsluitend uit vrijwilligers. Verder probeert de energiecoöperatie van betekenis te zijn in Hart van Zuid door lokale participatie mogelijk te maken voor huurders.

Inspreker 7.b - De heer Oldenzeel (Windcoöperatie Wijchen i.o.)

Inspreker bevestigt de inbreng van voorgaande inspreker. De coöperatie verwacht in de loop van 2021 het ledental van 150 leden te bereiken. Op dit moment zijn er tien leden en dertig belangstellenden. De Windcoöperatie in oprichting heeft zich in eerste instantie gericht tot de energiecoöperatie Leur. De coöperatie Leur wil zich vooral richten op zonne-energie, terwijl de Wijchense coöperatie van mening is, dat windturbines op korte termijn onontbeerlijk zijn voor de energietransitie. Dat de RES 1.0 daartoe niet volstaat, is reeds duidelijk. Er is méér nodig en vooral meer windenergie. De verhouding tussen wind- en zonne-energie in het RES-bod is volstrekt scheef, namelijk elf procent windenergie en 89 procent zonne-energie. De coöperatie vestigt haar hoopt op de RES 2.0.

Beide coöperaties zijn van mening dat meer betrokkenheid van en participatie door burgers nodig is. Spreker verwacht, dat de gemeente Wijchen bij de evaluatie van het huidige klimaatbeleid opneemt dat burgerparticipatie cruciaal is en dit verplicht wordt gesteld aan projecten in de gemeente. De coöperatie pleit voor versnelling van de uitvoering en het nadenken over verdere mogelijkheden en draagt hier graag aan bij.

De heer Van Galen dankt beide insprekers. Spreker informeert naar de samenwerking van Windcoöperatie Wijchen met bijvoorbeeld Wind in Wijchen en Wiek-II.

De heer Oldenzeel wil graag samenwerken met andere burgerinitiatieven en coöperaties op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Met Wind in Wijchen bestaat contact over burgerparticipatie. Windcoöperatie Wijchen stelt dat participatie niet alleen via uitgifte van obligaties ingevuld moet worden; burgers moeten ook mede-eigenaar kunnen worden en kunnen meebeslissen. Windcoöperatie Wijchen voert regelmatig overleg met regionale coöperaties, zoals Kiemt, Energie Samen en organisaties op landelijk niveau.

Inspreker heeft desgevraagd geen specifiek perceel op het oog voor windenergie. De cooperatie wil alle initiatieven ondersteuning bieden en bijdragen aan draagvlakcreatie.

Eerste termijn

De heer Van Galen constateert een grote disbalans tussen wind- en zonne-energie, terwijl het streven is gericht op een fifty-fifty-verhouding. D66 is van mening dat er meer inzet moet zijn wat betreft windenergie. D66 vraagt wat de wethouder regionaal onderneemt om ervoor te zorgen dat ook andere regiogemeenten voldoende inzet op het verhelpen

van de huidige disbalans. De wethouder heeft immers regionaal een leidende rol wat betreft dit dossier. D66 vindt dit in ieder geval een belangrijk punt om mee te nemen in de aanbeveling en hoort graag hoe de andere fracties hier tegenaan kijken.

Het basiscijfer dateert uit 2016 en kan inmiddels anders zijn. Tijdens de informatieavond kon hierop geen duidelijk antwoord gegeven worden. D66 informeert naar actuele cijfers. In de Klimaatmonitor steekt de RES-regio qua zonne-energie negatief af tegenover de rest van Nederland en zeer negatief, qua wind. Op landelijke schaal groeit de inzet van alternatieve energie, maar de regio Arnhem-Nijmegen staat stil qua wind en hernieuwbare elektriciteit. D66 vraagt hoe de wethouder dit verklaart en hoe reëel hij de doelstellingen acht die zijn opgesteld.

Toen het voorlopig RES-bod werd besproken, gaf D66 aan groot belang te hechten aan een 'level playing field'; dit is in de zienswijze vertaald naar gelijke regels voor participatie. Dit kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. D66 wil dat dezelfde regels gelden ten aanzien van bijvoorbeeld afstanden, participatie en compensatie – ook vanwege het feit dat de inwoners van Bergharen moeten kunnen meepraten over windturbines die vlak over de gemeentegrens worden geplaatst. D66 is van mening dat dit als punt van aanbeveling met het RES-bod moet worden meegenomen naar de regio.

Punt 2 is geen beslispunt, maar een mening. D66 vindt het opmerkelijk dat dit punt in de beslisnota staat, temeer omdat de regio aangeeft dit punt te erkennen en mee te nemen in het bod 2.0. Punt 3 is evident en overbodig. Wellicht moeten deze punten geamendeerd worden.

De heer De Kievit wijst erop, dat de gemeente Wijchen in 2040 energieneutraal wil zijn. Dit betekent concreet, dat evenveel energie wordt opgewekt als wordt verbruikt. Een gemiddeld huishouden verbruikt ongeveer 3.400 kilowattuur stroom per jaar. Met 17.600 huishoudens in Wijchen, komt dit neer op zestig miljoen kilowattuur of zestig megawattuur per jaar. Deze hoeveelheid energie kan worden opgewekt middels zonneweides. Eén hectare zonneveld levert 5.000 megawattuur op. Om alle huishoudens te voorzien van stroom, is 120 hectare aan zonneweides nodig. Met andere woorden: energieneutraal zijn, kost fysieke ruimte.

Het totale regionale bod is 1,62 terawattuur. Landelijk is 35 terawattuur nodig. De regio Arnhem-Nijmegen draagt dus voor 4,6% procent bij aan de landelijke opgave. Wijchen draagt voor ongeveer vijf procent bij aan de totale regiobijdrage en wel op twee manieren, zijnde de zonneparken op Bankhoef en op Kampbroek en drie windturbines. Groen Sociaal Wijchen vindt dit een mooie eerste bijdrage. Groen Sociaal Wijchen erkent de disbalans tussen wind- en zonne-energie, maar meent dat dit in de loop der tijd zal rechttrekken. We staan immers aan het begin van een lang traject.

De heer Verharen geeft aan, dat het definitieve bod voor een groot deel overeenkomt met het conceptbod. Kernachtig Wijchen stond al positief tegenover het conceptbod. Een belangrijke aanvulling in het definitieve bod is het opnemen van een aantal verkenningsgebieden voor windturbines. Het betreft onder andere het gebied ter hoogte van Heumen bij de A73 en de Maas en Waalweg vanaf Beuningen richting Beneden-Leeuwen. Op deze twee verkenningsgebieden en een gebied ter hoogte van Duiven, Westervoort en Zevenaar, zouden mogelijk nog eens 21 windmolens kunnen worden gerealiseerd. Het plaatsen van windmolens op en rond de Veluwe zal mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden vanwege de aanwezigheid van een beschermde roofvogel, de wespendief. Kernachtig Wijchen voelt niet voor het volplaatsen van het Land van Maas en Waal met windmolens. Er dient ook meer duidelijkheid te komen in hoeverre windmolens nadelig zijn voor vogels. Kernachtig Wijchen ziet dit onderwerp graag terug in de RES.

Ook over de gezondheidsrisico's voor omwonenden moet meer duidelijkheid komen en dit onderwerp moet prominent op de agenda staan. Recent besteedden de media opnieuw nadrukkelijk aandacht aan deze risico's. Begin 2021 heeft Kernachtig Wijchen hierover vragen gesteld. De beantwoording daarvan heeft niet tot meer duidelijkheid geleid, terwijl dit juist essentieel is voor het draagvlak onder inwoners.

Kernachtig Wijchen mist de bedrijven op het punt van draagvlak. Ruim tweederde van

het energieverbruik gebeurt bij bedrijven, maar dit wordt amper benoemd in de RES.

De disbalans zonne-energie versus windenergie in het definitieve bod - 89 procent tegenover 11 procent – wordt met de eventuele extra 21 windmolens, verschoven naar 82/18. Door een betere balans, zullen de kosten minder hoog uitvallen. De financiën mogen echter niet de aanleiding zijn om het buitengebied vol te zetten met windmolens. Een fifty-fifty balans is voor Kernachtig Wijchen absoluut geen must.

Het is belangrijk dat in de RES 2.0 meer duidelijkheid komt over de kosten en wie deze betaalt. Vijftig procent van het energietarief betreft nu reeds belasting.

De heer Roosenboom is blij dat de Energiecoöperatie Leur de commissie adviseert in te stemmen met het bod. Op de schaal van Nederland is de bijdrage van Wijchen beperkt en het probleem moet gezamenlijk worden aangepakt. De fractie vindt dat meer moet worden ingezet op wind. Er bestaat inderdaad een disbalans tussen wind- en zonne-energie, maar er is ook sprake van een lopend proces waarin men nog moet accepteren dat er dingen gebeuren die wellicht minder leuk zijn.

Op beslispunt 2, de rechtvaardige verdeling in de regio, heeft de gemeente geen invloed. De gemeente kan wel aandachtspunten inbrengen, zoals waterstof.

De PvdA hoopt dat alle partijen instemmen met de RES 1.0 en dat bij de RES 2.0 alternatieven worden besproken om het bod te verbeteren en waar nodig de disbalans zoveel mogelijk op te heffen.

De heer Krale geeft aan, dat het Wijchense aandeel in de RES 1.0 bestaat uit de al gerealiseerde en nog te realiseren zonneprojecten, de geplande windmolens op Bijsterhuizen en 25 zonnepanelen van het potentieel op bedrijfsdaken. De VVD meent dat deze doelen realistisch en haalbaar zijn. De fractie kan zich vinden in het definitieve bod.

In de doorkijk naar de RES 2.0 is aan de gemeentegrens een verkenningsgebied voor windenergie opgenomen nabij Bergharen. De VVD zal deze ontwikkeling volgen, ook omdat duidelijk is dat Bergharen niet zit te wachten op windmolens in de achtertuin.

Wellicht zijn windmolens in mindere mate nodig, indien de plannen voor kernenergie binnen redelijk korte termijn concreet worden. Kernenergie is - naar mening van de VVD - een duurzame manier van energieopwekking en zou daarom onderdeel kunnen zijn voor het vervolgproces van de RES, waaronder RES 2.0.

De heer Van ’t Schip waardeert de ambtelijke bijdrage en de inzet van de wethouder aan het RES-bod 1.0. De regio-opgave is omarmd, zoals hen is opgedragen. Wijchen Lokaal kijkt met een kritische blik naar het bod en stelt vast, dat de plannen met name het buitengebied treffen aangezien grote steden de nodige ruimte niet kunnen bieden. Dit is een grote belasting voor het vrije zicht en leidt tot een verstoring van het landschap. Aanwezigheid van windmolens met hun continue bewegingen en storende geluiden leiden mogelijk tot een afname van toeristen en gezondheidsklachten van omwonenden.

Wijchen Lokaal stelt dat de overheid de regio laat opdraaien voor de eigen energieopwekking, terwijl windenergie bijvoorbeeld beter op en nabij water gerealiseerd kan worden en die laatste optie bovendien op hogere energieopbrengsten mag rekenen. Over opslag van energie wordt weinig nagedacht. Regio’s moeten energie op grote afstand opwekken waardoor wordt teruggevallen op lokale opwekking. De gemeente zit vast aan het oude denken binnen de gegeven regiokaders waardoor het niet mogelijk is buiten de gebaande paden naar oplossingen te zoeken. Wijchen Lokaal is vanaf het begin niet enthousiast geweest over de opgelegde energie-opgave. De partij is vooral tegenstander van horizonvervuiling nabij bewoonde gebieden. Er zijn alternatieven, maar deze moeten op landelijk en internationaal niveau worden aangepakt. Als optie noemt de fractie een windmolenpark op zee, uit het zicht.

Wijchen Lokaal kan zich vinden in de oriëntatie op kerncentrales, met name nu de provincie vraagt om deze mogelijkheid te onderzoeken. Deze kans moet worden meegenomen. Wijchen Lokaal zal het definitieve bod niet steunen omdat de partij het oneens is met de uitgangspunten die geleid hebben tot de uitwerking van het voorstel. Wel staat Wijchen

Lokaal ervoor open om te zoeken naar de beste oplossingen die binnen het voorstel van de RES mogelijk zijn. Ook zal de partij meedenken om de financiële voordelen voor omwonenden en de gemeente zo positief mogelijk te laten uitvallen en om de last van opwekking van schone energie dicht bij huis te verzachten.

De heer Van Wanroij vindt dat de gemeente met het definitieve bod een belangrijke eerste stap zet om in 2050 energieneutraal te kunnen zijn. Het CDA staat geheel achter de voorgestelde plannen. Met drie projecten levert de gemeente Wijchen een waardevolle en evenredige bijdrage in de regio. Het CDA is blij met de actieve voortrekkersrol van energiecoöperatie Leur. Uit hun brief blijkt dat zij deze rol ook in de toekomst willen blijven vervullen. Het CDA is van mening dat de gemeente hiervan gebruik moet maken.

De inwoners zijn middels bewonersavonden geïnformeerd over de energieprojecten in Wijchen en Hernen. Door gebruikmaking van de participatiemogelijkheid kunnen inwoners profiteren van de voordelen. De RES 1.0 is niet voldoende. Tot 2030 zal tweejaarlijks een vervolgstap worden gezet. De verduurzaamplannen zullen een grote en blijvende impact op de omgeving en het landschap hebben. De inwoners zullen daarom uitgebreid geïnformeerd en meegenomen moeten worden om voldoende draagvlak te creëren.

Het CDA vraagt wanneer inwoners over de vervolgplannen worden geïnformeerd. Het pilotproject met waterstof wordt in de RES 2.0 meegenomen. De fractie vraagt het college dit versneld op te pakken.

Het CDA acht het voldoende om de beslisnota te beperken tot het eerste beslispunt. De overige beslispunten zijn geen punten waar de raad over moet beslissen. De fractie zal hier eventueel een amendement op indienen.

Reactie college

Wethouder Burgers erkent de grote disbalans die door meerdere commissieleden is benoemd. De gemeente Wijchen heeft een evenwichtig bod gedaan, gericht op stroomvoorziening voor 15.000 van de 18.000 woningen. Er moeten stappen volgen om de balans te verbeteren. De subregio het Land van Maas en Waal – Wijchen, Druten, Heumen en Beuningen – gaat hierin samen optreden. Voor dit gebied zijn zoekgebieden en verkenningsgebieden aangemerkt. Het gebied bij Druten is een verkenningsgebied. Zoekgebieden zijn al een stap verder: hier kunnen projectontwikkelaars al met plannen komen.

De regio Arnhem-Nijmegen heeft als doelstelling voor 2030 om - ten opzichte van 1990 - 49 procent CO_2-reductie te realiseren.

Er zijn kosten verbonden aan het energieneutraal maken van bestaande woningen. Eind 2021 wordt de warmtetransitievisie aan de raad voorgelegd. Als voorwaarde stelt het college dat het systeem betrouwbaar moet zijn. Daarnaast is het niet de bedoeling dat de kosten worden afgewenteld op de inwoners. Dit is een opgave voor de gemeenten.

De RES 1.0 is van, voor en door de regio en is samen met vierhonderd stakeholders opgesteld, zoals waterschappen en grote woningcorporaties. In de gemeente Wijchen zijn de plannen voor windmolens inmiddels de raad gepasseerd en er heeft ook al een maatschappelijke aanbesteding van zonnevelden plaatsgevonden. Inwonersparticipatie wordt pas interessant wanneer het concreet wordt en dichtbij komt. Het is van groot belang dat inwoners goed betrokken worden: er is een enquête onder inwoners uitgezet en een informatieavond in ’t Mozaïek georganiseerd. Projectontwikkelaars worden verplicht tot vijftig procent inwonersparticipatie.

Wethouder Burgers geeft desgevraagd aan, dat het college achter de schermen al bezig is met de waterstofpilot.

De heer Van Galen refereert aan het gepresenteerde begincijfer, daterend uit 2016. Meer duurzaamheid betekent ook meer energieverbruik. Als het begincijfer niet meer hetzelfde is, heeft dit effect op de opgave tussen nu en 2030. Nogmaals informeert spreker naar de beschikbaarheid van actuele informatie. Voorts wil D66 weten of er één gezamenlijk bod komt vanuit de subregio.

Wethouder Burgers zal nagaan of er een recenter begincijfer beschikbaar is en zal hierop

terug te komen bij de raad. Er komt een gemeentelijk bod. De raad blijft het besluitvormend orgaan per gemeente. Het college trekt samen met andere gemeenten binnen de subregio op om te komen tot een level playing field, gezien de grenzen die gemeenten met elkaar delen.

Tweede termijn

De heer Van Wanroij roept de commissieleden op om een bezoek te brengen aan de zogenaamde ruimteateliers, waar burgers kunnen meepraten over zoekgebieden. Spreker verwacht dat de verandering van het landschap onontkoombaar is. Er zal bezien moeten worden waar windmolens en zonneparken het best geplaatst kunnen worden.

Het CDA krijgt het gevoel dat Wijchen Lokaal het klimaatprobleem niet serieus neemt en wijst op de noodzaak voor een evenwichtige opwek. Dat betekent ook, dat er windmolens op het land geplaatst moeten worden.

Voorts acht de fractie de uitspraak van de VVD over kernenergie gevaarlijk en vraagt of de VVD van mening is dat er een kerncentrale in de gemeente Wijchen moet komen.

De heer Van 't Schip zegt dat Wijchen Lokaal de klimaatcrisis heel serieus neemt, wel is de partij van mening dat de regie meer bij de overheid moet liggen en dat meer wisselwerking moet plaatsvinden tussen de regio's en provincies.

De heer Van Wanroij merkt op, dat de overheid in dat geval bepaalt waar windturbines komen te staan.

De heer Van 't Schip wijst op lokale mogelijkheden, zoals zonneweides. Het gebruik van waterstof en de opslag daarvan kan niet lokaal worden aangepakt gezien het grote leidingennetwerk dat daarvoor moet worden aangelegd.

De heer Van Wanroij juicht de waterstofpilot van harte toe. Spreker vindt het bijzonder dat Wijchen Lokaal pleit voor géén windturbines, maar zonneweides wel mogelijk zijn.

De heer Van 't Schip is van mening dat een kernenergiecentrale een alternatieve oplossing is die betrouwbaar energie kan leveren. Wijchen Lokaal is er niet voor om het landschap vol te zetten met windturbines.

De heer Van Wanroij meent dat eerst andere alternatieven onderzocht moeten worden.

De heer Van Galen wijst op het gegeven dat het hierbij gaat over een opgave tot 2030. Spreker vraagt Wijchen Lokaal of en waar een kernenergiecentrale vòòr die tijd in Wijchen gerealiseerd kan worden.

De heer Van 't Schip acht het van belang dat inwoners inspraak hebben. Als bij de inwoners draagvlak bestaat voor een kernenergiecentrale in de gemeente Wijchen, dan moet dit zo snel mogelijk gerealiseerd moet worden. Hier kan nu al over nagedacht worden.

De heer Krale verwijst naar de CDA-website, waaruit blijkt dat kernenergie bij het CDA geen taboe is. De VVD deelt dit standpunt. De provincie heeft recent nog een uitvraag over kernenergie gedaan bij alle gemeenten.

De heer De Kievit geeft aan, dat de provincie Noord-Brabant heeft aangeboden een kernenergiecentrale te realiseren in het gebied tussen Oss en de Maas, nabij de gemeente Wijchen. Het duurt ongeveer 25 jaar voordat de centrale er daadwerkelijk staat. In de tussenliggende tijd moet de energiebehoefte worden opgelost.

De heer Krale wijst op de gemeentelijke doelstelling om in 2040 energieneutraal te willen zijn. De klimaatdoelstellingen zijn gericht op 2050. Er is dus nog veel tijd om kernenergie te onderzoeken. Het plaatsen van een kernenergiecentrale vereist een groot en zorgvuldig proces waarin de mening van inwoners zeker aan bod komt.

De heer Van Galen merkt op, dat het RES-bod tot 2030 geldt. Spreker vraagt of de VVD van mening is dat kernenergie in dat tijdsbestek een oplossing kan bieden.

De heer Krale wijst erop, dat de windturbines die deel uitmaken van het RES-bod ook nog niet zijn gerealiseerd. Het gaat om planvorming in het gegeven tijdsbestek. Kernenergie

maakt geen onderdeel uit van RES 1.0, maar er wordt ook gevraagd om een doorkijk te geven naar RES 2.0 en verder. In de tussenliggende tijd kunnen zon en wind voor de nodige alternatieven zorgen.

De heer Roosenboom vindt het opmerkelijk dat de discussie voornamelijk gaat over punten buiten de voorliggende beslisnota. De PvdA meent dat kernenergie niet het eerste alternatief moet zijn waarnaar gekeken wordt.

RES 1.0 is de eerste stap naar het doel om in 2040 energieneutraal te zijn. In RES 2.0 zullen veel zaken genoemd worden die nodig zijn, maar de discussie dient zich nu te beperken tot RES 1.0. Het is een goede zet om in eerste instantie wind en zon in te zetten.

De partij is blij dat de disbalans tussen wind- en zonne-energie is aangestipt. Dit moet ook op landelijk niveau wordt aangepakt.

De heer Verharen ziet RES 1.0 als een goede eerste stap is. De disbalans tussen zon en wind heeft met name ook te maken met financiële aspecten en onevenredige verdelingen tussen verschillende regio's. Als de opslagtechnieken verbeteren, zal dit de balans verbeteren. Een fifty-fifty-verdeling is voor Kernachtig Wijchen geen must.

De heer Van Galen wijst erop, dat in RES 1.0 een fifty-fifty-verhouding als zeer gewenst is geduid. Spreker vraagt of Kernachtig Wijchen het bod gaat amenderen op dit punt.

De heer Verharen gaat dit punt niet amenderen. De balans zal in de toekomst waarschijnlijk beter in verhouding zijn. Kernachtig Wijchen gaat akkoord met het conceptbod en wanneer en dat het definitieve bod nagenoeg gelijk is aan het definitieve bod. Kortom: Kernachtig Wijchen gaat akkoord met het definitieve bod.

De heer Van Galen zegt dat wordt gevraagd naar aanbevelingen voor RES 2.0. De aanbeveling vanuit D66 is om de kritische punten die worden geconstateerd – zijnde de disbalans, gebruik van actuele cijfers en gelijke regels - expliciet te benoemen naar de RES-organisatie. Er zit een aantal initiatieven op het gebied van warmte in de pijplijn; dat betreft met name oppervlaktewater. Daarnaast zijn opslag, waterstof, waterbesparing, zonnepanelen op woningen en andere soorten van innovatie en participatie belangrijke punten om mee te geven.

D66 heeft RES 1.0 ervaren als een moeizame en discutabele start met veel knelpunten. Het is goed te kunnen constateren dat de regio tot een gezamenlijk bod is gekomen. D66 zal instemmen, maar zal op beslispunten 2 en 3 een amendement indienen.

Conclusie / advies: De commissie adviseert de beslisnota als bespreekstuk voor de raadsvergadering te agenderen. Er zijn amendementen aangekondigd door D66.

55782 Stand van zaken Hart van Zuid - Voorzieningenhart, informatienota

De voorzitter geeft aan dat er wordt gewerkt aan een gebiedsvisie voor het voorzieningengebied Hart van Zuid. Medio december 2020 heeft Hazenberg het winkelcentrum overgedragen aan Rialto Vastgoedontwikkeling.

Eerste termijn

De heer Evers meldt dat Kernachtig Wijchen content is met voorliggende nota. In de aanloop naar de gebiedsvisie is dit een belangrijke stap op weg naar realisatie van een project dat de leefbaarheid in Wijchen-Zuid ten goede komt. De revitalisatie van het voorzieningengebied draagt bij aan een toekomstbestendige wijk Wijchen-Zuid en vormt hierin een eerste stap naar de ontwikkeling van een eigentijds en bruisend middelpunt van de wijk met een MFA en wonen en zorg binnen handbereik. Bij de wijk Wijchen-Zuid hoort – naast een goed en toekomstbestendig voorzieningenhart - ook een vitaal winkelcentrum in perspectief met de Huurlingsedam fase III en Wijchen-West met minimaal negenhonderd nieuwe woningen.

Rialto Vastgoedontwikkeling heeft veel ervaring met gebiedsontwikkeling. Kernachtig Wijchen kijkt met vertrouwen uit naar de volgende stap. Spreker vraagt wanneer de inten-

tieverklaring tussen Rialto, Talis en de gemeente Wijchen wordt ondertekend.

De heer Roosenboom prijst de gemeentelijke voortvarendheid wat dit project betreft. Dat het college een tussenstap neemt, voordat tot ondertekening wordt overgegaan, is verstandig. Na de kennismaking met de nieuwe investeerder Rialto, zal inzicht verkregen moeten worden in de financiën om de solvabiliteit van de investeerder helder te krijgen. Dit lijkt de PvdA een goed voornemen. Op basis van voldoende vertrouwen in elkaar kunnen de volgende stappen worden gezet. De PvdA vraagt op welke termijn de gebiedsvisie en de beslisnota worden voorgelegd aan de raad. Spreker hoopt dat dit leidt tot besluitvorming om het project te vervolgen.

De heer Van den Wollenberg geeft aan, dat de VVD twee jaar geleden haar steun heeft uitgesproken voor een nieuwe gebiedsvisie om Hart van Zuid te ontwikkelen. Aan de vooravond van de presentatie van die nieuwe gebiedsvisie, wordt de raad geïnformeerd over wisseling van de wacht van een betrokken partij. De VVD hoopt op vloeiende overgang, maar een nieuwe partij aan tafel kan ook wijzigingen meebrengen. De VVD vraagt in hoeverre Rialto de reeds ontwikkelde koers overneemt. Voorts vraagt de VVD of de boeken van Rialto al zijn ingezien, op welke termijn de wethouder hier uitsluitsel over verwacht en of er eventuele risico's worden voorzien. Ook de VVD ziet de nieuwe gebiedsvisie met belangstelling tegemoet.

De heer Van 't Schip is van mening dat meer duidelijkheid moet komen over de planning die voorligt. Wijchen Lokaal is het eens met voorliggende nota.

De heer Peters Sengers leest dat de routekaart Hart van Zuid binnenkort een vervolg krijgt en dat nog wordt gewerkt aan de gebiedsvisie. De gemeente en Talis onderhandelen inmiddels met Rialto. Deze nieuwe partij gaat ook ontwikkelen en beleggen. Het is voor het CDA nog niet geheel helder wat de rol en functie is van de nieuwe partij. Het lijkt erop, dat Rialto - met de aankoop van het winkelcentrum - automatisch ook de contractpartij voor de gebiedsontwikkeling wordt. Het CDA vraagt in hoeverre dit van invloed is op de eerdere planvorming en de vastgestelde routekaart.

De eerder betrokken partijen zijn tot een gezamenlijke koers en een ruimtelijke basisstructuur gekomen. Het CDA wil geïnformeerd worden over de ruimtelijke infrastructuur, die moet leiden tot een intentieverklaring en wil weten of de ontwikkelaar in de kosten gaat meedragen, waardoor de investeringslast naar beneden wordt bijgesteld. Het CDA vraagt de raad te informeren over de stand van zaken en de ambities wat betreft verduurzaming binnen dit project en de warmteopwekking in Wijchen-Zuid.

Mevrouw Wittenberg stelt vast dat dit project voor het laatst door de raad is besproken in september 2019. D66 informeert naar tussentijdse ontwikkelingen in Hart van Zuid. D66 benadrukt dat de fractie zich van meet af aan kritisch heeft uitgesproken over het investeringsbudget. Wat dit betreft, ontvangt de partij graag meer informatie.

De projecten van Rialto zien er prachtig uit op hun website. D66 is benieuwd waar het vertrouwen op is gebaseerd.

Reactie college

Wethouder Gerrits licht toe, dat de visie op Hart van Zuid uit vijf opgaven bestaat. Eén van de opgaven betreft het voorzieningenhart en de andere richten zich op de openbare ruimte, duurzaamheid, wonen en de sociaal-maatschappelijke opgave. Voorliggende nota gaat enkel over het voorzieningenhart. De portefeuillehouder beperkt zijn beantwoording tot de vragen die dáárover zijn gesteld.

De gebiedsvisie is zo goed als afgerond en zal ook financiële informatie bevatten. De partijen – de gemeente, Rialto en Talis – hebben vertrouwen in een volgende stap, gebaseerd op de gebiedsvisie. Het vertrouwen is zodanig positief, dat de partijen bereid zijn te investeren in het gebied. Het tekenmoment en de verdere stukken komen ter besluitvorming naar het college en de raad. Een toekomstbestendig winkelcentrum vormt onderdeel van het voorzieningenhart. Het college is voornemens een analyse te maken over het effect van corona op het winkelcentrum en dit mee te wegen in het voorstel dat aan

de raad zal worden voorgelegd.

De betrokkenheid van een nieuwe partij, Rialto, heeft niet tot een koerswijziging geleid. Rialto was namelijk reeds als adviseur betrokken bij de firma Hazenberg, de vorige eigenaar van het winkelcentrum. De koers is in samenspraak tot stand gekomen. Het raadplegen van de boeken heeft tot vertrouwen in deze partij geleid. In die zin zijn er geen bijzondere risico's voorzien. Rialto is overigens niet automatisch contractpartij. Rialto is de eigenaar, heeft een positie in het gebied en de ambitie om hierin te investeren. Hoe een ontwikkeling precies naar de markt gebracht wordt, moet in een volgende fase – aan de hand van voorstellen door het college - worden uitgewerkt.

De portefeuillehouder zegt desgevraagd toe om - in overleg met de organisatie - een haalbare datum te plannen waarop de nota's omtrent de overige opgaven aan de raad kunnen worden voorgelegd.

Tweede termijn

De heer Peters Sengers vindt dat Kernachtig Wijchen nogal stellig was in de uitspraak dat het winkelcentrum gerenoveerd en uitgebreid moet worden. Spreker vraagt hoe Kernachtig Wijchen daar na de reactie van de portefeuillehouder over denkt.

De heer Evers kan zich voorstellen dat er behoefte is aan meer winkeloppervlakte. Spreker acht dit een logische gevolgtrekking van urbanisatie.

Conclusie / advies: De commissie neemt de informatienota voor kennisgeving aan.

8. 58760 Uitvoeringsfase Tussen Kasteel en Wijchens Meer, informatienota

De voorzitter geeft aan dat in de uitvoeringsfase vooral collegebesluiten genomen worden en minder besluiten van de raad worden gevraagd. De gemeenteraad zal wel regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang.

Eerste termijn

De heer Gatzen complimenteert met de heldere nota en waardeert deze wijze van informatieverstrekking over de voortgang. De kernboodschap van het communicatietraject spreekt hem aan.

De laatste tijd is er veel te doen over het parkeerbeleid. De PvdA staat nog steeds achter de parameters waar destijds voor is gekozen. De uitspraak van de Raad van State moet worden afgewacht, maar vooralsnog meent de PvdA dat samen met alle ambities die er zijn voor het gebied, de juiste keuzes zijn gemaakt.

Mevrouw Peters-Vroom waardeert om over een dergelijk omvangrijk project goed geïnformeerd te worden. Communicatie is hierin cruciaal. Inwoners en ondernemers worden, wat de VVD betreft, goed betrokken.

Onder de centrumondernemers bestaat onrust over de parkeerplaatsen. In de planvorming heeft de VVD uitvoerig aandacht geschonken aan het parkeren. De fractie was van mening, dat er voldoende parkeerplaatsen waren in het centrum. De VVD vraagt of de wethouder een toelichting kan geven over de status van het proces bij de Raad van State. Voorts vraagt de partij hoe de gemeenteraad geïnformeerd wordt over de uitspraak.

De heer Derksen geeft aan, dat het CDA geen voorstander van het project was en dat nog steeds niet is. Het is terecht dat het parkeerprobleem wordt aangehaald, maar de raad staat hierin buitenspel, iets waar de meerderheid van de raad zelf voor heeft gekozen.

Een commerciële ontwikkelaar heeft geen belang bij het realiseren van parkeerplaatsen. Er kan zelfs een prikkel zijn, om die ruimte in te wisselen voor woningen of bedrijvigheid. Die prikkel heeft het CDA, samen met de PvdA, VVD en Kernachtig Wijchen proberen in te dammen met een op 28 maart – raadsbreed, met uitzondering van D66 – aangenomen motie. Daarmee stelde de raad, dat het aantal parkeerplaatsen ongewijzigd moet blijven. Slechts een half jaar later, meer concreet: drie weken nadat het bestemmingsplan is

vastgesteld, meldt het college aan de raad dat 170 parkeerplaatsen worden geschrapt. Het CDA is hier meteen op aangeslagen, maar de rest van de raad liet dit gebeuren. Spreker vindt het daarom spijtig dat de mede-indieners van de motie er nu wèl op aanslaan. De partij stelt voor om zodra de uitspraak van de Raad van State bekend is, dat de fracties van de PvdA, de VVD en het CDA de handen ineenslaan om te zoeken naar een oplossing voor het parkeerprobleem.

De heer Demmers refereert aan het laatste punt in de nota over de uitwerking van het parkeerverwijssysteem. D66 zou hier graag vòòr de behandeling van de Perspectiefnota een toelichting op krijgen.

De heer Van den Boogaard is enthousiast dat over de eindvoeringsfase kan worden gesproken en ook dat de start van de herontwikkeling van een groot deel van het centrum in zicht komt en schriftelijk vastligt. Het college geeft in de nota aan, dat het slopen van het oude gemeentekantoor wellicht naar voren gehaald kan worden. Kernachtig Wijchen gaat ervan uit, dat dit gaat lukken. Kernachtig Wijchen benadrukt dat de betrokkenheid van inwoners en ondernemers zorgvuldig wordt opgepakt.

Er moet een helder verwachtingspatroon worden geschept voor de nieuwe klankbordgroepleden. In het voorliggende stuk mist Kernachtig Wijchen deze duidelijkheid, al wordt wel gesteld dat de klankbordgroep kan meewerken aan en meedenken over de uitwerking van de plannen. Kernachtig Wijchen vraagt wat de wethouder hier precies mee bedoelt en meent dat dit meer concreet moet worden geformuleerd om verwachtingen te managen en vooral om teleurstellingen over de participatie te voorkomen.

Tot nu toe hebben het college en de ambtenaren uitstekend uitvoering gegeven aan het project. Nu komen de eerder besloten punten van de raad samen. Kernachtig Wijchen roept op om rekening te houden met de door de raad gemaakte opmerkingen, zoals de verkeersveiligheid van De Meerdreef en de inrichting van de parkeerplaatsen bij het kernwinkelgebied. De partij begrijpt dat ondernemers kritisch zijn over het aantal parkeerplaatsen. Dit vraagstuk ligt nu bij de Raad van State. Kernachtig Wijchen geeft aan, vertrouwen te hebben in het college en de adviezen van experts op dit punt.

Kernachtig Wijchen is blij met het traject dat voorligt en is ervan overtuigd dat het plan Wijchen mooier gaat maken.

Reactie college

Wethouder Gerrits verwijst naar de raadsvergadering van 25 maart jl.. Bij gelegenheid heeft hij geschetst hoe het proces verloopt. Vier partijen hebben een beroep ingesteld: VvE Europaplein, Albert Heijn, een bewonersgroep van Tienakker en een bewoner aan de Oostflank. Tijdens de zitting van de Raad van State op 4 maart jl. heeft de gemeente de gelegenheid gekregen om een schriftelijke reactie in te dienen in relatie tot de stukken die Albert Heijn heeft ingediend. Dit is inmiddels gebeurd. De Raad van State heeft aangegeven, dat de uitspraak uiterlijk eind mei verwacht mag worden. De wethouder zegt toe, de raad rechtstreeks te informeren over de uitspraak. Het college heeft er begrip voor dat betrokken partijen opkomen voor hun belang en zich laten horen.

Er moet in het centrum gewoond kunnen worden, met gratis parkeergelegenheid en ondergronds parkeren, rekening houdend met groen en klimaatmaatregelen. De raad heeft op 28 maart 2019 unaniem de ambitie vastgesteld om binnen een bepaald budget uit te komen. Dit is het kader waarbinnen het college op dit moment opereert.

Ook in het voorliggende traject is met een klankbordgroep gewerkt. In het vervolgtraject zullen er drie klankbordgroepen worden ingericht. Het college is voornemens op dezelfde manier en met dezelfde helderheid met de klankbordgroepen aan de slag gaan. Zij vervullen een formele, schriftelijk vastgelegde, adviesrol. De klankbordleden weten vooraf precies wat hun rol is.

Tweede termijn

De heer Derksen verwijst naar de motie die het CDA met onder andere Kernachtig Wijchen twee jaar geleden heeft ingediend over het parkeren. Spreker vraagt hoe volgens

Kernachtig Wijchen de toen genomen besluiten nu samenkomen in het plan. Spreker verwijst daarbij met name naar de ambitie wat betreft het parkeren.

De heer Van den Boogaard geeft aan, dat de motie in een andere tijd en op basis van andere kennis is ingediend. In afwachting van het besluit van de Raad van State, zal te zijner tijd een antwoord van de fractie volgen. De geest van de motie blijft onveranderd. De uitvoering gebeurt - aldus Kernachtig Wijchen - tot nu toe op de juiste wijze.

De heer Derksen zegt dat in beginsel geen wijziging had moeten worden doorgevoerd in het parkeerbeleid. Genoemde motie riep op om dit niet te doen.

De heer Van den Boogaard geeft aan, dat de raad op 11 maart 2020 is geïnformeerd over de wijziging van het aantal parkeerplaatsen. Het uitgangspunt van de motie is en blijft dat er voldoende parkeerplaatsen moeten zijn. De partij wacht de uitspraak van de Raad van State af en doet pas een nadere uitspraak nadat alle informatie bekend is.

De heer Demmers vraagt of andere partijen ook behoefte hebben aan een separate informatienota over het parkeerverwijssysteem.

De heer Derksen verwijst naar de raadbespreking twee jaar geleden over het parkeren. De centrummanager en de voorzitter van de klankbordgroep hebben daarbij ingesproken. De raad heeft besloten om het aantal parkeerplaatsen ongewijzigd te laten. Uiteindelijk heeft het college op eigen initiatief 170 parkeerplaatsen geschrapt. Vier partijen geven nu hun zorgen over het parkeren aan, zijnde precies de vier partijen die de motie destijds mede hebben ingediend. Spreker is blij dat deze partijen hun zorgen uitspreken.

De heer Gatzen wijst erop, dat de PvdA geen zorg over parkeren heeft uitgesproken. De fractie staat achter de uitgangspunten.

De heer Van den Boogaard heeft niet aangegeven dat Kernachtig Wijchen zorgen heeft over het parkeren, enkel dat ondernemers kritisch zijn geweest over de plannen en dat de partij pas een uitspraak doet nadat alle relevante informatie beschikbaar is.

De heer Derksen vindt de discussie inherent aan het proces waarvoor is gekozen. Juist in een dusdanig groot project met commotie wordt niet meer door de raad besloten. Spreker acht dit een historische fout. Het hoogste orgaan van de gemeente zou hierover wat te zeggen moeten hebben. Het CDA heeft hierover al lange tijd zorgen geuit.

De heer Van den Boogaard zegt dat alle partijen betrokken waren toen het besluit werd genomen om een bepaalde weg in te slaan. Spreker vindt het onwenselijk dat de heer Derksen op de stoel van de expert gaat zitten. De raad is een lekenbestuur en laat zich informeren door professionals.

De heer Derksen herinnert eraan dat het CDA vanaf 2018 vraagt om om te letten wat het parkeren betreft als een commerciële partij het voor het zeggen heeft in het centrum. Op dit punt wordt de gemeente ondersteund door professionals. De zorgen die het CDA al drie jaar uitspreekt, worden nu door professionals bevestigd. Alle ondernemers aan het Europaplein zitten hiermee in hun maag.

De heer Van den Boogaard zegt dat het erom gaat, dat de raad heeft besloten voor een bepaalde weg. Het feit dat de heer Derksen blijft herhalen dat hij het oneens is met het gevoerde proces en hij blijft teruggrijpen op het parkeren, komt voor Kernachtig Wijchen nogal populistisch over.

De heer Derksen acht het opmerkelijk dat het woord ‘populisme’ wordt genoemd. Spreker vindt dit niet passen bij de inspanning die het CDA op dit onderwerp heeft geleverd.

Mevrouw Peters-Vroom heeft het woord ‘zorg’ bewust in de mond genomen, constaterende hoeveel onrust bestaat over het parkeren. De VVD staat achter de in het verleden genomen besluiten. Spreker is blij met de toezegging dat de raad direct wordt geïnformeerd over de uitspraak van de Raad van State.

De heer Derksen erkent dat de uitspraak van de Raad van State moet worden afgewacht. Als de gemeente ongelijk krijgt, moet het aantal parkeerplaatsen worden uitgebreid. Als de gemeente in het gelijk wordt gesteld, is daarmee het probleem van te weinig parkeer-

plaatsen nog niet opgelost.

Mevrouw Peters-Vroom vraagt welke informatie D66 precies wil krijgen over het parkeerverwijssysteem.

De heer Demmers zegt dat zowel in het project 'Tussen Kasteel en Wijchens Meer', als de Perspectiefnota wordt gesproken over financiering van het parkeerverwijssysteem. D66 spreekt de zorg uit dat wanneer alle informatie over dat systeem gebundeld wordt in het kader van de Perspectiefnota, de raad geen totaalbeeld krijgt over wat het systeem precies inhoudt. Dat is de reden waarom D66 vraagt of dit eerder toegelicht kan worden. Spreker vraagt of andere partijen hier ook behoefte aan hebben.

Mevrouw Peters-Vroom snapt de vraag van D66, maar de VVD vindt het een eigen verantwoordelijkheid om dit mee te nemen richting de Perspectiefnota.

De heer Gatzen complimenteert de heer Derksen met het feit dat hij in eerste instantie aangeeft niets te willen zeggen over het parkeren, maar vervolgens de eerste en tweede termijn en een aantal interrupties besteedt aan het onderwerp parkeren. Het CDA heeft zeven voorstellen ingediend, maar heeft hiervoor geen meerderheid gevonden in de raad. Alle partijen – met uitzondering van het CDA - staan achter het voorliggende plan.

De zorg die de PvdA in de eerste termijn heeft uitgesproken, gaat over de negatieve beeldvorming. Spreker is van mening dat de heer Derksen hieraan bijdraagt.

De heer Derksen corrigeert de heer Gatzen: twee moties van het CDA zijn door een meerderheid aangenomen, zijnde het niet bebouwen van het Wijchens meer en de parkeermotie, die het CDA met onder andere de PvdA heeft ingediend.

De heer Gatzen zegt dat de meerderheid van de raad vertrouwen heeft in het beleid en de keuzes van het college. Spreker hoopt dat de negatieve beeldvorming stopt. De communicatieboodschap is duidelijk. Het grootste deel van de raad ziet dit op dezelfde wijze, terwijl het CDA problemen blijft zien.

Conclusie / advies: De commissie neemt de informatienota voor kennisgeving aan.

9. 59151 Portefeuilleplan gemeentelijk vastgoed 2021, informatienota

De voorzitter legt uit dat het jaarlijkse portefeuilleplan informatie biedt over lopende projecten, portefeuillewijzigingen en de middellange termijn investeringsbehoefte.

Eerste termijn

De heer Verploegen waardeert dat de gemeente actief aan de slag is gegaan met het verkopen van niet-beleidsondersteunend vastgoed, zoals de woning aan Den Berg en het pand aan de Woeziksestraat. Er is een duidelijke trend zichtbaar richting het samenbrengen van vastgoedfuncties in MFA's. De VVD is daar groot voorstander van, daar dit positief is voor de leefbaarheid en uiteindelijk ook voor de beheersbaarheid van de financiën.

De VVD mist in het plan welke de invloed de ontwikkeling van Wijchen-West gaat hebben op de Speelhoeve. Zo wordt gesproken over het gewenst aantal leerlingen van 350, maar met de ontwikkeling van een nieuwe wijk moet dit aantal wellicht naar boven bijgesteld worden. De partij vraagt of het college hier actief rekening mee gaat houden.

De heer Van Kuppeveld stelt vast dat het plan een duidelijk overzicht biedt op hetgeen is gedaan en wat gedaan moet worden. In het uitvoeringsprogramma 2021 staat vermeld dat een aantal panden in 2020 wordt afgesloten. Dit punt hoort onder het uitvoeringsprogramma 2020. Daarnaast wordt op pagina 21 wijkcentrum 't Achterom tweemaal vermeld in het totaaloverzicht. Wijchen Lokaal informeert naar het effect van de eventuele nieuwe wijk Wijchen-West op de Speelhoeve.

De heer Van Wanroij vindt het positief dat de gemeentelijke gebouwen verder verduurzaamd gaan worden. Dit heeft een goede voorbeeldfunctie naar de inwoners en draagt bij aan de klimaatambitie. Het CDA vindt het ook goed om te lezen dat een aantal huurwoningen is verkocht. In 2019 is een haalbaarheidsstudie verricht voor de MFA. Dit wordt nu

in relatie gebracht met de nieuwe wijk Wijchen-West. Het zal nog zeker drie jaar duren voordat gebouwd gaat worden. Spreker informeert naar consequentie voor het huidige gebouw van de Speelhoeve.

De locatie van het Maaswaal College gaat vrijkomen. De partij vraagt wat met dat schoolgebouw of die locatie gaat gebeuren. Tot slot, vraagt de partij zich af wat de effecten zijn van de coronapandemie op het gemeentelijk vastgoed, daar een groot aantal activiteiten geen doorgang heeft gevonden en de huurinkomsten zijn gedaald.

De heer Lukkezen vindt het goed om te zien dat de duurzame investeringen van de gemeente zich lonen. D66 ziet graag dat de gemeente hierop een versnelling gaat zetten. Er worden nu investeringen gedaan om het vastgoed te verduurzamen, maar het energielabel van sommige objecten staat nog gemarkeerd als 'niet van toepassing'. Wat D66 betreft, is dit altijd van toepassing.

De heer Klinkhamer vraagt wanneer het plan voor het Koetshuis aan de raad wordt voorgelegd. Voorts vraagt spreker naar de versterking van de bibliotheekvloer.

De heer Merkus stelt vast, dat de term verduurzaming veelvuldig voorkomt in het plan. De fractie steunt het idee dat voor gymzaal De Zandloper vooralsnog binnen het bestaande budget minimale middelen worden ingezet, maar dat een plan wordt gemaakt voor de lange termijn. Echter, als de voorlopige aanpak niet doeltreffend is en eerder moet worden ingegrepen dan over vijf jaar, dan is een beter geformuleerd plan nodig.

De PvdA begrijpt de financiële beperkingen vanwege corona betreffende 't Ballegoyke. De fractie vraagt zorgvuldig te kijken naar de urgentie van aanpassing van de keuken en vraagt of het corona-argument tot precedentwerking kan leiden.

Reactie college

Wethouder Derks dankt de commissieleden voor de positieve feedback.

De toekomst van de Speelhoeve moet in samenhang met de nieuwe wijk in Wijchen-West worden vormgegeven. De komende maanden zal een afweging plaatsvinden. Het college komt hier bij de raad op terug. Het college is de mogelijkheden nog aan het verkennen in relatie tot het pand van het Maas en Waalcollege.

Er is moeite met het rondkrijgen van de exploitatie, tegelijkertijd is er coronasteun vanuit het Rijk en de provincie. Dit ziet er positief, dan wel neutraal uit. De portefeuillehouder maakt zich hier daarom op dit moment geen zorgen over.

Binnenkort gaat het college het Koetshuis bespreken. Het college probeert voor de zomer terug te komen bij de raad met een informatienota, dan wel beslisnota op dit punt.

De offertes wat betreft de vloer van de bibliotheek worden qua kwaliteit en prijs vergeleken en daarna komt het college terug naar de raad met de beste offerte.

De toiletvoorziening in 't Ballegoyke moet sowieso worden aangepakt. Het college wil daarom ook meteen de keuken aanpakken, daar deze te gedateerd en beperkt is voor de functies van 't Ballegoyke. Door corona is de buffer die de organisatie had opgebouwd, geslonken. Het college acht het dorpshuis van belang voor de leefbaarheid in het dorp en zal dit betrekken bij de Perspectiefnota.

Mocht blijken dat er onvoldoende budget is voor de verbouwing van gymzaal De Zandlopen, dan komt het college hier bij de raad op terug.

Conclusie / advies: De commissie neemt de informatienota voor kennisgeving aan.

10. Sluiting

De vergadering wordt gesloten om 23.20 uur.

Bijlage 1: Beantwoording van de vragen gesteld door de heer K. van Galen (D66) tijdens de rondvraag.

- Screent de Gemeente Wijchen wel zorgaanbieders die elders zijn afgewezen?
  Elke zorgaanbieder die in Wijchen zorg wil gaan leveren wordt gescreend.
- Worden alle zorgaanbieders überhaupt met enige regelmaat gescreend?
  Zorgaanbieders die na screening zijn gecontracteerd worden niet standaard na een bepaalde periode opnieuw gescreend.
- Wat gebeurt er met zorgaanbieders waarvan klokkenluiders of de inspectie heeft aangegeven dat er zaken mis zijn?
  Deze zorgaanbieders komen niet door de screening, zodat ze niet worden gecontracteerd.
  Bij zorgaanbieders die al zijn gecontracteerd doen we het volgende: Aan klokkenluiders vragen we om hun signaal te melden bij het regionale meldpunt. In gezamenlijk overleg met de regio kijken we dan welke acties we kunnen ondernemen dit is afhankelijk van het gemelde. Indien de inspectie een signaal afgeeft overleggen we met de inspectie welke consequenties dit kan hebben voor de aanbieders en welke stappen wij als gemeente kunnen ondernemen
- Controleert u of afgewezen zorgaanbieders via een omweg (zoals pgb) toch blijven doorwerken?
  Ja, want ook de zorgaanbieder die zorg via PGB wil leveren wordt gescreend
- Controleert u of Wijchense zorgbehoevenden niet bij malafide zorgaanbieders buiten de gemeente of de regio zijn geplaatst?
  Als het gaat om Wijchense zorgbehoevenden die zorg krijgen op grond van de Wmo of Jeugdwet wel. We hebben geen zicht op inwoners die zorg krijgen van uit de WLZ (wet langdurige zorg) en ZVW (ziektekosten verzekeringswet) .
- Hanteert Wijchen bij screening eigen kwaliteitseisen en kunt u die delen met de raad?
  Ja.
  Het gaat daarbij om artikel 11 en bijlage 4 van de geldende verordening, het Reglement van toelating leveranciers Zorg in Natura Wijchen 2020, het Toelatings- en afwegingskader leveranciers Zorg in natura Wijchen 2020 en het Toelatingskader leveranciers PGB-zorg Wijchen 2021.
- Screent u zorgaanbieders ook op onbehoorlijke verrijking (ontdekking van zorgende voor buitensporige winsten en salarissen en onkostenvergoedingen)?
  Ja.

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	2408
Extern Zaak ID	Z/21/059350
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 mei 2021
Agendapunt	6
Omschrijving	59350 Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen-West, beslisnota
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Eigenaar	Boon van Ostade - van Boeijen, Lucan
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
Beslisnota Gemeenteraad Wijchen West - Gebiedsvisie
Bijlage 1: Eindrapportage Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen-West.pdf
Bijlage 2: Intentieovereenkomst Wijchen-West
Bijlage 3: Printversie Eindrapportage Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen West.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Wijchen	13 april 2021
Raad Informatiebijeenkomst openbaar Wijchen	15 april 2021
Commissievergadering Wijchen	**20 mei 2021**
Raad openbaar Wijchen	27 mei 2021

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Het rapport Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen-West voor kennisneming aan te nemen en in te stemmen met de uitgangspunten in de ontwerpthema's , als leidraad voor stedenbouwkundige en landschappelijke uitwerkingen in de vervolgfase (bijlage 1).

2. Als financieel resultaat te streven naar een budgetneutrale grondexploitatie over de totale ontwikkeling van Wijchen-West.
3. De intentieverklaring van de gemeente Wijchen met de ontwikkelende marktpartijen voor kennisneming aan te nemen (bijlage 2).
4. In te stemmen met een vervolgstap (Masterplanfase) waarin globaal drie sporen worden opgestart: ruimtelijk-financieel (rekenen en tekenen), samenwerking en projectorganisatie en onderzoeken en voorbereidingen voor een bestemmingsplanprocedure, bouwrijp maken en hoofdstructuur van het plan.
5. Daartoe in te stemmen met een aanvullend voorbereidingskrediet van €700K.
6. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie (grex); bij het niet tot stand komen van een haalbare grex de Algemene Reserve in te zetten als dekking.
7. Het project te monitoren in de rapportages als majeur project en na afronding een afsluitrapportage aan de raad aan te bieden.

Besluit

De commissie adviseert de beslisnota als bespreekstuk voor de raadsvergadering te agenderen. Er zijn moties en amendementen aangekondigd door het CDA, Kernachtig Wijchen, de PvdA en de VVD.

Openbaar Zaaknummer: 59350

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Beslisnota Gemeenteraad Gebiedsvisie en ontwikkelstrategie Wijchen-West

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Het rapport Gebiedsvisie en Ontwikkelstrategie Wijchen-West voor kennisneming aan te nemen en in te stemmen met de uitgangspunten in de ontwerpthema's , als leidraad voor stedenbouwkundige en landschappelijke uitwerkingen in de vervolgfase (bijlage 1).
2. Als financieel resultaat te streven naar een budgetneutrale grondexploitatie over de totale ontwikkeling van Wijchen-West.
3. De intentieverklaring van de gemeente Wijchen met de ontwikkelende marktpartijen voor kennisneming aan te nemen (bijlage 2).
4. In te stemmen met een vervolgstap (Masterplanfase) waarin globaal drie sporen worden opgestart: ruimtelijk-financieel (rekenen en tekenen), samenwerking en projectorganisatie en onderzoeken en voorbereidingen voor een bestemmingsplanprocedure, bouwrijp maken en hoofdstructuur van het plan.
5. Daartoe in te stemmen met een aanvullend voorbereidingskrediet van €700K.
6. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie (grex); bij het niet tot stand komen van een haalbare grex de Algemene Reserve in te zetten als dekking.
7. Het project te monitoren in de rapportages als majeur project en na afronding een afsluitrapportage aan de raad aan te bieden.

Aanleiding
Uit het recent gepresenteerde Woningmarktonderzoek 2019 Regio Arnhem-Nijmegen d.d. oktober 2019 blijkt dat de woningbouwbehoefte in de regio hoger ligt dan uit eerdere onderzoeken bleek. Voor de gemeente Wijchen ligt deze behoefte nu op grofweg 1.500 woningen voor de komende 10 jaar. Tegelijk is geconstateerd dat het opgelopen tekort in de regio hoger is dan eerder gedacht waardoor een extra versnelling van de bouwopgave noodzakelijk lijkt.

Begin maart 2020 heeft de Regio Arnhem-Nijmegen, samen met de provincie Gelderland en het Rijk de Woondeal ondertekend. Onderdeel van de Woondeal is het versnellen van de woningbouw in de Regio Arnhem-Nijmegen. Daarnaast kent de woondeal nog andere afspraken over betaalbaarheid (50% te realiseren sociale- en middeldure huur en betaalbare koop tot de NHG-grens), groen en circulair, leefbaarheid, verstedelijking en gebiedsontwikkeling en specifieke doelgroepen. Gemeente Wijchen heeft een viertal locaties aangedragen waaronder Wijchen-West.

In juni 2020 heeft de gemeenteraad opdracht gegeven te starten met het opstellen van een gebiedsvisie, een ontwikkelstrategie en een grondexploitatie voor Wijchen-West.

Gebiedsvisie

"Wijchen-West wil een inspiratiebron zijn die verder reikt dan alleen Wijchen - het moet dienen als voorbeeld voor soortgelijke locaties in de regio. Een levendig gebied met unieke woontypologieën, mogelijkheden voor recreatie en nieuwe economische modellen. Een wijk die is geworteld in de geschiedenis en het culturele erfgoed van de Vormerse hoeve en het landschap. De gemengde woonwijk is georganiseerd rond een groenblauwe centrale corridor, die de verbinding gaat leggen tussen het Wijchens meer, de Vormerse plas en de waterpartij aan de Hernenseweg. Deze groenblauwe corridor legt de verbinding tussen de gebieden die worden gebruikt als een productieve omgeving voor voedsel vanuit de volkstuinen, energie en warmte vanuit het oppervlaktewater van de Vormerse plas, en biodiversiteit vanuit de ecologische verbindingszone nabij het Wijchens meer.

Onze gebiedsvisie biedt groeimogelijkheden met een flexibel raamwerk met variatie in dichtheid. Rekening houdend met de toekomstige economische en sociale flux, is de locatie opgedeeld in een reeks zones(noord, midden en zuid) die de wijk afbakenen in drie delen, met een diversiteit aan dorpse en landschappelijke dichtheden en gebruik. Een gebied dat niet opnieuw transformeert in een geïsoleerd eilandje, maar waarbij de focus wordt gelegd op het samenbrengen van wonen en bestaande voorzieningen waarbij verbinding en prikkeling vooropstaan. Op deze manier wordt Wijchen-West een model voor een inclusieve, betaalbare, bestendige en vooruitziende ontwikkeling."

Voor Wijchen-West is inmiddels een gebiedsvisie en een ontwikkelstrategie opgesteld. In de gebiedsvisie worden de ruimtelijke aanbevelingen en ambities beschreven als basis voor de planontwikkeling van Wijchen-West, die geldt voor alle ontwikkelende partijen. De ruimtelijke aanbevelingen zijn gestructureerd op basis van 12 ontwerpthema's, leidend tot de schematische weergave van de gebiedsvisie in de kaart hieronder.

Dichtheid en programma
Wijchen-West krijgt een gevarieerd woningbouwprogramma met ruimte voor flexibiliteit. Van het noorden naar het zuiden wordt de bebouwing minder intensief.

Archeologie
De cultuurhistorische kwaliteiten in het gebied worden behouden en zichtbaar gemaakt.

Landschap
Essentieel is het behouden en versterken van de landschappelijke kwaliteiten, zoals de Vormerse plas en kavelrichting.

Groenstructuur
Parkachtige groenstructuren door groene volumes kernmerken Wijchen-West. Mede door groene barrières tussen bebouwing en ontsluitingswegen.

Verkeersstructuur
Wijchen-West geeft ruimte voor de fiets en er is een minder prominente rol voor de auto. Een station in het plangebied blijft mogelijk voor de toekomst.

Water
De bestaande waterstructuren in het gebied versterken, zodat het een essentieel onderdeel is van de woonkwaliteit en het gebied verbindt met de rest van Wijchen.

Slimme verbindingen met de omgeving
Wijchen-West wordt verbonden met lokale voorzieningen, uitvalswegen en sluit aan op het langzaamverkeersnetwerk en het recreatieve netwerk.

Accenten als ankerpunten
Inzetten op een stedenbouwkundige structuur met enkele hogere gebouwen voor oriëntatie en om extra betekenis te geven aan locaties.

Duurzaamheid als vanzelfsprekendheid
Wijchen-West zet minimaal in op energie neutraal, er zijn kansen thermische energie uit oppervlaktewater van de Vormersplas. Ook is er aandacht voor sociale duurzaamheid, door de inzet van water en groen.

Versterken van de dorpsrand
Wijchen-West wordt de nieuwe overgang van bebouwd gebied naar het buitengebied en dit is een belangrijk thema dat in het stedenbouwkundig ontwerp verder uitgewerkt moet worden.

Inspelen op milieu en belemmeringen
De gebiedsvisie omarmt de belemmeringen van het gebied en speelt hier op in door slim om te gaan met bijvoorbeeld groen en parkeren.

Verschillende woonsferen
In Wijchen-West worden verschillende woonsferen gerealiseerd, aansluitend bij de bestaande landschappelijke kwaliteiten. Te denken valt aan dorps, water en bos.

<u>Ontwikkelstrategie</u>
De ontwikkelstrategie beschrijft hoe en met welke partijen en samenwerkingsverbanden Wijchen-West kan worden ontwikkeld. De woningbouwopgave concentreert zich binnen Wijchen West op het deelgebied tussen de Hernenseweg en Ravensteinseweg. Er zijn gesprekken gevoerd met de verschillende ontwikkelende marktpartijen met grondeigendom in het gebied. De gemeente bezit zelf een deel van de grond.

In de ontwikkelstrategie worden de mogelijke samenwerkingsvormen tegen elkaar afgewogen. De ontwikkelende grondeigenaren hebben uitgesproken dat zij in een ontwikkelcombinatie mee willen doen aan de ontwikkeling van het gebied. Tevens hebben ze ingestemd de intentieovereenkomst, na raadsbesluit, te ondertekenen. De focus van de intentieovereenkomst is een gezamenlijke ontwikkeling van de eerste 650 woningen in Wijchen West binnen de afspraken van de Woondeal. In het totale gebied tussen de Hernenseweg en Ravensteinseweg passen ruw geschat 1.300 woningen volgens de gebiedsvisie. Voor de realisatie van sociale huurwoningen gaan wij om tafel met woningcorporatie Talis.

Het deelgebied ten zuiden van de Raventeinseweg valt buiten de scope van de woningbouwversnellingsopgave.

Financiële doorrekening
De uitgangspunten in de gebiedsvisie zijn meegenomen in een eerste financiële doorrekening en dienen als basis voor verdere ontwikkeling en de nog op te stellen grondexploitatie.

In de vervolgfase, na goedkeuring door de gemeenteraad, zullen op basis van bovengenoemde documenten de samenwerkingsvorm met ontwikkelende partijen en een masterplan voor heel Wijchen-West en deelplannen worden uitgewerkt. Buiten onvoorziene omstandigheden lijkt een start van de eerste bouwwerkzaamheden mogelijk binnen 3 jaar. Ook zal in de volgende fase verkend worden of het mogelijk is tijdelijke woningen te realiseren. Dit zal afhankelijk zijn van de fasering van het gehele plangebied Wijchen-West.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
9 juli 2009	Vaststelling Structuurvisie Wijchen 2009 door het College van B&W
17-05-2018	Informatienota "Betekenis van de woonagenda Nijmegen en omstreken 2017 – 2027 voor Wijchen" d.d. 15 maart 2018 (Z/17/011835)
14-02-2019	Informatienota "Lokale woonagenda wonen" d.d. 22 januari 2019 (Z/18/023695)
30-1-2020	Informatienota "Woningmarktonderzoek 2019 Regio Arnhem-Nijmegen"5 november 2019 collegebesluit (Z/19/038414)
18-02-2020	Collegebesluit start Wijchen-West en Huurlingsedam fase 3 (Z/19/043079)
25-06-2020	Voorbereidingskrediet Wijchen-West en Huurlingsedam fase 3 Z/20/047344

Gewenst resultaat
Realiseren van een toekomstbestendige nieuwe woonwijk, aansluitend bij de kwantitatieve en kwalitatieve ambities van de gemeente Wijchen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid, duurzaamheid en mobiliteit. Daarbij inspelend op de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwbehoefte en afspraken gemaakt in de woondeal Arnhem-Nijmegen.

Argumenten
Wijchen-West is een ontwikkellocatie voor de woningbehoefte in de regio
1.1 In de door de raad vastgestelde Structuurvisie Wijchen 2009 is Wijchen-West aangewezen als nieuwbouwlocatie;
1.2 Vanwege het eind 2019 geconstateerde woningtekort en de voorziene behoefte in de regio Nijmegen is het belangrijk om de woningbouw verder te versnellen. De

gemeente Wijchen maakt deel uit van de woningmarktregio Arnhem-Nijmegen en heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid om te zorgen voor een passende woningvoorraad;
1.3 In maart 2020 heeft de Regio Arnhem-Nijmegen, samen met provincie en rijk, de Woondeal ondertekend. De locatie Wijchen-West is daarin opgenomen als potentiële versnellingslocaties;
1.4 Wijchen-West heeft een goede ontsluiting (nabij A326/A50, uitvalswegen, openbaar vervoer, max 10 fietsminuten van NS-station met kwartierdienst richting Nijmegen-Arnhem);
1.5 Wijchen-West past in de bestaande stedenbouwkundig structuur;
1.6 De huidige opgave voor Wijchen-West is 650 woningen, de ontwikkelpotentie van heel Wijchen-West ligt echter hoger. Een grove eerste indicatie is maximaal 1.300 woningentussen de Hernenseweg en Ravensteinseweg.

De gebiedsvisie Wijchen-West sluit aan bij de kwaliteit van Wijchen
1.7 De gebiedsvisie gaat uit van de kwaliteiten van het gebied. De koppeling met het Wijchens Meer en de groenstructuren die de overgang naar het buitengebied maken;
1.8 Samenhang binnen het gebied door middel van de kenmerkende kavelrichting. In het noordelijk deel gekenmerkt door open landschap en lange zichtlijnen, in het middendeel meer gesloten door middel van boomkamers. In het zuidelijk deel komen deze boomkamers terug, waarbij de inrichting focust op de cultuurhistorische elementen van de boerderij De Vormer;
1.9 Woonmilieus passen binnen het thema groene dorpsrand, inspelend op de ruimtelijke kwaliteiten in het gebied van water, bomen en groen;
1.10 De dorpsrand kenmerkt zich door enkele opvallende bakens. Deze bakens passen binnen het dorpse imago, maar zijn tevens markante gebouwen waarin bijvoorbeeld appartementen komen.
1.10 De groenstructuren zijn van enig volume, om versnippering te voorkomen en zijn parkachtig in combinatie met waterberging;
1.11 Wijchen-West wordt een duurzame wijk. Verkenning naar de mogelijkheden van TEO (Thermische Energie uit Oppervlaktewater) is gestart. In de volgende fase is hier meer onderzoek voor nodig. Andere duurzame toepassingen (zonnepanelen op daken en mogelijk geluidswal) en klimaatadaptatie (waaronder wateroverlast en hittestress) zijn een gegeven voor de ontwikkeling van Wijchen-West.
1.12 Door in te spelen op nieuwe duurzame mobiliteit en innovatieve vervoersconcepten kan uitgegaan worden van een lagere parkeernorm wat ten bate komt van de ruimtelijke kwaliteit in de wijk. Er wordt ingezet op een minder prominente rol van de auto en extra ruimte voor de fiets .
1.13 De realisatie van een Pumptrack (fietsparcours) in Wijchen-West in de zomer van 2021 is een eerste markering van ontwikkelingen in het gebied en sluit aan bij de ambities van Wijchen op het gebied van buitenruimte, sport en ondernemerschap. Bij het bepalen van de pumptrack locatie is voor zover mogelijk geanticipeerd op de toekomstige stedenbouwkundige opgave. Deze inpassing brengt extra kosten met zich en vraagt om vervroegde investering vanuit het project Wijchen West.

De gebiedsvisie van Wijchen-West sluit aan bij de behoefte van Wijchen
1.14 De woningbouwopgave voor Wijchen is fors. Wijchen-West heeft de potentie om zowel kwantitatief als kwalitatief een substantiële bijdrage te leveren aan de regionale woningbouwbehoefte. Kwantitatief omdat uit de gebiedsvisie blijkt Wijchen-West een grotere potentie heeft dan nu in de woningbouwopgave is opgenomen. Kwalitatief omdat de gebiedsvisie Wijchen-West aansluit bij de woningbouwbehoefte en afspraken die gemaakt zijn in de woondeal. Zo is 50% betaalbare woningen opgenomen in het

woonprogramma, wordt ingezet op de leefbaarheid in Wijchen-West een aangrenzende wijken en is duurzaamheid een essentieel uitgangspunt.
1.15 Ontwikkeling van Wijchen-West biedt kansen om qua voorzieningen aan te sluiten bij bestaande wijken en voorzieningen. Zodoende zouden de nieuwe ontwikkelingen ook bijdragen aan de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van bestaande wijken.
1.16 Participatie in het nog op te stellen 'Fonds woonopgaven bestaande wijken' is voor de gemeente één van de speerpunten van de samenwerking tussen partijen in Wijchen-West.

We streven naar een budgetneutrale grondexploitatie over de totale ontwikkeling van Wijchen West.
2.1 Kwaliteit van de nieuwe woonwijk gaat vóór winstmaximalisatie
In lijn met de Woonvisie Thuis in Wijchen zetten we in op het realiseren van een prettige woonwijk waar ook op de lange termijn een goed woon- en leefmilieu kan worden gehandhaafd. Daarbij hoort een gemêleerd woonprogramma met een aantrekkelijke stedenbouwkundige opzet, toekomstbestendige infrastructuur, water en groen, ruimte voor jong en oud en een duurzame energievoorziening. Naast deze ambities en de huidige kwaliteitseisen hebben we ook te maken met hoge bouwbouwkosten. Kortom voldoende redenen voor matiging van een eventuele winstverwachting. Een (minimaal) kostenneutraal grondexploitatieresultaat inclusief potentiele subsidies, wordt gezien als realistisch streven. In de grondexploitatie voor de eerste 650 woningen houden we rekening met het totale -ook toekomstige- woningbouwpotentieel in het exploitatiegebied tussen Hernenseweg en Ravensteinseweg.
2.2 Investeringen in de planstructuur: de kosten gaan voor de baten uit.
Sommige onderdelen in de structuur van het gebied leg je direct aan voor de eerste 650 woningen, terwijl dit ook voorzieningen zijn voor mogelijke toekomstige woningbouwlocaties in het gebied, bijvoorbeeld een rotonde als wijkontsluiting, fietstunnel en waterpartijen. De kosten voor de planstructuur worden daarom naar proportie verhaald over alle -ook potentiële- woningbouwgronden. Door het bredere blikveld te hanteren voor de totale potentiële ontwikkeling wegen we ook kritisch af of sommige investeringen kunnen wachten tot een latere fase, bijvoorbeeld een deel van de geluidschermen die pas worden vereist voor latere woninglocaties.
Vooralsnog zien we geen bovenwijkse investeringen, oftewel investeringen die buiten dit visiegebied moeten worden verhaald.

De ontwikkelstrategie zorgt voor de benodigde versnelling
3.1 De gronden zijn in eigendom van gemeente en ontwikkelende partijen en daardoor uitermate geschikt om te versnellen;
3.2 De ontwikkelende partijen en de gemeente hebben de intentie om beiden bij te dragen aan de ontwikkeling van Wijchen-West en hebben deze intentie ook schriftelijk vastgelegd voor in ieder geval de eerste fase van 650 woningen (het college heeft dit besloten onder voorbehoud van wensen en bedenkingen van de raad).
3.3 De bouwopgaven in de Wijchense uitbreidingslocaties Wijchen-West en Huurlingsedam zijn bij elkaar circa 900 woningen. Wijchen West wordt een geheel nieuwe wijk tegen de huidige dorpsrand aan de Westerdreef. We hebben hier een stevig bouwvolume nodig om de nieuwe wijk te positioneren. Financieel heb je bij een start van een nieuwe wijk ook aantallen nodig om de (boven-)wijkse voorzieningen te dekken als bijvoorbeeld rotondes, geluidschermen en wellicht een wijkverwarmingssysteem middels oppervlakte water.

4.1 Vervolgstap: Masterplanfase
De masterplanfase wordt een complexe en dynamische fase in dit project. Er gaan globaal drie integrale sporen lopen, soms tegelijk en soms volgtijdelijk, die als communicerende vaten moeten worden gestuurd. We hebben voldoende middelen nodig

om versneld en met goede 'Wijchense' kwaliteit, goede resultaten te boeken in deze fase. Er is relatief veel externe expertise en inzet nodig:

- Ruimtelijk-financieel (rekenen en tekenen): we gaan van gebiedsvisie naar stedenbouwkundig en landschapsplan, waarmee we de hoofdstructuren van het plangebied gaan vastleggen. Een beeldambitieplan geeft richting aan uitwerkingen in latere fases van woningontwerpen en de openbare inrichting. De ruimtelijk ambities houden we realistisch door tussentijds planeconomische doorrekeningen te maken. In deze fase hebben we veel kosten aan externe expertise. Voor de stedenbouwkundig/landschappelijke opgave ligt een selectie en aanbesteding voor de hand.
- Samenwerking en projectorganisatie: we willen van een intentie overeenkomst naar een gedetailleerde samenwerkingsovereenkomst waarin alle uit te onderhandelen veelal kwalitatieve en financiële-juridische ontwikkelafspraken met de partijen worden vastgelegd. Verschillende samenwerkings(rechts-)vormen hebben verschillende voor en nadelen op het gebied van tijd, geld, kwaliteit risico en capaciteit (wie draagt de kosten en risico voor de grondexploitatie?). Hier moeten zorgvuldige afwegingen worden gemaakt. Vooruitlopend op nadere samenwerkingsafspraken en ook kostenverdeling met partijen, wordt in dit besluit budget aangevraagd voor het geval de partijen niet snel tot een samenwerkingsovereenkomst kunnen komen en gemeente zelf in ieder geval tempo kan blijven houden. Tegelijk moet daarvoor een sterke projectorganisatie worden georganiseerd om het gehele proces en inhoud te in gang te brengen en houden.
- Onderzoeken en voorbereidingen voor een bestemmingsplanprocedure, bouwrijp maken en hoofdstructuur van het plan: In Wijchen West willen we versnellen. Als we ervan overtuigd zijn dat deze woonwijk er zeker komt, kunnen we vooruitlopend op nadere besluitvorming, werkzaamheden eerder of parallel starten. We hoeven bijvoorbeeld niet te wachten op een ondertekende samenwerkingsovereenkomst voordat we archeologisch onderzoeken verrichten, flora en fauna maatregelen treffen of stukken bodem moeten saneren. We verkleinen hiermee planningsrisico's.

Aan het eind van deze fase willen we zover zijn dat de gemeente:

- ruimtelijk en financieel een sterke basis heeft om de bestemmingsplanherziening op te stellen en in procedure te brengen
- een (in ieder geval een gemeentelijke) grondexploitatie te openen.
- een samenwerkingsovereenkomst heeft met partijen voor het versneld en met Wijchense kwaliteit ontwikkelen van het plangebied en bouwen van 650 woningen.

Tegenargumenten en risico's

2.1 Voorinvesteringen in de planstructuur zijn een risico omdat we geen zekerheid hebben over toekomstige bouwplannen in Wijchen-West.

We minimaliseren voorinvesteringen in de planstructuur door kritisch te kijken naar het moment waarop voorzieningen nodig zijn in relatie tot de voortgang van de wijkontwikkeling. Een belangrijk criterium is het doorlopend zorgdragen voor een goede woon- en leefkwaliteit.

3.1 Mogelijk krijgt Wijchen de gelegenheid om ook de resterende ruimte in te zetten voor woningbouw in het kader van de versnellingsopgave.

Het is onzeker of en zo ja, wanneer deze gelegenheid eventueel ontstaat voor Wijchen-West. Het afwachten van regionale afstemming hierover zal vertragend werken. Daarom zetten we op dit moment volledig in op de actuele opgave van 650 woningen in Wijchen-West.

4.1 De kredietaanvraag lijkt hoog.
- We moeten nu doorpakken om te zorgen dat we met Wijchen-West bij kunnen dragen aan de versnelling van de woningbouw.
- We willen vroegtijdig afspraken maken met marktpartijen over verdelen van de plankosten. Daarmee zou de benodigde dekking voor de komende fase lager worden. Er is echter een kans dat de vijf partijen niet snel tot overeenkomst over de kostenverdeling. We willen de voortgang niet daarvan afhankelijk maken.
- De geschetste drie werksporen voor de masterplanfase zijn onderling afhankelijk. Stagnatie door budgettekort in het ene spoor leiden tot stagnatie in het andere spoor. Een ruimer krediet verminderd dat risico.
- Op basis van zeer globale kengetallen zijn de totale kosten plankosten voor de gebiedsontwikkeling van de 650 woningen een kleine € 6 miljoen tot aan het einde van het project. De aanvraag van € 700 K is daar 12% van. Inclusief de gemaakte kosten voor de Gebiedsvisie en ontwikkelstrategie is dat 14%.

Financiële gevolgen

De financiële beslispunten betreffen:
1. Het streven naar een budgetneutrale grondexploitatie over het totale ontwikkeling van Wijchen West.
2. de aanvraag van een aanvullend voorbereidingskrediet van €700K.

Ad 1: budgetneutraal over het hele visiegebied
Een deel van de grondexploitatiekosten die worden gemaakt voor de eerste 650 woningen moet worden verhaald op toekomstige bouwfases. In de grondexploitatie gaan we daarom uit van een budgetneutraal resultaat na realisatie van het volledige woningbouwpotentieel in het visiegebied.

Ad 2: Voorbereidingskrediet
Met dit budget betalen we interne en externe plankosten en eventuele voorbereidingen in het plangebied, die we later doorberekenen naar de grondexploitatie. Na de masterplanfase willen we de raad verzoeken een haalbare grondexploitatie te openen.

Uiteraard maken we zo vroeg mogelijk afspraken met de participerende partijen over verdeling van kosten; ook voor het geval onverhoopt de samenwerking om welke reden dan ook niet tot stand komt. In het geval de gemeente geen grondexploitatie opent wordt het uiteindelijke gemeentelijke deel van de plankosten gedekt uit de Algemene reserve. Vanwege de grootte van het project wordt Wijchen West gemonitord in de rapportages als majeur project. Na afronding wordt een afsluitrapportage aan de raad aangeboden.

Kredieten Wijchen West:

Lopende voorbereidingskrediet (Z/20/047344)	€ 150 K
Aanvraag voorbereidingskrediet	€ 700 K
Totaal voorbereidingskrediet Wijchen West	**€ 850 K**

Toelichting:
- Lopende voorbereidingskrediet (Z/20/047344):
  De opdracht voor het opstellen van de gebiedsvisie en ontwikkelstrategie is opgeleverd binnen het beschikbaar gestelde budget. Desondanks is er kans op een budgetoverschrijding als gevolg van (externe) werkzaamheden voor rijkssubsidieaanvraag WoningBouwImpuls (WBI). Deze subsidie zou bestaan uit vier tranches, maar dat worden er onverwacht waarschijnlijk maar drie. De derde en laatste tranche wordt geopend in het voorjaar van 2021. Voor ons is er geen tijd om

voor de aanvraagkosten vooraf budgetaanvraag te doen bij uw raad. De Provincie adviseert ons om deze complexe subsidie aanvraag projectmatig aan te pakken en gebruik te maken van planeconomische specialisten. Wij hebben het advies gevolgd.
- Aanvraag voorbereidingskrediet masterplan:
  Vanwege onderhandelings- en aanbestedingsgevoeligheid worden hier geen specifieke bedragen gegeven van kostenraming bij de budget aanvraag. Tekstuele onderbouwing is uiteengezet onder 'Argument 3.1' in dit besluitvoorstel.

Communicatie
De basis voor de gebiedsvisie is gelegd in een aantal sessies waarin de kennis van ambtenaren op veel uiteenlopende disciplines is opgehaald en integraal verwerkt in ruimtelijke uitgangspunten. Deze werden in volgende sessies verwerkt om te komen tot de integrale gebiedsvisie zoals deze nu voor ligt.

In het proces om te komen tot de gebiedsvisie en ontwikkelstrategie hebben er verschillende gesprekken plaatsgevonden met belanghebbenden in het plangebied. Het gaat om ontwikkelaars met grondpositie, de eigenaren van een groot deel van het zuidelijke plangebied en een aantal bewoners in het plangebied. Daarnaast is er een informerende brief verstuurd naar alle inwoners van het plangebied over het proces om te komen tot de gebiedsvisie en de ontwikkelstrategie. Deze betrokkenen zullen ook geïnformeerd worden over het besluitvormingsproces.

Tevens hebben er gesprekken plaatsgevonden met de leefbaarheidsgroepen / wijkverenigingen in de omliggende wijken: (huidige) Wijchen-West en 't Achterom.

Inwonersparticipatie
Direct omwonenden zijn per brief of persoonlijk geïnformeerd over het proces om te komen tot de gebiedsvisie en ontwikkelstrategie. Zij worden blijvend op de hoogte gehouden bij belangrijke mijlpalen. Tevens is er een website ontwikkeld voor alle openbare informatie: https://www.wijchen.nl/wijchen-west

Na besluitvorming in de gemeenteraad zal een informatiebijeenkomst georganiseerd worden voor omwonenden en geïnteresseerden.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na positief raadsbesluit ondertekenen de partijen de intentieovereenkomst om de vervolgstap in gang te zetten. In de vervolgstap (Masterplanfase) worden globaal drie sporen integraal worden opgestart:
- ruimtelijk-financieel (rekenen en tekenen);
- samenwerking en projectorganisatie;
- onderzoeken en voorbereidingen in het gebied.

Deze drie sporen zijn hiervoor in dit document onder 'Argumenten 3.1' nader toegelicht. De duur van de masterplanfase is van meerdere factoren afhankelijk, met name van de samenwerking met de marktpartijen. We focussen ons in eerste instantie erop een jaar na dit raadbesluit een stedenbouwkundig plan met bijbehorend haalbare grondexploitatie en samenwerkingsovereenkomst gereed te hebben.

Informeren raad:

- Vanwege de grootte van het project wordt Wijchen West gemonitord in de rapportages als majeur project. Na afronding wordt een afsluitrapportage aan de raad aangeboden.
- De raad wordt naast de beslisnota op de hoogte worden gehouden door het College van B&W middels informatienota's en mondelinge toelichting.

Benodigde raadsbesluiten:
In de masterplanfase bieden we een structuur aan voor het plangebied en kaders voor de dan volgende ontwerpfases voor woningen en buitenruimte. Aan het eind van deze fase verzoeken we de raad op basis hiervan financiële ter beschikking te stellen voor de dan volgende fase door het vaststellen van de gemeentelijke grondexploitatie. We gaan dan over tot het opstellen en indienen van de bestemmingsplanprocedure en starten ontwerpwerkzaamheden voor woningen en buitenruimte.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

GEBIEDSVISIE EN ONTWIKKELSTRATEGIE

WIJCHEN - WEST

anteagroup

croonenburos

MAART 2021

COLOFON

Wijchen-West
Gebiedsvisie en ontwikkelstrategie - Definitief
Oosterhout, maart 2021
IND-463919-02F

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@croonenburo5.com

Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

Gemeente Wijchen
Werkorganisatie Druten Wijchen
Kasteellaan 27
6602 DB WIJCHEN

VRIJGAVE
Opsteller(s):
Mark van der Poll

GOEDKEURING
Projectleider:
Liesbeth Bijvoet

INHOUD

1	**Inleiding**	**5**
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Totstandkoming van dit document	5
1.4	Leeswijzer	5
2	**Analyse**	**6**
2.1	Gebied	9
2.1.1	Planologische belemmeringen en omgevingsaspecten	9
2.1.2	Ruimtelijke inbedding	13
2.1.3	Bereikbaarheid voorzieningen	14
2.1.4	Routing	15
2.1.5	Eigendomsverhouding	16
2.2	Samenwerking	16
2.2.1	Stakeholder-issue-analyse	16
2.2.2	Planteambijeenkomsten (PT)	17
2.2.3	Informatiebijeenkomst omwonenden en geïnteresseerden	17
2.3	Financieel	17
2.4	Beoordelingskader	17
3	**Ontwikkelscenario's**	**18**
3.1	Waarom werken we met scenario's	21
3.2	Parameters ontwikkelscenario's	21
3.3	Ontwikkelscenario's	22
3.3.1	Scenario 1 – Mobiliteit en dorp	23
3.3.2	Scenario 2 – Landschap en wonen	24
3.3.3	Scenario 3 – Autonoom en duurzaam	26
3.4	Van scenario's naar gebiedsvisie	28
3.4.1	Afwegingsmatrix	28
3.4.2	Financieel	28
4	**Gebiedsvisie**	**30**
4.1	Gebiedsvisie Elevatorpitch	32
4.2	Thema's gebiedsvisie	37
4.2.1	Verschillende woonsferen	41
4.2.2	Accenten als stedenbouwkundige ankerpunten	43
4.1.3	Verkeersstructuur	44
4.1.4	Openbaar vervoer	45
4.1.5	Parkeren	46
4.1.6	Speelplekken en groen	47
4.1.7	Waterstructuur, klimaatadaptatie en hittestress	48
4.1.7	Duurzaam ontwerp	49
4.1.9	Milieu	50
4.1.10	Woonprogramma	51
4.1.11	Zorg	51
5	**Ontwikkelstrategie**	**52**
5.1	Samenwerking	54
5.1.1	Grondeigenaren en contractvormen	54
5.1.2	Organisatiemodel	56
5.1.3	Visie Participatie Omgeving	56
5.2	Financieel	57
5.2.1	Conclusies financiële haalbaarheid	57
5.3	Fasering	58
6	**Macroplanning tot en met realisatie**	**60**
6.1	Stappen	63

“Wijchen-West wil een inspiratiebron zijn die verder reikt dan alleen Wijchen - het moet dienen als voorbeeld voor soortgelijke locaties in de regio. Een levendig gebied met unieke woontypologieën, mogelijkheden voor recreatie en nieuwe economische modellen. Een wijk die is geworteld in de geschiedenis en het culturele erfgoed van de Vormerse hoeve en het landschap. De gemengde woonwijk is georganiseerd rond een groenblauwe centrale corridor, die de verbinding gaat leggen tussen het Wijchens meer, de Vormerse plas en de waterpartij aan de Hernenseweg. Deze groenblauwe corridor legt de verbinding tussen de gebieden die worden gebruikt als een productieve omgeving voor voedsel vanuit de volkstuinen, energie en warmte vanuit het oppervlaktewater van de Vormerse plas, en biodiversiteit vanuit de ecologische verbindingszone nabij het Wijchense meer. Onze gebiedsvisie biedt groeimogelijkheden met een flexibel raamwerk met variatie in dichtheid. Rekening houdend met de toekomstige economische en sociale flux, is de locatie opgedeeld in een reeks zones(noord, midden en zuid) die de wijk afbakenen in drie delen, met een diversiteit aan dorpse en landschappelijke dichtheden en gebruik. Een gebied dat niet opnieuw transformeert in een geïsoleerd eilandje, maar waarbij de focus wordt gelegd op het samenbrengen van wonen en bestaande voorzieningen waarbij verbinding en prikkeling vooropstaan. Op deze manier wordt Wijchen-West een model voor een inclusieve, betaalbare, bestendige en vooruitziende ontwikkeling.”

Vogelvlucht projectlocatie

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeenteraad van Wijchen heeft op 25 juni 2020 besloten om de locatie Wijchen-West in ontwikkeling te nemen. In de door de raad vastgestelde Structuurvisie Wijchen 2009 zijn Wijchen-West en Huurlingsedam aangewezen als nieuwbouwlocatie. Hiermee wil de gemeente samen met het Rijk en de provincie een bijdrage leveren aan de oplossing van de woningnood in de regio Arnhem-Nijmegen. Wijchen-West is in de Woondeal Arnhem-Nijmegen opgenomen als versnellingslocatie.

Het opstellen van de ontwikkelstrategie en de gebiedsvisie vormen de eerste stappen van de voorbereiding van de ontwikkeling van Wijchen-West.

1.2 DOELSTELLING

De gemeente Wijchen heeft de ambitie om met een flink aantal woningen te groeien. Wijchen-West is aangewezen als locatie waar een deel van deze groei plaats kan vinden. Om Wijchen-West te transformeren tot woningbouwgebied is een ontwikkelstrategie en gebiedsvisie nodig, waarin onder andere de samenwerkingsvorm met de ontwikkelaars die grond in bezit hebben wordt geschetst, een ontwikkelprogramma op hoofdlijnen wordt geschreven en een globale grondexploitatie wordt opgesteld.

1.3 TOTSTANDKOMING

Voorliggend document is tot stand gekomen in samenspraak met de betrokken ambtenaren van de gemeente en de grondeigenaren.
De volgende zes stappen zijn hierbij doorlopen:

1. Voorbereiding
2. Analyse
3. Ontwikkelscenario’s
4. Gebiedsvisie
5. Ontwikkelstrategie
6. Besluitvorming

In de bovenstaande stappen zijn telkens de drie sporen: gebied, financieel en samenwerking verweven.
Er is sprake geweest van een iteratief proces waarin reken en tekenen hebben geleid tot planoptimalisatie.

1.4 LEESWIJZER

Dit rapport is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 vindt de analyse (gebied, financieel en samenwerking) van het project plaats;
- Hoofdstuk 3 bevat de beschrijving en beoordeling van de scenario’s;
- De gebiedsvisie is beschreven in hoofdstuk 4;
- In hoofdstuk 5 wordt de ontwikkelstrategie beschreven;
- Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 een planning op macroniveau geschetst, waarmee een doorkijk naar het vervolg van het ontwikkelproces wordt gegeven.

2

ANALYSE

De analyse valt uiteen in 3 onderdelen: het gebied, samenwerking en financieel. De analyse van het gebied bevat feitelijkheden van de planologische aspecten en ook kansen en belemmeringen met het oog op de ruimtelijke aspecten. Het doel van de analyse is het creëren van een kader voor de gebiedsvisie.

Brutoplangebied: 749.000 m2

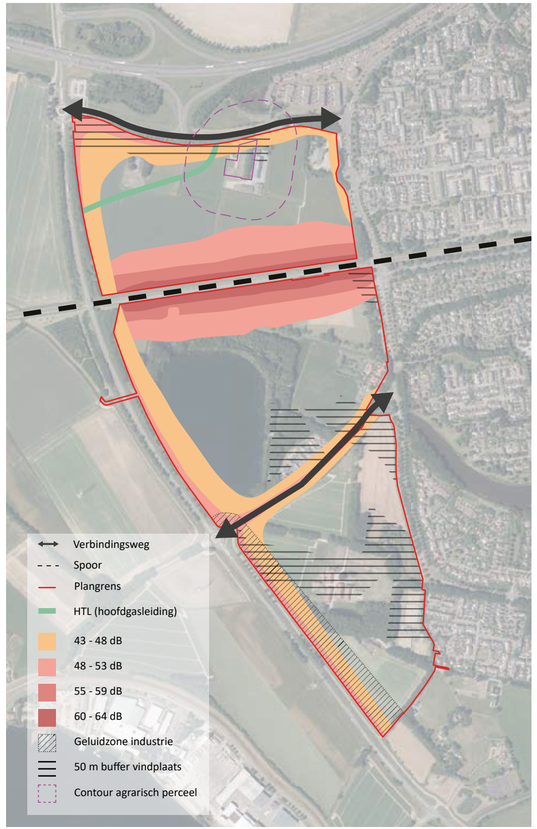

Harde randvoorwaarden

Kavelrichting en Vormerse hoeve, historische kaart omstreeks 1900

2 ANALYSE

2.1 GEBIED

De locatie Wijchen-West bevindt zich aan de westzijde van Wijchen. Het gebied wordt aan de westelijke zijde begrensd door de provinciale weg N845, aan de noordzijde door de Hernenseweg, aan de oostzijde door de Randweg Noord/Westerdreef en aan de zuidzijde door de Vormersesluisweg. Het plangebied is opgedeeld in drie delen (noord, midden en zuid). Het noordelijk en het middendeel worden gescheiden door de spoorlijn tussen Nijmegen en Oss/'s-Hertogenbosch. Het middendeel en het zuidelijk deel door de Ravensteinseweg. De totale oppervlakte van het bruto plangebied bedraagt circa 75 hectare. (totale oppervlakte binnen de rode contour)
In het midden van het plangebied ligt de Vormerse Plas, een voormalige zandwinningsplas met een diepte van maximaal 20 meter.

We analyseren het gebied aan de hand van de volgende vijf aspecten:

1. Planologische belemmeringen en omgevingsaspecten
2. Ruimtelijke inbedding
3. Bereikbaarheid voorzieningen
4. Routing
5. Eigendomsverhouding

2.1.1 OMGEVINGSASPECTEN

Het bruto plangebied wordt door een aantal lijnen en vlakken doorsneden als gevolg van planologische belemmeringen en omgevingsaspecten. Het netto plangebied dat daaruit ontstaat is vastgelegd in een randvoorwaardenkaart. Deze randvoorwaardenkaart vormt de fysieke onderlegger voor de verdere planvorming.

In de randvoorwaardenkaart zijn de volgende onderdelen vastgelegd en benoemd:

Stedenbouwkundige en landschappelijke karakteristiek

Landschap
Het plangebied kent een aantal landschappelijk waardevolle elementen, waaronder de overgangen tussen de bebouwde kom en het buitengebied, de diverse boomgroepen rond de Vormerse plas en de aantakking op het Wijchens meer. De boomkamers in het zuidelijk deel en het open landschap met lange zichtlijnen in het noordelijke deel zijn ook waardevolle elementen in het landschap.

Kavelrichting
Vanuit de historie is er een sterke kavelrichting die zowel ten noorden als ten zuiden van het spoor waarneembaar is. De kavelrichting wordt versterkt door de oppervlaktesloten ten noorden, en de boomkamers ten zuiden, van het spoor. De richting is uniek voor de projectlocatie en wijkt af van de oostelijk gelegen woonwijk.

Cultuurhistorie
Bestaande bebouwing is vooral aanwezig aan de zuidzijde van de projectlocatie. Hier bevindt zich een waardevolle historische boerderij.

Ecologie
Tussen het Wijchens meer en de Vormerseplas loopt een belangrijke ecologische verbinding.

Beleid	Kaders voor Wijchen-West
Omgevingsvisie Gelderland	- Het ontwerp dient recht te doen aan de bestaande kwaliteiten (ruimtelijk, landschappelijk, cultuurhistorisch) van de plek. - De wijk dient geschikt te zijn voor veranderende klimaatomstandigheden (droogte, hitte en waterovervloed). - Wijchen-West moet getoetst worden aan de Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik
Omgevingsverordening Gelderland	- Nieuwe woonlocaties en de daar te bouwen woningen zijn slechts toegestaan wanneer dit past het Kwalitatief Woonprogramma & de kwantitatieve opgave wonen.
Woonagenda Subregio Nijmegen en omstreken 2020-2030	- De opgave in Wijchen-West moet geschikt zijn voor diverse woonmilieus met diverse prijssegmenten en huur én koop. - Aandacht voor flexibel en duurzaam wonen zijn, door bijvoorbeeld woningen te bouwen die voor meerdere doelgroepen geschikt zijn óf transformeerbaar zijn. - Er ligt een versnellingsopgave waar Wijchen-West met de ontwikkeling van circa 700 woningen aan tegemoet komt.
Woonvisie Thuis in Wijchen	- Voldoende woningen - Speciale aandacht voor jonger, middeninkomens, (vitale) senioren en mensen met een Zorgvraag - Innovatie en vernieuwing - Verduurzaming
Woondeal geprojecteerd op Wijchen-West	Bij de realisatie van de uitbreidingswijk van Wijchen dient ingezet te worden op de volgende punten: - Realisatie van 700 woningen tot 2030, waarvan ca 350 woningen tot 2025 vanwege de beoogde versnelling; - Minimaal 50% betaalbaar woningen conform de Woondeal. Dat wil zeggen: sociale huur, midden huur tot max €1000 en koopwoningen tot de NHG[1]-grens; - Onderzoeken we in samenwerking met de markt hoe we 20% goedkope koopwoningen realiseren van max €200.000; - Circa 20% sociale huur appartementen en/of levensloopbestendige woningen; - 40-50 beschutte woningen; - Minimaal 50% appartementen, levensloopbestendige- en gemakswoningen; - Belangrijke doelgroepen zijn kleine huishoudens, middeninkomens, jongeren en vitale senioren; - Goede fasering in tijd van de verschillende woningtypen en prijsklasses.
Visie externe veiligheid	Over de spoorlijn worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Hiervoor dient in het bestemmingsplan een beschermingszone / minimale afstand te worden opgenomen.
Energieplan Wijchen	Bij zowel de bouw van de woningen als de aanleg van de infrastructuur worden eisen gesteld aan duurzame energie: denk aan energieneutrale woningen, ruimte voor duurzame energieopwek, minimaal aantal laadpalen voor elektrische auto's etc.
Strategisch milieucommunicatieplan	Al tijdens het ontwikkelingstraject dient voorzien te worden in voldoende communicatie richting samenleving of potentiele bewoners over de milieu- en duurzaamheidsaspecten van de wijk. Voorbeelden zijn het visualiseren van milieu- en duurzaamheidsmaatregelen ter bewustwording en inspiratie van bewoners door onder andere bovengronds afkoppelen van hemelwater.
Strategische Waternota	- Rekening houden met bestaande waterhuishoudkundige structuren (oppervlaktewater, grondwater, hemelwater, afvalwater) en anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering (extreme wateroverlast, droogte en hitte). - Water moet als mede-ordenend principe worden gehanteerd, waarbij ruimtelijke functies en watersysteem integraal op elkaar zijn afgestemd en voldoende ruimte wordt gecreëerd voor waterberging. - Zo mogelijk wordt een combinatie gemaakt met groen en energievoorziening. - De ruimtelijke inrichting is klimaatproof en water wordt beleefbaar gemaakt.
Afvalbeleid	- Per grondgebonden woning moet voldoende ruimte zijn om minimaal drie containers (gft, papier en rest) op eigen terrein te stallen. - Bij de verkeersontsluiting dient ermee rekening gehouden te worden dat de woningen goed bereikbaar zijn met de inzamelvoertuigen. - In de openbare ruimte moet rekening worden houden met een of meer brenglocaties voor afval ((ondergrondse) containers voor textiel, glas en eventueel restafval).
Visie op zonne-energie	Wijchen-West is ingedeeld in de zone "Randzones kernen", waar voor de aanleg van zonneparken geldt: nee, tenzij een bewonersinitiatief opstaat. De Vormerse Plas bevindt zich in een zone waar zonneparken wel mogelijk zijn. Indien in Wijchen-West ruimte wordt gereserveerd voor zonneparken, dienen de randvoorwaarden en aandachtspunten uit de visie in acht te worden genomen.
Kadernota Geluid en Notitie hogere grenswaarden	De nieuwbouw dient te voldoen aan de voorkeursgrenswaarden, en waar niet anders kunnen voorwaarden toegepast worden.
Landschapsvisie – landschap in beweging	- Bestaande waarden behouden en versterken: door in het ontwikkelingsproces rekening te houden met bestaande en historische landschapsstructuren wordt zorg gedragen voor samenhang en identiteit van de structuren. - De cultuurhistorische elementen in het gebied kunnen als mede-ordenend principe worden gehanteerd.
Mobiliteitsbeleid	Richt de wijk zodanig in dat nieuwe mobiliteitsvormen gestimuleerd worden. Minder parkeerplaatsen, voldoende elektrische oplaadpunten etc.
Gemeentelijk rioleringsplan	In de wijk dienen effectieve en efficiënte maatregelen getroffen te worden om het waterketenbeheer kwalitatief in orde te houden. Voorbeelden zijn: - Afstromend regenwater moet op eigen perceel verwerkt worden; - In het bestemmingsplan/omgevingsplan dient ruimte voor bovengronds afvoeren, bergen en/of verwerken van hemelwater gereserveerd te worden; - Perceeleigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen op het eigen perceel om de nadelige gevolgen van de grondwaterstand tegen te gaan.

Beleidsnotitie Wijchen-West

[1] NHG: Nationale Hypotheek Garantie

Water
Waterhuishoudkundig is de Vormerse Plas geen harde randvoorwaarde. Wel biedt de Vormerse plas kansen voor recreatie, woonkwaliteit, duurzaamheid en waterberging.

Planologische juridische situatie m.b.t. milieuaspecten

De (snel)wegen, spoorlijn en de bebouwingsvrije zones (i.v.m. geluid);
Vanuit een goede ruimtelijke ordening dient er gekomen te worden tot een minimale geluidsbelasting op woningen. Er is sprake van een geluidsbelemmering door de N845. Door middel van een landschappelijke inpassing met geluidscherm of dove gevels is efficiënt ruimtegebruik voor woningbouwontwikkeling mogelijk, waarbij uiteraard geluidluwe buitenruimte het uitgangspunt is.

Ook voor bebouwing aan het spoor moet rekening gehouden worden met geluid alsmede externe veiligheid. Over de spoorlijn worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Hiervoor dient in het bestemmingsplan een beschermingszone / minimale afstand te worden opgenomen.

De ligging van een gasleiding;
In het noordelijk deel van Wijchen-West ligt een hoofdgasleiding die ten alle tijden bereikbaar moet zijn voor onderhoud.

Archeologische vindplaats en de 50-meter bufferzone;
In Wijchen kunnen archeologische vondsten worden gedaan, daterende uit de steentijd tot en met de middeleeuwen. Binnen het plangebied zijn gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Dit betekent dat in het vervolgproces van de ontwikkeling van Wijchen West archeologisch onderzoek uitgevoerd zal moeten worden.

Hindercirkel bedrijvigheid
In het noordelijk deel van Wijchen-West ligt een bedrijf waar landbouwmachines worden gerepareerd. Dit bedrijf kent een hindercirkel waarbinnen vooralsnog niet gewoond kan worden.

Overige zaken zijn gedocumenteerd in de beleidsnotitie in de tabel op naastgelegen pagina.

Infrastructuur in en rondom de projectzone

Het gebied wordt aan de westelijke zijde begrensd door de provinciale weg N845, aan de noordzijde door de Hernenseweg, aan de oostzijde door de Randweg Noord/Westerdreef en aan de zuidzijde door de Vormersesluisweg.

Overzicht van ingemeten elementen die gehandhaafd moeten blijven

- De woonwagenlocatie blijft behouden
- Bestaande bomen en boomgroepen.
- De waterstructuur, waar mogelijk.

Landschappelijke analyse

2.1.2 RUIMTELIJKE INBEDDING

De ligging van het plangebied, aan de westzijde van Wijchen, biedt kansen en aandachtspunten voor de ontwikkeling.

Kansen

De ontwikkeling van het gebied biedt de kans om een logische stadsuitbreiding te creëren aansluitend op de Kraayenberg. Wijchen-West wordt op meerdere manieren met de omgeving verbonden:

- Via een 'natte verbindingszone' met het Wijchens Meer.
- Middels een sterke ecologische structuur vanuit 'kerngebied Vormerse Plas' richting Wijchens Meer inclusief aanliggende groenstroken.
- De overgang naar het buitengebied wordt gekenmerkt door karakteristieke en waardevolle groenstructuren.

Aandachtspunten

Een belangrijk aandachtspunt bij de ruimtelijke inbedding van het gebied is de harde scheiding tussen het noordelijk en middendeel van het plangebied door de ligging van de spoorweg. De ligging van de N845 vormt een ruimtelijke grens, maar zorgt ook voor geluidsoverlast. De zuidelijke punt van Wijchen West ligt nabij een industrieel gebied, waardoor er mogelijk sprake is van geluids- en zichtoverlast voor toekomstige bewoners.

Open karakter noordzijde

Boomkamers in het middengebied

Cultuur historische hoeve zuidzijde

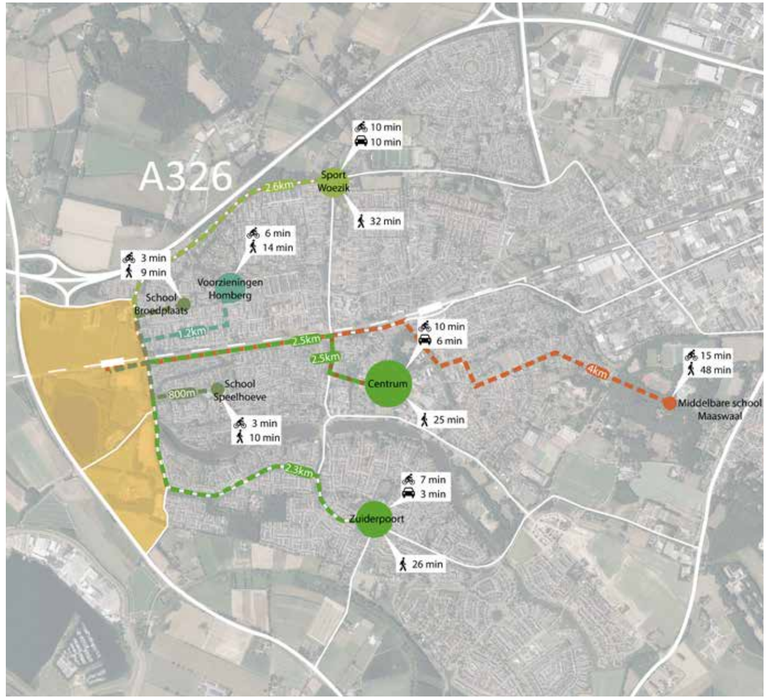

Bereikbaarheid

2.1.3 BEREIKBAARHEID VOORZIENINGEN

In naastgelegen figuur is de bereikbaarheid van bestaande voorzieningen weergegeven. Er liggen meerdere basisscholen in de buurt van Wijchen-West en supermarkten zijn op loopafstand. Sportvoorzieningen en het centrum liggen op fietsafstand (niet op loopafstand) gelegen. De dichtstbijzijnde middelbare school bevindt zich op circa 15 minuten fietsen.

2.1.4 ROUTING

De routing vanuit Wijchen naar het plangebied is in naastgelegen figuur weergegeven. De locatie Wijchen-West is goed bereikbaar met zowel de auto (via de N845, Hernenseweg, Randweg Noord/Westerdreef en de Vormersesluisweg) als het openbaar vervoer (bus). Vanaf het Centraal Station is de afstand 8 minuten per fiets en 26 minuten te voet. Deze route gaat over de Stationsweg, een drukke weg met veel kruispunten.
De locatie heeft een gunstige ligging nabij A50 / A326. Dit is een unique selling point voor Wijchen-West.

Routing

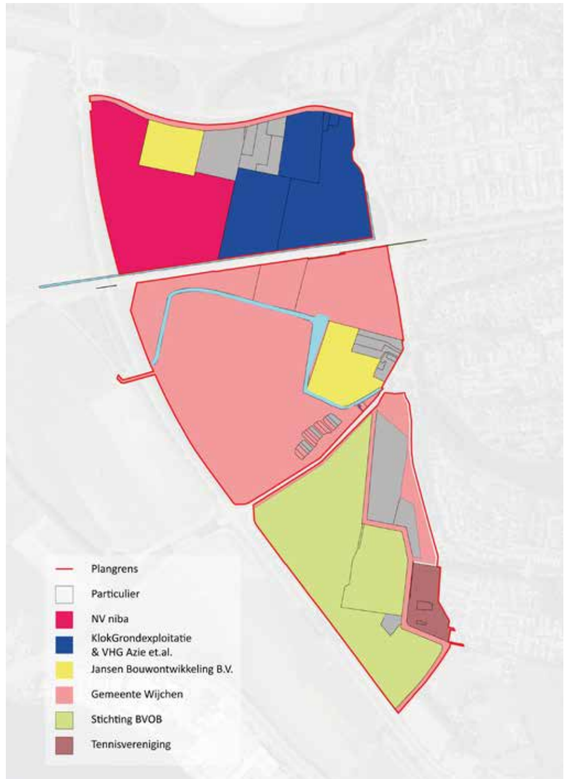

Grondbezit

2.1.5 EIGENDOMSVERHOUDING

De gronden binnen het plangebied Wijchen-West zijn in bezit van verschillende partijen, zoals te zien is op onderstaande figuur. Bijna het volledige middengebied is in bezit van de gemeente met uitzondering van de gronden van Jansen Bouwontwikkeling. De overige gronden behoren toe aan diverse eigenaren. Deze eigenaren hebben aangegeven mee te willen werken aan de gebiedsontwikkeling.

2.2 SAMENWERKING

In Wijchen-West zijn diverse private partijen die grond in bezit hebben. De grondeigenaren bepalen voor een groot deel de ontwikkelstrategie daarom is het goed om inzicht te hebben in de belangen van deze partijen. Daarnaast is een aantal andere partijen welke geen grondpositie hebben binnen het plangebied direct belanghebbende bij de voorgenomen ontwikkeling. Als onderdeel van de analyse is dit gebundeld in de stakeholder-issue-analyse, als basis voor het toekomstige participatieproces.

2.2.1 STAKEHOLDER-ISSUE-ANALYSE

Bij aanvang van het opstellen van de ontwikkelstrategie is een quick scan stakeholderanalyse gedaan. De grondeigenaren zijn betrokken om te komen tot de gebiedsvisie.

2.2.2 PLANTEAMBIJEENKOMSTEN (PT)

Het planteam zal bestaan uit de belangrijkste grondeigenaren en stakeholders in het gebied. De planteambijeenkomsten krijgen een centrale plaats in het participatieproces. De bijeenkomsten worden georganiseerd als informatiemarkt waarin gediscussieerd kan worden over thema's zoals parkeren en ontsluiting, duurzaamheid, sfeer, woonprogramma, fasering en openbare ruimte.

2.2.3 INFORMATIEBIJEENKOMST OMWONENDEN EN GEÏNTERESSEERDEN

Na besluitvorming door het college over de gebiedsvisie wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd voor omwonenden en geïnteresseerden bij voorkeur op locatie. Een idee is om een fietstocht te organiseren waarbij je via een app vanaf verschillende punten in artificial reality wat mooie plekken uit het plan kunt zien (zichtlijnen, wandelgebieden etc.). Gedurende het proces tot en met realisatie zullen dergelijke bijeenkomsten meerdere malen georganiseerd worden.

Tijdens de totstandkoming van deze gebiedsvisie is meerder keren met de ontwikkelaars met grondpositie gesproken over de inhoud van de gebiedsvisie (o.a. het mogelijk ontwikkelprogramma) en over de samenwerkingsvorm. De mogelijke samenwerkingsvormen zijn geschreven in Hoofdstuk 5.

2.3 FINANCIEEL

Tijdens de ontwikkeling van deze gebiedsvisie is steeds sprake geweest van een iteratief proces van "tekenen en rekenen" zodat ook financiële haalbaarheid van invloed is geweest bij de totstandkoming van de gepresenteerde gebiedsvisie.

Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de definitie van het plan- en exploitatiegebied, het aantal te realiseren woningen, de woningdichtheid een concept ontwikkelprogramma en een mogelijke fasering voor de gepresenteerde voorkeursvariant.

Op basis van deze definities is vervolgens een normatieve grondexploitatie-berekening opgesteld voor de voorkeursvariant om een eerste uitspraak te kunnen doen over de financiële haalbaarheid van de ontwikkeling van Wijchen-West. Hierop wordt nader ingegaan in hoofdstuk 5.

2.4 BEOORDELINGSKADER

Het beoordelingskader bestaat uit de conclusies van de analyse en de randvoorwaardenkaart.

In het volgende hoofdstuk worden er 3 scenario's omschreven. De scenario's zijn in een afwegingsmatrix door de gemeentelijke disciplines op de volgende onderdelen beoordeeld:

1. Gebiedsconcept
2. Planologische haalbaarheid
3. Bereikbaarheid, veiligheid en parkeren
4. Variatie in programma en innovatieve woonvormen
5. Duurzaamheid, klimaatadaptatie
6. Gevolgen voor verenigingen, bedrijven, omwonenden
7. Kwaliteit openbare ruimte en groen
8. Financiële implicaties
9. Fasering
10. Ruimtelijke samenhang met Wijchen

3

ONTWIKKELSCENARIO’S

Met drie significant verschillende ruimtelijke ontwikkelscenario’s is op ontwerpende wijze het ruimtelijk laadvermogen en de sterkten en zwakten van het gebied inzichtelijk gemaakt. Elk scenario is versterkt met een sterk eigen basisconcept, en vertaalt dit door in een programmatische verdeling, ontsluitingsprincipes, geluidmaatregel en een sfeerdefinitie (groen en verharding), programma en fasering. In dit hoofdstuk worden de drie scenario’s toegelicht en gewogen in een matrix.

Parameters ontwikkelscenario's:

Station
In de verschillende scenario's is onderzocht, hoe om te gaan met de komst van een mogelijk station Wijchen-West. De scenario's laten de impact zien van wel of geen station.

Spoorzone
Er zijn verschillende mogelijkheden hoe om te gaan met de spoorzone. Juist verdichten en een wijkcentrum creëren met een verbinding onder het spoor of juist accepteren dat het een barrière is en inrichten als wijkpark.

Parkeren
De parkeernorm van Wijchen is hoog. Vanuit kansen voor meer ruimtelijke kwaliteit, een smarthub, een station of slimme deelautoconcepten is de parkeernorm mogelijk te verlagen. De kansen hiervan worden in de verschillende scenario's in beeld gebracht.

Vormerse plas
De Vormerse plas vormt een icoon in het gebied, waar gerecreëerd, gewoond, maar waar ook kansen voor duurzaamheid mogelijk zijn.

Groenstructuur
Wat wordt de leidende groenstructuur in het gebied? Wordt dit gedicteerd door de waterstructuur, het huidige landschap of zijn er kansen om de overgang tussen Wijchen-West en het buitengebied te versterken.

Morfologie
Welke stedenbouwkundige setting past het beste bij Wijchen-West? Wordt het een autonome wijk, vindt de bebouwing aansluiting bij het landschap of sluit het naadloos aan bij de dorpse kwaliteiten van Wijchen?

Waterstructuur
Water en klimaat adaptatie vormen een belangrijk onderdeel van de hedendaagse gebiedsontwikkeling. Water creëert tevens ruimte en afstand. Hoe kan het ontwerp van de waterstructuur bijdragen aan het versterken van het gebiedsconcept. Is dat versterken van het bestaande? Het adresseren van de dorpsrand of het creëren van afstand tot de bestaande kern?

Pumptrack
De positie van de pumptrack is inmiddels vastgelegd en krijgt een plek in het hart van het gebied, nabij het spoor.

Voorzieningen
Komen er in Wijchen-West veel nieuwe voorzieningen of moet het juist zo worden ingericht dat het optimaal gebruik maakt van de bestaande voorzieningen in Wijchen? Dit heeft impact op het gebiedsconcept.

Verkeersstructuur
Er zijn verschillende verkeersstructuren voor Wijchen-West denkbaar. In de scenario's zijn verschillende stedenbouwkundige verkeersmodellen onderzocht.

Oplossing voor geluidscontour
Geluid vanaf de N845 en het spoor heeft een grote impact op de planvorming. Er zijn verschillende manieren hier mee om te gaan: door een geluidscherm of wal in te zetten of door dove gevels toe te passen kan er dichter op de N845 of het spoor gebouwd worden. Het is ook mogelijk om juist afstand te houden zodat dergelijke maatregelen niet nodig zijn.

3 ONTWIKKELSCENARIO'S

3.1 WAAROM WERKEN WE MET SCENARIO'S

Het doel van het werken met scenario's is het maken van keuzes. Keuzes om uiteindelijk te komen tot een gedragen gebiedsvisie. Door te werken met scenario's kunnen uitersten in beeld gebracht worden. De scenario's prikkelen om het dialoog aan te kunnen gaan met de gemeentelijke disciplines en de stakeholders op onderdelen. De verbeelding van de scenario's maken de keuzes die gemaakt moeten worden tastbaar. Wat willen we absoluut laten terugkomen in de gebiedsvisie en wat willen we pertinent niet?

3.2 PARAMETERS ONTWIKKELSCENARIO'S

In samenspraak met de gemeentelijke disciplines zijn vooraf parameters bepaald die leiden tot scenario's met voldoende verschillen. Deze parameters en bijbehorende vragen zijn in de opsomming hiernaast weergegeven. De scenario's worden in de volgende pagina's stuk voor stuk beschreven. Vervolgens is, aan de hand toetsingscriteria uit de analyse, een afwegingskader geschreven. De conclusies hiervan hebben de pitch gevormd voor de uiteindelijke gebiedsvisie.

Scenario 1

Openbaar groen
Oppervlakte: 294.327 m^2

Water
Oppervlakte: 119.747 m^2

Infrastructuur
Oppervlakte: 99.336 m^2

Uitgeefbare kavels
Oppervlakte: 193.031 m^2

3.3.1 SCENARIO 1 - MOBILITEIT EN DORP

Scenario 1 heeft als gebiedsconcept het afmaken van de rand Wijchen-West. In dit scenario wordt de dorpsrand versterkt en wordt een verbinding gemaakt met de bestaande voorzieningen in de aangrenzende wijk. Er wordt onder andere een station zonder keerspoor gerealiseerd.

Met de parameters is als volgt omgegaan:

Station:	Station zonder keerspoor
Spoorzone:	Vormgegeven centrum met functies
Parkeren:	Traditioneel volgens parkeernorm
Vormerse plas:	Pumptrack rond plas
Groenstructuur:	Functioneel: fiets- en voetpad
Morfologie:	Open en gesloten bebouwing
Waterstructuur:	Voor het onderstrepen van de rand
Pumptrack:	Vormerse plas
Voorzieningen:	Verbinding versterken met bestaande kern, geen nieuwe voorzieningen
Straatprofiel:	Snel en langzaam verkeer
Randweg Noord:	Als een viaduct onder het spoor door en het straatprofiel laten zoals het is
Drutenseweg:	Parallelweg
Hernenseweg:	Carpoolplaats uitbreiden tot hub
Hof van Hagevoort fietspad:	Aansluiting met het station
Ontsluiting noord:	Rondweg in groenstructuur
Ontsluiting midden:	De Beemd opwaarderen
Ontsluiting zuid:	Doorsteek naar het zuiden vanaf Westerdreef
Oplossing voor geluidscontour:	N-weg: Aardewal + dove gevels Spoor: Dove gevels Snelweg: Dove gevels

Baken aan entree Wijchen

Wonen aan het water

Combinatie van station met onderdoorgang

Scenario 2

Openbaar groen
Oppervlakte: 278.794 m^2

Water
Oppervlakte: 110.645 m^2

Infrastructuur
Oppervlakte: 75.093 m^2

Uitgeefbare kavels
Oppervlakte: 245.794 m^2

3.3.2 SCENARIO 2 - LANDSCHAP EN WONEN

Het gebiedsconcept van het tweede scenario kenmerkt zich als een organische gebiedsontwikkeling waarbij doorgeënt wordt op de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten, woningbouw-ontwikkelingen en ontwikkelingen in het landschap. De ontwikkeling die hand in hand gaat met een variatie in woonmilieus en recreatieve beleving zijn het uitgangspunt.

Met de parameters is als volgt omgegaan:

Station:	Geen extra station
Spoorzone:	Parkstructuur
Parkeren:	In het groen traditioneel volgens parkeernorm
Vormerse plas:	Drijvende woningen + woningen rond plas
Groenstructuur:	Landschap + Cultuurhistorie
Morfologie:	Landschappelijke en woningbouwontwikkeling
Waterstructuur:	Doorenten waterstructuur op huidige kenmerken landschap + cultuurhistorie
Pumptrack:	Naast het spoor
Voorzieningen:	Zorg, afhankelijk van de vraag/ benodigdheid per hoeveelheid woningen
Straatprofiel:	Snel en langzaam verkeer gescheiden
Randweg Noord:	Kruising met Stationslaan blijft behouden en het straatprofiel laten zoals het is
Drutenseweg:	Toegang gebied via deze weg
Hernenseweg:	Laten zoals het nu is
Hof van Hagevoort fietspad:	Aansluiting naar zuidelijk deel
Ontsluiting noord:	Rondweg in het groen
Ontsluiting midden:	Aantakken op recreatieve routes
Ontsluiting zuid:	Eikenlanen als wandel- en fietspad
Oplossing voor geluidscontour:	N-weg: aardewal + dove gevels Spoor: Dove gevels Snelweg: dove gevels

Dorpswonen

Wonen in boomkamers

Waterwoningen

Scenario 3

Openbaar groen
Oppervlakte: 314.178 m^2

Water
Oppervlakte: 162.954 m^2

Infrastructuur
Oppervlakte: 90.444 m^2

Uitgeefbare kavels
Oppervlakte: 148.740 m^2

3.3.3 SCENARIO 3 - AUTONOOM EN DUURZAAM

In het derde scenario wordt een nieuwe autonome wijk die gericht is op de toekomst gecreëerd. De wijk kent innovatieve woon- en mobiliteitsconcepten die worden gerealiseerd binnen een sterk identiteitsrijk concept.

Met de parameters is als volgt omgegaan:

Station:	Station zonder keerspoor
Spoorzone:	Een park aan het station + PenR/ mobiliteitshub
Parkeren:	Parkeren zo veel mogelijk beperken
Vormerse plas:	Een drijvend zonnepark op het water
Groenstructuur:	Klimaatadaptief
Morfologie:	Innovatieve woonvormen
Waterstructuur:	Benutten gericht op klimaatadaptie/ inzetten op autonome karakter
Pumptrack:	Op grond van archeologische waarde
Voorzieningen:	MFA, duurzaamheid-educatie
Straatprofiel:	Verkeersstroom gescheiden door groen en half verhard. Auto minimaal.
Randweg Noord:	Stationslaan als looproute en afwaarderen naar 30km/h
Drutenseweg:	Groenstrook langs deze weg
Hernenseweg:	Hub verbinden met het station
Hof van Hagevoort fietspad:	Fietspad over de wadi's heen
Ontsluiting noord:	Rondweg met waterberging
Ontsluiting midden:	Behouden
Ontsluiting zuid:	wandel- en fietspaden dominant, autoluw gebied
Oplossing voor geluidscontour:	N-weg; aardewal + dove gevels Spoor; Dove gevels Snelweg; dove gevels

Voorbeeld van een autonome wijk

Gevarieerde bouwblokken

Duurzame woontypologie

3.4 VAN SCENARIO'S NAAR GEBIEDSVISIE

3.4.1 AFWEGINGSMATRIX

Vanuit de afwegingsmatrix op de pagina hiernaast worden conclusies getrokken die samen de koers bepalen richting een voorkeursmodel voor de gebiedsvisie.

3.4.2 FINANCIEEL

In elk van de scenario's is uitgegaan van 650 woningen conform de huidige opgave. Deze zijn over het gebied verspreid, zodat elk deelgebied (noord, midden en zuid) tot aan de randen volgebouwd is.

Geen van de 3 scenario's blijkt echter financieel haalbaar. Dit vanwege het geringe percentage uitgeefbaar. Om de haalbaarheid te vergroten ten behoeve van de gebiedsvisie zal de dichtheid omhoog moeten. Hier zijn ook goede mogelijkheden voor.

In de eerste instantie gaan we daarom uit voor de gebiedsvisie van 650 woningen op een kleiner deel van het plangebied. Het plangebied en daarmee het potentieel in woningaantal is echter veel groter.

	Scenario 1 score	Scenario 2 score	Scenario 3 score	Toelichting
1. Gebiedsconcept	+	-	++	Het gebiedsconcept sluit in scenario 1 en 3 goed aan op bestaande structuren, een autonome en mobiele wijk zijn interessante en passende concepten. Het water-wonen in scenario 2 is met name gericht op doelgroep ouderen, waardoor het concept minder aantrekkelijk is voor verschillende doelgroepen.
2. Planologische haalbaarheid	+	+/-	+/-	De scenario's zijn planologisch haalbaar. In alle scenario's moet voldoende aandacht zijn voor parkeren en het vermijden van dove gevels.
3. Bereikbaarheid, veiligheid en parkeren	+	+	+	De bereikbaarheid is goed geregeld door de gunstige ligging van het gebied. Mensen hebben de neiging om de snelheid te verhogen als wegen lang recht lopen. Voor de veiligheid moet de snelheid er uit, dit kan bereikt worden door wegen bochtiger te maken.
4. Variatie in programma en innovatieve woonvormen	+	+/-	+	Het gebied biedt voldoende potentie om een grote variatie aan woningen te realiseren.
5. Duurzaamheid, klimaatadaptatie	-	+/-	++	Scenario 1 oogt niet erg duurzaam, en er is twijfel over voldoende waterberging. Scenario 2 en 3 ogen duurzamere en klimaatadaptiever, omdat water een belangrijke component vormt.
6. Gevolgen voor verenigingen, bedrijven, omwonenden	+/-	-	+/-	In scenario 2 komt de Vormense boerderij erg tussen de woningen te liggen: dit is niet gunstig. De waardevolle plek dient beter ingepast te worden. In scenario 1 en 3 is hier meer aandacht voor, maar ook hier moet goed bekeken worden hoe bestaande functies ingepast kunnen worden zonder dat zij teveel hinder ondervinden.
7. Kwaliteit openbare ruimte en groen	-	-	+	In scenario 1 en 2 is de hoeveelheid groen schaars: hier is weinig ruimte voor natuurlijke en recreatieve omgeving. In scenario 3 is meer groen aanwezig, de fiets- en wandelroutes hier leveren een positieve bijdrage.
8. Financiële implicaties	-	+/-	-	Het uitbreiden van de waterstructuur en het station zijn kostbare ingrepen die niet bijdragen aan de financiële haalbaarheid.
9. Fasering	+	++	+	Er is voldoende ruimte om verschillende vormen van fasering toe te passen in alle scenario's
10. Ruimtelijke samenhang met Wijchen *Afwegingskader*	+	++	++	Er wordt redelijk goed op het bestaande netwerk aangetakt. De infrastructurele verbinding is in alle scenario's goed. In scenario 2 en 3 is ook de hydrologische samenhang met Wijchen goed uitgewerkt.

4

GEBIEDSVISIE

De gebiedsvisie wordt in dit hoofdstuk beschreven en bestaat uit de volgende onderdelen.

1. **De elevator pitch voor de gebiedsvisie**
2. **Nadere beschrijving van de relevante ontwerpthema's**

4 GEBIEDSVISIE

4.1 UITGANGSPUNTEN

DICHTHEID EN PROGRAMMA

- Financiële haalbaarheid centraal stellen.
- Gelijke verdeling woonprogramma over noord- en middengebied.
- Realistische fasering.
- Het zuiden minder intensief bebouwen.
- Variatie in woningbouwprogramma.
- Flexibel met ruimte voor experiment.

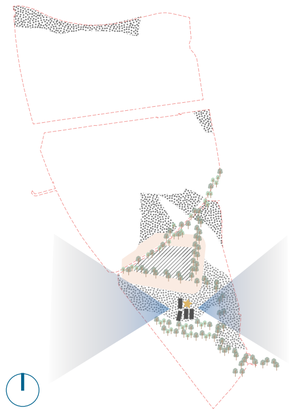

ARCHEOLOGIE

- Houd rekening met archeologische waarden.
- Maak cultuurhistorische elementen zichtbaar.
- Voorkomen moet worden dat boerderij De Vormer wordt ingebouwd.

LANDSCHAP

- Behoud en versterk bestaande landschappelijke elementen.
- Maak groenzone rond de Vormerse Plas mogelijk voor sport en spel.
- Rekening houden met ecologische verbindingen. (Tijdig onderzoek naar flora en fauna.)

GROENSTRUCTUUR

- Vermijd bebouwing en parallelwegen dicht langs de hoofdontsluitingen.
- Bij gestapelde woningen rekening houden met landschappelijke inpassing.
- Voorkom versnippering groen door toepassen van groenstructuren met volume.
- Richt ‘parkachtige’ groenzones tussen buurten in, eventueel in combinatie met water.

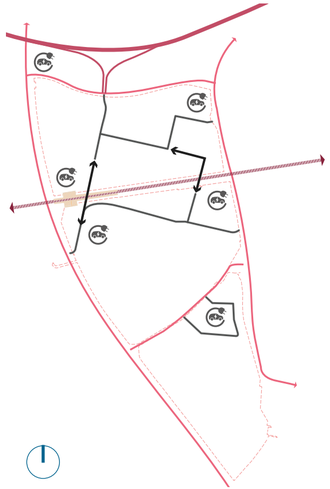

VERKEERSSTRUCTUUR

- Zorg voor voldoende flexibiliteit om een station inclusief hub (in toekomst) mogelijk te maken.
- Ondertunneling op termijn onvermijdelijk.
- Om de deelgebieden noord en midden met elkaar te verbinden voor fietsverkeer is een tunnel nodig.
- Beperk aantal ontsluitingen voor gemotoriseerd verkeer.
- Parkeren niet concentreren aan de randen van de deelgebieden.
- Richt pilotbuurt in voor introductie van innovatieve vervoersconcepten (deelauto’s).
- Huidige carpoolplaats langs de A326/Drutenseweg handhaven.

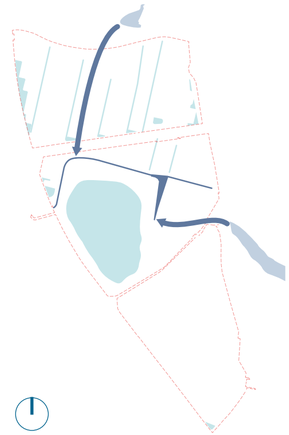

WATER

- Handhaaf de oppervlaktestructuur zoveel mogelijk.
- Het oppervlaktewater niet concentreren, maar meer spreiden binnen de deelgebieden en waar mogelijk combineren met de groenstructuur op buurt- én straatniveau.
- Water inzetten voor woonkwaliteit.
- Water inzetten als structuurversterkend element.
- Doorzetten van het Wijchens Meer.
- Noordelijk en midden deel zijn ook in de waterstructuur met elkaar verbonden.

SLIMME VERBINDINGEN MET OMGEVING

- Goede aantakking langszaamverkeersnetwerk.
- Goede aantakking autoverkeer richting lokale voorzieningen.
- Goede aantakking snelwegen.
- Goede aantakking recreatief netwerk.

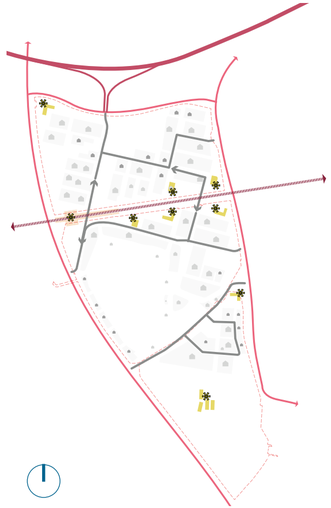

ACCENTEN ALS ANKERPUNTEN

- Positie gebouwaccenten in de vorm van hogere bebouwing afstemmen op stedenbouwkundige structuur en hoofdinfrastructuur.
- Accenten geven oriëntatie en betekenis aan plekken.

DUURZAAMHEID ALS VANZELFSPREKEND

- Warmte, opwekking Vormerse plas.
- Energie, zonnepanelen op daken, eilanden, geluidswal.
- Sociale duurzaamheid, dierbare speel-, wandel-, en ontmoetingsplekken.

VERSTERKEN VAN DORPSRAND

- Overgang tussen bebouwing en buitengebied moet zorgvuldig worden ontworpen en aansluiten op de rest van Wijchen.

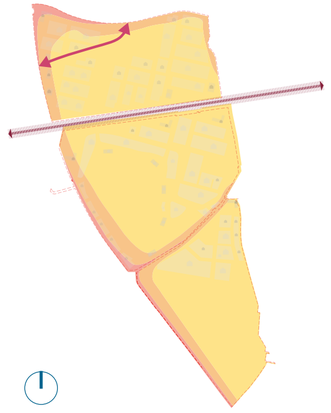

INSPELEN OP MILIEU EN BELEMMERINGEN

- In het ontwerp wordt slim ingespeeld op geluid, externe veiligheid, de gasleiding en luchtkwaliteit.

VERSCHILLENDE WOONSFEREN

- Noordelijk gevarieerd dorps woonmilieu (geel).
- Midden woonmilieu water (blauw) en woonmilieu bos (roze).
- Zuiden open en landelijk woonmilieu (groen).

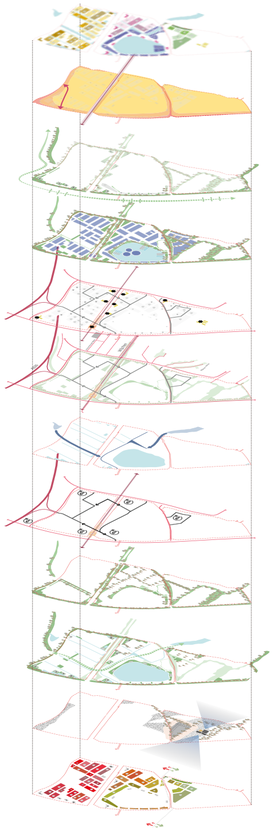

Gebiedsvisie

4.2 THEMA'S GEBIEDSVISIE

De uitgangspunten uit de elevatorpitch vormen samen de gebiedsvisie. Deze worden in dit hoofdstuk nader toegelicht aan de hand van een aantal thema's.

De samenhang van Wijchen-West ontleedt zich sterk aan de kavelrichting. Deze is historisch verankerd en sluit tevens aan op de bestaande waterstructuur. Het gebied ten noorden en ten zuiden van het spoor hebben beiden nagenoeg dezelfde richting, lange landschappelijke lijnen lopen hier door. In het noordelijk deel heeft dit de kwaliteit van een open landschap met lange zichtlijnen.

Ten zuiden van het spoor is het landschap meer gesloten met een soort kamers van bomen. In de gebiedsvisie zijn deze landschappelijke elementen vertaald naar een gridstructuur. Deze structuur maakt het mogelijk om het gebied courant te verkavelen waarbij de flexibiliteit voor het woonprogramma gewaarborgd is voor de lange termijn. De structuur wordt omrand door een robuust groenblauw raamwerk. Dit houdt in dat er een stedenbouwkundig raamwerk is opgesteld in relatie tot de openbare ruimte, programma, fasering, de verkeersstructuren, parkeren, waterhuishouding en integrale duurzaamheid. De inrichtingsmogelijkheden van het openbaar domein zijn in beeld gebracht. De gebiedsvisie is uitgewerkt in de vorm van een raamwerkkaart waarin duidelijk staat wat we vastleggen en borgen en wat we bewust of onbewust nog vrij dan wel flexibel houden.

Bestaande waterstructuur

Boomkamers in het middengebied

Open landschap met lange zichtlijnen

Zuidelijk plandeel

Het zuidelijk plandeel behoort ook tot de gebiedsvisie. Er dient voorkomen te worden dat boerderij De Vormer wordt ingebouwd. De aanwezige cultuurhistorische elementen worden zichtbaar gemaakt in de wijze waarop het gebied wordt ontwikkeld en ingericht. Dit gebied leent zich niet voor dichte bebouwing maar kleinschalige woningbouw is hier voor te stellen al dan niet met een maatschappelijke functie in de vorm van bijvoorbeeld een zorgboerderij of een kleinschalig CPO-project. Hierbij kan boerderij De Vormer gezien worden als centrumfunctie en daarom heen mogelijke kleinschalige ontwikkelingen.
De bebouwing dient ondergeschikt te zijn aan het ensemble van de cultuurhistorische boerderij. De historische boerderij maakt deel uit van een parkachtige inrichting die voor voet- en fietsverkeer goed bereikbaar is. Vanwege de verbinding naar het buitengebied is het denkbaar om het zuidelijke plandeel in te zetten als recreatieve poort. Functies die daarbij aansluiten of synergie op leveren zijn bijvoorbeeld een hondenvereniging, volkstuinen of educatieve voorzieningen.

Volkstuinen

Cultuurhistorische elementen

Zorgboerderij of kleinschalig CPO-project

Bezoekerslocatie

Middengebied

4.2.1 VERSCHILLENDE WOONSFEREN

Binnen de gebiedsvisie zijn verschillende woonsferen mogelijk, waarbij de eenheid en het karakter van het gebied wordt gewaarborgd. Het noordelijk gebied leent zich goed voor een dorpse verkaveling met een open karakter.

In het middengebied ten zuiden van het spoor zijn er interessante woonmilieus te maken die inspelen op de boomkamers. Rondom de Vormerse plas kan ingespeeld worden op het thema wonen op of aan het water. Om de overgang tussen Wijchen-West en het buitengebied goed te ontwerpen zijn woontypologiën voorgesteld die inspelen op het thema groen dorpsrand. Met behulp van geluidwalwoningen en doorlopende groenstructuren aan de westkant van het plan is er een zorgvuldige voorkant te ontwerpen van Wijchen naar het omliggende landschap. Dit betekent dat de bebouwing zich oriënteert richting dit open landschap en daarbij proviteert van het wijdse uitzicht.

Wonen in een boomkamer

Appartementen aan de Vormerse plas

Geluidwal woningen

Noordelijk plandeel

4.2.2 ACCENTEN ALS STEDENBOUWKUNDIGE ANKERPUNTEN

Gestapelde bebouwing in de vorm van gebouwaccenten is ingezet op strategische plekken in de deelgebieden, enerzijds om bijzondere plekken in de openbare ruimte betekenis te geven, anderzijds ten behoeve van de leesbaarheid en oriëntatie van het plan.

Het appartementengebouw in de noordwesthoek van deelgebied noord vormt een baken richting Wijchen vanaf de snelweg en kansrijk dankzij de aandacht voor landschappelijke inpassing en architectuur. Gebouwen in Wijchen zijn niet hoger dan 4 lagen met een terugliggende vijfde laag. Ter plaatse van het hart van de wijk past een hoger gebouw van 6 lagen waarbij in de plint ruimte is voor een multifunctionele accommodatie. Dit is niet Wijchens-hoog, maar het is wel van belang voor de versterking van de stedenbouwkundige structuur van de wijk.

Voorbeeld van een baken

Entree van de wijk

Dorpswonen in noordelijk plandeel

Mogelijkheden voor ondertunneling

4.2.3 VERKEERSSTRUCTUUR

Het aantal ontsluitingen voor gemotoriseerd verkeer op Drutenseweg, Groenestraat, Randweg Noord en Westerdreef is in de gebiedsvisie zoveel mogelijk beperkt. Zo kent het noordelijk deel een wijkontsluiting aan de Hernenseweg en de Randweg Noord. Het middeldeel heeft een wijkontsluiting aan de Westerdreef, de Ravensteinseweg en de N845.

Bebouwing en parallelwegen dicht langs de hoofdontsluitingen voor verkeer zijn in de gebiedsvisie zoveel mogelijk uitgesloten. Ten behoeve van de doorstroming en oriëntatie zijn doodlopende straten zoveel mogelijk vermeden. Bij de uitwerking van de gebiedsvisie tot een stedenbouwkundig plan moet dit nader worden onderzocht.

Hoewel op dit moment geen prioriteit voor een Station West bestaat (bij Prorail) wordt bij de inrichting voldoende flexibiliteit opgenomen, zodat indien dit op een later moment wenselijk wordt, de inpassing van een station inclusief HOV-hub (OV-vervoersknooppunt) mogelijk is. Dat vraagt voor nu reservering van een strook onbebouwde ruimte van voldoende omvang langs de noord- en zuidzijde van het spoor. In de gebiedsvisie is daarom als optie de mogelijkheid voor een station met een ondertunneling voor langzaam verkeer opgenomen. Dit valt buiten het exploitatiegebied. Dit is dan ook niet meegegenomen in de financiële haalbaarheidsanalyse van de gebiedsvisie. De positie is zo gekozen dat er een goede aansluiting mogelijk is op de N845 met ruimte voor een P&R.

De hondenvereniging en de volkstuinen moeten worden verplaatst indien in de toekomst het station gerealiseerd wordt. Vanuit synergetisch oogpunt is de verplaatsing van de beide functies naar een locatie in het zuidelijke deel van het plangebied kansrijk. Hier heeft de gemeente nog een grondpositie en kan aansluiting gevonden worden met de cultuurhistorische boerderij.

Gezien de barrièrewerking van het spoor en de toekomstige intensivering van het spoorvervoer is op termijn ondertunneling van de Randweg Noord/ Westerdreef onvermijdelijk. Indien het station niet doorgaat dan is er toch de mogelijkheid om een onderdoorgang te maken voor verkeer. Vanuit het gebruik is het voorstel om dit in de nabijheid te doen voor de indicatieve positie van de MFA zodat zowel vanuit noord- als vanuit middendeel van het plan de MFA goed bereikbaar is voor langzaam verkeer in de eerste fase van het plan.

4.2.4 OPENBAAR VERVOER

De huidige halteplaats voor openbaar vervoer aan de Randweg Noord is voldoende dichtbij voor opstappers uit Wijchen-West. Wel dient er aandacht besteed te worden aan het verbeteren van de opstapvoorzieningen (overdekte en verwarmde wachtruimte, stallingsplaatsen voor fietsen, e.d.).De huidige carpoolplaats langs de A326/Drutenseweg kan gehandhaafd blijven.

Mogelijke inpassing station

Suggestie uitstraling station Wijchen-West

Zoveel mogelijk half open verharding

Oplaadpunten voor fietsen en auto's

Pilot voor deelauto's

Snelfietspad langs het spoor

Auto's zoveel mogelijk uit het zicht dmv blokhagen en taluds

Parkeren groen inpassen

4.2.5 PARKEREN

In de gebiedsvisie is in de eerste instantie uitgegaan van de hoogste CROW- parkeernorm. Vanwege efficiënt ruimtegebruik is het parkeren zoveel mogelijk gepositioneerd in de zones waar beperkingen gelden voor het wonen vanwege milieu. De landschappelijke inpassing van het parkeren verdient aandacht om het 'blik' zo veel mogelijk aan het oog te onttrekken. Daar waar mogelijk worden parkeerkoffers toegepast op relatief beperkte afstand van de woningen. Een parkeerkoffer is een compacte parkeerplaats waar meerdere auto's kunnen staan tussen de woningen, vaak omringd door groene hagen. Door de toepassing van parkeerkoffers wordt er gezorgd dat het aantal auto's wat in de straten staat minder is.

Omwille van ruimtelijke kwaliteit en klimaatadaptief ontwerp verdiend het de voorkeur vanuit de gebiedsvisie om uit te gaan van een lagere parkeernorm. Hierdoor is er in de straten meer ruimte voor bomen en ook de hoeveelheid verharding in de straten kan worden beperkt. Er dienen dan wel innovatieve mobiliteitsconcepten toegevoegd te worden.

Als 'groeiconcept' wordt een pilotbuurt ingericht voor introductie van innovatieve vervoersconcepten (deelauto's). De nabijheid van deze pilotbuurt direct langs een (snel)fietsroute is hierbij de voorkeur.

Leer en speellandschap

Streven naar groene woonstraten

Parkachtige groenzones in combinatie met waterberging

4.2.6 SPEELPLEKKEN EN GROEN

De ingetekende speelplekken sluiten aan op het speelbeleid van de gemeente Wijchen. De gebiedsvisie gaat uit van groenstructuren met enig volume zodat versnippering wordt voorkomen. Tussen de buurten en aan de randen zijn 'parkachtige' groenzones ingericht in combinatie met waterberging.
Belangrijk is dat de omgeving stimuleert en uitnodigt om te bewegen (prettig om even een wandelingetje te maken, of te gaan hardlopen of fietsen). Daarnaast is het belangrijk dat er natuurlijke ontmoetingsplekken zijn, waarmee de sociale samenhang versterkt wordt.
Nabij het spoor in het middendeel van Wijchen-West, dicht tegen de bestaande kern, is rekening gehouden met de komst van een mogelijke pumptrack.

De woonstraten bieden de mogelijkheid om bomen toe te passen in het profiel. Bij een lagere parkeernorm, nu is uitgegaan van de hoogste norm, is hier meer ruimte voor. Een groen beeld van de woonstraten dient mede te ontstaan door groen in de voortuinen. Daar waar de parkeernorm en het woonprogramma het toelaten wordt parkeren in de voortuin voorkomen.

In het kader van het toekomstige bestemmingsplan dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van beschermde flora en fauna en ecologische waarden. Hier wordt tijdig onderzoek naar gedaan . Bij de verdere uitwerking van het groenplan en het inrichtingsplan wordt dit verankerd bijvoorbeeld in de groen-robuuste omranding van het plan en rond de Vormerse plas. Of dit voldoende is dient nader te worden onderzocht.

De groenzone rond de Vormerse Plas zal ook worden ingezet voor sport en spel. In de groenstructuur rond de Vormerse Plas blijft het mogelijk om een ommetje te kunnen maken. Vanuit de ambitie van de gemeenten om een inclusieve samenleving te zijn, is het belangrijk dat mensen met een beperking het gebied goed kunnen gebruiken. Het pad langs de Vormerse plas moet ouderen er niet van weerhouden om er gebruik van te maken. Het dient daarom geschikt te zijn voor scootmobiels en rolstoelvriendelijk te worden aangelegd.

Pumptrack

Positie pumptrack (oranje vlek)

Hemelwater afvoeren naar randen van gebied

Groenstructuur op buurt- en straatniveau beleefbaar

Waterberging en spelen slim combineren

4.2.7 WATERSTRUCTUUR, KLIMAATADAPTATIE EN HITTESTRESS

Vanuit de analyse is gesteld dat zoveel mogelijk van de bestaande oppervlaktewaterstructuur gehandhaafd blijft. Daar waar mogelijk worden verbredingen voorgesteld.

Er is naar gestreefd om het oppervlaktewater niet te concentreren, maar meer te spreiden binnen de deelgebieden en waar mogelijk te combineren met de groenstructuur op buurt- én straatniveau om het mooi en beleefbaar te maken.

Omwille van efficiënt ruimtegebruik is het voorstel gedaan in de gebiedsvisie om door middel van een duiker het noordelijk deel met de Vormerse plas te verbinden. Hierdoor is grootschalige waterberging mogelijk en kan worden voorzien in voldoende hemelwaterberging voor de zogenaamde klimaatbui. Samen met de breedtes, toegankelijkheid en het onderhoud van de watergangen alsmede de veiligheid dient dit nader te worden onderzocht in het vervolgtraject.

Met de gebiedsvisie is gestreefd naar een toekomstbestendig ontwerp, rekeninghoudend met klimaatverandering, wateroverlast, droogte en hitte. Dit is tevens uitgangspunt voor de verdere uitwerking in het stedenbouwkundig plan. Er wordt dan ook watertoets uitgevoerd.

Voor de ondersteuning van natuur en biodiversiteit en ter ondersteuning van klimaatadaptatie is het gewenst een combinatie van water en groen te maken. Op basis van het uit te voeren flora en fauna onderzoek en de watertoets kan het groen- en landschapsplan voor Wijchen-West verder worden uitgewerkt. De gegevens van de bodemopbouw en de grond/oppervlaktewaterstand zijn hierbij van belang. Ook in het ontwerp van de woningen dient er al rekening gehouden te worden met de wateropvang en langzame infiltratie van hemelwater. Gebouwen kunnen d.m.v. van groene(/blauwe) daken hierbij een oplossing bieden, mocht infiltratie van hemelwater beperkt mogelijk zijn. Dan heeft dit gevolgen voor de uitleg van de (oppervlakte)waterstructuur en daarmee de inrichting van het plangebied. Geohydrologisch onderzoek moet uitwijzen wat kan.

4.2.8 DUURZAAM ONTWERP

Duurzaamheid is één van de belangrijkste thema's voor Wijchen-West. Op hoofdlijnen is al bekeken wat aan oppervlakte van PV-panelen nodig is om Wijchen-West energie neutraal te maken. De daken van de huizen, een geluidswal, maar ook een mogelijk zonne-eiland op de Vormerse plas zijn hierin meegenomen. Er zijn verdere studies nodig naar de mogelijkheden en de toepasbaarheid van thermische energie uit oppervlaktewater voor de ontwikkeling van Wijchen-West.

Zonnepanelen in combinatie met geluidsscherm

Drijvend zonne-eiland

Zonnepanelen op de woningen

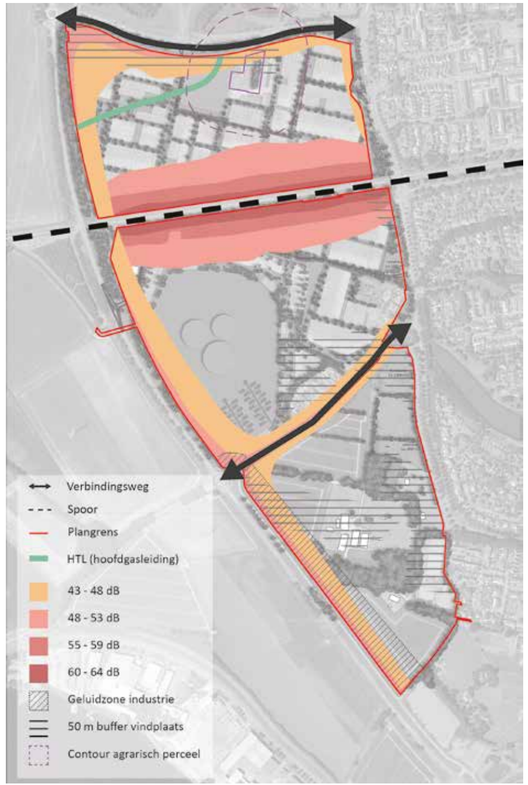

Impact hindercontouren op gebiedsvisie

4.2.9 MILIEU

Langs de Drutenseweg (N845) is in het midden plandeel gekozen voor een bebouwingslint dat tevens als geluidscherm dienst doet. Dat geluidscherm is echter op een aantal plekken onderbroken. Om te voorkomen dat het verkeersgeluid zich vanaf de Drutenseweg ongehinderd over het wateroppervlak kan verspreiden kan plaatselijk gewerkt worden met taluds om deze 'geluidslekken' te dichten. Deze taluds worden landschappelijk ontworpen zodat er vanaf de openbare ruimte langs deze zone beleving is van de Vormerse Plas. Een 'ommetje Vormerse Plas' blijft op die manier mogelijk. Het groene beeld van de omgeving van de Vormersplas wordt door deze lange wand van bebouwing in combinatie met groene taluds gewaarborgd.

Langs het spoor zullen de appartementen dove gevels krijgen bijvoorbeeld door slimme galerijoplossingen. Rond het parkeren kan gewerkt worden met taluds als geluid bufferende werking en om de auto's uit het zicht te houden.

Landschappelijke inpassing met taluds

4.2.10 WOONPROGRAMMA

De gebiedsvisie bestaat uit courante bouwvlakken voor het uitgeefbaar gebied. De structuur is zo gekozen dat het in fases ontwikkeld kan worden. Het woningbouwprogramma dient in het licht van de GREX en subsidiemogelijkheden nader worden bekeken. Op deze manier kan er adaptief geprogrammeerd worden zodat het woningbouwprogramma kan meebewegen met toekomstige ontwikkelingen.

Versnellen is een belangrijke opgave om het woningtekort weg te werken, conceptueel bouwen kan daaraan een bijdrage leveren. In de gebiedsvisie is een plek aangewezen, in de buurt van de Vormerse plas, waar geëxperimenteerd kan worden met conceptueel bouwen en drijvende woningen.

Wijchen-West streeft er naar om een mix van verschillende typen woningen te realiseren. Uitgangspunt is dat er in Wijchen-West geen nieuwe voorzieningen gebouwd worden, met uitzondering van een mogelijke MFA. Dit is een aandachtspunt voor waar bepaalde doelgroep-woningen gerealiseerd kunnen worden. Dit geldt ook voor (woon)zorgprogramma.

4.2.11 ZORG

De gemeente Wijchen heeft een stevige opgave voor Wonen met zorg. Met name op het gebied van ouderenhuisvesting. 'Beschut wonen' is overal mogelijk in het plan. Er is rekening gehouden met ruimte voor zowel grondgebonden als gestapelde levensloopbestendige woningen. De MFA is nu gepland in de plint van een appartementengebouw in het hart van de wijk. Goede combinaties met mogelijk (intramurale) zorg zijn hierbij mogelijk op hoger gelegen verdiepingen.

Optionele locatie MFA

Ook biedt de gebiedsvisie voldoende woonvormen voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. De groene omgeving aan de zuidkant zou een mooie prikkelarme omgeving voor deze doelgroep kunnen zijn.

5

ONTWIKKELSTRATEGIE

De ontwikkelstrategie wordt in dit hoofdstuk beschreven en bestaat uit de volgende onderdelen.

1. **Een visie op de samenwerking voor de ontwikkeling met daarbij de duiding van de grondeigenaren, contractvorm, gekozen participatievorm en het organisatiemodel**
2. **Financiële onderbouwing met daarbij de duiding van het programma, voorzieningen, grondexploitatie en fasering**

5 ONTWIKKELSTRATEGIE

5.1 SAMENWERKING

In deze paragraaf wordt ingegaan op de samenwerking en de samenwerkingsvorm met de grondeigenaren en overige marktpartijen, de manier waarop participatie vorm kan krijgen en welke organisatie van de gemeente verwacht wordt om de ontwikkeling tot stand te brengen.

Er wordt buiten de gemeente onderscheid gemaakt in grofweg de volgende stakeholders:

- Grondeigenaren-bouwers, ontwikkelaars, geïnteresseerd om mee te doen.
- Grondeigenaren-die niet mee (willen of kunnen) doen.
- Overige grondeigenaren-Waterschap Rivierenland, Railinfratrust, Liander.
- Overige gebiedspartijen in het gebied-bewoners, volkstuinders, hondenclub.
- Direct grenzende partijen-bewoners, tennisclub.
- Wijkverenigingen Wijchen West (Blauwe hof, Aalsburg) en 't Achterom (Achterlo).
- Woningcorporatie Talis.
- Samenwerkingsstichting Kans & Kleur (school/MFA).
- Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland (als waterbeheerder en vergunningverlener).
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

5.1.1 GRONDEIGENAREN EN CONTACTVORMEN

In het plangebied zijn verschillende grondeigenaren. Wij onderscheiden:

- Grondeigenaren die niet mee willen of kunnen deelnemen aan de ontwikkeling.
- Partijen die grond in bezit hebben èn deel willen nemen aan de ontwikkeling:
  - ***Binnen het exploitatie gebied***: N.V. Niba, Jansen Bouwontwikkeling KlokGroep en Witte Groep.
  - ***Buiten het exploitatiegebied maar binnen het plangebied:*** Stichting tot Beheer van het Vermogen der Oud Burgeren.

De ontwikkelaars in het gebied hebben aangegeven gezamenlijk (als één ontwikkelcombinatie) mee te willen doen aan de ontwikkeling van het gebied. De ontwikkeling vindt plaats op de gronden van deze partijen en op de grond die in bezit is van de gemeente. Met deze partijen gaat de gemeente een samenwerking aan die op een aantal manieren vorm kan krijgen.

De Stichting BVOB wenst in de toekomst zelfstandig kleinschalige extensieve ontwikkelingen te kunnen realiseren (zelfrealisatie) binnen de daarvoor aangewezen locaties. De gemeente kan medewerking verlenen aan een ontwikkeling en realisatie van een project door het sluiten van een (anterieure) overeenkomst of het exploitatieplan. De gemeente beperkt haar rol tot het toetsen van de plannen, het planologisch mogelijk maken van de ontwikkeling en kostenverhaal.

Een aantal samenwerkingsvormen, die nog nader onderzocht kunnen worden, zijn denkbaar:

1. Grondexploitatie (GREX) bij marktpartijen

Een mogelijkheid is dat de 4 marktpartijen samen de ontwikkeling tot stand brengen incl. de grond van de gemeente (gemeente brengt grond in of daarvoor wordt een vierde partij getenderd), en haar eigen GREX (en VEX) opstellen, dus zonder de gemeente, waarna ze de openbare ruimte overdraagt aan de gemeente.

Voordeel

- Marktpartijen nemen het investeringsrisico van de grondexploitatie.
- Gemeente loopt minder financieel risico.
- Gemeente stelt kaders en toetst plannen.

Nadeel

- Beperkte gemeentelijke invloed op voortgang realisatie.
- Lastig om in abstracte ontwerpfases (kwalitatief) eisen op te stellen aan de ontwikkeling.
- Tussentijds bijsturen op basis van voortschrijdend inzicht is lastiger (kosten)
- Discussies over kostenverhaal hangen in de lucht.
- Gemeente heeft minder zicht op de kostenverdeling tussen Vastgoedexploitatie (VEX) en GREX is.

2. Gemeentelijke GREX

De marktpartijen leveren grond aan de gemeente tegen een vaste waarde per m² in ruil voor een bouwclaim, de gemeente geeft vervolgens bouwrijpe grond met kaders voor ontwikkeling uit. Vooraf dienen dan ook afspraken gemaakt te worden over inbrengwaarde van de huidige grondposities, omvang en programmatische opbouw c.q. samenstelling van de bouwclaim en de bijbehorende grondprijzen.

Voordeel

- Gemeente heeft GREX (kostenverhaal in eigen hand, planning en kwaliteitseisen).

Nadeel

- Gemeente is risicodragend voor de investeringen.
- Willen partijen wel meedoen, discussies aan de voorkant over inbrengwaarde, omvang en samenstelling bouwclaim, grondprijzen.
- Het vergt aanzienlijke personele capaciteit van de gemeente.

3. Gezamenlijke GREX

Er wordt een gezamenlijke GREX opgesteld (geen gezamenlijke VEX want dat wordt mogelijk overgelaten aan de 4 marktpartijen). Aangezien de gemeente een stevige grondpositie heeft en ook de nodige wensen en eisen heeft t.a.v. de ontwikkeling kan ze deelnemen aan de ontwikkeling bijvoorbeeld als volwaardig partner van de andere 4 partijen in een ontwikkelcombinatie. Alle participanten brengen hun gronden tegen gelijke waarde in bij het ontwikkelbedrijf en krijgen o.b.v. de hoeveelheid ingebrachte grond vervolgens een bouwclaim.

Overwogen kan worden om deze samenwerking, die zich dus enkel beperkt tot de GREX, te formaliseren in een aparte rechtspersoon c.q. ontwikkelbedrijf. De verdeling van de aandelen is 50%-50% en worden ondergebracht in een gemeenschappelijke exploitatie maatschappij (het ontwikkelbedrijf CV/BV). De bemensing van dit ontwikkelbedrijf wordt vervolgens ook door de deelnemende partijen bekostigd c.q. ten laste van de GREX gebracht.

Ook de gemeente krijgt in deze variant op basis van haar ingebrachte gronden een bouwclaim toegewezen welke zij vervolgens zelf kan tenderen naar de markt. In deze variant dient vooraf te worden vastgelegd wat de inbrengwaarde wordt, wat de omvang en samenstelling van de bouwclaim wordt en wat de grondprijzen gaan zijn.

Voordeel

- De gemeente heeft invloed via haar publiekrechtelijk taak en de ontwikkelaars via de ontwikkel- en bouwrechten.
- De financiële risico's wordt gedeeld, bij tender gemeentelijke bouwclaim kans op hogere opbrengsten.
- Stevige invloed op de inrichting openbare ruimte.
- Concurrentie uit de markt kan de kwaliteit van het product verhogen.

Nadeel

- Aan voorkant stevige onderhandeling om tot contract te komen met de vier marktpartijen kan tijd kosten.

Ter overweging: eventuele kostbare bovenwijkse investeringen, denk bijvoorbeeld aan tunnels of grootschalige geluidswerende voorzieningen, zouden buiten deze samenwerking kunnen blijven in een aparte gemeentelijke GREX. Deze GREX kent dan vooral kosten en vanuit de gezamenlijke GREX kunnen afdrachten gedaan worden in het kader van afdrachten bovenwijks. Het resterende tekort in deze GREX kan vervolgens in het kader van de Woonimpuls gelden als subsidiabele investeringen worden opgevoerd.

Advies

Gelet op de huidige eigendomsverhoudingen en de eisen en wensen van de gemeente voor deze ontwikkeling adviseren Antea Group en PAS bv in eerste instantie variant 3 als samenwerkingsvorm te onderzoeken. Aangezien er in principe enkel voldoende woningbouwaantallen beschikbaar zijn voor de eerste, zou dit onderzoek zich in eerste instantie ook enkel tot fase 1 moeten beperken. Indien later resterende delen aan de orde komen kan worden besloten de samenwerking aan te passen aan de partijen welke bezit hebben over betreffende gronden. Na vaststelling van deze ontwikkelstrategie en de gebiedsvisie door de raad vindt de onderhandeling plaats met de huidige grondeigenaren en wordt de definitieve samenwerkingsvorm bepaald en vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

5.1.2 ORGANISATIEMODEL

Bij het opstellen van de gebiedsvisie is uiteraard ook rekening gehouden met de overige grondeigenaren en gebiedspartijen. De gronden van de overige grondeigenaren zijn niet nodig om de ontwikkeling te realiseren. Deze partijen worden wel betrokken bij de verder planvorming.

5.1.3 VISIE PARTICIPATIE OMGEVING

De gebiedsvisie en de uitwerking daarvan moet breed gedragen zijn. Daarom gaat Antea Group uit van de omgevingsdialoog. Door openheid, transparantie, duidelijke informatie en goede communicatie over het verloop van projecten wordt een realistisch verwachtingspatroon bereikt. Met een omgevingsdialoog wordt maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak gecreëerd wat uiteindelijk leidt tot minder bezwaar en beroep.

De omgevingsdialoog krijgen op de volgende wijze vorm:

1. Een afvaardiging van bewoners/bedrijven/ grondeigenaren/maatschappelijke organisaties in het plangebied worden opgenomen in het Planteam. Hieruit kunnen kleinere werkgroepen ontstaan die aan de slag gaan met een bepaald thema of een specifiek deelgebied(je);
2. Geïnteresseerden worden geïnformeerd en/of om input gevraagd tijdens Informatiebijeenkomsten.

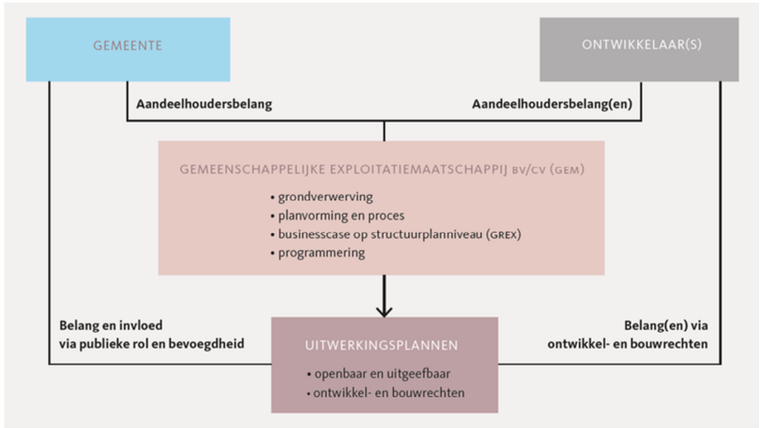

5.2 FINANCIEEL

Tijdens de ontwikkeling van deze gebiedsvisie zijn verschillende ontwikkelvarianten ook steeds getoetst op financiële haalbaarheid. Vanuit deze toetsen is steeds weer input gegenereerd voor de verdere visievorming en de totstandkoming van de uiteindelijk gepresenteerde voorkeursvariant.

Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de definitie van het plan- en exploitatiegebied, het maximaal aantal realiseerbare woningen, de woningdichtheid een concept ontwikkelprogramma en een mogelijke fasering voor de gepresenteerde voorkeursvariant .

Op basis van deze definities is vervolgens een normatieve grondexploitatieberekening opgesteld voor de voorkeursvariant om een eerste uitspraak te kunnen doen over de financiële haalbaarheid van de ontwikkeling van Wijchen-West.

5.2.1 CONCLUSIE FINANCIËLE HAALBAARHEID

In deze fase van de visievorming kan , op basis van bovenstaande, geconcludeerd worden dat de ontwikkeling van Wijchen-West", gebaseerd op de uitgangspunten welke ten grondslag liggen aan de gepresenteerde voorkeursvariant (aantal woningen, dichtheid, programma en fasering), in financiële zin haalbaar kan zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar extra middelen vanuit hogere overheden voor de versnelling van de subregionale woningbouwopgave.

Hierbij wordt opgemerkt dat, gelet op de fase van visievorming en het normatieve karakter van de haalbaarheidstoets, de uitkomsten nog een aanzienlijke financiële bandbreedte kennen. Bij een verdere uitwerking zal dan ook, net als tijdens deze fase van het proces, wederom sprake moeten zijn van een iteratief proces van "tekenen en rekenen" zodat er ook bij de verdere uitwerking sprake blijft van een haalbare ontwikkeling.

Gebiedsvisie Fase 1

Gebiedsvisie totaal

5.3 FASERING

Het exploitatiegebied is in meerdere fases uitvoerbaar. Deze fasen hoeven niet exact ieder 650 woningen te zijn, maar hier is wel mee gerekend. Elke fase zal naar verwachting 10 jaar duren.

Er is een bewuste keuze gemaakt om van oost naar west te faseren en niet van noord naar zuid. Dit heeft verschillende redenen:

- er is een evenwichtige verdeling ten noorden en te zuiden van het spoor in relatie tot de woningen die worden gebouwd (met uitzondering van het zuidelijke plandeel waar een minder intensief woonmilieu passend is);
- er is een evenwichtige verdeling tussen de grond van de gemeenten en van derden;
- er is een goede aansluiting te maken op de bestaande voorzieningen;
- de maatregelen die genomen dienen te worden ten aanzien van geluid zijn beperkt;
- de infrastructuur die wordt toegevoegd is op deze manier minimaal.

Financieel moeten de fasen 'hun eigen broek op kunnen houden'. Als een fase wordt uitgesteld of niet ontwikkeld wordt, zal de ontsluiting voor verkeer en de bergings- en afvoercapaciteit van het water in de vorige fase(s) voldoende zijn gewaarborgd. In elke fase is er naast een hoofdontsluiting ook een 2e (nood-)ontsluiting mogelijk.

In de gebiedsvisie is het woningprogramma passend over de deelgebieden noord en midden verdeeld, zodat gefaseerde ontwikkeling eenvoudiger wordt. Het zuidelijk deel wordt een minder intensief woonmilieu.

Als optie is er ook de mogelijkheid voor een station. Concreet zal dit betekenen dat de volkstuinen en de hondenvereniging kunnen verplaatsen naar het zuidelijk plandeel op de gronden van de gemeente. Deze optie is nog niet meegenomen in de Grex.

6

MACROPLANNING TOT EN MET REALISATIE

6 MACROPLANNING TOT EN MET REALISATIE

Nadat de gemeenteraad een besluit heeft genomen over de ontwikkelstrategie, gebiedsvisie en GREX wordt gestart met de volgende stappen die gezet moeten worden om tot realisatie van de woningen te komen.

6.1 STAPPEN

Deze stappen betreffen:

- stakeholdersanalyse verder uitwerken met: de mate van overeenstemming, vertrouwen, (soort) belang en (soort) invloed per stakeholder. Hieruit volgt een beeld van de omgeving, zodat een effectieve omgevingsdialoog kan plaatsvinden. Het is belangrijk om stakeholders te betrekken bij het uitwerken van de woningbouwontwikkeling op deze locatie. Een representatieve afvaardiging van de stakeholders benoemen wij tot ‘Planteam’. de opzet van de samenwerking met de marktpartijen, opstellen samenwerkingsovereenkomst en het oprichten van een GEM (of andere vorm).
- financiële afspraken en opstellen en besluitvorming over GREX.
- implementeren projectorganisatie en projectplan/ overeenkomst.
- nadere uitwerking omgevingsdialoog inclusief communicatieplan.
- de verdere uitwerking van de gebiedsvisie naar een stedenbouwkundig plan, bestemmingsplan of omgevingsplan en vervolgens uitwerkingsplannen per deelgebied.

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

info@croonenburo5.com

Intentieovereenkomst

Intentieovereenkomst betreffende de ontwikkeling van Wijchen-West

De Partijen:

1.
Mevrouw Marijke Duijneveld-van Beek, geboren op 29 april 1953 te Hengelo,
handelend als burgemeester ter vertegenwoordiging, zulks overeenkomstig artikel 171, lid 1, Gemeentewet van de publiekrechtelijk rechtspersoon:
GEMEENTE WIJCHEN, statutair gevestigd te Wijchen, kantoorhoudende aldaar aan de Kasteellaan 27, 6602 DB, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer @,
zulks ter uitvoering van het besluit van het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Wijchen de dato @,
en als zodanig hierna te noemen: "de Gemeente";

en

2.
a. VOF Wychen West;
b. Jansen Bouwontwikkeling B.V. ngeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 10032658;
c. NV Niba ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 09036480;

Partijen a t/m c hierna gezamenlijk te noemen: **"Ontwikkelaars",**

Partijen onder 1 en 2, hierna gezamenlijk te noemen "**Partijen**",

Overwegende dat,

- de gemeente een woningbouwopgave heeft vanuit subregionale woningbehoefteprognoses;
- zij overweegt om 650 woningen versneld in ontwikkeling te brengen in het plangebied Wijchen-West;
- de gemeente hiertoe een gebiedsvisie heeft op laten stellen, die door de gemeenteraad van de Gemeente is vastgesteld;
- de Woondeal Regio Arnhem Nijmegen uitgangspunt is voor de ontwikkeling. Op het gebied van de woning prijssegmentatie betekent dat dat 50% in het betaalbare segment moet vallen;
- volgens deze stedenbouwkundige verkenning maximaal 1.300 woningen in het visiegebied passen;
- in het gebied Wijchen-West naast de Gemeente ook andere partijen eigenaar zijn van gronden;
- een aantal van deze grondeigenaren heeft aangegeven gezamenlijk in samenwerking met de gemeente tot woningbouwopgave van Wijchen-West te willen komen;
- Partijen hun intenties over het bovenstaande en de kaders voor nadere uitwerking hiervan in deze intentieovereenkomst willen vastleggen zonder daarover op dit moment bindende afspraken te maken.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 – Doel

1. Doel van deze overeenkomst is het vastleggen van de intentieafspraken bij de voorbereiding van de ontwikkeling van het gebied Wijchen-West.
2. Partijen komen overeen gezamenlijk de gebiedsvisie voor de eerste fase van 650 woningen uit te werken, daaronder ook begrepen de financiële haalbaarheid en planning.
3. Partijen zullen onderzoeken hoe zij deze samenwerking in het kader van de realisatie vorm willen geven;
4. Partijen dragen hun eigen kosten, totdat zij anders overeenkomen.
5. Partijen zullen een gezamenlijk projectteam oprichten om de doelen van deze overeenkomst te bereiken.

CONCEPT

6. De Ontwikkelaars verklaren bereid te zijn zich te organiseren in één juridische entiteit.

Artikel 2 – Resultaat

1. Partijen spannen zich in om een uitgewerkt stedenbouwkundig plan op te stellen voor de realisatie van de eerste 650 woningen, inclusief de financiële haalbaarheid en planning.
2. Partijen komen met een gezamenlijk voorstel voor een samenwerkingsvorm waarin zij zich tijdens de realisatiefase zullen verenigen.

Artikel 3 – Vervolg

1. Partijen bepalen samen op welke wijze de realisatie van de gebiedsontwikkeling plaats zal vinden.

Artikel 4 – Planning

1. Partijen komen een inspanningsverplichting overeen om de doelen van deze intentieovereenkomst op voortvarende wijze te behalen.

Artikel 5 – Organisatie

1. Met betrekking tot de organisatie van dit project, komen Partijen het volgende overeen:
    a. Partijen wijzen ieder voor zich voor dit project een centraal aanspreekpunt aan.
    b. Partijen overleggen met elkaar op vooraf vast te stellen momenten.
    c. Er kunnen in de nader op te stellen en overeen te komen overeenkomst verdergaande afspraken gemaakt worden over zaken als de organisatievorm, samenstelling, taken, bevoegdheden, rapportage en besluitvorming.

Artikel 6 – Opschortende voorwaarden

Deze overeenkomst komt tot stand onder opschortende voorwaarden dat het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Wijchen besluit tot ondertekening van deze overeenkomst.

Artikel 7 – Begin en einde overeenkomst

1. Deze overeenkomst vangt aan nadat ze door alle Partijen is ondertekend.
2. Deze overeenkomst eindigt uiterlijk op 1 jan 2022, of zoveel eerder of later als partijen overeenkomen.
3. Bij aanvang en/of verlening van faillissement, surseance van betaling, dan wel staking of liquidatie van een de Partijen, is elke Partij gerechtigd deze overeenkomst onmiddellijk te beëindigen.
4. Indien een van de Partijen als individuele Partij uit deze overeenkomst wenst te treden, dient deze Partij dit schriftelijk en gemotiveerd aan de andere Partijen mede te delen. De onderhavige overeenkomst blijft na het uittreden van de desbetreffende Partij in stand tussen de overige Partijen.
5. Bij verdergaande samenwerking tussen gemeente en ontwikkelaars moeten alle afzonderlijke partijen voldoen aan BIBOB toets.

Artikel 8 – Overdracht van rechten

1. Een partij is, zonder een expliciete schriftelijke goedkeuring van de andere Partijen, niet gerechtigd de rechten en verplichtingen uit deze Intentieovereenkomst geheel of gedeeltelijk over te dragen aan derden.
2. De overige Partijen zullen de in het vorige lid bedoelde goedkeuring niet op onredelijke gronden onthouden.

Artikel 9 – Bijlagen

Als bijlagen bij deze overeenkomst zijn de volgende documenten gevoegd:

a. Gebiedsvisie Wijchen-West;

CONCEPT

Aldus in viervoud overeengekomen en ondertekend:

Plaatsnaam …….
datum …….

…….
Gemeente Wijchen
Mevrouw M. Duijneveld-van Beek

Plaatsnaam …….
datum …….

…….
VOF Wychen West
H.O. van Rooijen

Plaatsnaam …….
datum …….

…….
Jansen Bouwontwikkeling B.V.
P.F.A. Jansen

Plaatsnaam…….
datum …….

…….
NV Niba
M.P. Dankers

CONCEPT

GEBIEDSVISIE EN ONTWIKKELSTRATEGIE

WIJCHEN - WEST

anteagroup

croonenburo5

MAART 2021

COLOFON

Wijchen-West
Gebiedsvisie en ontwikkelstrategie - Definitief
Oosterhout, maart 2021
IND-463919-02F

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@croonenburo5.com

Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

Gemeente Wijchen
Werkorganisatie Druten Wijchen
Kasteellaan 27
6602 DB WIJCHEN

VRIJGAVE
Opsteller(s):
Mark van der Poll

GOEDKEURING
Projectleider:
Liesbeth Bijvoet

INHOUD

1	**Inleiding**	**5**
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Totstandkoming van dit document	5
1.4	Leeswijzer	5
2	**Analyse**	**6**
2.1	Gebied	9
2.1.1	Planologische belemmeringen en omgevingsaspecten	9
2.1.2	Ruimtelijke inbedding	13
2.1.3	Bereikbaarheid voorzieningen	14
2.1.4	Routing	15
2.1.5	Eigendomsverhouding	16
2.2	Samenwerking	16
2.2.1	Stakeholder-issue-analyse	16
2.2.2	Planteambijeenkomsten (PT)	17
2.2.3	Informatiebijeenkomst omwonenden en geïnteresseerden	17
2.3	Financieel	17
2.4	Beoordelingskader	17
3	**Ontwikkelscenario's**	**18**
3.1	Waarom werken we met scenario's	21
3.2	Parameters ontwikkelscenario's	21
3.3	Ontwikkelscenario's	22
3.3.1	Scenario 1 – Mobiliteit en dorp	23
3.3.2	Scenario 2 – Landschap en wonen	24
3.3.3	Scenario 3 – Autonoom en duurzaam	26
3.4	Van scenario's naar gebiedsvisie	28
3.4.1	Afwegingsmatrix	28
3.4.2	Financieel	28

4	**Gebiedsvisie**	**30**
4.1	Gebiedsvisie Elevatorpitch	32
4.2	Thema's gebiedsvisie	37
4.2.1	Verschillende woonsferen	41
4.2.2	Accenten als stedenbouwkundige ankerpunten	43
4.1.3	Verkeersstructuur	44
4.1.4	Openbaar vervoer	45
4.1.5	Parkeren	46
4.1.6	Speelplekken en groen	47
4.1.7	Waterstructuur, klimaatadaptatie en hittestress	48
4.1.7	Duurzaam ontwerp	49
4.1.9	Milieu	50
4.1.10	Woonprogramma	51
4.1.11	Zorg	51
5	**Ontwikkelstrategie**	**52**
5.1	Samenwerking	54
5.1.1	Grondeigenaren en contractvormen	54
5.1.2	Organisatiemodel	56
5.1.3	Visie Participatie Omgeving	56
5.2	Financieel	57
5.2.1	Conclusies financiële haalbaarheid	57
5.3	Fasering	58
6	**Macroplanning tot en met realisatie**	**60**
6.1	Stappen	63

“Wijchen-West wil een inspiratiebron zijn die verder reikt dan alleen Wijchen - het moet dienen als voorbeeld voor soortgelijke locaties in de regio. Een levendig gebied met unieke woontypologieën, mogelijkheden voor recreatie en nieuwe economische modellen. Een wijk die is geworteld in de geschiedenis en het culturele erfgoed van de Vormerse hoeve en het landschap. De gemengde woonwijk is georganiseerd rond een groenblauwe centrale corridor, die de verbinding gaat leggen tussen het Wijchens meer, de Vormerse plas en de waterpartij aan de Hernenseweg. Deze groenblauwe corridor legt de verbinding tussen de gebieden die worden gebruikt als een productieve omgeving voor voedsel vanuit de volkstuinen, energie en warmte vanuit het oppervlaktewater van de Vormerse plas, en biodiversiteit vanuit de ecologische verbindingszone nabij het Wijchense meer. Onze gebiedsvisie biedt groeimogelijkheden met een flexibel raamwerk met variatie in dichtheid. Rekening houdend met de toekomstige economische en sociale flux, is de locatie opgedeeld in een reeks zones(noord, midden en zuid) die de wijk afbakenen in drie delen, met een diversiteit aan dorpse en landschappelijke dichtheden en gebruik. Een gebied dat niet opnieuw transformeert in een geïsoleerd eilandje, maar waarbij de focus wordt gelegd op het samenbrengen van wonen en bestaande voorzieningen waarbij verbinding en prikkeling vooropstaan. Op deze manier wordt Wijchen-West een model voor een inclusieve, betaalbare, bestendige en vooruitziende ontwikkeling.”

Vogelvlucht projectlocatie

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeenteraad van Wijchen heeft op 25 juni 2020 besloten om de locatie Wijchen-West in ontwikkeling te nemen. In de door de raad vastgestelde Structuurvisie Wijchen 2009 zijn Wijchen-West en Huurlingsedam aangewezen als nieuwbouwlocatie. Hiermee wil de gemeente samen met het Rijk en de provincie een bijdrage leveren aan de oplossing van de woningnood in de regio Arnhem-Nijmegen. Wijchen-West is in de Woondeal Arnhem-Nijmegen opgenomen als versnellingslocatie.

Het opstellen van de ontwikkelstrategie en de gebiedsvisie vormen de eerste stappen van de voorbereiding van de ontwikkeling van Wijchen-West.

1.2 DOELSTELLING

De gemeente Wijchen heeft de ambitie om met een flink aantal woningen te groeien. Wijchen-West is aangewezen als locatie waar een deel van deze groei plaats kan vinden. Om Wijchen-West te transformeren tot woningbouwgebied is een ontwikkelstrategie en gebiedsvisie nodig, waarin onder andere de samenwerkingsvorm met de ontwikkelaars die grond in bezit hebben wordt geschetst, een ontwikkelprogramma op hoofdlijnen wordt geschreven en een globale grondexploitatie wordt opgesteld.

1.3 TOTSTANDKOMING

Voorliggend document is tot stand gekomen in samenspraak met de betrokken ambtenaren van de gemeente en de grondeigenaren.
De volgende zes stappen zijn hierbij doorlopen:

1. Voorbereiding
2. Analyse
3. Ontwikkelscenario’s
4. Gebiedsvisie
5. Ontwikkelstrategie
6. Besluitvorming

In de bovenstaande stappen zijn telkens de drie sporen: gebied, financieel en samenwerking verweven.
Er is sprake geweest van een iteratief proces waarin reken en tekenen hebben geleid tot planoptimalisatie.

1.4 LEESWIJZER

Dit rapport is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 vindt de analyse (gebied, financieel en samenwerking) van het project plaats;
- Hoofdstuk 3 bevat de beschrijving en beoordeling van de scenario’s;
- De gebiedsvisie is beschreven in hoofdstuk 4;
- In hoofdstuk 5 wordt de ontwikkelstrategie beschreven;
- Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 een planning op macroniveau geschetst, waarmee een doorkijk naar het vervolg van het ontwikkelproces wordt gegeven.

2

2

ANALYSE

De analyse valt uiteen in 3 onderdelen: het gebied, samenwerking en financieel. De analyse van het gebied bevat feitelijkheden van de planologische aspecten en ook kansen en belemmeringen met het oog op de ruimtelijke aspecten. Het doel van de analyse is het creëren van een kader voor de gebiedsvisie.

Brutoplangebied: 749.000 m2

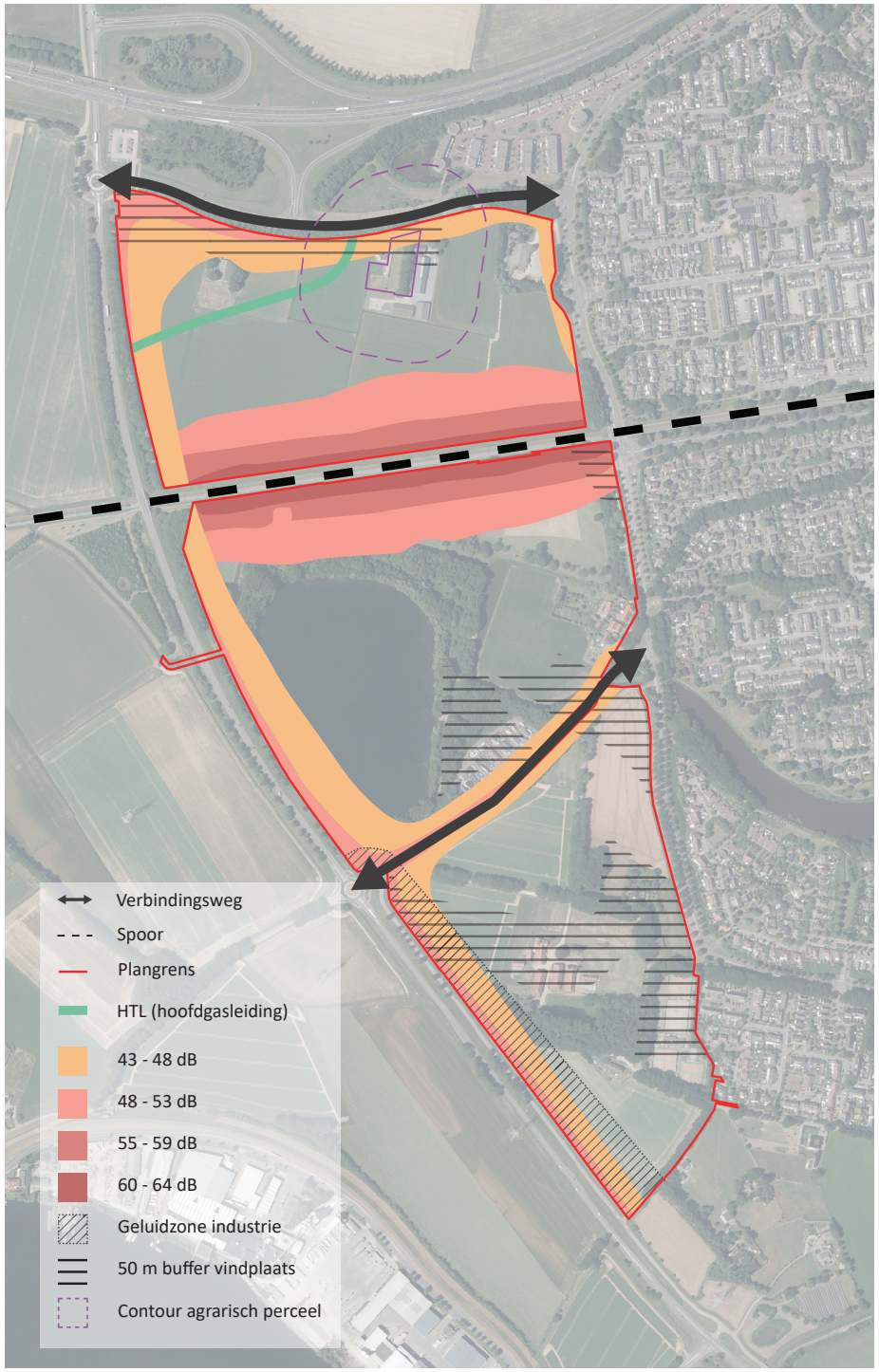

Harde randvoorwaarden

2 ANALYSE

2.1 GEBIED

De locatie Wijchen-West bevindt zich aan de westzijde van Wijchen. Het gebied wordt aan de westelijke zijde begrensd door de provinciale weg N845, aan de noordzijde door de Hernenseweg, aan de oostzijde door de Randweg Noord/Westerdreef en aan de zuidzijde door de Vormersesluisweg. Het plangebied is opgedeeld in drie delen (noord, midden en zuid). Het noordelijk en het middendeel worden gescheiden door de spoorlijn tussen Nijmegen en Oss/'s-Hertogenbosch. Het middendeel en het zuidelijk deel door de Ravensteinseweg. De totale oppervlakte van het bruto plangebied bedraagt circa 75 hectare. (totale oppervlakte binnen de rode contour)
In het midden van het plangebied ligt de Vormerse Plas, een voormalige zandwinningsplas met een diepte van maximaal 20 meter.

We analyseren het gebied aan de hand van de volgende vijf aspecten:

1. Planologische belemmeringen en omgevingsaspecten
2. Ruimtelijke inbedding
3. Bereikbaarheid voorzieningen
4. Routing
5. Eigendomsverhouding

2.1.1 OMGEVINGSASPECTEN

Het bruto plangebied wordt door een aantal lijnen en vlakken doorsneden als gevolg van planologische belemmeringen en omgevingsaspecten. Het netto plangebied dat daaruit ontstaat is vastgelegd in een randvoorwaardenkaart. Deze randvoorwaardenkaart vormt de fysieke onderlegger voor de verdere planvorming.

In de randvoorwaardenkaart zijn de volgende onderdelen vastgelegd en benoemd:

Stedenbouwkundige en landschappelijke karakteristiek

Landschap

Het plangebied kent een aantal landschappelijk waardevolle elementen, waaronder de overgangen tussen de bebouwde kom en het buitengebied, de diverse boomgroepen rond de Vormerse plas en de aantakking op het Wijchens meer. De boomkamers in het zuidelijk deel en het open landschap met lange zichtlijnen in het noordelijke deel zijn ook waardevolle elementen in het landschap.

Kavelrichting

Vanuit de historie is er een sterke kavelrichting die zowel ten noorden als ten zuiden van het spoor waarneembaar is. De kavelrichting wordt versterkt door de oppervlaktesloten ten noorden, en de boomkamers ten zuiden, van het spoor. De richting is uniek voor de projectlocatie en wijkt af van de oostelijk gelegen woonwijk.

Cultuurhistorie

Bestaande bebouwing is vooral aanwezig aan de zuidzijde van de projectlocatie. Hier bevindt zich een waardevolle historische boerderij.

Ecologie

Tussen het Wijchens meer en de Vormerseplas loopt een belangrijke ecologische verbinding.

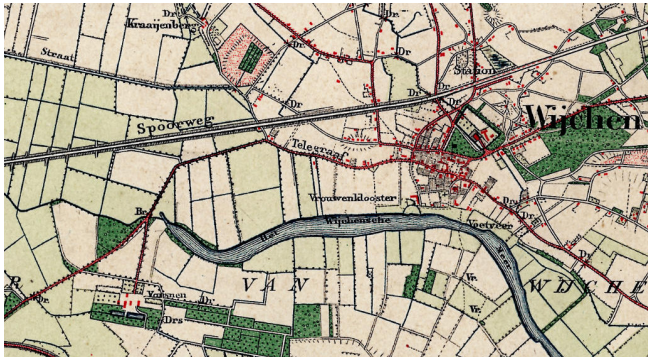

Kavelrichting en Vormerse hoeve, historische kaart omstreeks 1900

Beleid	Kaders voor Wijchen-West
Omgevingsvisie Gelderland	- Het ontwerp dient recht te doen aan de bestaande kwaliteiten (ruimtelijk, landschappelijk, cultuurhistorisch) van de plek. - De wijk dient geschikt te zijn voor veranderende klimaatomstandigheden (droogte, hitte en wateroverlast). - Wijchen-West moet getoetst worden aan de Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik
Omgevingsverordening Gelderland	- Nieuwe woonlocaties en de daar te bouwen woningen zijn slechts toegestaan wanneer dit past het Kwalitatief Woonprogramma & de kwantitatieve opgave wonen.
Woonagenda Subregio Nijmegen en omstreken 2020-2030	- De opgave in Wijchen-West moet geschikt zijn voor diverse woonmilieus met diverse prijssegmenten en huur én koop. - Aandacht voor flexibel en duurzaam wonen zijn, door bijvoorbeeld woningen te bouwen die voor meerdere doelgroepen geschikt zijn óf transformeerbaar zijn. - Er ligt een versnellingsopgave waar Wijchen-West met de ontwikkeling van circa 700 woningen aan tegemoet komt.
Woonvisie Thuis in Wijchen	- Voldoende woningen - Speciale aandacht voor jonger, middeninkomens, (vitale) senioren en mensen met een Zorgvraag - Innovatie en vernieuwing - Verduurzaming
Woondeal geprojecteerd op Wijchen-West	Bij de realisatie van de uitbreidingswijk van Wijchen dient ingezet te worden op de volgende punten: - Realisatie van 700 woningen tot 2030, waarvan ca 350 woningen tot 2025 vanwege de beoogde versnelling; - Minimaal 50% betaalbaar woningen conform de Woondeal. Dat wil zeggen: sociale huur, midden huur tot max €1000 en koopwoningen tot de NHG[1]-grens; - Onderzoeken we in samenwerking met de markt hoe we 20% goedkope koopwoningen realiseren van max €200.000; - Circa 20% sociale huur appartementen en/of levensloopbestendige woningen; - 40-50 beschutte woningen; - Minimaal 50% appartementen, levensloopbestendige- en gemakswoningen; - Belangrijke doelgroepen zijn kleine huishoudens, middeninkomens, jongeren en vitale senioren; - Goede fasering in tijd van de verschillende woningtypen en prijsklasses.
Visie externe veiligheid	Over de spoorlijn worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Hiervoor dient in het bestemmingsplan een beschermingszone / minimale afstand te worden opgenomen.
Energieplan Wijchen	Bij zowel de bouw van de woningen als de aanleg van de infrastructuur worden eisen gesteld aan duurzame energie: denk aan energieneutrale woningen, ruimte voor duurzame energieopwek, minimaal aantal laadpalen voor elektrische auto's etc.
Strategisch milieucommunicatieplan	Al tijdens het ontwikkelingstraject dient voorzien te worden in voldoende communicatie richting samenleving of potentiele bewoners over de milieu- en duurzaamheidsaspecten van de wijk. Voorbeelden zijn het visualiseren van milieu- en duurzaamheidsmaatregelen ter bewustwording en inspiratie van bewoners door onder andere bovengronds afkoppelen van hemelwater.
Strategische Waternota	- Rekening houden met bestaande waterhuishoudkundige structuren (oppervlaktewater, grondwater, hemelwater, afvalwater) en anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering (extreme wateroverlast, droogte en hitte). - Water moet als mede-ordenend principe worden gehanteerd, waarbij ruimtelijke functies en watersysteem integraal op elkaar zijn afgestemd en voldoende ruimte wordt gecreëerd voor waterberging. - Zo mogelijk wordt een combinatie gemaakt met groen en energievoorziening. - De ruimtelijke inrichting is klimaatproof en water wordt beleefbaar gemaakt.
Afvalbeleid	- Per grondgebonden woning moet voldoende ruimte zijn om minimaal drie containers (gft, papier en rest) op eigen terrein te stallen. - Bij de verkeersontsluiting dient ermee rekening gehouden te worden dat de woningen goed bereikbaar zijn met de inzamelvoertuigen. - In de openbare ruimte moet rekening worden houden met een of meer brenglocaties voor afval ((ondergrondse) containers voor textiel, glas en eventueel restafval).
Visie op zonne-energie	Wijchen-West is ingedeeld in de zone "Randzones kernen", waar voor de aanleg van zonneparken geldt: nee, tenzij een bewonersinitiatief opstaat. De Vormerse Plas bevindt zich in een zone waar zonneparken wel mogelijk zijn. Indien in Wijchen-West ruimte wordt gereserveerd voor zonneparken, dienen de randvoorwaarden en aandachtspunten uit de visie in acht te worden genomen.
Kadernota Geluid en Notitie hogere grenswaarden	De nieuwbouw dient te voldoen aan de voorkeursgrenswaarden, en waar niet anders kunnen voorwaarden toegepast worden.
Landschapsvisie – landschap in beweging	- Bestaande waarden behouden en versterken: door in het ontwikkelingsproces rekening te houden met bestaande en historische landschapsstructuren wordt zorg gedragen voor samenhang en identiteit van de structuren. - De cultuurhistorische elementen in het gebied kunnen als mede-ordenend principe worden gehanteerd.
Mobiliteitsbeleid	Richt de wijk zodanig in dat nieuwe mobiliteitsvormen gestimuleerd worden. Minder parkeerplaatsen, voldoende elektrische oplaadpunten etc.
Gemeentelijk rioleringsplan	In de wijk dienen effectieve en efficiënte maatregelen getroffen te worden om het waterketenbeheer kwalitatief in orde te houden. Voorbeelden zijn: - Afstromend regenwater moet op eigen perceel verwerkt worden; - In het bestemmingsplan/omgevingsplan dient ruimte voor bovengronds afvoeren, bergen en/of verwerken van hemelwater gereserveerd te worden; - Perceeleigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen op het eigen perceel om de nadelige gevolgen van de grondwaterstand tegen te gaan.

Beleidsnotitie Wijchen-West

[1] NHG: Nationale Hypotheek Garantie

Water
Waterhuishoudkundig is de Vormerse Plas geen harde randvoorwaarde. Wel biedt de Vormerse plas kansen voor recreatie, woonkwaliteit, duurzaamheid en waterberging.

Planologische juridische situatie m.b.t. milieuaspecten

De (snel)wegen, spoorlijn en de bebouwingsvrije zones (i.v.m. geluid);
Vanuit een goede ruimtelijke ordening dient er gekomen te worden tot een minimale geluidsbelasting op woningen. Er is sprake van een geluidsbelemmering door de N845. Door middel van een landschappelijke inpassing met geluidscherm of dove gevels is efficiënt ruimtegebruik voor woningbouwontwikkeling mogelijk, waarbij uiteraard geluidluwe buitenruimte het uitgangspunt is.

Ook voor bebouwing aan het spoor moet rekening gehouden worden met geluid alsmede externe veiligheid. Over de spoorlijn worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Hiervoor dient in het bestemmingsplan een beschermingszone / minimale afstand te worden opgenomen.

De ligging van een gasleiding;
In het noordelijk deel van Wijchen-West ligt een hoofdgasleiding die ten alle tijden bereikbaar
moet zijn voor onderhoud.

Archeologische vindplaats en de 50-meter bufferzone;
In Wijchen kunnen archeologische vondsten worden gedaan, daterende uit de steentijd tot en
met de middeleeuwen. Binnen het plangebied zijn gebieden met een hoge archeologische
verwachtingswaarde. Dit betekent dat in het vervolgproces van de ontwikkeling van Wijchen West archeologisch onderzoek uitgevoerd zal moeten worden.

Hindercirkel bedrijvigheid
In het noordelijk deel van Wijchen-West ligt een bedrijf waar landbouwmachines worden gerepareerd. Dit bedrijf kent een hindercirkel waarbinnen vooralsnog niet gewoond kan worden.

Overige zaken zijn gedocumenteerd in de beleidsnotitie in de tabel op naastgelegen pagina.

Infrastructuur in en rondom de projectzone

Het gebied wordt aan de westelijke zijde begrensd door de provinciale weg N845, aan de noordzijde door de Hernenseweg, aan de oostzijde door de Randweg Noord/Westerdreef en aan de zuidzijde door de Vormersesluisweg.

Overzicht van ingemeten elementen die gehandhaafd moeten blijven

- De woonwagenlocatie blijft behouden
- Bestaande bomen en boomgroepen.
- De waterstructuur, waar mogelijk.

Landschappelijke analyse

2.1.2 RUIMTELIJKE INBEDDING

De ligging van het plangebied, aan de westzijde van Wijchen, biedt kansen en aandachtspunten voor de ontwikkeling.

Kansen

De ontwikkeling van het gebied biedt de kans om een logische stadsuitbreiding te creëren aansluitend op de Kraayenberg. Wijchen-West wordt op meerdere manieren met de omgeving verbonden:

- Via een 'natte verbindingszone' met het Wijchens Meer.
- Middels een sterke ecologische structuur vanuit 'kerngebied Vormerse Plas' richting Wijchens Meer inclusief aanliggende groenstroken.
- De overgang naar het buitengebied wordt gekenmerkt door karakteristieke en waardevolle groenstructuren.

Aandachtspunten

Een belangrijk aandachtspunt bij de ruimtelijke inbedding van het gebied is de harde scheiding tussen het noordelijk en middendeel van het plangebied door de ligging van de spoorweg. De ligging van de N845 vormt een ruimtelijke grens, maar zorgt ook voor geluidsoverlast. De zuidelijke punt van Wijchen West ligt nabij een industrieel gebied, waardoor er mogelijk sprake is van geluids- en zichtoverlast voor toekomstige bewoners.

Open karakter noordzijde

Boomkamers in het middengebied

Cultuur historische hoeve zuidzijde

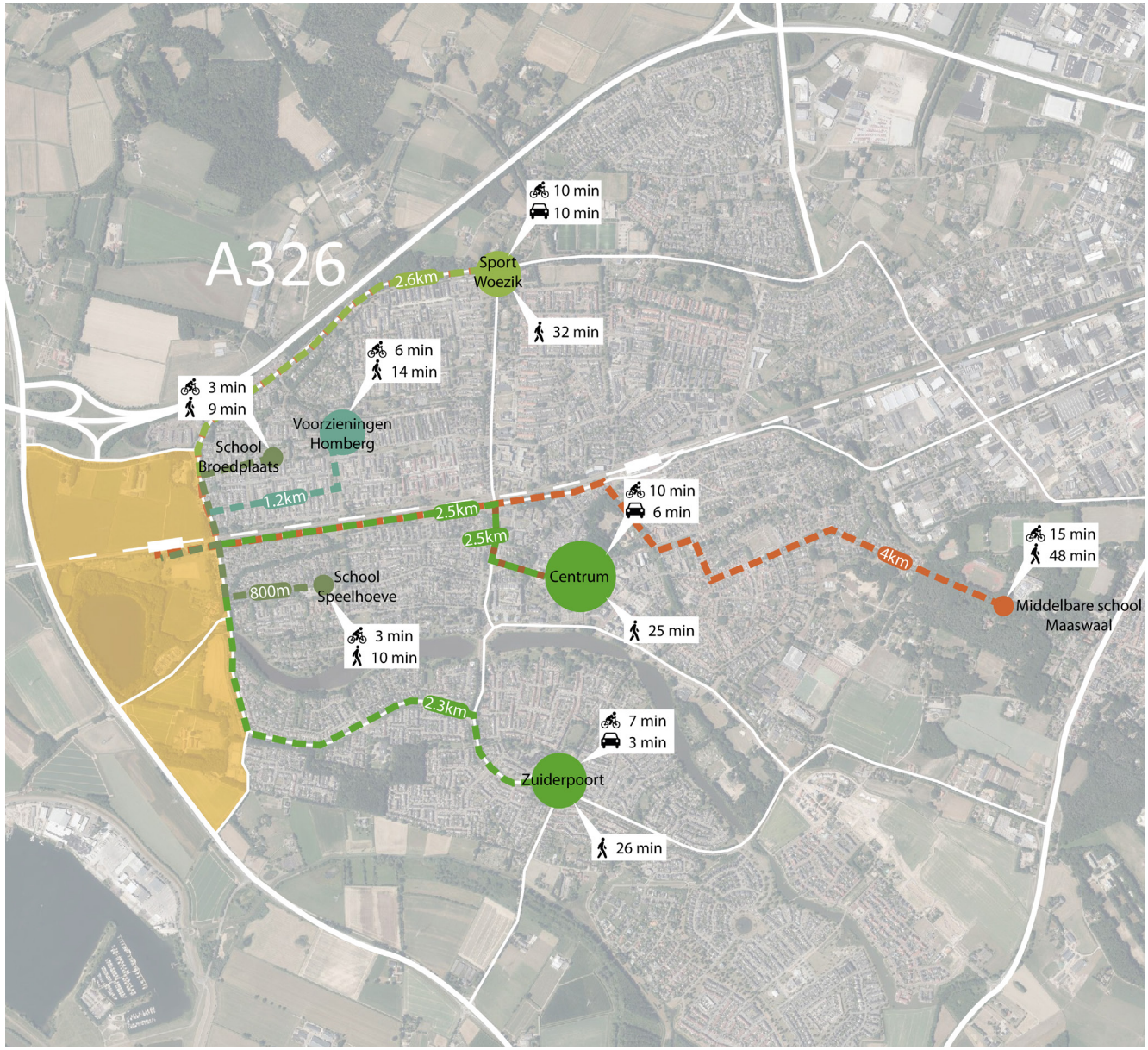

Bereikbaarheid

2.1.3 BEREIKBAARHEID VOORZIENINGEN

In naastgelegen figuur is de bereikbaarheid van bestaande voorzieningen weergegeven. Er liggen meerdere basisscholen in de buurt van Wijchen-West en supermarkten zijn op loopafstand. Sportvoorzieningen en het centrum liggen op fietsafstand (niet op loopafstand) gelegen. De dichtstbijzijnde middelbare school bevindt zich op circa 15 minuten fietsen.

2.1.4 ROUTING

De routing vanuit Wijchen naar het plangebied is in naastgelegen figuur weergegeven. De locatie Wijchen-West is goed bereikbaar met zowel de auto (via de N845, Hernenseweg, Randweg Noord/Westerdreef en de Vormersesluisweg) als het openbaar vervoer (bus). Vanaf het Centraal Station is de afstand 8 minuten per fiets en 26 minuten te voet. Deze route gaat over de Stationsweg, een drukke weg met veel kruispunten.
De locatie heeft een gunstige ligging nabij A50 / A326. Dit is een unique selling point voor Wijchen-West.

Routing

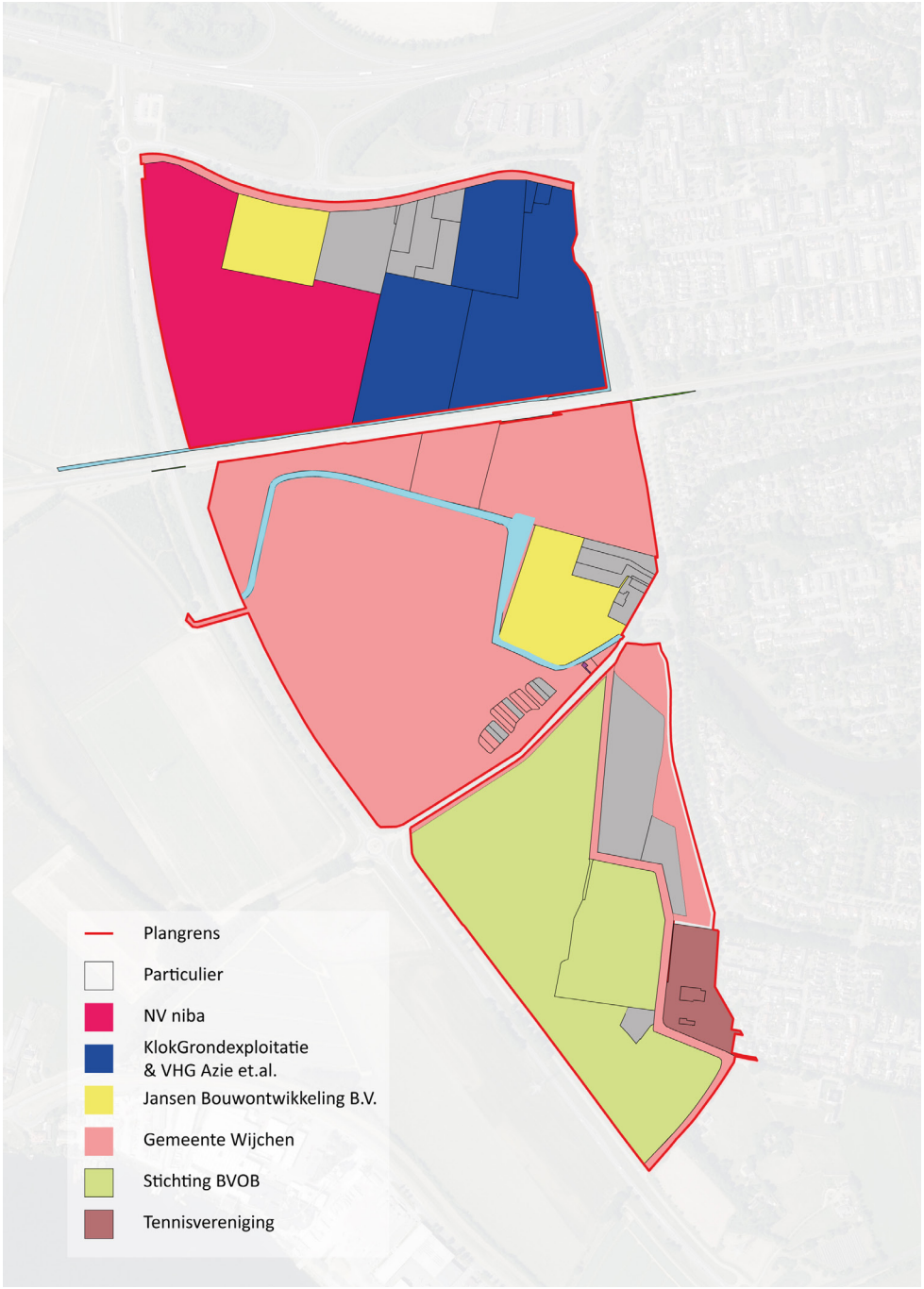

Grondbezit

2.1.5 EIGENDOMSVERHOUDING

De gronden binnen het plangebied Wijchen-West zijn in bezit van verschillende partijen, zoals te zien is op onderstaande figuur. Bijna het volledige middengebied is in bezit van de gemeente met uitzondering van de gronden van Jansen Bouwontwikkeling. De overige gronden behoren toe aan diverse eigenaren. Deze eigenaren hebben aangegeven mee te willen werken aan de gebiedsontwikkeling.

2.2 SAMENWERKING

In Wijchen-West zijn diverse private partijen die grond in bezit hebben. De grondeigenaren bepalen voor een groot deel de ontwikkelstrategie daarom is het goed om inzicht te hebben in de belangen van deze partijen. Daarnaast is een aantal andere partijen welke geen grondpositie hebben binnen het plangebied direct belanghebbende bij de voorgenomen ontwikkeling. Als onderdeel van de analyse is dit gebundeld in de stakeholder-issue-analyse, als basis voor het toekomstige participatieproces.

2.2.1 STAKEHOLDER-ISSUE-ANALYSE

Bij aanvang van het opstellen van de ontwikkelstrategie is een quick scan stakeholderanalyse gedaan. De grondeigenaren zijn betrokken om te komen tot de gebiedsvisie.

2.2.2 PLANTEAMBIJEENKOMSTEN (PT)

Het planteam zal bestaan uit de belangrijkste grondeigenaren en stakeholders in het gebied. De planteambijeenkomsten krijgen een centrale plaats in het participatieproces. De bijeenkomsten worden georganiseerd als informatiemarkt waarin gediscussieerd kan worden over thema's zoals parkeren en ontsluiting, duurzaamheid, sfeer, woonprogramma, fasering en openbare ruimte.

2.2.3 INFORMATIEBIJEENKOMST OMWONENDEN EN GEÏNTERESSEERDEN

Na besluitvorming door het college over de gebiedsvisie wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd voor omwonenden en geïnteresseerden bij voorkeur op locatie. Een idee is om een fietstocht te organiseren waarbij je via een app vanaf verschillende punten in artificial reality wat mooie plekken uit het plan kunt zien (zichtlijnen, wandelgebieden etc.). Gedurende het proces tot en met realisatie zullen dergelijke bijeenkomsten meerdere malen georganiseerd worden.

Tijdens de totstandkoming van deze gebiedsvisie is meerder keren met de ontwikkelaars met grondpositie gesproken over de inhoud van de gebiedsvisie (o.a. het mogelijk ontwikkelprogramma) en over de samenwerkingsvorm. De mogelijke samenwerkingsvormen zijn geschreven in Hoofdstuk 5.

2.3 FINANCIEEL

Tijdens de ontwikkeling van deze gebiedsvisie is steeds sprake geweest van een iteratief proces van "tekenen en rekenen" zodat ook financiële haalbaarheid van invloed is geweest bij de totstandkoming van de gepresenteerde gebiedsvisie.

Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de definitie van het plan- en exploitatiegebied, het aantal te realiseren woningen, de woningdichtheid een concept ontwikkelprogramma en een mogelijke fasering voor de gepresenteerde voorkeursvariant.

Op basis van deze definities is vervolgens een normatieve grondexploitatie-berekening opgesteld voor de voorkeursvariant om een eerste uitspraak te kunnen doen over de financiële haalbaarheid van de ontwikkeling van Wijchen-West. Hierop wordt nader ingegaan in hoofdstuk 5.

2.4 BEOORDELINGSKADER

Het beoordelingskader bestaat uit de conclusies van de analyse en de randvoorwaardenkaart.

In het volgende hoofdstuk worden er 3 scenario's omschreven. De scenario's zijn in een afwegingsmatrix door de gemeentelijke disciplines op de volgende onderdelen beoordeeld:

1. Gebiedsconcept
2. Planologische haalbaarheid
3. Bereikbaarheid, veiligheid en parkeren
4. Variatie in programma en innovatieve woonvormen
5. Duurzaamheid, klimaatadaptatie
6. Gevolgen voor verenigingen, bedrijven, omwonenden
7. Kwaliteit openbare ruimte en groen
8. Financiële implicaties
9. Fasering
10. Ruimtelijke samenhang met Wijchen

3

3

ONTWIKKELSCENARIO'S

Met drie significant verschillende ruimtelijke ontwikkelscenario's is op ontwerpende wijze het ruimtelijk laadvermogen en de sterkten en zwakten van het gebied inzichtelijk gemaakt. Elk scenario is versterkt met een sterk eigen basisconcept, en vertaalt dit door in een programmatische verdeling, ontsluitingsprincipes, geluidmaatregel en een sfeerdefinitie (groen en verharding), programma en fasering. In dit hoofdstuk worden de drie scenario's toegelicht en gewogen in een matrix.

Parameters ontwikkelscenario's:

Station
In de verschillende scenario's is onderzocht, hoe om te gaan met de komst van een mogelijk station Wijchen-West. De scenario's laten de impact zien van wel of geen station.

Spoorzone
Er zijn verschillende mogelijkheden hoe om te gaan met de spoorzone. Juist verdichten en een wijkcentrum creëren met een verbinding onder het spoor of juist accepteren dat het een barrière is en inrichten als wijkpark.

Parkeren
De parkeernorm van Wijchen is hoog. Vanuit kansen voor meer ruimtelijke kwaliteit, een smarthub, een station of slimme deelautoconcepten is de parkeernorm mogelijk te verlagen. De kansen hiervan worden in de verschillende scenario's in beeld gebracht.

Vormerse plas
De Vormerse plas vormt een icoon in het gebied, waar gerecreëerd, gewoond, maar waar ook kansen voor duurzaamheid mogelijk zijn.

Groenstructuur
Wat wordt de leidende groenstructuur in het gebied? Wordt dit gedicteerd door de waterstructuur, het huidige landschap of zijn er kansen om de overgang tussen Wijchen-West en het buitengebied te versterken.

Morfologie
Welke stedenbouwkundige setting past het beste bij Wijchen-West? Wordt het een autonome wijk, vindt de bebouwing aansluiting bij het landschap of sluit het naadloos aan bij de dorpse kwaliteiten van Wijchen?

Waterstructuur
Water en klimaat adaptatie vormen een belangrijk onderdeel van de hedendaagse gebiedsontwikkeling. Water creëert tevens ruimte en afstand. Hoe kan het ontwerp van de waterstructuur bijdragen aan het versterken van het gebiedsconcept. Is dat versterken van het bestaande? Het adresseren van de dorpsrand of het creëren van afstand tot de bestaande kern?

Pumptrack
De positie van de pumptrack is inmiddels vastgelegd en krijgt een plek in het hart van het gebied, nabij het spoor.

Voorzieningen
Komen er in Wijchen-West veel nieuwe voorzieningen of moet het juist zo worden ingericht dat het optimaal gebruik maakt van de bestaande voorzieningen in Wijchen? Dit heeft impact op het gebiedsconcept.

Verkeersstructuur
Er zijn verschillende verkeersstructuren voor Wijchen-West denkbaar. In de scenario's zijn verschillende stedenbouwkundige verkeersmodellen onderzocht.

Oplossing voor geluidscontour
Geluid vanaf de N845 en het spoor heeft een grote impact op de planvorming. Er zijn verschillende manieren hier mee om te gaan: door een geluidscherm of wal in te zetten of door dove gevels toe te passen kan er dichter op de N845 of het spoor gebouwd worden. Het is ook mogelijk om juist afstand te houden zodat dergelijke maatregelen niet nodig zijn.

3 ONTWIKKELSCENARIO'S

3.1 WAAROM WERKEN WE MET SCENARIO'S

Het doel van het werken met scenario's is het maken van keuzes. Keuzes om uiteindelijk te komen tot een gedragen gebiedsvisie. Door te werken met scenario's kunnen uitersten in beeld gebracht worden. De scenario's prikkelen om het dialoog aan te kunnen gaan met de gemeentelijke disciplines en de stakeholders op onderdelen. De verbeelding van de scenario's maken de keuzes die gemaakt moeten worden tastbaar. Wat willen we absoluut laten terugkomen in de gebiedsvisie en wat willen we pertinent niet?

3.2 PARAMETERS ONTWIKKELSCENARIO'S

In samenspraak met de gemeentelijke disciplines zijn vooraf parameters bepaald die leiden tot scenario's met voldoende verschillen. Deze parameters en bijbehorende vragen zijn in de opsomming hiernaast weergegeven. De scenario's worden in de volgende pagina's stuk voor stuk beschreven. Vervolgens is, aan de hand toetsingscriteria uit de analyse, een afwegingskader geschreven. De conclusies hiervan hebben de pitch gevormd voor de uiteindelijke gebiedsvisie.

Scenario 1

Openbaar groen
Oppervlakte: 294.327 m^2

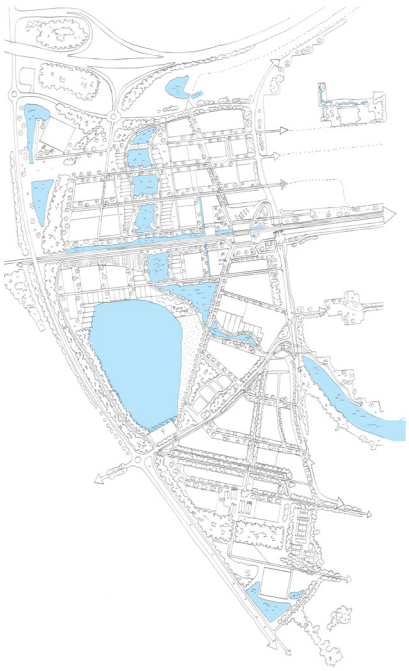

Water
Oppervlakte: 119.747 m^2

Infrastructuur
Oppervlakte: 99.336 m^2

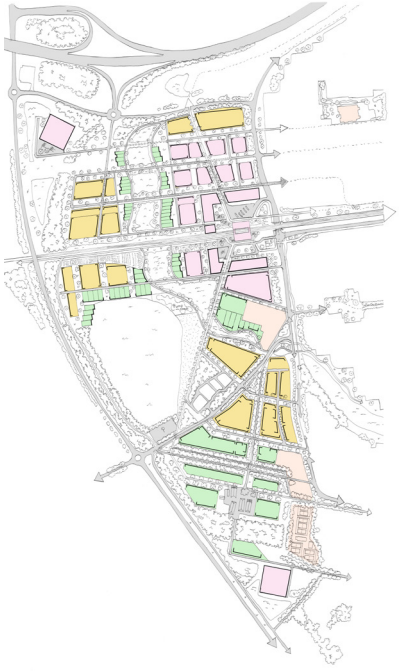

Uitgeefbare kavels
Oppervlakte: 193.031 m^2

3.3.1 SCENARIO 1 - MOBILITEIT EN DORP

Scenario 1 heeft als gebiedsconcept het afmaken van de rand Wijchen-West. In dit scenario wordt de dorpsrand versterkt en wordt een verbinding gemaakt met de bestaande voorzieningen in de aangrenzende wijk. Er wordt onder andere een station zonder keerspoor gerealiseerd.

Met de parameters is als volgt omgegaan:

Station:	Station zonder keerspoor
Spoorzone:	Vormgegeven centrum met functies
Parkeren:	Traditioneel volgens parkeernorm
Vormerse plas:	Pumptrack rond plas
Groenstructuur:	Functioneel: fiets- en voetpad
Morfologie:	Open en gesloten bebouwing
Waterstructuur:	Voor het onderstrepen van de rand
Pumptrack:	Vormerse plas
Voorzieningen:	Verbinding versterken met bestaande kern, geen nieuwe voorzieningen
Straatprofiel:	Snel en langzaam verkeer
Randweg Noord:	Als een viaduct onder het spoor door en het straatprofiel laten zoals het is
Drutenseweg:	Parallelweg
Hernenseweg:	Carpoolplaats uitbreiden tot hub
Hof van Hagevoort fietspad:	Aansluiting met het station
Ontsluiting noord:	Rondweg in groenstructuur
Ontsluiting midden:	De Beemd opwaarderen
Ontsluiting zuid:	Doorsteek naar het zuiden vanaf Westerdreef
Oplossing voor geluidscontour:	N-weg: Aardewal + dove gevels Spoor: Dove gevels Snelweg: Dove gevels

Baken aan entree Wijchen

Wonen aan het water

Combinatie van station met onderdoorgang

Scenario 2

Openbaar groen
Oppervlakte: 278.794 m^2

Water
Oppervlakte: 110.645 m^2

Infrastructuur
Oppervlakte: 75.093 m^2

Uitgeefbare kavels
Oppervlakte: 245.794 m^2

3.3.2 SCENARIO 2 - LANDSCHAP EN WONEN

Het gebiedsconcept van het tweede scenario kenmerkt zich als een organische gebiedsontwikkeling waarbij doorgeënt wordt op de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten, woningbouw-ontwikkelingen en ontwikkelingen in het landschap. De ontwikkeling die hand in hand gaat met een variatie in woonmilieus en recreatieve beleving zijn het uitgangspunt.

Met de parameters is als volgt omgegaan:

Station:	Geen extra station
Spoorzone:	Parkstructuur
Parkeren:	In het groen traditioneel volgens parkeernorm
Vormerse plas:	Drijvende woningen + woningen rond plas
Groenstructuur:	Landschap + Cultuurhistorie
Morfologie:	Landschappelijke en woningbouwontwikkeling
Waterstructuur:	Doorenten waterstructuur op huidige kenmerken landschap + cultuurhistorie
Pumptrack:	Naast het spoor
Voorzieningen:	Zorg, afhankelijk van de vraag/ benodigdheid per hoeveelheid woningen
Straatprofiel:	Snel en langzaam verkeer gescheiden
Randweg Noord:	Kruising met Stationslaan blijft behouden en het straatprofiel laten zoals het is
Drutenseweg:	Toegang gebied via deze weg
Hernenseweg:	Laten zoals het nu is
Hof van Hagevoort fietspad:	Aansluiting naar zuidelijk deel
Ontsluiting noord:	Rondweg in het groen
Ontsluiting midden:	Aantakken op recreatieve routes
Ontsluiting zuid:	Eikenlanen als wandel- en fietspad
Oplossing voor geluidscontour:	N-weg: aardewal + dove gevels Spoor: Dove gevels Snelweg: dove gevels

Dorpswonen

Wonen in boomkamers

Waterwoningen

Scenario 3

Openbaar groen
Oppervlakte: 314.178 m^2

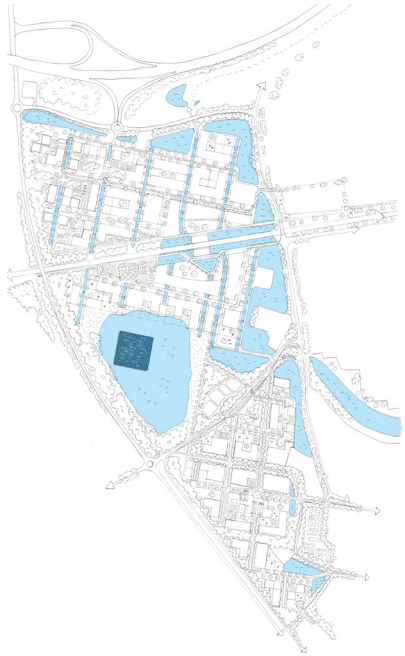

Water
Oppervlakte: 162.954 m^2

Infrastructuur
Oppervlakte: 90.444 m^2

Uitgeefbare kavels
Oppervlakte: 148.740 m^2

3.3.3 SCENARIO 3 - AUTONOOM EN DUURZAAM

In het derde scenario wordt een nieuwe autonome wijk die gericht is op de toekomst gecreëerd. De wijk kent innovatieve woon- en mobiliteitsconcepten die worden gerealiseerd binnen een sterk identiteitsrijk concept.

Met de parameters is als volgt omgegaan:

Station:	Station zonder keerspoor
Spoorzone:	Een park aan het station + PenR/ mobiliteitshub
Parkeren:	Parkeren zo veel mogelijk beperken
Vormerse plas:	Een drijvend zonnepark op het water
Groenstructuur:	Klimaatadaptief
Morfologie:	Innovatieve woonvormen
Waterstructuur:	Benutten gericht op klimaatadaptie/ inzetten op autonome karakter
Pumptrack:	Op grond van archeologische waarde
Voorzieningen:	MFA, duurzaamheid-educatie
Straatprofiel:	Verkeersstroom gescheiden door groen en half verhard. Auto minimaal.
Randweg Noord:	Stationslaan als looproute en afwaarderen naar 30km/h
Drutenseweg:	Groenstrook langs deze weg
Hernenseweg:	Hub verbinden met het station
Hof van Hagevoort fietspad:	Fietspad over de wadi's heen
Ontsluiting noord:	Rondweg met waterberging
Ontsluiting midden:	Behouden
Ontsluiting zuid:	wandel- en fietspaden dominant, autoluw gebied
Oplossing voor geluidscontour:	N-weg; aardewal + dove gevels Spoor; Dove gevels Snelweg; dove gevels

Voorbeeld van een autonome wijk

Gevarieerde bouwblokken

Duurzame woontypologie

3.4 VAN SCENARIO'S NAAR GEBIEDSVISIE

3.4.1 AFWEGINGSMATRIX

Vanuit de afwegingsmatrix op de pagina hiernaast worden conclusies getrokken die samen de koers bepalen richting een voorkeursmodel voor de gebiedsvisie.

3.4.2 FINANCIEEL

In elk van de scenario's is uitgegaan van 650 woningen conform de huidige opgave. Deze zijn over het gebied verspreid, zodat elk deelgebied (noord, midden en zuid) tot aan de randen volgebouwd is.

Geen van de 3 scenario's blijkt echter financieel haalbaar. Dit vanwege het geringe percentage uitgeefbaar. Om de haalbaarheid te vergroten ten behoeve van de gebiedsvisie zal de dichtheid omhoog moeten. Hier zijn ook goede mogelijkheden voor.

In de eerste instantie gaan we daarom uit voor de gebiedsvisie van 650 woningen op een kleiner deel van het plangebied. Het plangebied en daarmee het potentieel in woningaantal is echter veel groter.

	Scenario 1 score	Scenario 2 score	Scenario 3 score	Toelichting
1. Gebiedsconcept	+	-	++	Het gebiedsconcept sluit in scenario 1 en 3 goed aan op bestaande structuren, een autonome en mobiele wijk zijn interessante en passende concepten. Het water-wonen in scenario 2 is met name gericht op doelgroep ouderen, waardoor het concept minder aantrekkelijk is voor verschillende doelgroepen.
2. Planologische haalbaarheid	+	+/-	+/-	De scenario's zijn planologisch haalbaar. In alle scenario's moet voldoende aandacht zijn voor parkeren en het vermijden van dove gevels.
3. Bereikbaarheid, veiligheid en parkeren	+	+	+	De bereikbaarheid is goed geregeld door de gunstige ligging van het gebied. Mensen hebben de neiging om de snelheid te verhogen als wegen lang recht lopen. Voor de veiligheid moet de snelheid er uit, dit kan bereikt worden door wegen bochtiger te maken.
4. Variatie in programma en innovatieve woonvormen	+	+/-	+	Het gebied biedt voldoende potentie om een grote variatie aan woningen te realiseren.
5. Duurzaamheid, klimaatadaptatie	-	+/-	++	Scenario 1 oogt niet erg duurzaam, en er is twijfel over voldoende waterberging. Scenario 2 en 3 ogen duurzamere en klimaatadaptiever, omdat water een belangrijke component vormt.
6. Gevolgen voor verenigingen, bedrijven, omwonenden	+/-	-	+/-	In scenario 2 komt de Vormense boerderij erg tussen de woningen te liggen: dit is niet gunstig. De waardevolle plek dient beter ingepast te worden. In scenario 1 en 3 is hier meer aandacht voor, maar ook hier moet goed bekeken worden hoe bestaande functies ingepast kunnen worden zonder dat zij teveel hinder ondervinden.
7. Kwaliteit openbare ruimte en groen	-	-	+	In scenario 1 en 2 is de hoeveelheid groen schaars: hier is weinig ruimte voor natuurlijke en recreatieve omgeving. In scenario 3 is meer groen aanwezig, de fiets- en wandelroutes hier leveren een positieve bijdrage.
8. Financiële implicaties	-	+/-	-	Het uitbreiden van de waterstructuur en het station zijn kostbare ingrepen die niet bijdragen aan de financiële haalbaarheid.
9. Fasering	+	++	+	Er is voldoende ruimte om verschillende vormen van fasering toe te passen in alle scenario's
10. Ruimtelijke samenhang met Wijchen *Afwegingskader*	+	++	++	Er wordt redelijk goed op het bestaande netwerk aangetakt. De infrastructurele verbinding is in alle scenario's goed. In scenario 2 en 3 is ook de hydrologische samenhang met Wijchen goed uitgewerkt.

4

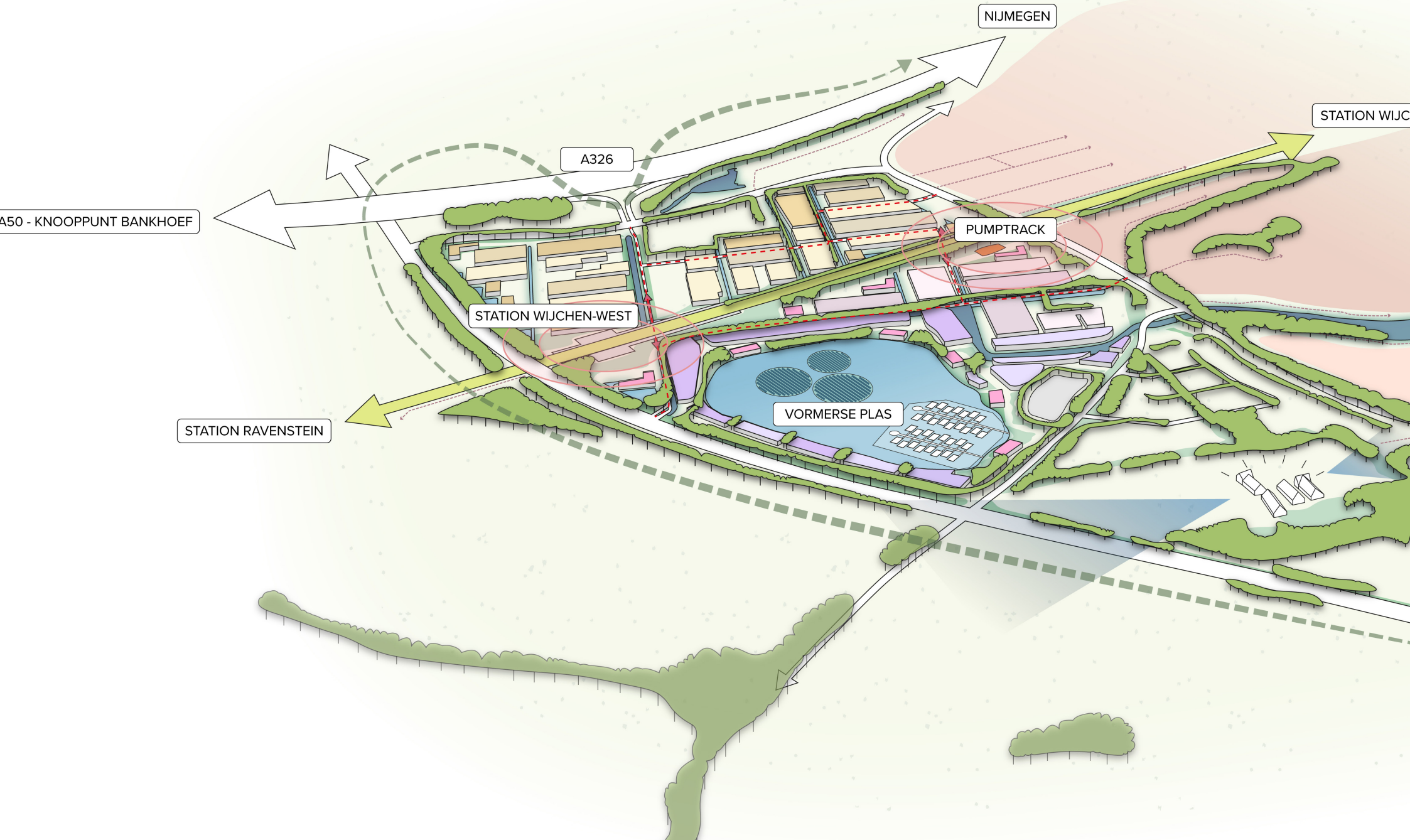
NIJMEGEN
STATION WIJC
A326
A50 - KNOOPPUNT BANKHOEF
PUMPTRACK
STATION WIJCHEN-WEST
VORMERSE PLAS
STATION RAVENSTEIN

4

GEBIEDSVISIE

De gebiedsvisie wordt in dit hoofdstuk beschreven en bestaat uit de volgende onderdelen.

1. **De elevator pitch voor de gebiedsvisie**
2. **Nadere beschrijving van de relevante ontwerpthema's**

4 GEBIEDSVISIE

4.1 UITGANGSPUNTEN

DICHTHEID EN PROGRAMMA

- Financiële haalbaarheid centraal stellen.
- Gelijke verdeling woonprogramma over noord- en middengebied.
- Realistische fasering.
- Het zuiden minder intensief bebouwen.
- Variatie in woningbouwprogramma.
- Flexibel met ruimte voor experiment.

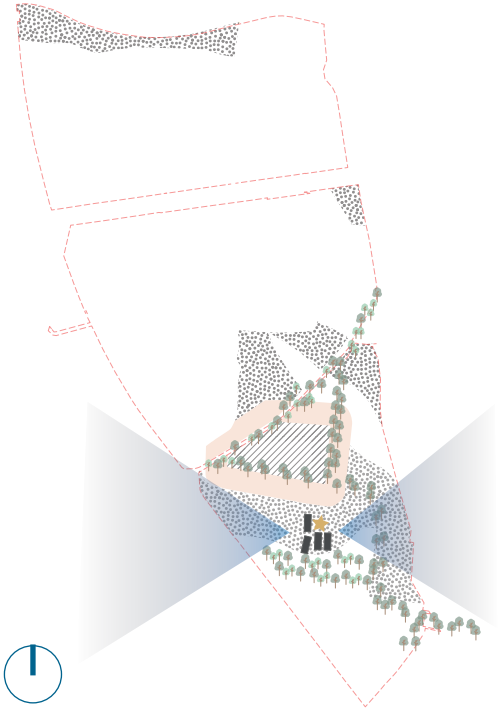

ARCHEOLOGIE

- Houd rekening met archeologische waarden.
- Maak cultuurhistorische elementen zichtbaar.
- Voorkomen moet worden dat boerderij De Vormer wordt ingebouwd.

LANDSCHAP

- Behoud en versterk bestaande landschappelijke elementen.
- Maak groenzone rond de Vormerse Plas mogelijk voor sport en spel.
- Rekening houden met ecologische verbindingen. (Tijdig onderzoek naar flora en fauna.)

GROENSTRUCTUUR

- Vermijd bebouwing en parallelwegen dicht langs de hoofdontsluitingen.
- Bij gestapelde woningen rekening houden met landschappelijke inpassing.
- Voorkom versnippering groen door toepassen van groenstructuren met volume.
- Richt ‘parkachtige’ groenzones tussen buurten in, eventueel in combinatie met water.

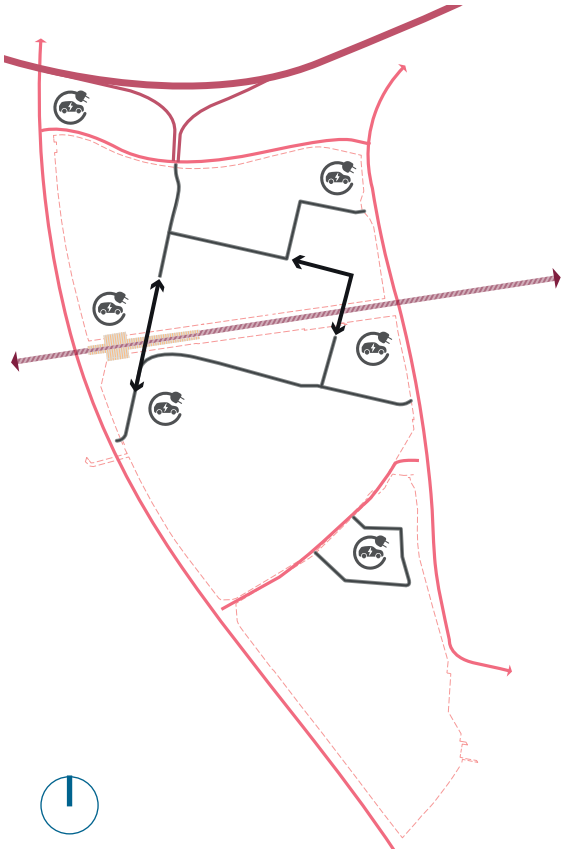

VERKEERSSTRUCTUUR

- Zorg voor voldoende flexibiliteit om een station inclusief hub (in toekomst) mogelijk te maken.
- Ondertunneling op termijn onvermijdelijk.
- Om de deelgebieden noord en midden met elkaar te verbinden voor fietsverkeer is een tunnel nodig.
- Beperk aantal ontsluitingen voor gemotoriseerd verkeer.
- Parkeren niet concentreren aan de randen van de deelgebieden.
- Richt pilotbuurt in voor introductie van innovatieve vervoersconcepten (deelauto’s).
- Huidige carpoolplaats langs de A326/Drutenseweg handhaven.

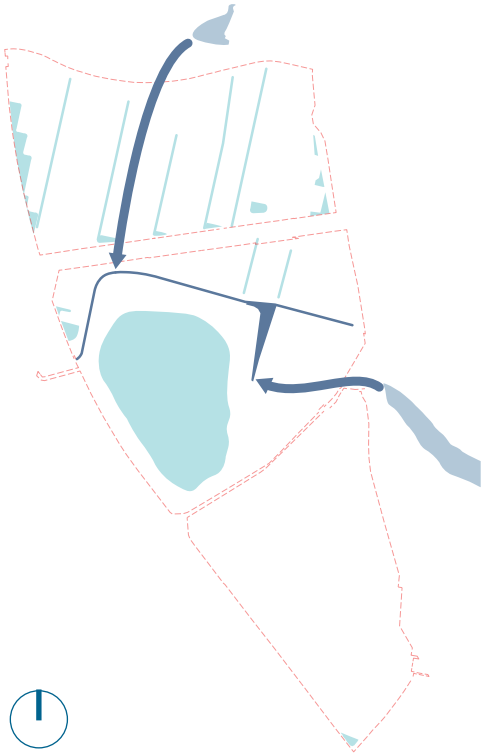

WATER

- Handhaaf de oppervlaktestructuur zoveel mogelijk.
- Het oppervlaktewater niet concentreren, maar meer spreiden binnen de deelgebieden en waar mogelijk combineren met de groenstructuur op buurt- én straatniveau.
- Water inzetten voor woonkwaliteit.
- Water inzetten als structuurversterkend element.
- Doorzetten van het Wijchens Meer.
- Noordelijk en midden deel zijn ook in de waterstructuur met elkaar verbonden.

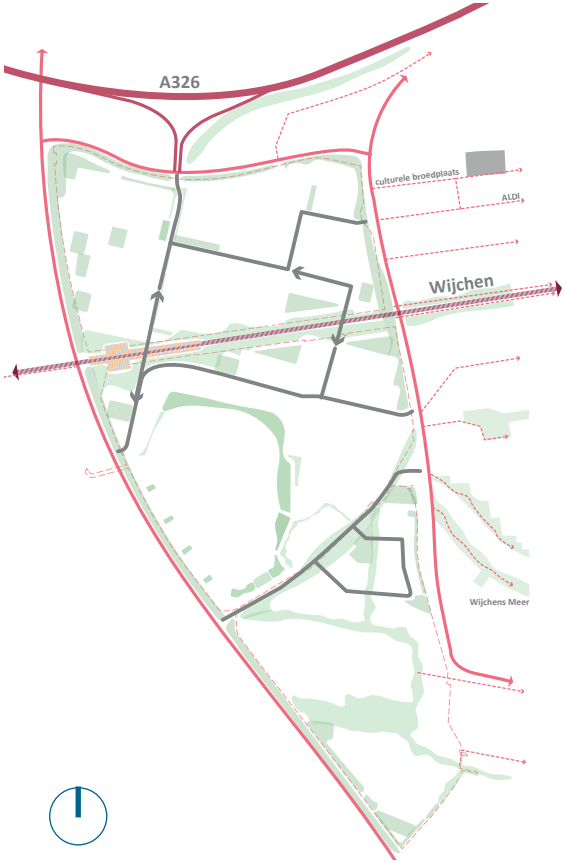

SLIMME VERBINDINGEN MET OMGEVING

- Goede aantakking langszaamverkeersnetwerk.
- Goede aantakking autoverkeer richting lokale voorzieningen.
- Goede aantakking snelwegen.
- Goede aantakking recreatief netwerk.

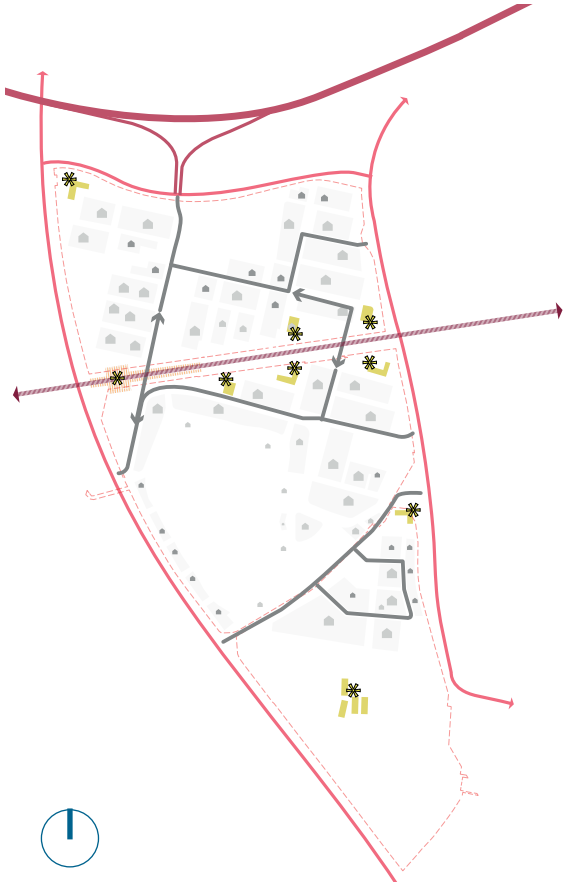

ACCENTEN ALS ANKERPUNTEN

- Positie gebouwaccenten in de vorm van hogere bebouwing afstemmen op stedenbouwkundige structuur en hoofdinfrastructuur.
- Accenten geven oriëntatie en betekenis aan plekken.

DUURZAAMHEID ALS VANZELFSPREKEND

- Warmte, opwekking Vormerse plas.
- Energie, zonnepanelen op daken, eilanden, geluidswal.
- Sociale duurzaamheid, dierbare speel-, wandel-, en ontmoetingsplekken.

VERSTERKEN VAN DORPSRAND

- Overgang tussen bebouwing en buitengebied moet zorgvuldig worden ontworpen en aansluiten op de rest van Wijchen.

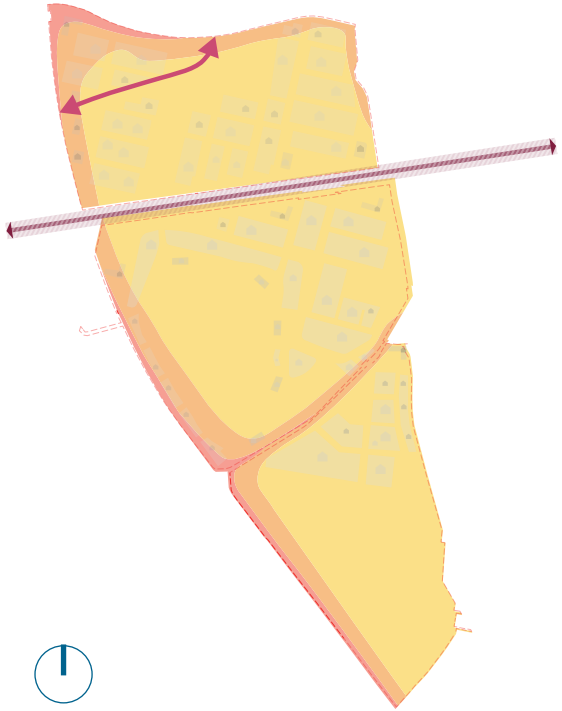

INSPELEN OP MILIEU EN BELEMMERINGEN

- In het ontwerp wordt slim ingespeeld op geluid, externe veiligheid, de gasleiding en luchtkwaliteit.

VERSCHILLENDE WOONSFEREN

- Noordelijk gevarieerd dorps woonmilieu (geel).
- Midden woonmilieu water (blauw) en woonmilieu bos (roze).
- Zuiden open en landelijk woonmilieu (groen).

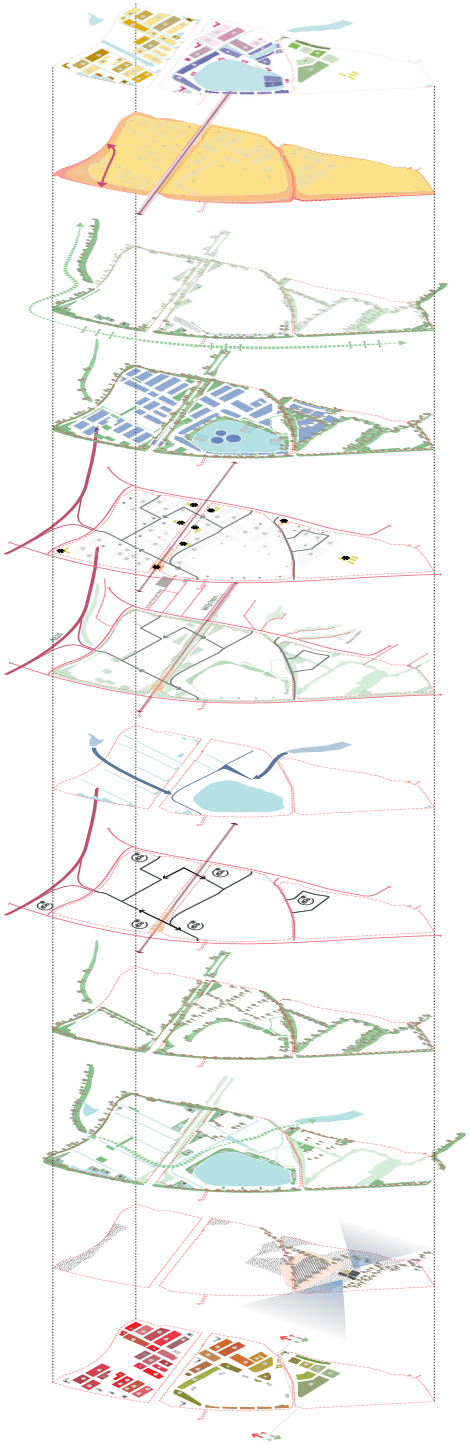

Gebiedsvisie

4.2 THEMA'S GEBIEDSVISIE

De uitgangspunten uit de elevatorpitch vormen samen de gebiedsvisie. Deze worden in dit hoofdstuk nader toegelicht aan de hand van een aantal thema's.

De samenhang van Wijchen-West ontleedt zich sterk aan de kavelrichting. Deze is historisch verankerd en sluit tevens aan op de bestaande waterstructuur. Het gebied ten noorden en ten zuiden van het spoor hebben beiden nagenoeg dezelfde richting, lange landschappelijke lijnen lopen hier door. In het noordelijk deel heeft dit de kwaliteit van een open landschap met lange zichtlijnen.

Ten zuiden van het spoor is het landschap meer gesloten met een soort kamers van bomen. In de gebiedsvisie zijn deze landschappelijke elementen vertaald naar een gridstructuur. Deze structuur maakt het mogelijk om het gebied courant te verkavelen waarbij de flexibiliteit voor het woonprogramma gewaarborgd is voor de lange termijn. De structuur wordt omrand door een robuust groenblauw raamwerk. Dit houdt in dat er een stedenbouwkundig raamwerk is opgesteld in relatie tot de openbare ruimte, programma, fasering, de verkeersstructuren, parkeren, waterhuishouding en integrale duurzaamheid. De inrichtingsmogelijkheden van het openbaar domein zijn in beeld gebracht. De gebiedsvisie is uitgewerkt in de vorm van een raamwerkkaart waarin duidelijk staat wat we vastleggen en borgen en wat we bewust of onbewust nog vrij dan wel flexibel houden.

Bestaande waterstructuur

Boomkamers in het middengebied

Open landschap met lange zichtlijnen

Zuidelijk plandeel

Het zuidelijk plandeel behoort ook tot de gebiedsvisie. Er dient voorkomen te worden dat boerderij De Vormer wordt ingebouwd. De aanwezige cultuurhistorische elementen worden zichtbaar gemaakt in de wijze waarop het gebied wordt ontwikkeld en ingericht. Dit gebied leent zich niet voor dichte bebouwing maar kleinschalige woningbouw is hier voor te stellen al dan niet met een maatschappelijke functie in de vorm van bijvoorbeeld een zorgboerderij of een kleinschalig CPO-project. Hierbij kan boerderij De Vormer gezien worden als centrumfunctie en daarom heen mogelijke kleinschalige ontwikkelingen.

De bebouwing dient ondergeschikt te zijn aan het ensemble van de cultuurhistorische boerderij. De historische boerderij maakt deel uit van een parkachtige inrichting die voor voet- en fietsverkeer goed bereikbaar is. Vanwege de verbinding naar het buitengebied is het denkbaar om het zuidelijke plandeel in te zetten als recreatieve poort. Functies die daarbij aansluiten of synergie op leveren zijn bijvoorbeeld een hondenvereniging, volkstuinen of educatieve voorzieningen.

Cultuurhistorische elementen

Zorgboerderij of kleinschalig CPO-project

Volkstuinen

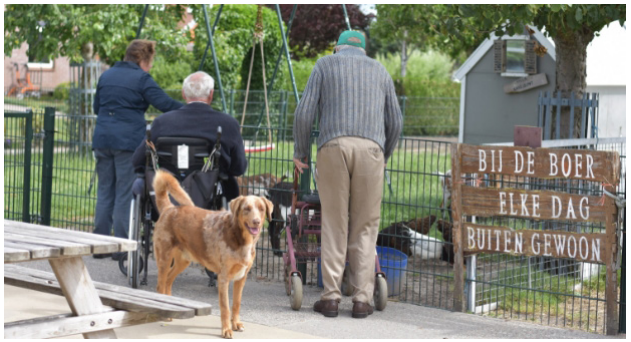

Bezoekerslocatie

Middengebied

4.2.1 VERSCHILLENDE WOONSFEREN

Binnen de gebiedsvisie zijn verschillende woonsferen mogelijk, waarbij de eenheid en het karakter van het gebied wordt gewaarborgd. Het noordelijk gebied leent zich goed voor een dorpse verkaveling met een open karakter.

In het middengebied ten zuiden van het spoor zijn er interessante woonmilieus te maken die inspelen op de boomkamers. Rondom de Vormerse plas kan ingespeeld worden op het thema wonen op of aan het water. Om de overgang tussen Wijchen-West en het buitengebied goed te ontwerpen zijn woontypologiën voorgesteld die inspelen op het thema groen dorpsrand. Met behulp van geluidwalwoningen en doorlopende groenstructuren aan de westkant van het plan is er een zorgvuldige voorkant te ontwerpen van Wijchen naar het omliggende landschap. Dit betekent dat de bebouwing zich oriënteert richting dit open landschap en daarbij proviteert van het wijdse uitzicht.

Wonen in een boomkamer

Appartementen aan de Vormerse plas

Geluidwal woningen

Noordelijk plandeel

4.2.2 ACCENTEN ALS STEDENBOUWKUNDIGE ANKERPUNTEN

Gestapelde bebouwing in de vorm van gebouwaccenten is ingezet op strategische plekken in de deelgebieden, enerzijds om bijzondere plekken in de openbare ruimte betekenis te geven, anderzijds ten behoeve van de leesbaarheid en oriëntatie van het plan.

Het appartementengebouw in de noordwesthoek van deelgebied noord vormt een baken richting Wijchen vanaf de snelweg en kansrijk dankzij de aandacht voor landschappelijke inpassing en architectuur. Gebouwen in Wijchen zijn niet hoger dan 4 lagen met een terugliggende vijfde laag. Ter plaatse van het hart van de wijk past een hoger gebouw van 6 lagen waarbij in de plint ruimte is voor een multifunctionele accommodatie. Dit is niet Wijchens-hoog, maar het is wel van belang voor de versterking van de stedenbouwkundige structuur van de wijk.

Voorbeeld van een baken

Entree van de wijk

Dorpswonen in noordelijk plandeel

Mogelijkheden voor ondertunneling

4.2.3 VERKEERSSTRUCTUUR

Het aantal ontsluitingen voor gemotoriseerd verkeer op Drutenseweg, Groenestraat, Randweg Noord en Westerdreef is in de gebiedsvisie zoveel mogelijk beperkt. Zo kent het noordelijk deel een wijkontsluiting aan de Hernenseweg en de Randweg Noord. Het middeldeel heeft een wijkontsluiting aan de Westerdreef, de Ravensteinseweg en de N845.

Bebouwing en parallelwegen dicht langs de hoofdontsluitingen voor verkeer zijn in de gebiedsvisie zoveel mogelijk uitgesloten. Ten behoeve van de doorstroming en oriëntatie zijn doodlopende straten zoveel mogelijk vermeden. Bij de uitwerking van de gebiedsvisie tot een stedenbouwkundig plan moet dit nader worden onderzocht.

Hoewel op dit moment geen prioriteit voor een Station West bestaat (bij Prorail) wordt bij de inrichting voldoende flexibiliteit opgenomen, zodat indien dit op een later moment wenselijk wordt, de inpassing van een station inclusief HOV-hub (OV-vervoersknooppunt) mogelijk is. Dat vraagt voor nu reservering van een strook onbebouwde ruimte van voldoende omvang langs de noord- en zuidzijde van het spoor. In de gebiedsvisie is daarom als optie de mogelijkheid voor een station met een ondertunneling voor langzaam verkeer opgenomen. Dit valt buiten het exploitatiegebied. Dit is dan ook niet meegegenomen in de financiële haalbaarheidsanalyse van de gebiedsvisie. De positie is zo gekozen dat er een goede aansluiting mogelijk is op de N845 met ruimte voor een P&R.

De hondenvereniging en de volkstuinen moeten worden verplaatst indien in de toekomst het station gerealiseerd wordt. Vanuit synergetisch oogpunt is de verplaatsing van de beide functies naar een locatie in het zuidelijke deel van het plangebied kansrijk. Hier heeft de gemeente nog een grondpositie en kan aansluiting gevonden worden met de cultuurhistorische boerderij.

Gezien de barrièrewerking van het spoor en de toekomstige intensivering van het spoorvervoer is op termijn ondertunneling van de Randweg Noord/ Westerdreef onvermijdelijk. Indien het station niet doorgaat dan is er toch de mogelijkheid om een onderdoorgang te maken voor verkeer. Vanuit het gebruik is het voorstel om dit in de nabijheid te doen voor de indicatieve positie van de MFA zodat zowel vanuit noord- als vanuit middendeel van het plan de MFA goed bereikbaar is voor langzaam verkeer in de eerste fase van het plan.

4.2.4 OPENBAAR VERVOER

De huidige halteplaats voor openbaar vervoer aan de Randweg Noord is voldoende dichtbij voor opstappers uit Wijchen-West. Wel dient er aandacht besteed te worden aan het verbeteren van de opstapvoorzieningen (overdekte en verwarmde wachtruimte, stallingsplaatsen voor fietsen, e.d.).De huidige carpoolplaats langs de A326/Drutenseweg kan gehandhaafd blijven.

Mogelijke inpassing station

Suggestie uitstraling station Wijchen-West

Zoveel mogelijk half open verharding

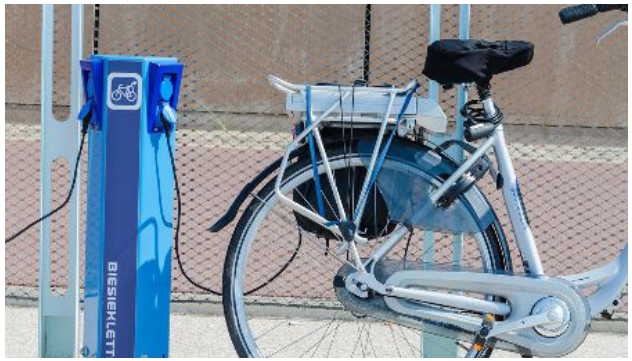

Oplaadpunten voor fietsen en auto's

Pilot voor deelauto's

Snelfietspad langs het spoor

Auto's zoveel mogelijk uit het zicht dmv blokhagen en taluds

Parkeren groen inpassen

4.2.5 PARKEREN

In de gebiedsvisie is in de eerste instantie uitgegaan van de hoogste CROW- parkeernorm. Vanwege efficiënt ruimtegebruik is het parkeren zoveel mogelijk gepositioneerd in de zones waar beperkingen gelden voor het wonen vanwege milieu. De landschappelijke inpassing van het parkeren verdient aandacht om het 'blik' zo veel mogelijk aan het oog te onttrekken. Daar waar mogelijk worden parkeerkoffers toegepast op relatief beperkte afstand van de woningen. Een parkeerkoffer is een compacte parkeerplaats waar meerdere auto's kunnen staan tussen de woningen, vaak omringd door groene hagen. Door de toepassing van parkeerkoffers wordt er gezorgd dat het aantal auto's wat in de straten staat minder is.

Omwille van ruimtelijke kwaliteit en klimaatadaptief ontwerp verdiend het de voorkeur vanuit de gebiedsvisie om uit te gaan van een lagere parkeernorm. Hierdoor is er in de straten meer ruimte voor bomen en ook de hoeveelheid verharding in de straten kan worden beperkt. Er dienen dan wel innovatieve mobiliteitsconcepten toegevoegd te worden.

Als 'groeiconcept' wordt een pilotbuurt ingericht voor introductie van innovatieve vervoersconcepten (deelauto's). De nabijheid van deze pilotbuurt direct langs een (snel)fietsroute is hierbij de voorkeur.

Leer en speellandschap

Streven naar groene woonstraten

Parkachtige groenzones in combinatie met waterberging

4.2.6 SPEELPLEKKEN EN GROEN

De ingetekende speelplekken sluiten aan op het speelbeleid van de gemeente Wijchen. De gebiedsvisie gaat uit van groenstructuren met enig volume zodat versnippering wordt voorkomen. Tussen de buurten en aan de randen zijn 'parkachtige' groenzones ingericht in combinatie met waterberging.
Belangrijk is dat de omgeving stimuleert en uitnodigt om te bewegen (prettig om even een wandelingetje te maken, of te gaan hardlopen of fietsen). Daarnaast is het belangrijk dat er natuurlijke ontmoetingsplekken zijn, waarmee de sociale samenhang versterkt wordt.
Nabij het spoor in het middendeel van Wijchen-West, dicht tegen de bestaande kern, is rekening gehouden met de komst van een mogelijke pumptrack.

De woonstraten bieden de mogelijkheid om bomen toe te passen in het profiel. Bij een lagere parkeernorm, nu is uitgegaan van de hoogste norm, is hier meer ruimte voor. Een groen beeld van de woonstraten dient mede te ontstaan door groen in de voortuinen. Daar waar de parkeernorm en het woonprogramma het toelaten wordt parkeren in de voortuin voorkomen.

In het kader van het toekomstige bestemmingsplan dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van beschermde flora en fauna en ecologische waarden. Hier wordt tijdig onderzoek naar gedaan . Bij de verdere uitwerking van het groenplan en het inrichtingsplan wordt dit verankerd bijvoorbeeld in de groen-robuuste omranding van het plan en rond de Vormerse plas. Of dit voldoende is dient nader te worden onderzocht.

De groenzone rond de Vormerse Plas zal ook worden ingezet voor sport en spel. In de groenstructuur rond de Vormerse Plas blijft het mogelijk om een ommetje te kunnen maken. Vanuit de ambitie van de gemeenten om een inclusieve samenleving te zijn, is het belangrijk dat mensen met een beperking het gebied goed kunnen gebruiken. Het pad langs de Vormerse plas moet ouderen er niet van weerhouden om er gebruik van te maken. Het dient daarom geschikt te zijn voor scootmobiels en rolstoelvriendelijk te worden aangelegd.

Pumptrack

Positie pumptrack (oranje vlek)

Hemelwater afvoeren naar randen van gebied

Groenstructuur op buurt- en straatniveau beleefbaar

Waterberging en spelen slim combineren

4.2.7 WATERSTRUCTUUR, KLIMAATADAPTATIE EN HITTESTRESS

Vanuit de analyse is gesteld dat zoveel mogelijk van de bestaande oppervlaktewaterstructuur gehandhaafd blijft. Daar waar mogelijk worden verbredingen voorgesteld.

Er is naar gestreefd om het oppervlaktewater niet te concentreren, maar meer te spreiden binnen de deelgebieden en waar mogelijk te combineren met de groenstructuur op buurt- én straatniveau om het mooi en beleefbaar te maken.

Omwille van efficiënt ruimtegebruik is het voorstel gedaan in de gebiedsvisie om door middel van een duiker het noordelijk deel met de Vormerse plas te verbinden. Hierdoor is grootschalige waterberging mogelijk en kan worden voorzien in voldoende hemelwaterberging voor de zogenaamde klimaatbui. Samen met de breedtes, toegankelijkheid en het onderhoud van de watergangen alsmede de veiligheid dient dit nader te worden onderzocht in het vervolgtraject.

Met de gebiedsvisie is gestreefd naar een toekomstbestendig ontwerp, rekeninghoudend met klimaatverandering, wateroverlast, droogte en hitte. Dit is tevens uitgangspunt voor de verdere uitwerking in het stedenbouwkundig plan. Er wordt dan ook watertoets uitgevoerd.

Voor de ondersteuning van natuur en biodiversiteit en ter ondersteuning van klimaatadaptatie is het gewenst een combinatie van water en groen te maken. Op basis van het uit te voeren flora en fauna onderzoek en de watertoets kan het groen- en landschapsplan voor Wijchen-West verder worden uitgewerkt. De gegevens van de bodemopbouw en de grond/oppervlaktewaterstand zijn hierbij van belang. Ook in het ontwerp van de woningen dient er al rekening gehouden te worden met de wateropvang en langzame infiltratie van hemelwater. Gebouwen kunnen d.m.v. van groene(/blauwe) daken hierbij een oplossing bieden, mocht infiltratie van hemelwater beperkt mogelijk zijn. Dan heeft dit gevolgen voor de uitleg van de (oppervlakte)waterstructuur en daarmee de inrichting van het plangebied. Geohydrologisch onderzoek moet uitwijzen wat kan.

4.2.8 DUURZAAM ONTWERP

Duurzaamheid is één van de belangrijkste thema's voor Wijchen-West. Op hoofdlijnen is al bekeken wat aan oppervlakte van PV-panelen nodig is om Wijchen-West energie neutraal te maken. De daken van de huizen, een geluidswal, maar ook een mogelijk zonne-eiland op de Vormerse plas zijn hierin meegenomen. Er zijn verdere studies nodig naar de mogelijkheden en de toepasbaarheid van thermische energie uit oppervlaktewater voor de ontwikkeling van Wijchen-West.

Zonnepanelen in combinatie met geluidsscherm

Drijvend zonne-eiland

Zonnepanelen op de woningen

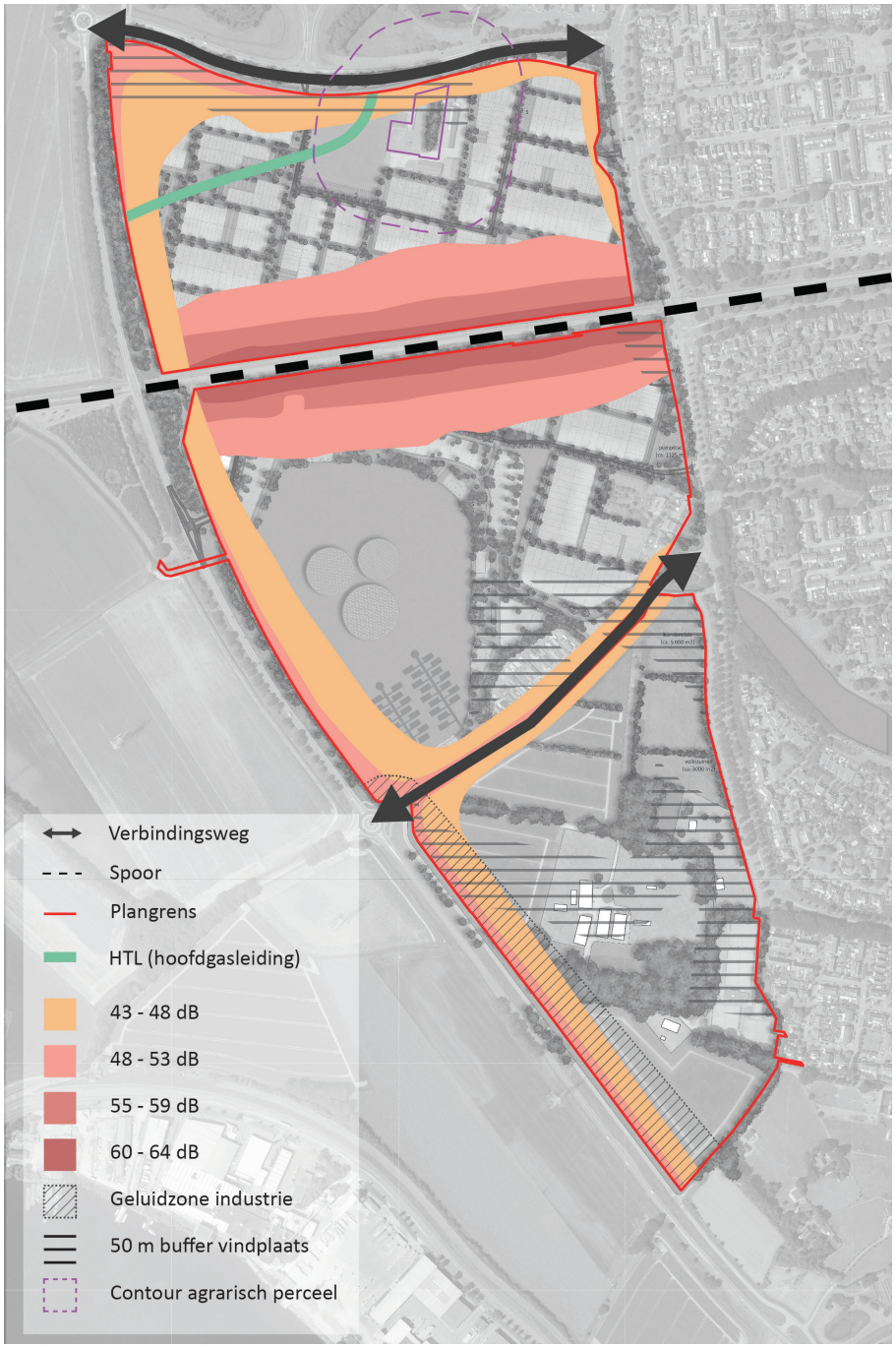

Impact hindercontouren op gebiedsvisie

4.2.9 MILIEU

Langs de Drutenseweg (N845) is in het midden plandeel gekozen voor een bebouwingslint dat tevens als geluidscherm dienst doet. Dat geluidscherm is echter op een aantal plekken onderbroken. Om te voorkomen dat het verkeersgeluid zich vanaf de Drutenseweg ongehinderd over het wateroppervlak kan verspreiden kan plaatselijk gewerkt worden met taluds om deze 'geluidslekken' te dichten. Deze taluds worden landschappelijk ontworpen zodat er vanaf de openbare ruimte langs deze zone beleving is van de Vormerse Plas. Een 'ommetje Vormerse Plas' blijft op die manier mogelijk. Het groene beeld van de omgeving van de Vormersplas wordt door deze lange wand van bebouwing in combinatie met groene taluds gewaarborgd.

Langs het spoor zullen de appartementen dove gevels krijgen bijvoorbeeld door slimme galerijoplossingen. Rond het parkeren kan gewerkt worden met taluds als geluid bufferende werking en om de auto's uit het zicht te houden.

Landschappelijke inpassing met taluds

4.2.10 WOONPROGRAMMA

De gebiedsvisie bestaat uit courante bouwvlakken voor het uitgeefbaar gebied. De structuur is zo gekozen dat het in fases ontwikkeld kan worden. Het woningbouwprogramma dient in het licht van de GREX en subsidiemogelijkheden nader worden bekeken. Op deze manier kan er adaptief geprogrammeerd worden zodat het woningbouwprogramma kan meebewegen met toekomstige ontwikkelingen.

Versnellen is een belangrijke opgave om het woningtekort weg te werken, conceptueel bouwen kan daaraan een bijdrage leveren. In de gebiedsvisie is een plek aangewezen, in de buurt van de Vormerse plas, waar geëxperimenteerd kan worden met conceptueel bouwen en drijvende woningen.

Wijchen-West streeft er naar om een mix van verschillende typen woningen te realiseren. Uitgangspunt is dat er in Wijchen-West geen nieuwe voorzieningen gebouwd worden, met uitzondering van een mogelijke MFA. Dit is een aandachtspunt voor waar bepaalde doelgroep-woningen gerealiseerd kunnen worden. Dit geldt ook voor (woon)zorgprogramma.

4.2.11 ZORG

De gemeente Wijchen heeft een stevige opgave voor Wonen met zorg. Met name op het gebied van ouderenhuisvesting. ‘Beschut wonen’ is overal mogelijk in het plan. Er is rekening gehouden met ruimte voor zowel grondgebonden als gestapelde levensloopbestendige woningen. De MFA is nu gepland in de plint van een appartementengebouw in het hart van de wijk. Goede combinaties met mogelijk (intramurale) zorg zijn hierbij mogelijk op hoger gelegen verdiepingen.

Optionele locatie MFA

Ook biedt de gebiedsvisie voldoende woonvormen voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. De groene omgeving aan de zuidkant zou een mooie prikkelarme omgeving voor deze doelgroep kunnen zijn.

5

5

ONTWIKKELSTRATEGIE

De ontwikkelstrategie wordt in dit hoofdstuk beschreven en bestaat uit de volgende onderdelen.

1. **Een visie op de samenwerking voor de ontwikkeling met daarbij de duiding van de grondeigenaren, contractvorm, gekozen participatievorm en het organisatiemodel**
2. **Financiële onderbouwing met daarbij de duiding van het programma, voorzieningen, grondexploitatie en fasering**

5 ONTWIKKELSTRATEGIE

5.1 SAMENWERKING

In deze paragraaf wordt ingegaan op de samenwerking en de samenwerkingsvorm met de grondeigenaren en overige marktpartijen, de manier waarop participatie vorm kan krijgen en welke organisatie van de gemeente verwacht wordt om de ontwikkeling tot stand te brengen.

Er wordt buiten de gemeente onderscheid gemaakt in grofweg de volgende stakeholders:

- Grondeigenaren-bouwers, ontwikkelaars, geïnteresseerd om mee te doen.
- Grondeigenaren-die niet mee (willen of kunnen) doen.
- Overige grondeigenaren-Waterschap Rivierenland, Railinfratrust, Liander.
- Overige gebiedspartijen in het gebied-bewoners, volkstuinders, hondenclub.
- Direct grenzende partijen-bewoners, tennisclub.
- Wijkverenigingen Wijchen West (Blauwe hof, Aalsburg) en ’t Achterom (Achterlo).
- Woningcorporatie Talis.
- Samenwerkingsstichting Kans & Kleur (school/MFA).
- Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland (als waterbeheerder en vergunningverlener).
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

5.1.1 GRONDEIGENAREN EN CONTACTVORMEN

In het plangebied zijn verschillende grondeigenaren. Wij onderscheiden:

- Grondeigenaren die niet mee willen of kunnen deelnemen aan de ontwikkeling.
- Partijen die grond in bezit hebben èn deel willen nemen aan de ontwikkeling:
  - ***Binnen het exploitatie gebied***: N.V. Niba, Jansen Bouwontwikkeling KlokGroep en Witte Groep.
  - ***Buiten het exploitatiegebied maar binnen het plangebied:*** Stichting tot Beheer van het Vermogen der Oud Burgeren.

De ontwikkelaars in het gebied hebben aangegeven gezamenlijk (als één ontwikkelcombinatie) mee te willen doen aan de ontwikkeling van het gebied. De ontwikkeling vindt plaats op de gronden van deze partijen en op de grond die in bezit is van de gemeente. Met deze partijen gaat de gemeente een samenwerking aan die op een aantal manieren vorm kan krijgen.

De Stichting BVOB wenst in de toekomst zelfstandig kleinschalige extensieve ontwikkelingen te kunnen realiseren (zelfrealisatie) binnen de daarvoor aangewezen locaties. De gemeente kan medewerking verlenen aan een ontwikkeling en realisatie van een project door het sluiten van een (anterieure) overeenkomst of het exploitatieplan. De gemeente beperkt haar rol tot het toetsen van de plannen, het planologisch mogelijk maken van de ontwikkeling en kostenverhaal.

Een aantal samenwerkingsvormen, die nog nader onderzocht kunnen worden, zijn denkbaar:

1. Grondexploitatie (GREX) bij marktpartijen

Een mogelijkheid is dat de 4 marktpartijen samen de ontwikkeling tot stand brengen incl. de grond van de gemeente (gemeente brengt grond in of daarvoor wordt een vierde partij getenderd), en haar eigen GREX (en VEX) opstellen, dus zonder de gemeente, waarna ze de openbare ruimte overdraagt aan de gemeente.

Voordeel

- Marktpartijen nemen het investeringsrisico van de grondexploitatie.
- Gemeente loopt minder financieel risico.
- Gemeente stelt kaders en toetst plannen.

Nadeel

- Beperkte gemeentelijke invloed op voortgang realisatie.
- Lastig om in abstracte ontwerpfases (kwalitatief) eisen op te stellen aan de ontwikkeling.
- Tussentijds bijsturen op basis van voortschrijdend inzicht is lastiger (kosten)
- Discussies over kostenverhaal hangen in de lucht.
- Gemeente heeft minder zicht op de kostenverdeling tussen Vastgoedexploitatie (VEX) en GREX is.

2. Gemeentelijke GREX

De marktpartijen leveren grond aan de gemeente tegen een vaste waarde per m² in ruil voor een bouwclaim, de gemeente geeft vervolgens bouwrijpe grond met kaders

voor ontwikkeling uit. Vooraf dienen dan ook afspraken gemaakt te worden over inbrengwaarde van de huidige grondposities, omvang en programmatische opbouw c.q. samenstelling van de bouwclaim en de bijbehorende grondprijzen.

Voordeel
- Gemeente heeft GREX (kostenverhaal in eigen hand, planning en kwaliteitseisen).

Nadeel
- Gemeente is risicodragend voor de investeringen.
- Willen partijen wel meedoen, discussies aan de voorkant over inbrengwaarde, omvang en samenstelling bouwclaim, grondprijzen.
- Het vergt aanzienlijke personele capaciteit van de gemeente.

3. Gezamenlijke GREX

Er wordt een gezamenlijke GREX opgesteld (geen gezamenlijke VEX want dat wordt mogelijk overgelaten aan de 4 marktpartijen). Aangezien de gemeente een stevige grondpositie heeft en ook de nodige wensen en eisen heeft t.a.v. de ontwikkeling kan ze deelnemen aan de ontwikkeling bijvoorbeeld als volwaardig partner van de andere 4 partijen in een ontwikkelcombinatie. Alle participanten brengen hun gronden tegen gelijke waarde in bij het ontwikkelbedrijf en krijgen o.b.v. de hoeveelheid ingebrachte grond vervolgens een bouwclaim.

Overwogen kan worden om deze samenwerking, die zich dus enkel beperkt tot de GREX, te formaliseren in een aparte rechtspersoon c.q. ontwikkelbedrijf. De verdeling van de aandelen is 50%-50% en worden ondergebracht in een gemeenschappelijke exploitatie maatschappij (het ontwikkelbedrijf CV/BV). De bemensing van dit ontwikkelbedrijf wordt vervolgens ook door de deelnemende partijen bekostigd c.q. ten laste van de GREX gebracht.

Ook de gemeente krijgt in deze variant op basis van haar ingebrachte gronden een bouwclaim toegewezen welke zij vervolgens zelf kan tenderen naar de markt. In deze variant dient vooraf te worden vastgelegd wat de inbrengwaarde wordt, wat de omvang en samenstelling van de bouwclaim wordt en wat de grondprijzen gaan zijn.

Voordeel
- De gemeente heeft invloed via haar publiekrechtelijk taak en de ontwikkelaars via de ontwikkel- en bouwrechten.
- De financiële risico's wordt gedeeld, bij tender gemeentelijke bouwclaim kans op hogere opbrengsten.
- Stevige invloed op de inrichting openbare ruimte.
- Concurrentie uit de markt kan de kwaliteit van het product verhogen.

Nadeel
- Aan voorkant stevige onderhandeling om tot contract te komen met de vier marktpartijen kan tijd kosten.

Ter overweging: eventuele kostbare bovenwijkse investeringen, denk bijvoorbeeld aan tunnels of grootschalige geluidswerende voorzieningen, zouden buiten deze samenwerking kunnen blijven in een aparte gemeentelijke GREX. Deze GREX kent dan vooral kosten en vanuit de gezamenlijke GREX kunnen afdrachten gedaan worden in het kader van afdrachten bovenwijks. Het resterende tekort in deze GREX kan vervolgens in het kader van de Woonimpuls gelden als subsidiabele investeringen worden opgevoerd.

Advies

Gelet op de huidige eigendomsverhoudingen en de eisen en wensen van de gemeente voor deze ontwikkeling adviseren Antea Group en PAS bv in eerste instantie variant 3 als samenwerkingsvorm te onderzoeken. Aangezien er in principe enkel voldoende woningbouwaantallen beschikbaar zijn voor de eerste, zou dit onderzoek zich in eerste instantie ook enkel tot fase 1 moeten beperken. Indien later resterende delen aan de orde komen kan worden besloten de samenwerking aan te passen aan de partijen welke bezit hebben over betreffende gronden. Na vaststelling van deze ontwikkelstrategie en de gebiedsvisie door de raad vindt de onderhandeling plaats met de huidige grondeigenaren en wordt de definitieve samenwerkingsvorm bepaald en vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

5.1.2 ORGANISATIEMODEL

Bij het opstellen van de gebiedsvisie is uiteraard ook rekening gehouden met de overige grondeigenaren en gebiedspartijen. De gronden van de overige grondeigenaren zijn niet nodig om de ontwikkeling te realiseren. Deze partijen worden wel betrokken bij de verder planvorming.

5.1.3 VISIE PARTICIPATIE OMGEVING

De gebiedsvisie en de uitwerking daarvan moet breed gedragen zijn. Daarom gaat Antea Group uit van de omgevingsdialoog. Door openheid, transparantie, duidelijke informatie en goede communicatie over het verloop van projecten wordt een realistisch verwachtingspatroon bereikt. Met een omgevingsdialoog wordt maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak gecreëerd wat uiteindelijk leidt tot minder bezwaar en beroep.

De omgevingsdialoog krijgen op de volgende wijze vorm:

1. Een afvaardiging van bewoners/bedrijven/ grondeigenaren/maatschappelijke organisaties in het plangebied worden opgenomen in het Planteam. Hieruit kunnen kleinere werkgroepen ontstaan die aan de slag gaan met een bepaald thema of een specifiek deelgebied(je);
2. Geïnteresseerden worden geïnformeerd en/of om input gevraagd tijdens Informatiebijeenkomsten.

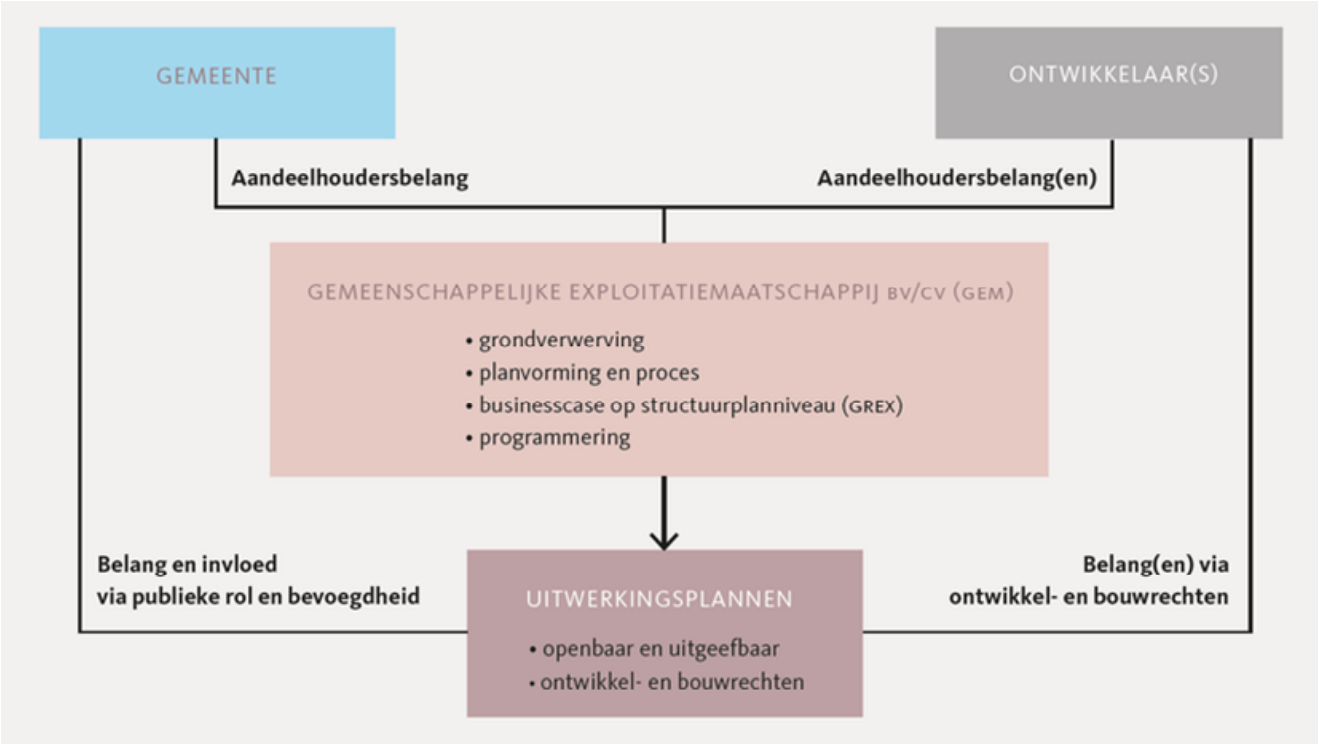

5.2 FINANCIEEL

Tijdens de ontwikkeling van deze gebiedsvisie zijn verschillende ontwikkelvarianten ook steeds getoetst op financiële haalbaarheid. Vanuit deze toetsen is steeds weer input gegenereerd voor de verdere visievorming en de totstandkoming van de uiteindelijk gepresenteerde voorkeursvariant.

Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de definitie van het plan- en exploitatiegebied, het maximaal aantal realiseerbare woningen, de woningdichtheid een concept ontwikkelprogramma en een mogelijke fasering voor de gepresenteerde voorkeursvariant .

Op basis van deze definities is vervolgens een normatieve grondexploitatieberekening opgesteld voor de voorkeursvariant om een eerste uitspraak te kunnen doen over de financiële haalbaarheid van de ontwikkeling van Wijchen-West.

5.2.1 CONCLUSIE FINANCIËLE HAALBAARHEID

In deze fase van de visievorming kan , op basis van bovenstaande, geconcludeerd worden dat de ontwikkeling van Wijchen-West", gebaseerd op de uitgangspunten welke ten grondslag liggen aan de gepresenteerde voorkeursvariant (aantal woningen, dichtheid, programma en fasering), in financiële zin haalbaar kan zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar extra middelen vanuit hogere overheden voor de versnelling van de subregionale woningbouwopgave.

Hierbij wordt opgemerkt dat, gelet op de fase van visievorming en het normatieve karakter van de haalbaarheidstoets, de uitkomsten nog een aanzienlijke financiële bandbreedte kennen. Bij een verdere uitwerking zal dan ook, net als tijdens deze fase van het proces, wederom sprake moeten zijn van een iteratief proces van "tekenen en rekenen" zodat er ook bij de verdere uitwerking sprake blijft van een haalbare ontwikkeling.

Gebiedsvisie Fase 1

Gebiedsvisie totaal

5.3 FASERING

Het exploitatiegebied is in meerdere fases uitvoerbaar. Deze fasen hoeven niet exact ieder 650 woningen te zijn, maar hier is wel mee gerekend. Elke fase zal naar verwachting 10 jaar duren.

Er is een bewuste keuze gemaakt om van oost naar west te faseren en niet van noord naar zuid. Dit heeft verschillende redenen:

- er is een evenwichtige verdeling ten noorden en te zuiden van het spoor in relatie tot de woningen die worden gebouwd (met uitzondering van het zuidelijke plandeel waar een minder intensief woonmilieu passend is);
- er is een evenwichtige verdeling tussen de grond van de gemeenten en van derden;
- er is een goede aansluiting te maken op de bestaande voorzieningen;
- de maatregelen die genomen dienen te worden ten aanzien van geluid zijn beperkt;
- de infrastructuur die wordt toegevoegd is op deze manier minimaal.

Financieel moeten de fasen ‘hun eigen broek op kunnen houden’. Als een fase wordt uitgesteld of niet ontwikkeld wordt, zal de ontsluiting voor verkeer en de bergings- en afvoercapaciteit van het water in de vorige fase(s) voldoende zijn gewaarborgd. In elke fase is er naast een hoofdontsluiting ook een 2e (nood-)ontsluiting mogelijk.

In de gebiedsvisie is het woningprogramma passend over de deelgebieden noord en midden verdeeld, zodat gefaseerde ontwikkeling eenvoudiger wordt. Het zuidelijk deel wordt een minder intensief woonmilieu.

Als optie is er ook de mogelijkheid voor een station. Concreet zal dit betekenen dat de volkstuinen en de hondenvereniging kunnen verplaatsen naar het zuidelijk plandeel op de gronden van de gemeente. Deze optie is nog niet meegenomen in de Grex.

6

6

MACROPLANNING TOT EN MET REALISATIE

NIJMEGEN
A326
A50 - KNOOPPUNT BANKHOEF
STATION WIJCHEN
PUMPTRACK
STATION WIJCHEN-WEST
WIJCHENS MEER
VORMERSE PLAS
STATION RAVENSTEIN

6 MACROPLANNING TOT EN MET REALISATIE

Nadat de gemeenteraad een besluit heeft genomen over de ontwikkelstrategie, gebiedsvisie en GREX wordt gestart met de volgende stappen die gezet moeten worden om tot realisatie van de woningen te komen.

6.1 STAPPEN

Deze stappen betreffen:

- stakeholdersanalyse verder uitwerken met: de mate van overeenstemming, vertrouwen, (soort) belang en (soort) invloed per stakeholder. Hieruit volgt een beeld van de omgeving, zodat een effectieve omgevingsdialoog kan plaatsvinden. Het is belangrijk om stakeholders te betrekken bij het uitwerken van de woningbouwontwikkeling op deze locatie. Een representatieve afvaardiging van de stakeholders benoemen wij tot ‘Planteam’. de opzet van de samenwerking met de marktpartijen, opstellen samenwerkingsovereenkomst en het oprichten van een GEM (of andere vorm).
- financiële afspraken en opstellen en besluitvorming over GREX.
- implementeren projectorganisatie en projectplan/ overeenkomst.
- nadere uitwerking omgevingsdialoog inclusief communicatieplan.
- de verdere uitwerking van de gebiedsvisie naar een stedenbouwkundig plan, bestemmingsplan of omgevingsplan en vervolgens uitwerkingsplannen per deelgebied.

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

info@croonenburo5.com

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	2396
Extern Zaak ID	Z/21/059084
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 mei 2021
Agendapunt	7
Omschrijving	59084 Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030, informatienota
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Eigenaar	Bakel van, Martijn
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
Informatienota Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030
Bijlage 1 Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020 - 2030

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	16 maart 2021
Stukken gemeenteraad Wijchen	30 maart 2021
Commissievergadering Wijchen	**20 mei 2021**
Raad openbaar Wijchen	27 mei 2021

Voorgesteld besluit

de gemeenteraad besluit:
-kennis te nemen van de informatienota 'Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030'.

Besluit

De commissie neemt de informatienota voor kennisgeving aan. Er is een motie vreemd aan de orde van de dag aangekondigd door het CDA en Kernachtig Wijchen.

Openbaar Zaaknummer: 59084

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030

Kernboodschap
Met de 'Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030' krijgt u inzicht in de wijze waarop het college uitvoering geeft aan de eerder vastgestelde woonopgaven.
De woonvisie 'Thuis in Wijchen' is in 2017 vastgesteld. Regionaal zijn we vanaf 2017 aan de slag gegaan met de Woonagenda subregio Nijmegen e.o. 2017-2027. Een jaar geleden, in maart 2020, ondertekenden we de Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen. Afgelopen januari heeft Gedeputeerde Staten de nieuwe Woonagenda subregio Nijmegen e.o. 2020-2030 vastgesteld. Tezamen vormt dit het kader waarbinnen we nu werken aan de woonopgaven in Wijchen.

De conclusie is dat de uitvoering van de nieuwbouwopgave door Wijchen in de afgelopen periode nauw aansluit bij de regionale bouwbehoefte en gemaakte afspraken. De actuele opgave tot 2030 is fors uitgebreid, maar met de huidige plancapaciteit is de verwachting dat ook de komende jaren de realisatie van nieuwbouwwoningen in lijn is met de regionaal afgesproken nieuwbouw- en versnellingsopgave. Dit betekent dat we doorgaan op de ingezette koers.
Tegelijk blijft Wijchen steeds op zoek naar kansen om meer doelen te bereiken op het gebied van wonen, versnellen, leefbaarheid en duurzaamheid.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
28-1-2021	Informatienota Woonagenda subregio Nijmegen e.o. 2020-2030 (Z/20/054858)
28-5-2020	Informatienota Woondeal regio Arnhem-Nijmegen (Z/20/043403)
28-2-2019	Informatienota lokale uitvoeringsagenda wonen (19 8 23695)
8-6-2017	Woonvisie 2016 'Thuis in Wijchen' (17 1 1086)

Toelichting
Deze lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030 laat zien hoe we uitvoering geven aan de Woonagenda subregio Nijmegen e.o. 2020-2030 en de woonvisie 'Thuis in Wijchen'. In de lokale uitvoeringsagenda zoomen we voornamelijk in op de nieuwbouwopgave. Ook geeft deze agenda een overzicht van de voortgang in de woningbouwprojecten.

De vorige lokale uitvoeringsagenda Wonen dateert van begin 2019 en viel onder de oude subregionale woningbouwafspraken. We hebben ons woningbouwprogramma conform deze afspraken ingevuld.
Sinds 2019 zien we een trendbreuk in de woningmarkt. Het woningtekort in de regio is verder opgelopen. Dit vraagt om een forse verhoging en versnelling van de woningbouwproductie. Daartoe is in de regio Arnhem Nijmegen de Woondeal ondertekend en een nieuwe Woonagenda subregio Nijmegen e.o. vastgesteld.

De actuele woningbouwopgave voor Wijchen tot 2030 is 1.430 nieuwe woningen op te leveren. Regionaal is afgesproken dat dit getal richtinggevend is. Om het huidige

woningtekort adequaat aan te pakken moeten we versneld woningen toevoegen aan de voorraad. In de periode 2020 tot 2025 betekent dat 1.070 woningen erbij in Wijchen. In de subregio Nijmegen e.o. is afgesproken dat gemeenten ruim inzetten op nieuwe plannen. Dit is om planuitval en planuitstel op te kunnen vangen. Maar ook om snel te kunnen anticiperen op veranderende omstandigheden in de markt. De afspraak is om tot 130% van de opgave aan plancapaciteit te reserveren. Voor Wijchen betekent dit dat we plannen maken voor ruim 1.850 woningen voor de periode tot 2030. De planvoorraad in Wijchen ligt op dit moment op schema om aan deze opgave te kunnen voldoen.

Met de te ontwikkelen nieuwbouwplannen kunnen we bijdragen aan een verdere differentiatie van de woningvoorraad in Wijchen. Er wordt voor diverse doelgroepen ontwikkeld, op diverse locaties en in diverse prijscategorieën, zowel in het koop- als huursegment. Alle gemeenten houden een gemiddelde verdeling aan van 50% betaalbare woningen (huur en koop) bij nieuwe ontwikkelingen. Dit is in lijn met de Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen en met de Woonagenda subregio Nijmegen. Betaalbare koopwoningen zijn koopwoningen met een prijs onder de NHG-grens. Betaalbare huur is zowel sociale huur als middenhuur. Deze beoogde differentiatie in woningaanbod sluit ook goed aan bij de Woonvisie Thuis in Wijchen.

De actuele verhoogde woningbouwopgave dwingt ons om niet alleen binnenstedelijk plannen te maken. Bovendien zijn we zuinig op de groene ruimte binnen onze wijken en kernen. We moeten versneld woningen bouwen en dat kan op uitbreidingslocaties sneller en beter dan binnenstedelijk. Vandaar dat we locaties als Huurlingsedam fase 3 en Wijchen West ontwikkelen. Daarnaast investeren we in de woonopgaven in bestaande wijken en kernen. Ook werken we aan plannen als Tussen Kasteel en Wijchens Meer, Kraanvogel en Hart van Zuid.
Juist in de kernen rondom Wijchen proberen we vraaggericht te werken. Daar stimuleren we de vorming van bijvoorbeeld CPO's (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) en kleinschalige particuliere initiatieven (KPI's). Particuliere initiatieven hebben de afgelopen jaren voor ruim 10% bijgedragen aan de totale woningbouwrealisatie, zoals afgesproken in de Woonvisie Thuis in Wijchen.

Gevolgen
De actuele woonopgave voor Wijchen is als volgt te duiden:
- We gaan uit van een lokale bouwopgave van 1.430 woningen in de periode 2020-2030.
- We zetten daarbij in op een plancapaciteit van 130% van de opgave, dus vooralsnog maken we plannen voor circa 1.850 woningen.
- Bij nieuwe plannen gaan we uit van gemêleerde wijken met gemiddeld 50% betaalbaar.
- We geven uitvoering aan de regionale versnellingsopgave via de versnellingslocaties Wijchen West en Huurlingsedam.
- We onderzoeken kansen in het verder benutten van de potentiële ontwikkelruimte op de twee versnellingslocaties Wijchen West en Huurlingsedam. Het gaat om kansen die bijdragen aan de regionale woonopgaven en tegelijkertijd aan het bereiken van lokale opgaven op het gebied van wonen, leefbaarheid en duurzaamheid.

Communicatie
Middels een publicatie in Wegwijs besteden we op korte termijn aandacht aan de woningbouwopgave voor Wijchen en hoe we daar invulling aan geven.

Uitvoering of Vervolgstappen
Wij blijven u informeren over de woningbouwprojecten.

Verder komen we op korte termijn bij u terug met een verdiepingsslag met betrekking tot capaciteit (zowel ambtelijke capaciteit als keuzes in de woningbouwopgave) om de gestelde doelen te realiseren.
We blijven u elke 2 jaar informeren over de voortgang van de woningbouwopgave en –plannen middels de lokale uitvoeringsagenda wonen.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Bijlagen
1. Lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030

Gemeente Wijchen

Lokale uitvoeringsagenda wonen 2020 – 2030

Lokale uitvoeringsagenda wonen 2020 - 2030

Wijchen, 27 februari 2021

Inhoudsopgave

Samenvatting 2

1. Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Korte terugblik: wat hebben we gerealiseerd? 3
1.3 Lokale woonopgaven in notendop 4

2. Woningbouwopgave 2020-2030 5
2.1 Voortgang woningbouwopgave 5
2.2 Versnellen 5
2.3 Flexibiliteit en zekerheid 6
2.4 Concluderend 6

3. Uitvoering: plannen en projecten 7
3.1 Hoe we werken aan wonen 7
3.3 Woningbouwplannen en -projecten 7

Samenvatting

Deze lokale uitvoeringsagenda Wonen 2020-2030 laat zien hoe we uitvoering geven aan de in januari 2021 vastgestelde woonagenda subregio Nijmegen e.o. 2020-2030 en de woonvisie 'Thuis in Wijchen' (juni 2017).
In de uitvoeringsagenda zoomen we voornamelijk in op de nieuwbouwopgave. Ook geeft deze agenda een overzicht van de voortgang in de woningbouwprojecten.

De vorige lokale uitvoeringsagenda Wonen dateert van begin 2019 en viel onder de oude subregionale woningbouwafspraken. We hebben ons woningbouwprogramma conform deze afspraken ingevuld.
Sinds 2019 zien we een trendbreuk in de woningmarkt. Het woningtekort in de regio is verder opgelopen. Dit vraagt om een forse verhoging en versnelling van de woningbouwproductie. Daartoe is onder andere begin 2020 in de regio Arnhem Nijmegen de Woondeal ondertekend. En begin dit jaar dus ook een nieuwe woonagenda subregio Nijmegen e.o..

De actuele woningbouwopgave voor Wijchen tot 2030 is 1.430 nieuwe woningen op te leveren. Regionaal hebben we afgesproken dat dit getal richtinggevend is. Om het huidige woningtekort adequaat aan te pakken moeten we versneld woningen toevoegen aan de voorraad. In de periode 2020 tot 2025 betekent dat 1.070 woningen erbij in Wijchen.
In de subregio Nijmegen e.o. is afgesproken dat gemeenten ruim inzetten op nieuwe plannen. Dit is om planuitval en planuitstel op te kunnen vangen. Maar ook om snel te kunnen anticiperen op veranderende omstandigheden in de markt. De afspraak is om tot 130% van de opgave aan plancapaciteit te reserveren. Voor Wijchen betekent dit dat we plannen maken voor ruim 1.850 woningen voor de periode tot 2030. De planvoorraad in Wijchen ligt op dit moment op schema om aan deze opgave te kunnen voldoen.

Met de te ontwikkelen nieuwbouwplannen kunnen we bijdragen aan een verdere differentiatie van de woningvoorraad in Wijchen. Er wordt voor diverse doelgroepen ontwikkeld, op diverse locaties en in diverse prijscategorieën, zowel in het koop- als huursegment. Alle gemeenten houden een gemiddelde verdeling aan van 50% betaalbare woningen (huur en koop) bij nieuwe ontwikkelingen. Dit is in lijn met de Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen en met de Woonagenda subregio Nijmegen. Deze beoogde differentiatie in woningaanbod sluit ook goed aan bij de Woonvisie Thuis in Wijchen.

De actuele verhoogde woningbouwopgave dwingt ons om niet alleen binnenstedelijk plannen te maken. Bovendien zijn we zuinig op de groene ruimte binnen onze wijken en kernen. We moeten versneld woningen bouwen en dat kan op uitbreidingslocaties sneller dan binnenstedelijk. Vandaar dat we locaties als Huurlingsedam fase 3 en Wijchen West ontwikkelen. Daarnaast investeren we in de woonopgaven in bestaande wijken en kernen. Ook werken we aan plannen als Tussen Kasteel en Wijchens Meer, Kraanvogel en Hart van Zuid. Juist in de kleine kernen van Wijchen proberen we vraaggericht te werken. Daar stimuleren we de vorming van CPO's (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) en kleinschalige particuliere initiatieven (KPI's). Particuliere initiatieven hebben de afgelopen jaren voor ruim 10% bijgedragen aan de totale woningbouwrealisatie, zoals afgesproken in de Woonvisie Thuis in Wijchen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De lokale uitvoeringsagenda laat zien hoe we uitvoering geven aan de eerder vastgestelde (sub)regionale woonagenda Nijmegen e.o. 2020-2030 (december 2020) en de woonvisie 'Thuis in Wijchen' (juni 2017). Het is een vertaling van de kwalitatieve en kwantitatieve woonopgaven naar concrete uitvoeringsprojecten. In deze agenda zoomen we voornamelijk in op de wijze waarop we uitvoering geven aan de nieuwbouwopgave, als onderdeel van onze lokale woonopgaven. Daarnaast geeft deze agenda zicht op de voortgang in de projecten en plannen. De agenda dient tevens als onderlegger voor afstemming in de subregio Nijmegen e.o. en in de hernieuwde regionale samenwerking in de opgave Groene Groeiregio. Met de subregio is overeengekomen elkaar halfjaarlijks te informeren over de stand van zaken rondom (nieuwbouw)projecten. Doel is om op regionaal niveau te beoordelen welke voortgang wordt bereikt met de afgesproken kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwopgaven.

In 2020 is de Woondeal Regio Arnhem Nijmegen ondertekend. De Woondeal geeft de urgentie aan van de bouwopgave. Om het woningtekort in onze regio adequaat aan te pakken is het ook noodzaak in te zetten op versnellen van de bouwopgave. Versnellen betekent bouwprojecten in de tijd naar voren halen om woningtekorten sneller weg te werken. Versnellen betekent ook compacte ruimtelijke procedures en kiezen voor eenvoudige, snel te ontwikkelen locaties.

1.2 Korte terugblik: wat hebben we gerealiseerd?

Begin 2019 presenteerden we de vorige Lokale Uitvoeringsagenda Wonen. Deze betrof de periode 2017-2027. Tot en met 2018 stuurde de provincie nog op remmen en afschalen van de woningbouwopgave.
Mede naar aanleiding van het Regionale Woningmarktonderzoek in 2019 er is in de regio Arnhem Nijmegen in 2020 een nieuwe opgave geformuleerd. Het woningtekort is verder opgelopen in de regio. Dit vraagt om een forse verhoging en versnelling van de woningbouwproductie.

De Wijchense woningbouwopgave conform de oude Woonagenda subregio Nijmegen e.o. was 1.100 woningen voor de periode 2017-2027. Voor de eerste periode 2017-2021 lag er toen ook een versnellingsopgave: 770 woningen. Kijken we terug naar de gerealiseerde woningbouw in eerste vier jaar van deze periode dan heeft Wijchen in totaal zo'n 650 woningen gerealiseerd. Dat zou betekenen dat we op grond van de oude afspraken dit jaar nog zo'n 120 woningen moeten realiseren. Geconcludeerd mag worden dat we daarmee op schema liggen om de Woonagenda 2017-2017 te realiseren. Zoals al genoemd is deze woonagenda inmiddels vervangen door de Woonagenda 2020-2030, zie ook verderop in deze nota.

Hieronder kerncijfers over de gerealiseerde woningen in 2017 - 2020:

Aantal toegevoegde woningen	650
Verhouding eengezins - appartement	62% - 38%
Verhouding projectbouw - individueel/kleinschalig	84% - 16%

Over de jaren 2019 en 2020 is de volgende verdeling over de prijssegmenten bekend:

Aantal toegevoegde woningen	305
Sociale huur	17%
Middenhuur (tot €1.000)	2%
Sociale koop (tot €200.000)	20%
Betaalbare koop (€200.000 - €310.000*)	16%
Dure koop (vanaf 310.000)	45%

** bovengrens betaalbaar is de NHG-grens. Deze was in 2020 €310.000 en is op dit moment €325.000*

1.3 Lokale woonopgaven in notendop

In de woonvisie 'Thuis in Wijchen' en de subregionale woonagenda Nijmegen e.o. 2020-2030 is een aantal kwalitatieve en kwantitatieve woonopgaven vastgesteld:

- **Wijken en dorpen met identiteit**
  Aandacht voor de eigen identiteit van het dorp of de wijk. Dit draagt bij aan een aantrekkelijk woonklimaat en thuisgevoel.
- **Leefbare wijken en kernen**
  In de gemeente Wijchen staan op dit moment zo'n 18.000 woningen. Aandacht voor de bestaande woningen en wijken is essentieel. Enerzijds om sterke en vitale woonwijken en dorpskernen te behouden, maar ook voor de grote opgaven op het gebied van energietransitie. Nieuwbouw is een aanvulling op de bestaande woningvoorraad, maar dient soms ook ter vervanging/verversing van de bestaande woningvoorraad (met name bij corporatiewoningen).
- **Verantwoorde versnelling van de woningbouw**
  Vanwege de huidige druk op de woningmarkt is het streven in de subregio om de eerste vijf jaar het merendeel van de woningbouwopgave van 16.000 woningen tot 2030 te realiseren. Voor Wijchen betekent dit dat er voor de periode 2020-2024 een nieuwbouwopgave ligt van zo'n 1.070 woningen. De huidige plancapaciteit lijkt voldoende om deze opgave te kunnen realiseren. Naast versnellen is flexibiliteit gewenst, om plannen en woningtypen tijdig aan te passen aan de ontwikkelingen op de woningmarkt.
- **Bewust wonen**
  Bewust wonen betekent verder kijken dan nu. Het gaat over levensloopbestendig wonen, maar ook over duurzaamheid. Bewust wonen is allereerst een verantwoordelijkheid van bewoners zelf, maar ook van marktpartijen en andere organisaties.
- **Wonen voor iedereen**
  Extra aandacht is nodig voor een aantal groepen bewoners. Met name voor jongeren, ouderen, mensen met een zorgvraag, arbeidsmigranten zijn er nu te weinig geschikte woningen of woonruimte.

2. Woningbouwopgave 2020-2030

2.1 Voortgang woningbouwopgave

De afspraken met de regiogemeenten en provincie bieden ruimte om woningbouwplannen te realiseren. Voor Wijchen is een richtinggevend aantal van 1.430 nieuwe te bouwen woningen vastgesteld voor de periode 2020-2030. Ten opzichte van de vorige subregionale woonagenda 2017-2027 (vastgesteld door PS in 2018) betreft dit een verhoging van de opgave met bijna 800 woningen. In verhouding met omliggende gemeenten is de verhoging van de opgave voor Wijchen relatief groot.

Vanwege planuitstel en planuitval en om rekening te kunnen houden met onzekerheden, kansen en nieuwe ontwikkelingen (adaptief programmeren) hanteert de subregio een plancapaciteit van 130% van de berekende woningbehoefte/-opgave. Deze 130% is ook het uitgangspunt per gemeente.

De actuele plannen en projecten voorzien tezamen in een plancapaciteit van grofweg 1.850 woningen. Dit is in lijn met de in de subregio afgesproken woningbouwopgave en overcapaciteit. Verderop in deze nota geven we een overzicht van de bestaande plannen.

De conclusie is dat met de actuele plannen de gemeente Wijchen kan voldoen aan de regionaal afgesproken woningopgave tot 2030. Overigens is de verwachting dat ook na 2030 nog extra woningen nodig zijn in onze regio.

De beoogde nieuwbouwprojecten dragen bij aan een meer gedifferentieerde woningvoorraad. Er wordt voor diverse doelgroepen ontwikkeld, op diverse locaties en in diverse prijscategorieën, zowel in het koop- als huursegment. In lijn met de Woondeal Regio Arnhem-Nijmegen en met de Woonagenda subregio Nijmegen houden alle gemeenten een gemiddelde verdeling aan van 50% betaalbare woningen (huur en koop) bij nieuwe ontwikkelingen. Betaalbare koopwoningen zijn koopwoningen met een prijs onder de NHG-grens. Deze beoogde differentiatie in woningaanbod sluit ook goed aan bij de Woonvisie Thuis in Wijchen.

Wanneer we verder inzoomen op de planvoorraad bestaat deze zowel uit binnenstedelijke plannen als uitbreidingslocaties. De gevraagde opgave laat het niet langer toe enkel binnen de bestaande stedelijke contouren te bouwen. We willen zorgvuldig blijven omgaan met de groene ruimte in de bebouwde omgeving. De ruimte is bovendien te beperkt en het tempo van ontwikkelen veelal te langzaam vanwege de complexiteit. Vandaar dat we werken aan plannen als Huurlingsedam fase 3 en Wijchen West.
Toch gebeurt er veel in de bestaande kernen. Denk bijvoorbeeld aan de diverse CPO initiatieven en KPI's. Daarmee is veelal sprake van duurzame gebiedsontwikkeling, waarbij inpassing in de bestaande voorraad een grote rol speelt. Deze ontwikkelingen bieden kansen op verschillende gebieden. Woningen en woongebieden behouden veelal hun waarde en leegstand, verloedering en (sociale) woonproblemen worden tegengegaan. Ook komt de energietransitie mogelijk een stap dichterbij en wordt per saldo bijgedragen aan het behouden of versterken van het leef- en woonklimaat van de wijken en dorpen.

2.2 Versnellen

De gemeenten in de subregio Nijmegen e.o. hebben afgesproken gezamenlijk zorg te dragen voor het juiste woonmilieu en ontwikkeling van de woningvoorraad. Gelet op de actuele ontwikkelingen in de woningmarkt is in de Woonagenda subregio Nijmegen e.o. bepaald (evenals in de nationale woonagenda) dat er versneld woningen worden toegevoegd aan de voorraad. Afgesproken is om per gemeente in te zetten op wegwerken van het huidige woningtekort in de eerste vijf jaar van de periode 2020-2030.

Die opgave komt in Wijchen neer op ongeveer 1.070 woningen in de periode 2020 tot 2025. Gelet op de huidige planvoorraad, de status en voortgang hiervan, verwachten we dat Wijchen

de regionaal afgesproken versnellingsopgave grotendeels kan realiseren. Daarbij bieden de huidige versnellingslocaties Wijchen West en Huurlingsedam in potentie ruimte voor een extra opgave, om zo invulling te geven aan de regionale woningvraag. Over de inzet van deze 'restruimte' vindt afstemming plaats met de regiogemeenten en provincie.

2.3 Flexibiliteit en zekerheid

Zoals eerder omschreven, zijn projecten vaak aan verandering onderhevig gedurende het voorbereidingstraject. Zowel de context, als de projectuitgangspunten kunnen veranderen. Ook het tempo richting realisatie, zelfs na positieve besluitvorming van de gemeente omtrent bestemmingsplan en vergunningen, is afhankelijk van de betrokken partijen en omstandigheden. Daarmee bestaat er altijd een onzekerheid in de voortgang van de woningbouwopgaven. Ook kunnen harde[1] plannen lange tijd op de plank blijven liggen voordat daadwerkelijk tot realisatie wordt overgegaan. Daarmee leggen ze beslag op de planologische ruimte van onze gemeente. In dat kader wordt overwogen om zogenaamde 'voorzienbaarheid' in de plannen in te bouwen. De planologische medewerking wordt daarmee in principe beperkt houdbaar. Bij de planvorming van kleinschalige initiatieven gebeurt dat reeds. Momenteel bekijken we hoe hier invulling aan te geven bij de andere woningbouwprojecten.

2.4 Concluderend

Concluderend kunnen we vaststellen dat Wijchen op koers ligt om de vastgestelde woonopgaven te realiseren. De opgave tot 2030 betreft 1.430 woningen. Om dat te realiseren en vanwege planuitval en planuitstel zetten we in op een plancapaciteit van 130% van de opgave. De huidige plancapaciteit is in lijn met de regionaal afgesproken versnellingsopgave. Dit betekent dat we voornemens zijn om uitvoering te geven aan de omschreven plannen en projecten. Daarbij wordt de voortgang regelmatig afgestemd met de regiogemeenten om tot een structurele verbetering te komen van de woningvoorraad, zowel kwalitatief als kwantitatief. Daarnaast blijven we, in samenspraak met regio en provincie, zoeken naar mogelijkheden om extra stappen te zetten die bijdragen aan de actuele woonopgaven en het oplossen van het huidige woningtekort. Ook blijven we, naast nieuwbouw, inzetten op investeren in de woonopgaven van bestaande wijken. Goede kwaliteit en uitvoerbaarheid zijn daarbij voor Wijchen steeds de belangrijkste uitgangspunten.

[1] Hard plan betekent dat het bestemmingsplan is vastgesteld of dat er een bouwvergunning is verleend

3. Uitvoering: plannen en projecten

3.1 Hoe we werken aan wonen

Om onze ambities en woonopgaven waar te maken, zowel de lokale als de (sub)regionale, is nieuwbouw een belangrijk instrument. Nieuwbouw zien we wel als een aanvulling op de bestaande woningvoorraad. De bestaande woningen en wijken moeten de woonopgaven voor een belangrijk deel opvangen. Binnen die bestaande woningvoorraad werken we aan vernieuwing (verdichting, transformatie, renovatie, sloop/nieuwbouw), verduurzaming (energietransitie, klimaatadaptatie, natuurinclusief en circulair verbouwen, versterken biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit), levensloopbestendigheid en leefbaarheidsverbeteringen. Dit moet ook leiden tot meer differentiatie in buurten.

Hieronder een beknopt overzicht van projecten waarmee we (anders dan nieuwbouw) uitvoering geven aan de woonopgaven. Over deze projecten wordt de raad waar nodig geïnformeerd over de voortgang, dan wel besluitvormend betrokken worden zodra dit aan de orde is.
Projecten en thema's zijn onder anderen (in willekeurige volgorde en niet uitputtend):

- Onderzoek lokale woonbehoeften en prognoses
- Regionale woningmarktmonitor en -onderzoek
- Uitvoeringsagenda regionaal
- Prestatieafspraken met corporaties
- Energie- en warmtetransitie woonwijken
- Toekomstbestendig wonen lening
- Starterslening
- Jongerenhuisvesting
- Tiny housing
- Woonruimteverdeling
- Woningsplitsing
- Herbestemming en transformatie
- Huisvesting arbeidsmigranten
- Statushouders op woningmarkt
- Woonplicht
- Woonzorgvisie
- Woonwagenbeleid

3.3 Woningbouwplannen en -projecten

Deze uitvoeringsagenda is een momentweergave van de plannen die op dit moment bekend zijn. Naast de omstandigheden op de (woning)markt, kunnen ook de projectomstandigheden veranderen. In de eerste projectfasen zijn de kaders vaak nog onduidelijk of aan verandering onderhevig. De voortgang van een woningbouwproject is afhankelijk van zaken zoals het beschikbaar budget, de betrokken partijen, het tijdsbestek, beschikbare grond of andere ruimtelijke, economische en sociaal-maatschappelijke factoren. Enige mate van flexibiliteit in de plannen en in de uitvoeringsagenda is daarom een vereiste. Zo kunnen we tijdig inspelen op veranderingen op de woningmarkt of in de projectomstandigheden.

1. **Tussen Kasteel en Wijchens Meer**
   Het project heeft de tenderfase doorlopen en er is een overeenkomst gesloten met team Ter Steege om het project te gaan realiseren met een marktpartij. De eerste bouwactiviteiten verwachten we in 2022. De beoogde doelgroep is divers. Binnen het project is ruimte voor meerdere doelgroepen. Te denken aan een mix van ouderen en jongeren, één en tweepersoonshuishoudens, sociale huur, middeldure huur en duurdere koop/huur. Het merendeel zal bestaan uit appartementen maar er zijn ook stadswoningen voorzien binnen het projectgebied. De schetsontwerpen moeten nog verder worden uitgewerkt. Daarom is het op dit moment nog niet mogelijk aan te geven

om exact hoeveel woningen het gaat. Gelet op de visie van Ter Steege zal het gaan om circa 160 woningen.

2. Hart van Zuid

Wijchen Zuid is ruim 30 jaar oud. De zogenaamde bloemkoolwijk is voor velen nog steeds een fijne plek om te wonen. Maar we zien ook dat op verschillende plekken in de wijk en het voorzieningengebied de sleet er langzaam in komt. Onderzoeken wijzen op een verminderd imago, sociaal maatschappelijke aandachtspunten en gewenste ingrepen in de openbare ruimte en gebouwde omgeving. Met het project Hart van Zuid willen we bereiken dat Wijchen Zuid minstens nog eens dertig jaar een prettige woon- en leefomgeving blijft. Een fijne woonomgeving waar inwoners elkaar ontmoeten, winkelen, sporten, spelen, zorg kunnen krijgen en naar school kunnen gaan. Mensen moeten zich thuis blijven voelen in Wijchen Zuid.

In september 2019 heeft de raad ingestemd met de routekaart 'Toekomst Hart van Zuid' als leidraad voor de wijkontwikkeling. De wijkontwikkeling richt zich primair op vijf fysieke en sociaal-maatschappelijke opgaven. Twee wijkopgaven zijn mede gericht op woningen:

- *Vitaal en bruisend voorzieningenhart*
  Voor het voorzieningenhart ronden we begin 2021 een gebiedsvisie af. Deze dient als basis voor herstructurering van het voorzieningengebied. Dat is het gebied met winkels, (zorg-)wonen, wijkcentrum, sportzaal, school, kinderopvang, zorg/welzijn, ontmoeten (horeca) en de openbare ruimte). Er zijn hier globaal zo'n 60-80 nieuwe woningen voorzien. Bij instemming van de raad werken we de visie samen met betrokken partijen concreter uit tot een masterplan voorzieningenhart.
- *Meer diversiteit in buurten rondom het voorzieningenhart*
  De opgave richt zich mede op aanpassing van de woningensamenstelling. Enkele buurten rondom het voorzieningengebied zijn relatief eenzijdig samengesteld met sociale huurwoningen. De ambitie voor meer diversiteit ligt voor de hand. De gewenste toekomstige woningensamenstellingen en initiatieven zijn nog nader te bepalen. We onderzoeken of we investeringen in deze buurten kunnen versnellen door verbinding te maken met de actuele grootschalige nieuwbouwopgaven.

3. Kraanvogel

In de zomer van 2020 heeft de raad een ambitiedocument vastgesteld voor dit gebied. Uitgangspunt daarbij is om het gebied te transformeren van een verpauperend bedrijventerrein naar een vitaal leefmilieu. De korte afstand tot het station en de voorzieningen bieden een bijzondere kans voor een innovatief en duurzaam plan. Te denken aan bijzondere doelgroepen en nieuwe woonvormen. Op dit moment is het nog onduidelijk voor welke doelgroepen er woningen toegevoegd worden. Gelet op de omvang van het gebied is het waarschijnlijk dat er ruimte is voor circa 100 tot 200 woningen. Het streven is om in de zomer van 2021 een ontwikkelingsstrategie aan de raad aan te bieden. In deze ontwikkelingsstrategie worden duidelijke keuzes gemaakt voor fasering, stedenbouwkundige randvoorwaarden en kostenverhaal.

4. Molenhuis

Medio 2019 heeft de gemeente Wijchen een overeenkomst gesloten met De Huischmeesters voor het huisvesten van jongeren in het Molenhuis.
De Huischmeesters is een woonondernemer, die zich richt op 'sociaal maatschappelijk vastgoedbeheer'. Zij gaan het interieur van het Molenhuis renoveren zodat het gebouw woonruimte biedt aan maximaal 20 jongeren.
De jongeren krijgen elk een eigen woonruimte, waarbij ze keuken en badkamer delen. Het gaat om jongeren tussen de 18 en de 23 jaar oud, die een binding hebben met Wijchen (door wonen of werk). De jongeren moeten 'solliciteren' naar de woonplek, die vervolgens na een zorgvuldig selectieproces wordt toegewezen.

De Huischmeesters zet sterk in op het goed begeleiden van de jongeren bij hun eerste zelfstandige woonplek en bij een goed contact met de buurt. Zo leveren de jongeren per maand een maatschappelijke bijdrage van twee uur in en rondom de locatie.
Recent is de verbouwing van het Molenhuis gestart. Als alles volgens planning verloopt, is de verbouwing in maart 2021 afgerond. Dan kunnen de eerste bewoners hun intrek nemen.

5. **CPO's**
   Op diverse locaties binnen de gemeente Wijchen ontstaan er CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) initiatieven. Als gemeente stimuleren we dit ook vanwege de mogelijkheden om te sturen op leefbaarheid, behoefte en kwaliteit.
   De aanpak bij CPO Rivierduin in Bergharen (zie hieronder) lijkt een voorbeeld voor andere dorpskernen. Ook in Woezik loopt een CPO-initiatief dat in 2021 in uitvoering gaat, zie hieronder bij Duurzaam Wonsick. In Balgoij is inmiddels een CPO-initiatief in ontwikkeling, als onderdeel van Balgoij-West, zie hieronder. In Niftrik is een CPO in oprichting. In Batenburg was er te weinig animo om de voormalige schoollocatie in te vullen met een volledig CPO project. We onderzoeken nu een invulling in samenwerking met woningcorporatie De Kernen en met de overgebleven CPO-ers. Het gaat om 6 sociale huurwoningen, een tweekapper en een vrijstaande woning. In Bergharen is inmiddels een nieuw CPO initiatief in oprichting, om invulling te geven aan de lokale wens voor starterswoningen.

6. **CPO Rivierduin Bergharen**
   In Bergharen is een CPO initiatief opgestart en dit heeft geresulteerd in de CPO-vereniging de Rivierduin. Zij hebben in december 2020 een intentieovereenkomst met de gemeente getekend. Daarmee loopt dit initiatief voorop en bevindt het project zich nu in de uitvoeringsfase. Naar verwachting start de bouw dit voorjaar. Diverse bewoners werken samen aan de realisatie van 12 grondgebonden woningen, voor zowel jong als oud. De woonbehoeften in het dorp is hierbij leidend en is door het dorp zelf opgehaald.

7. **CPO Duurzaam Wonsick Wijchen**
   In het CPO-project Duurzaam Wonsick, op de locatie Sleedoornweg/Kelvinstraat in Wijchen, komen acht nieuwe woningen, waarvan vier vrijstaand en vier geschakeld. Het plangebied is nu nog in bezit van de gemeente. De intentie is deze grond later in het ontwikkelingstraject te verkopen aan de deelnemers aan het CPO-project.
   In gezamenlijkheid is het CPO-project ontwikkeld om aan wensen t.a.v. leefbaarheid en woonbehoefte te voldoen. De afspraken hierover zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Inmiddels is de bestemmingsplanprocedure doorlopen en start de bouw naar verwachting in het 2e kwartaal van 2021.

8. **Balgoij-West**
   In november 2020 hebben burgemeester en wethouders principemedewerking verleend aan de bouw van circa 25 woningen ten zuiden van de Maasakkers. Hiermee wordt voorlopig in de woningbehoefte voor Balgoij voorzien. Deze woningen dragen bij aan het versterken van de leefbaarheid en de vitaliteit van de kern Balgoij.
   Tenminste 50% van deze woningen zal in de categorie betaalbaar vallen. Met 12 starterswoningen voor de CPO-initiatiefgroep wordt dit percentage al bijna helemaal ingevuld.
   Met de CPO-initiatiefgroep en de grondeigenaar zijn intentieovereenkomsten in voorbereiding. Momenteel wordt er aan de verkavelingsopzet gewerkt met als doel om tot een voor de gemeente budgettair-neutrale ontwikkeling te komen, die bovendien voldoet aan de fysieke gemeentelijke randvoorwaarden.
   Alle onderzoeken voor het bestemmingsplan moeten nog worden uitgevoerd en met de omgeving moet nog een dialoog worden gevoerd op basis van het voorontwerpbestemmingsplan. Het streven is om het ontwerpbestemmingsplan voor het einde van 2021 ter inzage te leggen.

9. (Potentieel) vrijkomende schoollocaties

In Alverna werken we aan herbestemmen van de schoollocatie van de Antoniusschool. Ingezet wordt op transformatie van het karakteristieke schoolgebouw, aangevuld met nieuwbouw op het terrein.

Voor andere schoollocaties is er op dit moment nog geen sprake van concrete projecten, gezien het huidige gebruik van het vastgoed. In de nabije toekomst komen schoollocaties zoals Veenhof, Zuiderpad en Hernen mogelijk vrij voor herontwikkeling. Kleinschalige woningbouw is een optie op deze locaties vanwege de ligging in bestaande buurten. Daarom wordt hier op voorgesorteerd door schoollocaties mee te nemen in de potentiële planvoorraad. Transformatie van oude schoollocaties is een vorm van duurzaam en innovatief bouwen. Daarmee sluiten dit type projecten goed aan bij zowel de lokale als de (sub)regionale beleidskaders.

10. Huurlingsedam fase 3

De Huurlingsedam onderscheidt zich kwalitatief van vele andere nieuwbouwwijken. Je vindt dat terug in de dorpse kronkelige straten, de gemêleerde woningtypes en architectonische detaillering. Dit geeft elke straat een eigen identiteit. De sociale woningen zijn gelijkmatig verspreid door de wijk. Fase 2 is nagenoeg gereed. Inmiddels is de ontwikkelaar gevraagd om zo snel mogelijk te starten met de eerste 150 woningen en wordt gesproken over nog eens 100 woningen erbij. Contractueel is vastgelegd dat 50% goedkoop/sociaal (koop en huur) wordt gebouwd, waarvan ongeveer de helft sociale huur. In de planvorming wordt nadrukkelijk gezocht naar mogelijkheden om de nieuwbouwopgave te verbinden met de opgave in de bestaande wijken.

Huurlingsedam fase 3 biedt in potentie ruimte voor een extra opgave, bovenop de genoemde 150-250 woningen. We zijn in gesprek met de regio en provincie over benutting van deze ‘restruimte’, die ook aanwezig is bij Wijchen West.

11. Wijchen West

Wijchen West is een belangrijke uitbreidingslocatie aan de westkant van Wijchen. De locatie is in de Woondeal opgenomen als versnellingslocatie. Begin 2021 wordt de gebiedsvisie met ontwikkelstrategie voor Wijchen West opgeleverd. Deze vormt de basis voor het maken van nadere afspraken met de grondeigenaren/ontwikkelaars. Een eerste ruimtelijke verkenning laat zien dat er meer dan 1.000 woningen passen in het hele gebied. Kansen voor duurzame warmtevoorziening, innovatieve woningbouw, een station Wijchen-West en een MFA worden in de verkenning meegenomen. Vanuit de huidige subregionale afspraken onderzoeken we een ‘eerste fase’ ontwikkeling van 650 woningen. Uitgangspunten voor differentiatie is op dit moment een woningaanbod van 50% betaalbaar en inzetten op levensloopbestendige woningen aansluitend bij de woningbehoefte.

12. Tuin van Woezik fase 2

De woningen zijn in aanbouw en de oplevering verwachten we in april 2021. Dit project wordt op dit moment aangemerkt als het duurzaamste project van Wijchen. De woningen zijn meer dan energieneutraal en gasloos. De nieuwe bewoners beschikken straks over twee deelauto’s. Daardoor zijn er minder parkeerplaatsen en meer groen. Het project is vraaggestuurd tot stand gekomen. Bewoners hebben zich vooraf aan kunnen melden en hebben tijdens informatieavonden meegedacht over de plannen. Ook de ontwikkelaar is geselecteerd op basis van duurzaamheid, vraaggestuurd bouwen en de mate waarin de omgeving betrokken wordt bij planvorming. Het gaat in totaal om 28 woningen, waarvan 9 vrije sector huurwoningen en 19 grondgebonden koopwoningen. Inmiddels is ongeveer de helft van de woningen gereed, de rest volgt dit jaar. De samenstelling, kwaliteit en aanpak sluiten aan bij de uitgangspunten van de woonvisie.

13. Kerkenweide Bergharen

Het project Kerkenweide bestaat uit een uitbreiding van de kern Bergharen met ongeveer 22 grondgebonden woningen. Het plan is nog in de ontwerpfase. In de huidige opzet wordt er een mix gerealiseerd van starterswoningen (9), seniorenwoningen (4), 2 onder 1 kap woningen (4) en vrijstaande woningen (5). In de loop van 2021 wordt het bestemmingsplan opgesteld. Start bouw is voorzien eind 2022.

14. Kleinschalige initiatieven

Ook particuliere initiatiefnemers dragen bij aan de woonopgaven. We zorgen dat voldoende planruimte toekomt aan kleinschalige particulieren initiatieven (KPI's).
De initiatiefnemers voor kleinschalige bouwplannen kunnen (planologisch) medewerking verkrijgen door een kwalitatief goed plan voor maximaal vier woningen in te dienen. Elk half jaar wordt medewerking verleend aan kwalitatief goede initiatieven. In 2018 zijn 20 woningen gehonoreerd, in 2019 ging het om 32 woningen en in 2020 is aan 49 woningen planologische medewerking toegezegd. Deze woningen liggen verspreid over de hele gemeente, zowel in de kern Wijchen als de kleine kernen. Het gaat om een veelzijdig pakket aan initiatieven met woningen voor onder andere starters, senioren, vrije sector, levensloopbestendig en mantelzorg. Daarbij gaat het niet altijd om nieuwbouw, ook woningsplitsing en hergebruik of omvorming van bestaand vastgoed komen regelmatig voor. In alle gevallen wordt getoetst of de initiatieven een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de woonopgaven uit de woonvisie. Minder dan de helft van de initiatieven wordt gehonoreerd. Desondanks ligt het aantal particuliere initiatieven dat verder tot ontwikkeling komt, zeer ruim boven de eerder door de raad benoemde opgave.

15. Overige plannen

Het bovenstaande projectenoverzicht is niet alomvattend en bovendien een momentopname. Naast de omschreven projecten zijn er diverse andere (kleinschalige) plannen in beeld. Vanwege de status van deze plannen (bijna afgerond, of juist een te vroeg stadium of "slapend") zijn deze niet meegenomen in het overzicht. Denk bijvoorbeeld aan (bijna) afgeronde projecten als Meesterplaats en Huurlingsedam fase 2.

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	2466
Extern Zaak ID	Z/20/054931
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 mei 2021
Agendapunt	8
Omschrijving	54931 principe verzoek planologische medewerking windpark A50, beslisnota
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Josten, Ron
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§2 Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Burgers, T.T.M. (Titus)

Bijlagen
beslisnota raad verzoek planologische medewerking Windpark A50
Bijlage 1 principeverzoek Windpark Wijchen-A50 - brief incl. bijlagen
bijlage 2 raad 2097561 Hekkelman Advokaten memo advies verzoek windpark A50
bijlage 3 brief GLK plannen windturbines Hernen-Niftrik-Batenburg

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Wijchen	11 mei 2021
Commissievergadering Wijchen	**20 mei 2021**
Raad openbaar Wijchen	27 mei 2021

Voorgesteld besluit

1. Het verzoek van Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen tot planologische medewerking aan het windpark A50 - gelet op de passende bijdrage van gemeente Wijchen in de RES 1.0 tot 2030 en dat windpark Wijchen A50 niet kan voorzien in een goede ruimtelijke ordening - af te wijzen.
2. GS van Gelderland van het besluit op de hoogte te brengen.

Besluit

De commissie adviseert de beslisnota onder voorbehoud als bespreekstuk voor de raadsvergadering te agenderen. Er is een amendement aangekondigd door Groen Sociaal Wijchen. Het CDA wil de beslisnota ook bespreken in de raadsvergadering.

Openbaar Zaaknummer: 54931

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: verzoek tot planologische medewerking windpark A50

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Het verzoek van Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen tot planologische medewerking aan het windpark A50 - gelet op de passende bijdrage van gemeente Wijchen in de RES 1.0 tot 2030 en dat windpark Wijchen A50 niet kan voorzien in een goede ruimtelijke ordening - af te wijzen.
2. GS van Gelderland van het besluit op de hoogte te brengen.

Aanleiding
Op 18 november 2020 heeft de Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen een principeverzoek ingediend bij de gemeenteraad en het college van B&W voor planologische medewerking tot wijziging van het geldende bestemmingsplan en de realisatie van het windpark planologisch toe te staan. Het gebied is gelegen ten westen van de A50 en ter hoogte van spoorlijn Nijmegen-`s-Hertogenbosch. De initiatiefnemers geven aan mogelijkheden te zien om in dit gebied een coöperatief windpark van 5 windturbines met een tiphoogte van 250 meter te realiseren en exploiteren.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
4 februari 2016	Raadsbesluit Gedragscode Windenergie in Wijchen
28 oktober 2018	Samen naar een duurzaam Wijchen, een energieplan op hoofdlijnen

Gewenst resultaat
Geen planologische medewerking te verlenen aan het plan voor een windpark bij de A50.

Argumenten

1.1. Het windpark A50 maakt geen onderdeel uit van RES 1.0
De Regionale Energiestrategie (hierna: RES) voor de regio 'Arnhem Nijmegen' met het jaar 2030 als horizon heeft als doel 1,62 TWh duurzaam op te wekken energie en dient als belangrijke mijlpaal op weg naar het einddoel van 2050. Op 1 juli 2021 ligt het definitieve bod op tafel. Daarna wordt het tweejaarlijks bijgesteld. Wijchen levert haar bijdrage aan het bod met 30 ha zonneparken en 3 windmolens bij Bijsterhuizen.
Het doel van 1,62 TWh bestaat voor de periode tot 2030 uit nagenoeg zeker gestelde projecten tot projecten/zoekgebieden waarvoor de realistische verwachting is dat deze gerealiseerd gaan worden aangevuld met mogelijkheden in verkenningsgebieden. In de in 2023 vast te stellen RES 2.0 zullen nadere

afspraken gemaakt worden. Daarover is de afspraak (nr. 14) in de RES 1.0 neergelegd dat er zonder overleg enkel grootschalige ontwikkelingen van zonnevelden en windturbines of combinaties zon-wind mogelijk zijn:
"Voor de periode tot besluitvorming van de RES 2.0 zijn er zonder overleg aan de regionale tafel enkel grootschalige ontwikkelingen van zonnevelden en windturbines of combinaties zon-wind mogelijk:
- *Binnen de regionale zoekgebieden;*
- *Binnen de huidige projecten pijplijn die hoort bij de RES 1.0 vanaf sub-fase 'Beleidscheck' tot en met 'Realisatie';*
- *Binnen de 'verkenningsgebieden extra windturbines'."*

In de definitieve RES 1.0 zijn dus (ten opzichte van het conceptbod) de verkenningsgebieden opgenomen. Dit zijn gebieden buiten de zoekgebieden die (om de wind/zon-verhouding te verbeteren) na een globale verkenning zijn aangewezen als kansrijke gebieden voor onder meer windparken. Volgens de RES 1.0 zijn deze verkenningsgebieden geen onderdeel van de RES 1.0 en worden deze gebieden nader onderzocht in het traject naar de RES 2.0.
Het windpark Wijchen A50 ligt niet in een van de zoekgebieden van de RES 1.0. Tevens blijkt dat blijkt dat het windpark Wijchen A50 ook niet in een verkenningsgebied ligt.

Het gemeentebestuur meent dat het aanwijzen van projecten buiten deze zoek- en verkenningsgebieden frustrerend en contraproductief voor proces en het gezamenlijk optrekken van gemeenten en provincie in het RES-project zou zijn. Daarbij is van belang dat er onderzoek en onderbouwing nodig zijn om provinciale inpassingsplannen te voorkomen (o.a. paragraaf 3.3.3 en 4.1.2 aldus de RES 1.0). Het is dus nadrukkelijk niet de bedoeling dat de provincie inpassingsplannen moet maken (als een gemeente geen medewerking verleent aan een windparkproject dat niet binnen de zoek- of verkenningsgebieden van de RES 1.0 ligt).

Om visuele ruimtelijke versnippering ('confetti') door windturbines te voorkomen is groepering van windturbines nodig (afspraak 15 in RES). Hiermee houden we andere gebieden vrij van windturbines en borgen we regionale ruimtelijke samenhang. Op basis van een ontworpen totaalcluster is gefaseerde uitvoering wel mogelijk. Voor het plaatsen van windturbines is daarom de afspraak dat grote windturbines:
- Niet solitair maar gegroepeerd worden geplaatst;
- De groepering in een lijnopstelling of in een clusteropstelling wordt uitgevoerd;
- De onderlinge afstand van deze opstelling zodanig is dat beeldinterferentie zoveel mogelijk wordt voorkomen (= ontwerponderzoek bij uitwerking zoekgebieden en toets bij projecten buiten de zoekgebieden);
- De inpassing van windlocaties in samenhang met de ontwikkeling in aangrenzende andere RES'en wordt beoordeeld.

In het memo van Pondera bij het principeverzoek maakt het "conclusieplaatje" met alle harde belemmeringen van figuur 3.1 duidelijk dat een groepering in lijnopstelling of clusteropstelling in overeenstemming met deze "afspraak 15" van de RES 1.0 - ter voorkoming van versnippering - bij het windpark Wijchen A50 niet goed mogelijk is.

1.2. Het plan is niet opgenomen in provinciaal beleid en er is dus geen verplichting voor de provincie om het plan in te passen

In het kader van de weigering van het gemeentebestuur is van belang dat ook provinciale staten van de provincie op grond van artikel 9e Elektriciteitswet juridisch niet verplicht zijn om een inpassingsplan vast te stellen voor een windpark dat in strijd is met provinciaal beleid. De hierna te bespreken RES 1.0 is aan te merken als provinciaal beleid en het windpark Wijchen A50 is daarmee in strijd, omdat deze projectlocatie buiten de zorgvuldig tot stand gekomen en afgewogen zoekgebieden en verkenningsgebieden valt.
De verplichting op grond van artikel 9e, tweede lid, Elektriciteitswet voor provinciale staten om toepassing te geven aan de bevoegdheid om een provinciaal inpassingsplan vast te stellen heeft alleen betrekking op de toepassing van de bevoegdheid als zodanig en niet op de locatie, vorm of anderszins inhoudelijke afwegingen. Voorop staat altijd dat provinciale staten een uit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening acceptabele beslissing moeten nemen.
Omdat provinciale staten voor de invulling van het criterium van een goede ruimtelijke ordening een ruime mate van beleidsruimte hebben, kunnen zij na een weging van alle betrokken belangen besluiten dat een locatie niet of minder geschikt is en voor die locatie geen PIP vaststellen, óók als een windparklocatie voldoet aan alle van toepassing zijnde wettelijke normen, zoals voor geluid en slagschaduw. De bestuursrechter kan dan "slechts" beoordelen of provinciale staten dat besluit in redelijkheid hebben kunnen nemen.

1.3. *Er is op meerdere punten strijdigheid met de Gedragscode Windenergie gemeente Wijchen.*
In deze gedragscode zijn (onder meer) criteria opgenomen waaraan windparken ten minste moeten voldoen. Deze criteria zijn aangedragen door de werkgroep Windenergie Wijchen bestaande uit vertegenwoordigers van leefbaarheidsgroepen, gemeente en een onafhankelijke voorzitter.
Het windpark Wijchen A50 is op meerdere punten in strijd met de Gedragscode. Bij de vaststelling van deze gedragscode heeft Windpark Wijchen A50 hiervan ook meteen afstand gedaan. Zo voldoet Windpark Wijchen A50 niet aan de voorwaarde dat de ontwikkelaar de (direct) omwonenden en belanghebbenden vanaf het begin bij de planontwikkeling betrekt.
Ook wordt niet voldaan aan de maximale tiphoogte van 150 meter maar zijn turbines met een tiphoogte van 250 meter beoogd. In de vergunningaanvraag maakt Windpark Wijchen A50 duidelijk dat er ook geen plannen bestaan om voldoende draagvlak te verwerven, laat staan 2/3 draagvlak zoals in de gedragscode is voorgeschreven. Voor het project zijn ook in strijd met de Gedragscode de stappen voor een planschade-taxatie en compensatiemaatregelen niet doorlopen. Al met al is er geen draagvlak verworven en ook niet verkend.
Ook aan het criterium sub d (insluiting van woningen) voldoet het plan niet. Uit het principeverzoek voor het windpark Wijchen A50 is dit ook af te leiden.

1.4. *De goede ruimtelijke ordening is in het geding.*
Het beoogde windpark Wijchen A50 bestaat uit de bouw van (in ieder geval) 5 turbines met een tiphoogte van 250 meter en is in strijd met het bestemmingsplan. Voor het door initiatiefnemers gewenste windpark moet een nieuw bestemmingsplan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning worden verleend voor het gebruik van gronden/bouwwerken in strijd het bestemmingsplan. De initiatiefnemers stellen voor om te werken met een (buitenplanse) omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan op grond van artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3, van de Wabo. Deze procedure wordt ook voorgesteld bij de plannen voor zonneparken en het windpark Bijsterhuizen.

Het college heeft bij een aanvraag om een omgevingsvergunning beleidsruimte om te beslissen of het al dan niet gebruik zou maken van zijn bevoegdheid om af te wijken van het bestemmingsplan. Bij het nemen van beide besluiten, is het aan de raad en het college om te bepalen wat onder een 'goede ruimtelijke ordening' moet worden verstaan. Daarbij dienen zij alle betrokken belangen af te wegen. Uitgaand van de 'vrijheid' voor het gemeentebestuur bij de invulling van het begrip goede ruimtelijke ordening staat voorop dat windparken ruimtelijk belastend zijn voor de naaste omgeving. Dit geldt ook voor het windpark Wijchen A50 dat is beoogd in het open agrarische landschap met een hoge landschappelijke kwaliteit en relatief veel gevoelige woonbestemmingen, veel beschermenswaardige natuur en cultuur- en historische waarden.

Geen behoefte-algemeen belang dat prevaleert boven ruimtelijke impact
Er is geen behoefte aan een versnelling van de energietransitie door realisatie van windpark Wijchen A50. Wij adviseren vast te houden aan de stapsgewijze aanpak van het vastgestelde energieplan waarbij voor de opgave tot 2030 vooralsnog geen behoefte is aan windpark Wijchen A50.

Onvoldoende participatie en draagvlak omgeving in planontwikkeling
Op basis van het tot op heden gevolgd proces en stukken kan worden geconcludeerd dat voor het windpark Wijchen A50 onvoldoende inspanningen zijn verricht om draagvlak te creëren en te vergroten en is dus onvoldoende draagvlak verworven.

Molenaarswoningen
Vooralsnog zijn er volgens Pondera geen molenaarswoningen aangewezen. Bij gebrek aan molenaars en molenaarswoningen is het windpark niet uitvoerbaar. Om storingen om korte termijn op te lossen of noodsituaties te verhelpen, is het noodzakelijk dat er een 'molenaar' op korte afstand van het project woont of aanwezig is.

Cultuurhistorie.
De waarden van cultuurhistorie staan een ontwikkeling van het windpark Wijchen A50 in de weg. Het windpark is namelijk voorzien in een cultuurhistorisch waardevol gebied. Hoewel het projectgebied langs de A50 cultuurlandschappelijk niet alleen 'hoog' maar ook 'laag' en 'middelmatig' is gewaardeerd en veel oude landschapselementen al zijn verdwenen, doet het windpark (verder) afbreuk aan het gebied, zeker als het gaat om de gebieden die zijn aangeduid als de hoger gelegen stroomrugontginning met gevarieerde structuur.
In de brief van Geldersch Landschap & Kasteelen (bijlage 2) wordt geconstateerd dat plaatsing van 5 hoge windturbines in het voorgesteld plangebied ernstige afbreuk zou doen aan de beleving en kwaliteiten van de kleinschalige oude cultuurlandschappen en het stuifduinengebied in de omgeving, die onderdeel uitmaken van het GNN.

Archeologie-netaansluiting-groepering
Op grond van het bestemmingsplan 'Buitengebied en herziening 2014' rust op verschillende percelen binnen het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2' of Waarde – Archeologie 3'. Niet is bezien wat de betekenis daarvan is voor de turbines.
De dichtstbijzijnde aansluitlocatie is dus het onderstation Teersdijk op 8 kilometer afstand van het onderzoeksgebied. Als het windpark niet op het net kan worden aangesloten is het windpark niet uitvoerbaar.

Samengevat volgt uit het voorgaande dat slechts in een klein deel van het projectgebied de windturbines voor het windpark Wijchen A50 kunnen worden geplaatst. Uiteraard neemt een windturbine weinig ruimte in, maar dan nog brengen de kansrijke locaties aanzienlijke ruimtelijke bezwaren met zich. Als daarbij de eisen voor groepering van de windturbines van de RES 1.0 worden betrokken is duidelijk dat het windpark Wijchen A50 uit ruimtelijk oogpunt niet aanvaardbaar is.
Daarbij komt dat de kansrijke locaties zich in de noordelijke en in de zuidelijke delen van het beoogde projectgebied bevinden en dichtbij die delen van het projectgebied liggen de kernen Hernen en Niftrik. Hierdoor zal bij plaatsing van windturbines dicht tegen die kernen aan het aantal gehinderden relatief hoog zijn. Dit geldt temeer als wordt uitgegaan van een minimale tussenruimte van de windturbines van 4x170= 680 meter. De realisatie van 5, 6 of zelfs 7 windturbines op de kansrijke locaties is ruimtelijk niet mogelijk.
Bovendien zijn de zachte belemmeringen hierin niet meegenomen. Denk bijvoorbeeld aan de beschermde dorps-/stadsgezichten van Ravenstein en Batenburg waaraan met de voorziene zeer hoge windturbines afbreuk zal worden gedaan.
Het windpark Wijchen A50 brengt uit ruimtelijk oogpunt te veel nadelige effecten met zich mee die in samenhang bezien zwaarder wegen dan het belang bij het opwekken van duurzame energie met het voorliggende windparkproject.

De ruimtelijke aspecten brengen veel belemmeringen met zich mee voor het windplan Wijchen A50 en dat geldt temeer als alle ruimtelijke aspecten in samenhang worden bezien. Het windpark Wijchen A50 voorziet niet in een goede ruimtelijke ordening.

Tegenargumenten en risico's

2.1 *Geen versnelling energietransitie en doelstelling van energieneutraliteit.*
De realisatie van Windpark A50 met 5 windturbines en een verwachte elektriciteitsproductie van 100 GWh/jaar zou fors bijdragen aan behalen en versnellen van energieneutraliteit in de gemeente Wijchen. Echter, gemeente Wijchen heeft met de op stapel staande energieprojecten zoals de 30 ha zonneparken en 3 windmolens bij Bijsterhuizen al voldoende inzet.

2.2 *Ontnemen mogelijkheid van participatie omwonenden en inwoners in windpark.*
Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen hebben een participatieplan opgesteld waarin in hoofdlijnen wordt uiteengezet hoe omwonenden en inwoners van Wijchen kunnen delen cq participeren in de opbrengsten van het beoogd windpark. Bij de omwonenden gaat het om compensatie van overlast en participatie, overige inwoners zouden via een windcoöperatie kunnen delen in de opbrengsten. Met het afwijzen van het verzoek wordt inwoners de mogelijkheid ontnomen om financieel te participeren.

Financiële gevolgen

Er zijn geen financiële gevolgen.

Communicatie

Het besluit wordt via de gemeentelijke website en social media gecommuniceerd.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na het besluit van de gemeenteraad zal het college van B&W een brief aan de aanvrager en GS van Gelderland sturen met strekking van het besluit en bijbehorende onderbouwing.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
De teams milieu, gebiedsontwikkeling, juridische advisering adviseren:

1. Het verzoek van Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen tot planologische medewerking aan het windpark A50 - gelet op de passende bijdrage van gemeente Wijchen in de RES 1.0 tot 2030 en dat windpark Wijchen A50 niet kan voorzien in een goede ruimtelijke ordening - af te wijzen.
2. GS van Gelderland van het besluit op de hoogte te brengen.

Bijlagen:
1. Brief Principe verzoek Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen planologische medewerking gemeente met bijlagen
2. Memo Hekkelman Advokaten advies verzoek windpark A50
3. Brief GLK

DocuSign Envelope ID: F3868AF5-FF99-48DD-9B1B-A32EB17AC0D3

Windunie
Van Deventerlaan 30-40
Postbus 4098
3526 KS Utrecht

T +31 (0)30 753 3100
F +31 (0)30 753 31 99
www.windunie.nl

KvK 59471344

Gemeenteraad en college van B&W Wijchen
T.a.v. de griffier en wethouder T. Burgers
Postbus 9000
6600 HA Wijchen
Per e-mail aan griffie@wijchen.nl en t.burgers@wijchen.nl
Cc: Gedeputeerde provincie Gelderland

Datum 18 november 2020
Onderwerp Principeverzoek Windpark Wijchen-A50

Geachte raad, geacht college,

Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen zijn voornemens om in samenwerking met de coöperatie Windunie in de gemeente Wijchen een windpark te realiseren. Het gebied is gelegen ten westen van de A50 en ter hoogte van spoorlijn Nijmegen-`s-Hertogenbosch. De initiatiefnemers zien mogelijkheden om in dit gebied een coöperatief windpark van 5 windturbines te realiseren en exploiteren.

Wie zijn de initiatiefnemers van het windpark?

Beoogd Windpark Wijchen A-50 is één initiatief van de vereniging Windpark Wijchen A-50 en Energie Samen. In de Vereniging Windpark Wijchen A50 zijn een aantal lokale grondeigenaren vertegenwoordigd, samen met Windunie als ontwikkelpartner en Windinvest (bestaande uit een aantal leden van Windunie) die in de ontwikkelfase mee investeren.

De coöperatie Energie Samen is een landelijke vereniging van energiecoöperaties en richt in Wijchen een lokale coöperatie op waaraan mede-eigenaarschap in het windpark overgedragen kan worden, ten behoeve van omwonenden en bewoners van de gemeente Wijchen.

Wat is het plan van de initiatiefnemers?

Het voornemen van de initiatiefnemers bestaat uit de aanleg en exploitatie van Windpark Wijchen A50. Op dit moment wordt uitgegaan van de realisatie van 5 moderne windturbines, inclusief bijbehorende civiele en elektrische voorzieningen. Naar verwachting levert dit circa 100 GWh/jaar op. Dit staat gelijk aan het elektriciteitsverbruik van ca. 29.000 huishoudens. Op deze manier kunnen de initiatiefnemers een belangrijke bijdrage leveren aan de lokale en regionale klimaatdoelstellingen en landelijke energietransitie.

De eerste gesprekken met de gemeente over het huidige initiatief zijn in 2019 gevoerd, naar aanleiding van de aankondiging door de gemeente inzake een evaluatie van de Gedragscode Windenergie. De Vereniging Windpark Wijchen A50 heeft al eerder in 2015 een poging gedaan om medewerking van de gemeente Wijchen te krijgen. Dat initiatief is stilgelegd vanwege de niet haalbare beleidsvoorwaarden.

DocuSign Envelope ID: F3868AF5-FF99-48DD-9B1B-A32EB17AC0D3

Omgeving

Afgelopen maanden zijn verschillende gesprekken met de omgeving opgestart. Enerzijds om de omwonenden van projectgebied te informeren over de plannen en daarover in gesprek te gaan. Anderzijds om op te halen wat de punten van zorg zijn. Deze gesprekken blijven doorlopen en worden verder geïntensiveerd naarmate het project vordert, zoals in de vorm van ontwerpateliers en een Gebiedstafel. Het meenemen van de omgeving in het proces is een belangrijke pijler in het project. Hiervoor is tevens een separaat participatieplan opgesteld waarin wordt beschreven hoe de initiatiefnemers de communicatie, participatie en mede-eigenaarschap met de omgeving willen vormgeven (zie bijlage 3).

In eerdere gesprekken met uw gemeente en de omgeving is een zestal molens besproken ten westen van de A50 en knooppunt Bankhoef: 3 ten noorden van de hoogspanningslijn en 3 ten zuiden van de hoogspanningslijn. In het noordelijke deel van het plangebied zou dit voor een insluiting van een aantal woningen kunnen zorgen. Oftewel: de bewoners zien aan drie zijden van hun huis een windturbine. Wij zien af van een derde molen in het noordelijke deel van het plangebied, zolang er geen afspraken gemaakt kunnen worden met betreffende bewoners en grondeigenaren.

Regionale energie doelstellingen

Wij realiseren ons dat de locatie van voorliggend project – ondanks dat het wel in de provinciale plannen staat vermeld en in de eerdere mogelijkhedenkaarten van de RES-Arnhem-Nijmegen – niet in het concept-bod van de RES is opgenomen. De ervaringen van afgelopen decennium leert echter dat voor het behalen van beleidsdoelstellingen voor de opwek van duurzame energie veel meer locaties opgenomen moeten worden. Nader onderzoek van de zoekgebieden leidt altijd tot minder locaties of het verminderen van het opgesteld vermogen. In de tussentijdse analyse over de concept aanbiedingen per RES gebied komt het Planbureau van de Leefomgeving (PBL) bovendien tot de conclusie dat het totaal bod voor opwek van duurzame stroom hoog is, maar de ambities nog weinig concreet.
Daarnaast stelt het PBL, evenals de gemeente Wijchen in een reactie op het concept bod van de RES-regio Arnhem Nijmegen (zaaknummer 47504), dat er een onbalans zit tussen de plannen voor wind- en zonne-energie. Gevolg is dat de netaanpassing en daarmee de energietransitie erg duur wordt. De gemeente Wijchen pleit voor mogelijkheden om duurzame energie op te slaan. Deze mogelijkheden zijn echter duur, kunnen seizoen verschillen niet overbruggen (accu's) of gaan gepaard met veel energieverlies (waterstof).
Tenslotte wordt in het concept bod RES-regio Arnhem Nijmegen (één van de zes RES regio's van Provincie Gelderland) nadrukkelijk benoemd dat het bod slechts een eerste stap is in het behalen van de Gelderse doelstelling van 2030: 55% CO2-reductie in 2030. Van de benodigde 8,3 TWh in de Provincie Gelderland, staat het concept-bod pas voor 0,6 tot 1,5 TWh (bron: Voorlopig Conceptbod RES Arnhem-Nijmegen via https://www.regioan.nl/media/RESAN-Voorlopig-Conceptbod-DEF-highres.pdf).

Lokale energie doelstelling

In het coalitieakkoord heeft de gemeente Wijchen afgesproken om in 2040 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat in 2040 de energie die gebruikt wordt door gebouwen en bedrijven, afkomstig is uit duurzame bronnen. Voorliggend initiatief is een belangrijke stap voorwaarts in het behalen van deze doestelling, door elektriciteit op te wekken voor naar schatting 29.000 huishoudens.

DocuSign Envelope ID: F3868AF5-FF99-48DD-9B1B-A32EB17AC0D3

Ruimtelijke inpassing

De beoogde locatie van Windpark Wijchen A50 sluit aan bij de landelijke, provinciale en gemeentelijke doelstellingen voor duurzame energie. Tevens is er op deze locatie, conform het provinciaal beleid, sprake van aansluiting van windenergie met bestaande grootschalige infrastructuur: de A50, een spoorlijn en een hoogspanningslijn. Aangezien naar verwachting meerdere locaties voor grootschalige windenergie binnen de gemeente Wijchen noodzakelijk zijn om aan de gemeentelijke doelstellingen voor energieneutraliteit te voldoen, is de beoogde locatie juist een voor de hand liggende locatie voor de realisatie van grootschalige windenergie. Naar verwachting zullen op deze locatie beperkte omgevings- en milieueffecten optreden, geen fysieke ruimtelijke belemmeringen aanwezig zijn en gaat aan wet- en regelgeving worden voldaan. Gezien de ruimte tot aanwezige bewoning zal er ook sprake blijven van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, zodat het plan voldoet aan de eis van een goede ruimtelijke ordening. Tot slot is er op deze locatie sprake van bereidheid en een positieve grondhouding van lokale grondeigenaren en energiecoöperatie i.o. om het windpark gezamenlijk met initiatiefnemers te ontwikkelen.

De ruimtelijke inpassing en aanvaardbaarheid van het initiatief is reeds onderzocht en toegelicht in bijlages 1 en 2 van voorliggend verzoek. Het gaat dan specifiek over een verkenning naar de milieuaspecten die kunnen zorgen voor ‘showstoppers’ in het project, zodat wordt voldaan aan wet- en regelgeving rond geluid en externe veiligheid. Het ruimtelijk onderzoek is gebaseerd op basis van huidige inzichten en zullen in het vervolgtraject verder uitgediept worden. Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd dat er plaatsingsmogelijkheden zijn binnen het onderzoeksgebied voor maximaal 7 moderne windturbines waarbij er geen fysieke ruimtelijke belemmeringen aanwezig zijn en naar verwachting aan wet- en regelgeving kan worden voldaan. Wij stellen uitdrukkelijk een project voor van 5 windturbines, met een mogelijke uitbreiding naar 6 in de vervolgfase.

Wij geven in de vervolgfase de voorkeur aan het direct doorlopen van een volwaardig m.e.r. voor dit project, om tot een optimale inrichting van het plangebied te komen en de (milieu) effecten een volwaardige plek in de besluitvorming te geven. Het tot stand komen van de alternatieven is een gezamenlijk proces met de omgeving, initiatiefnemers en grondeigenaren en bij voorkeur ook de gemeente Wijchen. Het MER resulteert in een voorkeursalternatief op basis waarvan de vergunningaanvragen kan worden voorbereid.

DocuSign Envelope ID: F3868AF5-FF99-48DD-9B1B-A32EB17AC0D3

Principeverzoek tot medewerking van uw gemeente

Voordat een formele planologische- en vergunningenprocedure voor het windpark kan worden opgestart, dient een principeverzoek te worden ingediend waaruit de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van het plan op hoofdlijnen inzichtelijk wordt gemaakt. Naar aanleiding van het gesprek tussen wethouder de heer T. Burgers en initiatiefnemers van 29 juni jl. is deze zomer op verzoek vanuit uw gemeente bij e-mail van 20 augustus jl. een concept principeverzoek ambtelijk voorgelegd met de vraag aan de programmamanager Duurzaamheid (de heer Ron Josten) om een inhoudelijke reactie op de volledigheid van de voorliggende informatie. Wij hebben daar geen inhoudelijke reactie op mogen ontvangen – ondanks meerdere verzoeken van onze kant.

Vanwege de wens, en ook de noodzaak, om een bijdrage te kunnen leveren aan de doelstellingen voor duurzame energie, de energietransitie binnen de gemeente Wijchen en de provincie Gelderland en de mogelijkheid voor de omgeving hierin te kunnen participeren, dienen wij hierbij een formeel principeverzoek in bij uw gemeenteraad en uw college voor medewerking aan het windpark. Wij verzoeken uw gemeente om planologische medewerking tot wijziging van het geldende bestemmingsplan en de realisatie van het windpark planologisch toe te staan. Hiermee hopen wij op korte termijn duidelijkheid te verkrijgen over de bereidheid van uw gemeente tot planologische medewerking.

Tevens reden om nu over te gaan tot voorliggend formeel verzoek, is de oorspronkelijke planning van het college van B&W om het initiatief voor windpark Bijsterhuizen te bespreken in de gemeenteraad van september of oktober 2020. Welke helaas niet is gerealiseerd. In eerste instantie zijn we op het verzoek van de wethouder ingegaan om ons definitief principeverzoek nog niet in te dienen, om de behandeling van windpark Bijsterhuizen in de gemeenteraad voor te laten gaan. Nu de behandeling van dat dossier naar het begin van 2021 is verplaatst, willen wij de voortgang van ons initiatief daar niet door laten vertragen. Ook de aangekondigde evaluatie van het beleid van de gemeente Wijchen inzake de gedragscode Windenergie (2016) is tot nu toe uitgebleven. Ook deze vertraging willen wij niet van vertragende invloed laten zijn op de voortgang van het project en het verschaffen van duidelijkheid naar de stakeholders.

Principeverzoek en onderliggende stukken

Het principeverzoek bestaat uit voorliggende brief en wordt nader toegelicht en onderbouwt middels 3 bijlagen:

- Bijlage 1 - Projectplan
- Bijlage 2 - Ruimtelijk-technische verkenning windenergie
- Bijlage 3 - Participatieplan

Bovengenoemde bijlages maken integraal onderdeel uit van voorliggend principeverzoek. Wij benadrukken dat het verzoek vooralsnog doelt op een project van 5 windturbines. In de verkenning (bijlage 2) wordt gesproken over zeven windturbines. Dit onderzoek toont aan dat ruimtelijk-technisch gezien dit aantal windturbines in het voorgestelde projectgebied mogelijk is. Echter andere factoren maakt dat het voorliggende verzoek over 5 windturbines gaat. In het vervolgtraject zal een nader onderzoek worden verricht naar de invulling van het gebied binnen een milieueffectbeoordeling, waarbij verschillende scenario’s met exacte turbinelocaties doorgerekend zullen worden.

DocuSign Envelope ID: F3868AF5-FF99-48DD-9B1B-A32EB17AC0D3

Op basis van bijlage 1 t/m 3 zijn wij als initiatiefnemers van mening dat dit windpark uitvoerbaar én wenselijk is:

- vanuit alle milieuaspecten is het ruimtelijk inpasbaar;
- met dit project kan een aanvaardbare leefomgeving worden geborgd;
- het windpark levert een aanzienlijke bijdrage aan de gemeentelijke ambities voor duurzame energie;
- de gesprekken met de omgeving lopen om draagvlak te creëren, deze zullen verder vorm krijgen middels een Gebiedstafel en ontwerpateliers;
- er is een energiecoöperatie in oprichting om omwonenden in inwoners van de gemeente Wijchen financieel mee te laten participeren, naast een financiële vergoeding voor direct omwonenden.

Wij verzoeken de gemeenteraad om als bevoegd gezag voor het planologische spoor medewerking te verlenen aan een wijziging van het planologische regime en daartoe te starten met de planologische en vergunningenprocedure voor het windpark.

Vervolgens gaan wij, de initiatiefnemers, graag de samenwerking aan met de gemeente om de planologische procedure en vergunningenprocedure verder te brengen door het (verder) uitvoeren van de nog benodigde onderzoeken, doorlopen van de m.e.r.-procedure en het opstellen van een aanvraag voor omgevingsvergunning. Indien de gemeente Wijchen besluit het verzoek tot planologische medewerking niet in behandeling te nemen, zullen wij, zoals besproken, een verzoek tot planologische medewerking bij de provincie Gelderland indienen (conform art. 9e, lid 2 Elektriciteitswet).

Graag vernemen wij uw reactie op voorliggend principeverzoek tot planologische medewerking en vergunningverlening en de planning van bespreking in de gemeenteraad. Wij zien een reactie graag binnen 6 weken tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Namens de initiatiefnemers,

Rik de Werd - Voorzitter Vereniging Windpark Wijchen-A50 en Gerlach Velthoven - Energie Samen,

DocuSigned by:
Véronique Eldering
F92FFFF75A354B3...

Véronique Eldering
Projectleider project Windpark Wijchen-A50, coöperatie Windunie

Bijlage(n):
3

BIJLAGE 1 - PROJECTPLAN WINDPARK WIJCHEN A50

Datum	november 2020
Aan	Gemeente Wijchen
Van	Pondera Consult en Windunie
Betreft	Projectplan Windpark Wijchen A50
Projectnummer	720054

Aanleiding

Vereniging Windpark Wijchen A50 en Energie Samen zijn voornemens om in samenwerking met de coöperatie Windunie in de gemeente Wijchen een windpark te realiseren. Het gebied is gelegen ten westen van de A50 en ter hoogte van spoorlijn Nijmegen-`s-Hertogenbosch. Dit project heeft de werktitel Windpark Wijchen A50 gekregen. De initiatiefnemers zien mogelijkheden om in dit gebied (zie figuur 1) een coöperatief windpark van 5 windturbines te realiseren en exploiteren. Voor het gebied is reeds een ruimtelijk-technische analyse uitgevoerd om de mogelijkheden voor windenergie (zie bijlage 2) in beeld te brengen. Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd dat er kansen liggen voor de realisatie van een windpark op deze locatie dat aan wet- en regelgeving kan voldoen en waarbij sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

Initiatiefnemers

Vereniging Windpark Wijchen A50 en Energie Samen zijn de initiatiefnemers van het windpark. Energie Samen zal een lokale energiecoöperatie opzetten, die voor minimaal 33% deelneemt in het Windpark. De andere initiatiefnemer, de Vereniging, bestaat uit lokale grondeigenaren, Windunie, een landelijk werkende coöperatie en projectontwikkelaar die lokale initiatieven ondersteunt en Windinvest (een groep investeerders gedurende de ontwikkelperiode, lid van Coöperatie Windunie). Windunie is zowel kennispartner voor het ruimtelijk-planologische traject en voor de aanbestedingsfase.

Op basis van bijgaande analyse willen de initiatiefnemers graag verder met de volgende stappen in de ontwikkeling van het windpark. Daartoe verzoeken zij de gemeenteraad van de gemeente Wijchen medewerking te verlenen aan de planologische procedure voor Windpark Wijchen A50 tot wijziging van het planologische regime om de realisatie en exploitatie van het windpark mogelijk te maken.

De initiatiefnemers zien het belang van een zorgvuldig proces. Daarom wordt in onderhavig projectplan het project nader toegelicht en een plan van aanpak geschetst hoe de realisatie van een coöperatief windpark de komende tijd verder uitgewerkt kan gaan worden. Dit betreft slechts een voorzet voor het vervolgproces. De exacte invulling voor de ontwikkeling van het windpark doen de initiatiefnemers graag in samenwerking met de omgeving en de gemeente Wijchen.

Projectbeschrijving

In figuur 1 is het onderzoeksgebied van het windpark weergegeven. Het onderzoeksgebied valt binnen de gemeente Wijchen in de provincie Gelderland. Het onderzoeksgebied ligt ten westen van de A50 en ten noorden van de Maas. Het onderzoeksgebied wordt verder doorkruist door spoorlijn Nijmegen-`s-Hertogenbosch en tevens doorkruist door een hoogspanningslijn. Het gebied bestaat overwegend uit agrarische percelen. Aan de noordzijde van het onderzoeksgebied ligt het dorp Hernen en aan de zuidzijde het dorp Niftrik.

Figuur 1 - Onderzoeksgebied Windpark Spoor-A50

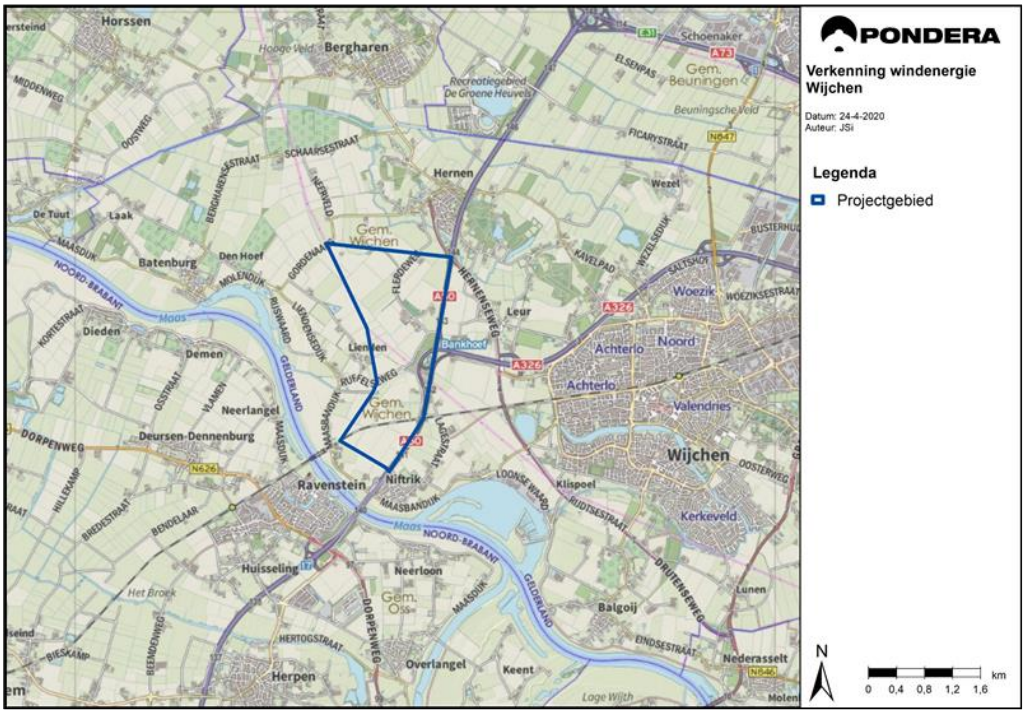

Het voornemen van de initiatiefnemers bestaat uit de aanleg en exploitatie van Windpark Wijchen A50 en alle bijbehorende civiele en elektrische voorzieningen. Op dit moment wordt uitgegaan van de realisatie van 5 moderne windturbines. Naar verwachting levert dit circa 100 GWh/jaar op. Dit staat gelijk aan het elektriciteitsverbruik van ca. 29.000 huishoudens. Op deze manier kunnen de initiatiefnemers een belangrijke bijdrage leveren aan de (lokale en regionale) klimaatdoelstellingen en energietransitie.

Netaansluiting

De initiatiefnemers zijn in gesprek met netbeheerder Liander om de mogelijkheden voor netaansluiting te bepalen. Liander geeft aan dat de dichtstbijzijnde aansluitlocatie het onderstation Teersdijk is (ca. 8 kilometer tot het onderzoeksgebied). Om te helpen onnodige netverzwaring te voorkomen, zal bij een vergunningverlening van een zonnepark in hetzelfde gebied de opties voor *cable pooling* onderzocht worden. Bij het combineren van wind- en zonne-energie wordt het elektriciteitsnet beter benut.

Communicatie en participatie

Belangrijk uitgangspunt van de initiatiefnemers is dat de mensen in de directe omgeving die wellicht hinder zullen ondervinden, mee praten en extra mee profiteren van het toekomstige rendement van het windpark door middel van een omwonendenvergoeding. Middels de mogelijkheid om mee te investeren in de windmolens, zal er ook een ruimere kring burgers kunnen profiteren van het financiële rendement. Er wordt gestreefd naar 90% lokaal eigendom van de windmolens. De inkomsten van de windmolens zullen dus op meerdere manieren terugvloeien naar de lokale omgeving.

De initiatiefnemers hebben in juni en juli jongstleden bijeenkomsten georganiseerd met omwonenden tot 800 meter. Daarin is geïnventariseerd welke zorgen en ideeën er bij bewoners leven en besproken op welke wijze de inwoners betrokken willen worden in het ontwikkeltraject. Middels een verslaglegging van de avonden is de opgehaalde input teruggekoppeld aan de aanwezigen. Die input is meegenomen in het participatieplan (zie bijlage 3).

De wensen aangaande de inrichting van het windpark zullen vertaald worden in opstellingsvarianten die vervolgens getoetst zullen worden middels de inhoudelijke onderzoeken in het kader van de m.e.r. procedure (zie paragaaf over de m.e.r. procedure).

Beleidskader

Rijksbeleid

Nederland moet voldoen aan de doelstelling die voortvloeit uit de Europese richtlijn hernieuwbare energie. Deze EU-doelstelling voor duurzame energie bedraagt voor Nederland een aandeel van 14% van het totale energiegebruik in 2020. Dit is vastgelegd in de EU-richtlijn 2009/28/EG (2009)[1]. Deze Europese doelstelling is uitgewerkt in het Energieakkoord. In het Energieakkoord (2013)[2] is vastgelegd dat in 2020 minstens 6.000 MW windenergie op land wordt opgewekt.

Klimaatakkoord

Het centrale doel van het Klimaatakkoord is het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met ten minste 49% in 2030. Aan de sectortafel 'elektriciteit' zijn afspraken geformuleerd die ertoe moeten leiden dat in 2030 meer dan 70% van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen komt. In de hoofdlijnen staat als doel beschreven dat in 2030 via windenergie en zonne-energie op land 35 Terawattuur (TWh) wordt gerealiseerd. Tevens wordt benadrukt dat de beschikbare ruimte zo efficiënt mogelijk benut moet worden door meervoudig ruimtegebruik. Ten slotte is gesteld dat het belangrijk is om te zoeken naar functiecombinaties en aan te sluiten bij specifieke kwaliteiten van het gebied.

Windpark Wijchen A50 draagt bij aan de toename van de productie van duurzame energie in een functiecombinatie van blijvend agrarisch grondgebruik en duurzame elektriciteitsopwekking.

[1] "Richtlijn 2009-28-EG- energie uit hernieuwbare bronnen NL, ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG", European Commission, 23 april 2009. Geraadpleegd van: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32009L0028 [artikel 3, lid 1 juncto bijlage 1, deel A].
[2] "Energieakkoord voor duurzame groei", Sociaal-Economische Raad (SER), september 2013. Geraadpleegd van: http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx

Windenergie ten opzichte van andere duurzame energiebronnen

Volgens het rijksbeleid zijn de belangrijkste vormen van hernieuwbare energie in Nederland windenergie en zonne-energie. In de toekomst komen daar technieken bij die nu nog verder doorontwikkeld moeten worden, zoals aardwarmte, restwarmte en groene waterstof.

Hoewel grijze energie uit fossiele energiebronnen in de komende decennia nodig blijft, zal hernieuwbare energie een steeds groter onderdeel gaan uitmaken van de energiemix. Vier duurzame energiebronnen leveren daarbij de belangrijkste bijdrage voor Nederland: bio-energie, zonne-energie (met name elektriciteit uit zon-PV), wind op land en wind op zee. Bio-energie levert een belangrijk bijdrage aan de energievoorziening maar alsnog vrijkomende CO2-emissie en de beschikbaarheid hiervan (of van grondstoffen met de gewenste herkomst) beperkt de potentiële bijdrage. Zowel voor zonne-energie, wind op zee als wind op land wordt een grote bijdrage verwacht. Deze opgave is, gezien de huidige stand van zaken en de hoogte van de ambities, dermate groot dat de realisatie in de vorm van zon of wind op zee geen alternatief vormt voor het project.

Er is een energiemix nodig waarbij alle vormen van duurzame energie, en windenergie in het bijzonder, een steeds belangrijker aandeel zal krijgen. Onderhavig initiatief voorziet in het behalen van een dergelijke duurzame energiemix.

Provinciaal beleid

De provincie Gelderland hecht belang aan het vergroten van het aandeel hernieuwbare energie. In 2050 wil Gelderland klimaatneutraal zijn (Omgevingsvisie 'Gaaf Gelderland[3], 19 december 2018). Windenergie is zeer belangrijk voor het bereiken van die energiedoelen. Doelstelling voor de provincie Gelderland in het kader van de landelijke doelstelling van 6.000 Megawatt (MW) op land in 2020, is dat 230,5 Megawatt aan windenergie wordt opgewekt. De provincie verwacht dat de doelstelling in 2020 niet gehaald zal worden[4].

Daarnaast is voor de periode na 2020 meer windenergie nodig om de doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050 te realiseren. De provincie Gelderland zet in op grootschalige besparing en opwekking uit verschillende duurzame bronnen van energie, zoals wind, zon, waterkracht, biomassa en bodemenergie. Als tussendoel heeft de provincie Gelderland een broeikasgasreductie van 55% geformuleerd voor 2030 in het Gelders Energieakkoord. Hiervoor is een provinciale duurzame opwek van 8,3 TWh nodig.

In de Omgevingsvisie is het onderzoeksgebied van het windpark voor het grootste gedeelte aangewezen als een gebied waar windenergie mogelijk is (zie planviewer[5]). Dat gebied wordt doorkruist door twee stroken waar geen windturbines mogelijk zijn. Dit heeft te maken met de hoogspanningslijn en spoorlijn die het gebied doorkruisen. Het plangebied valt niet in een gebied waar windenergie volgens de Omgevingsvisie is uitgesloten vanwege provinciale doelen of wettelijke beperkingen.

De provincie heeft specifiek voor de ontwikkeling van windenergie de Beleidslijn Windenergie opgesteld. Als algemeen uitgangspunt voor windenergie geldt dat het combineren van

[3] https://www.gelderland.nl/Geconsolideerde-Omgevingsvisie-Gaaf-Gelderland
[4] https://gelderland.notubiz.nl/document/7809227/1/GS-brief_Monitor_wind_op_land_over_2018
[5] https://gldanders.planoview.nl/planoview/omgevingsplannen/NL.IMRO.9925.SVOmgvisieGG-vst1?s=SACMXDpiAXu_MkWERkE5BD2DwAh7A

windturbines met andere, intensieve functies in een gebied de voorkeur heeft. Het kan de beleving van een gebied onderstrepen en concentreert milieueffecten. De voorkeur van de provincie ligt bij de volgende combinaties:

- combinatie met infrastructuur ((water)wegen en railverbindingen);
- combinatie met regionale bedrijventerreinen;
- combinatie met intensiveringsgebieden glastuinbouw;
- combinatie met agrarische productielandschappen.

Het onderzoeksgebied van Windpark Wijchen A50 wordt aan de oostzijde begrensd door de A50 en wordt doorkruist door een hoogspanningslijn en spoorlijn Nijmegen-'s-Hertogenbosch. De beoogde windturbineposities zijn gepositioneerd op agrarische productiegronden. Daarmee is er sprake van een combinatie met infrastructuur en agrarische productielandschappen.

Gemeentelijk beleid

In het coalitieakkoord heeft de gemeente Wijchen afgesproken om in 2040 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat in 2040 de energie die gebruikt wordt door gebouwen en bedrijven, afkomstig is uit duurzame bronnen.

In februari 2016 is de Gedragscode Windenergie[6] door de gemeenteraad van Wijchen aangenomen. In deze gedragscode staan een aantal eisen en voorwaarden waaraan ontwikkelingen van windparken in de gemeente moeten voldoen. Hieronder vallen enkele technische eisen:

- het brongeluid van de windturbines bedraagt afzonderlijk maximaal 105 dB(A);
- om slagschaduw op het raam van een verblijfsruimte te voorkomen geldt in die gevallen een stilstandsvoorziening;
- de tiphoogte van de windturbines bedraagt maximaal 150 meter om visuele redenen en om toplicht te voorkomen;
- insluiting van woningen door windturbines moet worden voorkomen: verschillende windturbines in meerdere windrichtingen rondom een woning zijn ongewenst.

In de gedragscode wordt ook aandacht besteed aan communicatie, participatie en draagvlak. Zo wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij tijdens de eerste fase van een project in gesprek gaan met omwonenden en daarvan verslag doen aan de gemeente Wijchen. Na een positief principebesluit van de gemeente wordt de initiatiefnemer geacht een ontwerpatelier voor de direct omwonenden en belanghebbende partijen te organiseren. In een dergelijk atelier worden mogelijke opstellingen en de mogelijke milieueffecten daarvan besproken.

De gemeente Wijchen heeft aangegeven dat de gedragscode wordt geëvalueerd – in een eerdere planning zou dat eind 2019 uitgevoerd zijn. Op basis van de evaluatie kan worden gekozen voor herziening van de gedragscode. Het is onduidelijk wanneer de gemeente de gedragscode wel gaat evalueren.

De afmetingen van windturbines zijn de afgelopen jaren steeds toegenomen. Dat heeft te maken met het feit dat het harder en constanter waait op grotere hoogtes en een grotere windturbine dus beter rendeert. Een grotere rotor 'vangt' ook meer wind.

[6] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2016-33484.html

Grotere turbines betekend ook meer opgewekte elektriciteit voor de regio en ten behoeve van de energietransitie. De rijksoverheid heeft een subsidieregeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE++) beschikbaar gesteld waar duurzame energieprojecten aanspraak op kunnen maken. Deze subsidieregeling is zo ingericht dat vooral efficiënte projecten worden gehonoreerd. Daarom is de businesscase van windturbines met een tiphoogte van 150 onrendabel. Bovendien worden dergelijke windturbines steeds beperkter gefabriceerd. Het voorgaande maakt het noodzakelijk om een grote, moderne windturbine als uitgangspunt te nemen en niet te conformeren aan de tiphoogte beperking van 150 meter. Uiteraard wordt daarbij wel voldaan aan alle wettelijke eisen en is nog steeds sprake van een goede ruimtelijke ordening.

Naast deze technische eisen wordt er voor nu uitgegaan om voor de ontwikkeling van het windpark zoveel als mogelijk de huidige gedragscode te volgen, met name de richtlijnen met betrekking tot communicatie en (financiële) participatie met de omgeving.

Conclusie beleidskader

Het voornemen betreft de realisatie van Windpark Wijchen, bestaande uit 5 windturbines met een verwachte elektriciteitsproductie van 100 GWh/jaar**.**
De realisatie van windenergie binnen de locatie:

- Draagt bij aan het behalen van:
  - de nationale doelstelling van 35 TWh duurzame energie op land in 2030;
  - het behalen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord en het Gelders Energieakkoord, ten aanzien van CO_2 reductie;
  - het behalen van de provinciale doelstellingen voor opgesteld vermogen windenergie;
  - Het behalen van energieneutraliteit in de gemeente Wijchen in 2040.
- Past binnen de landschappelijke kaders voor windenergie die van toepassing zijn gesteld vanuit provinciaal beleid.

Keuze locatie onderzoeksgebied

Hieronder wordt beschreven waarom de keuze is gemaakt voor de ontwikkeling van windenergie op deze locatie:

- De locatie past bij voorgaand beschreven beleid van het Rijk, de provincie Gelderland en de gemeente Wijchen;
- Op deze locatie is er sprake van bereidheid en een positieve grondhouding van de lokale grondeigenaren en lokale energiecoöperatie. De initiatiefnemers zullen het windpark samen met de lokale grondeigenaren en de energiecoöperatie ontwikkelen;
- Voor het onderzoeksgebied is een milieutechnische analyse naar de mogelijkheden voor windenergie uitgevoerd. Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd dat er ruimtelijk technisch gezien plaatsingsmogelijkheden zijn voor 7 moderne windturbines waarbij er geen fysieke ruimtelijke belemmeringen aanwezig zijn en naar verwachting aan wet- en regelgeving kan worden voldaan (zie ook bijlage 2);
- De initiatiefnemer gaat nu uit van een park van 5 windturbines, waarbij in het verdere proces de mogelijkheid voor uitbreiding naar 6 onderzocht zal worden. Hiermee wordt al rekening gehouden met de mogelijke gevolgen van het project voor de omgeving door in ieder geval 1 turbinepositie en voorlopige 2 turbineposities niet in te vullen.
- De beoogde locatie is voor een deel als regionaal zoekgebied aangewezen in de concept-RES van regio Arnhem-Nijmegen.

- Op de beoogde locatie kan er voldoende afstand worden aangehouden tot geluidgevoelige objecten (woningen) en woonkernen om eventuele omgevingseffecten, zoals geluid en slagschaduw, te beperken;
- Het onderzoeksgebied wordt aan de oostzijde begrensd door de A50 en wordt doorkruist door een hoogspanningslijn en spoorlijn Nijmegen-'s-Hertogenbosch. Daarmee is er, conform het provinciaal beleid, sprake van aansluiting van windenergie met bestaande grootschalige infrastructuur.

Windpark Wijchen Bijsterhuizen

Binnen de gemeente Wijchen bestaat er ook een ander initiatief voor een windpark. Dit project is gelegen ten noorden van Wijchen ter hoogte van industrieterrein Bijsterhuizen. Het voornemen bestaat uit 3 windturbines. Om de energiedoelstelling van de gemeente Wijchen te bereiken zijn er meerdere duurzame energieprojecten nodig. Daarom kunnen windpark Wijchen Bijsterhuizen en onderhavig windenergieproject gezamenlijk een belangrijke bijdrage leveren aan de ambitie van de gemeente Wijchen om in 2040 energieneutraal te zijn.
Gezien de afstand tussen beide initiatieven van 5 á 6 kilometer zijn er geen cumulatieve effecten te verwachten voor effecten als slagschaduw, geluid, externe veiligheid of inpassing in het landschap.

Keuze locatie onderzoeksgebied t.o.v. omliggend gebied

De gemeente Wijchen heeft als doelstelling om in 2040 volledig energieneutraal te zijn. De Nulmeting Routekaart Energieneutraal Wijchen 2040[7] geeft aan dat energiebesparing, zonne-energie en windenergie van belang zijn voor het behalen van de energiedoelstellingen. Grootschalige windenergie op verschillende locaties in de gemeente Wijchen is noodzakelijk om aan de gemeentelijke doelstellingen te voldoen. Hieronder is beknopt beschouwd hoe de beoogde locatie zich verhoudt tot de potentie van overige locaties in de gemeente Wijchen:

- Het aanhouden van voldoende afstand tot individuele woningen, woonkernen en infrastructuur is het meest bepalend voor een locatieonderzoek. De RES Viewer[8] geeft aan dat er op basis van afstand tot woningen en infrastructuur hoofdzakelijk ruimte is voor grootschalige windenergie ten noorden en westen van de plaats Wijchen. Ten zuiden en oosten van Wijchen is er zeer beperkt ruimte voor de ontwikkeling van windenergie wegens een relatief hoge woningdichtheid en de ligging van enkele kleinere bebouwde kernen en Nijmegen. Verder ligt ten zuidoosten een bouwhoogtebeperkingsvlak behorende bij militaire luchthaven Volkel. Hieronder volgt een korte beschouwing waarom overige locaties ten noorden en westen van de plaats Wijchen minder geschikt zijn dan de beoogde locatie voor Windpark Wijchen A50:
    - Ten noorden van Wijchen ligt reeds een bestaand initiatief voor de ontwikkeling van Windpark Wijchen Bijsterhuizen;
    - Het resterende gebied binnen de gemeente Wijchen waar mogelijk potentie is voor grootschalige windenergie ligt ten westen van de beoogde locatie, ter hoogte van het open gebied ten noorden en noordoosten van Batenburg. Vergeleken met de beoogde locatie van Windpark Wijchen A50 is er op deze locatie in veel mindere mate sprake van aansluiting met grootschalige infrastructuur. Tevens ligt deze locatie dieper in de

[7] https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=wdw&id=100002669
[8] https://regionale-energiestrategie.nl/ondersteuning/analysekaarten+np+res/default.aspx

laagvliegroute van de militaire vliegschool in Woensdrecht en valt binnen het laagvlieggebied Maas/Waal[9];

Conclusie locatiekeuze

De beoogde locatie van Windpark Wijchen A50 sluit aan bij de landelijke, provinciale en gemeentelijke doelstellingen voor duurzame energie. Tevens is er op deze locatie, conform het provinciaal beleid, sprake van aansluiting van windenergie met bestaande grootschalige infrastructuur. Aangezien er naar verwachting meerdere locaties voor grootschalige windenergie binnen de gemeente Wijchen noodzakelijk zijn om aan de gemeentelijke doelstellingen voor energieneutraliteit te voldoen, is de beoogde locatie juist een voor de hand liggende locatie voor de realisatie van grootschalige windenergie. Naar verwachting zullen op deze locatie beperkte omgevings- en milieueffecten optreden, geen fysieke ruimtelijke belemmeringen aanwezig zijn en gaat aan wet- en regelgeving worden voldaan. Gezien de ruimte tot aanwezige bewoning zal er ook sprake blijven van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, zodat het plan voldoet aan de eis van een goede ruimtelijke ordening. Tot slot is er op deze locatie sprake van bereidheid en een positieve grondhouding van lokale grondeigenaren en energiecoöperatie om het windpark gezamenlijk met initiatiefnemers te ontwikkelen.

Ruimtelijke procedure

Voor de realisatie van het windpark is ruimtelijke toestemming nodig en moeten vergunningen worden verleend. Daarnaast geldt ten behoeve van de besluitvorming een m.e.r.-beoordelingsplicht. In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de voorgestelde ruimtelijke procedure. De uiteindelijk te volgen route voor de ruimtelijke toestemming en de vergunningen wordt in overleg met de gemeente Wijchen bepaald.

Ter plaatse geldt het bestemmingsplan “Buitengebied Wijchen” van de gemeente Wijchen (geconsolideerde versie 23 februari 2015). Het geldende bestemmingsplan laat de realisatie van een windpark nu niet toe. Omdat het planvoornemen niet past in het geldende bestemmingsplan is een planologische procedure benodigd om het plan mogelijk te maken. De initiatiefnemer stelt voor om te werken met een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan (omgevingsvergunning voor de activiteit het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan, artikel 2.1 lid 1 aanhef en onder c Wabo). Via deze procedure (ex artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 Wabo) is het mogelijk om af te wijken van het geldende planologisch regime. Voorwaarde voor verlening van de vergunning is dat de activiteit niet in strijd mag zijn met een goede ruimtelijke ordening en voorzien wordt van een goede ruimtelijke onderbouwing.

M.e.r.-procedure

Op basis van het Besluit milieueffectrapportage is sprake van een m.e.r.-beoordelingsplicht en kan in principe met een m.e.r.-beoordeling worden volstaan om te onderzoeken of significante milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. De D-lijst in het Besluit milieueffectrapportage geeft een drempelwaarde aan van 15 MW of 10 windturbines of meer (zie ook Figuur 2). De initiatiefnemer geeft echter de voorkeur aan het direct doorlopen van een volwaardig m.e.r.[10] voor dit project, teneinde tot een optimale inrichting van het plangebied te komen en het

[9] Zie ook bijlage 2
[10] Een m.e.r. (kleine letters) betreft de procedure. Het MER (hoofdletters) betreft de (MER-) rapportage

onderdeel milieu een volwaardige plek in de besluitvorming te geven. Er zal daarom een project-m.e.r. worden doorlopen voor dit project.

Figuur 2 – Besluit milieueffectrapportage

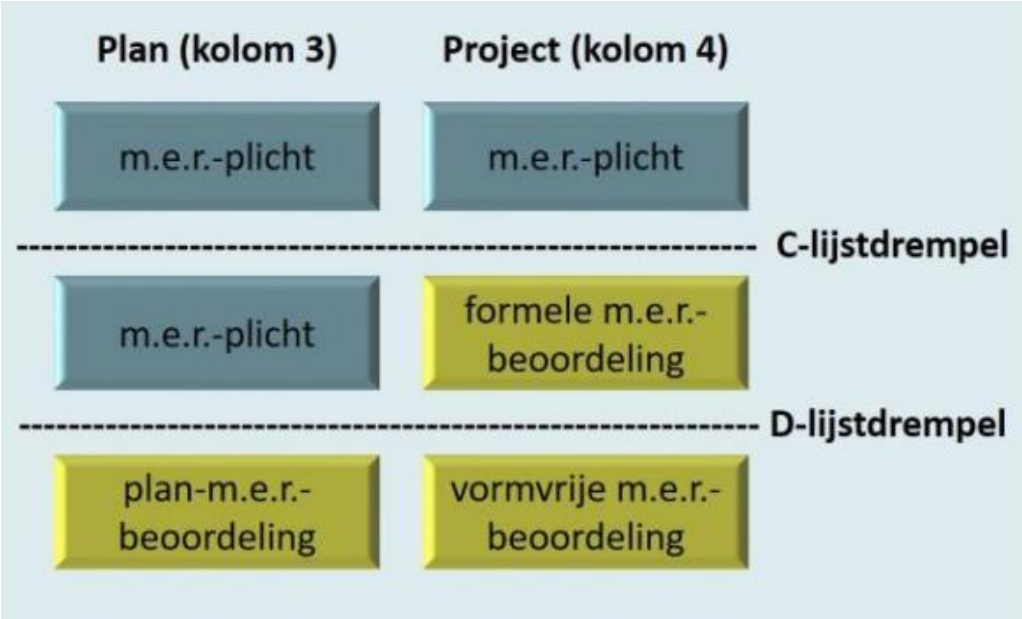

Bron: Commissie m.e.r.

De initiatiefnemer stelt voor om een omgevingsvergunning aan te vragen om af te wijken van het geldende bestemmingsplan. Hiervoor zal een project-MER worden opgesteld. In het project-MER worden voor Windpark Wijchen-A50 verschillende inrichtingsalternatieven (opstellingen en afmetingen) op diverse milieuaspecten onderzocht. Het tot stand komen van de alternatieven is een gezamenlijk proces met de omgeving, initiatiefnemers en grondeigenaren en bij voorkeur ook de gemeente Wijchen. Het MER resulteert in een voorkeursalternatief op basis waarvan de vergunningaanvragen kan worden voorbereid.

Er is vooralsnog geen sprake van het opstellen van een bestemmingsplan waardoor er geen plan-m.e.r.-plicht geldt voor het windpark, tenzij er een voor het aspect natuur een passende beoordeling benodigd blijkt te zijn. Dat moet blijken uit het reeds gestarte natuuronderzoek (conclusies volgen in de vervolgfase), vooralsnog wordt daar niet van uit gegaan.

Bevoegd gezag

Primair is de gemeenteraad op basis van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) bevoegd gezag voor het vaststellen van een bestemmingsplan en burgemeester en wethouders voor het afwijken van het bestemmingsplan, hiervoor is wel een verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad benodigd. Voor een windpark met een omvang tussen de 5 en 100 MW zijn Provinciale Staten op basis van artikel 9e van de Elektriciteitswet 1998 bevoegd gezag voor het vaststellen van een inpassingsplan en het verlenen van de omgevingsvergunning. De provincie Gelderland kan echter de bevoegdheid neerleggen bij de gemeente Wijchen (artikel 9f van de Elektriciteitswet).

Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben hun bevoegdheid om te beslissen over de Windpark Wijchen A50 nog niet neergelegd bij de gemeente Wijchen. De gemeente Wijchen kan een verzoek bij de provincie in dienen of zij als bevoegd gezag mogen optreden.

Coördinatieregeling

Daarnaast kan de coördinatieregeling als bedoeld in paragraaf 3.6 van de Wro op het project van toepassing worden verklaard. Het bevoegd gezag dient hierover voor start van de planologische en vergunningenprocedure een besluit over te nemen. Door deze coördinatie worden besluiten die met elkaar samenhangen gelijktijdig in procedure gebracht en worden daarover gegeven zienswijzen en ingestelde beroepen gelijktijdig afgehandeld. Er is dus geen bezwaarprocedure bij het bevoegd gezag en beroepsprocedure bij de rechtbank, maar alleen rechtstreeks beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State. Wel kunnen tegen de ontwerpbesluiten door eenieder zienswijzen worden ingediend. Door de initiatiefnemers wordt verzocht de coördinatieregeling toe te gaan passen op de planologische en vergunningenprocedure voor het windpark. Uiteraard geldt ook hier dat de keuze voor het al dan niet toepassen van de coördinatieregeling graag met de gemeente Wijchen wordt besproken.

Mogelijke inrichting gebied en milieueffecten

Om op voorhand inzicht te krijgen in de mogelijke inrichting van het gebied is reeds een milieutechnische analyse naar de mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied uitgevoerd (zie bijlage 2). Het gaat dan specifiek over een verkenning naar de milieuaspecten die kunnen zorgen voor ‘showstoppers’ in het project, bijvoorbeeld het kunnen voldoen aan wet- en regelgeving rond geluid en externe veiligheid.

Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd dat er plaatsingsmogelijkheden zijn binnen het onderzoeksgebied voor maximaal 7 moderne windturbines[11] waarbij er geen fysieke ruimtelijke belemmeringen aanwezig zijn en naar verwachting aan wet- en regelgeving kan worden voldaan. De initiatiefnemer stelt een project voor van 5 windturbines, met een mogelijke uitbreiding naar 6 in de vervolgfase.

Figuur 2 geeft een overzicht van de belangrijkste (hardere) belemmeringen voor de plaatsing van windenergie in het onderzoeksgebied. Binnen deze afstanden (contouren) is het lastiger, maar niet geheel onmogelijk, om windenergie te realiseren. Uiteindelijk is het een kwestie van maatwerk, waarbij er bijvoorbeeld door toepassing van stillere windturbines, stilstandvoorzieningen of andere mitigerende maatregelen er een minder grote afstand tot woningen en infrastructuur kan worden aangehouden. Zie bijlage 2 voor een detaillering van de uitgangspunten.

[11] De analyse is uitgevoerd op basis van een referentie windturbine met een tiphoogte van 250 meter, een ashoogte van circa 165 meter en een rotordiameter van circa 170 meter

Figuur 3 – Harde belemmeringen onderzoeksgebied

Zoals aangegeven worden er in het project-MER verschillende inrichtingsalternatieven op relevante milieuaspecten onderzocht. Daarbij wordt gevarieerd in posities, aantal en afmetingen van de windturbines. Op basis van de milieutechnische analyse (zie ook bijlage 2), bereidheid van grondeigenaren om mee te werken en de landschappelijke inpassing worden de verschillende inrichtingsalternatieven vastgelegd. Het bepalen van de inrichtingsalternatieven zal gezamenlijk met de omgeving en de gemeente worden afgestemd middels het organiseren van ontwerpateliers.

In het kader van het MER worden de inrichtingsalternatieven in meer detail onderzocht op verschillende, te weten:

- Geluid
- Slagschaduw
- Natuur
- Landschap
- Externe veiligheid
- Archeologie en cultuurhistorie
- Water en bodem
- Ruimtegebruik en overige gebruiksfuncties
- Energieopbrengst en vermeden emissies

Op basis van de resultaten van de onderzoeken in het kader van de m.e.r, participatieve, technische en financiële overwegingen kan er in overleg met het bevoegd gezag, omgeving en belanghebbenden een voorkeursalternatief worden gekozen.

720054
1 juli 2020

Verkenning windenergie Wijchen

Windunie

Definitief

PONDERA consult

Duurzame oplossingen in energie, klimaat en milieu

Documenttitel	Verkenning windenergie Wijchen
Soort document	Definitief
Datum	1 juli 2020
Projectnummer	720054
Opdrachtgever	Windunie
Auteur	Joost Sissingh, Pondera Consult
Vrijgave	Martijn Edink, Pondera Consult

INHOUDSOPGAVE

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Projectgebied	1
1.3	Aanpak	2
1.4	Leeswijzer	3
2	**Ruimtelijke analyse**	**5**
2.1	Hinder voor de leefomgeving	5
2.2	Externe veiligheid & Infrastructuur	6
2.3	Ecologie	8
2.4	Luchtvaart en defensie	10
2.5	Cultuurhistorie & Archeologie	11
2.6	Straalpaden	13
2.7	Netaansluiting	14
2.8	Samenvatting ruimtelijke belemmeringen	15
3	**Potentie windenergie**	**17**
3.1	Harde belemmeringen en plaatsingsmogelijkheden voor windenergie	17

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Vereniging Windpark Wijchen Spoor-A50 (hierna: Vereniging) in samenwerking met Windunie is voornemens om ten westen van de A50 in de gemeente Wijchen een windpark te realiseren. Om inzicht te krijgen in de haalbaarheid van het plaatsen van windturbines binnen het projectgebied, heeft Pondera in opdracht van Windunie een ruimtelijk-technische analyse van de beschikbare ruimte uitgevoerd. Hierbij is gekeken naar de milieutechnische haalbaarheid van windenergie in het projectgebied. In deze rapportage worden de resultaten van de analyse weergegeven en worden de mogelijkheden verkend voor de inrichting van het gebied.

1.2 Projectgebied

In Figuur 1.1 is projectgebied Wijchen weergegeven. Het projectgebied valt binnen de gemeente Wijchen in de provincie Gelderland. Het projectgebied ligt ten westen van de A50 en ten noorden van de Maas. Het gebied bestaat overwegend uit agrarische percelen. Aan de noordzijde van het projectgebied ligt het dorpje Hernen en aan de zuidzijde het dorpje Niftrik.

Figuur 1.1 Projectgebied Wijchen

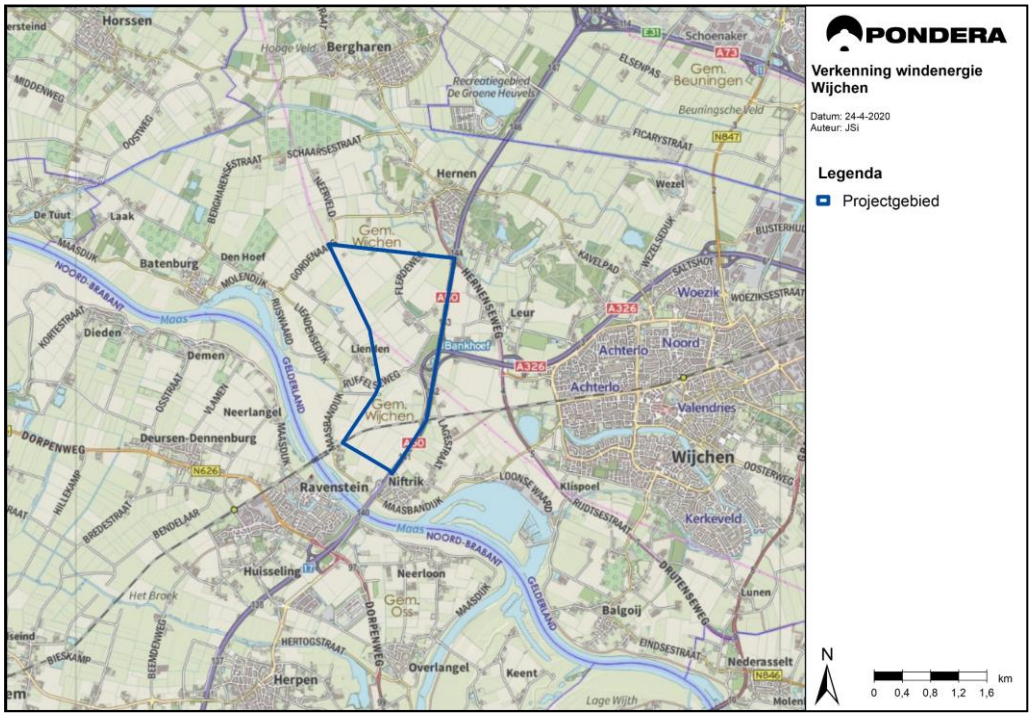

1.3 Aanpak

Belemmeringen

Doel van deze studie is om voor dit projectgebied de ruimtelijke mogelijkheden voor grootschalige windenergie inzichtelijk te maken. Middels een GIS[1]-analyse is informatie verzameld over relevante gebiedskenmerken en bestaande functies die niet of moeilijk verenigbaar zijn met windenergie (potentiële belemmeringen). Gegevens zijn verzameld via de database van Pondera of vanuit online beschikbare bronnen[2].

Hierbij gaat het om de volgende aspecten:

- Woningen en bebouwing;
- Externe veiligheid en infrastructuur;
- Ecologie;
- Straalpaden, luchtvaart en radar;
- Archeologie;
- Cultuurhistorie.

In het projectgebied is de beschikbare ruimte voor windenergie bepaald. Dit is gedaan op basis van vuistregels en toetsafstanden die volgen uit wet- en regelgeving, beleid en expert judgement. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen ‘harde’ en ‘zachte’ belemmeringen. Bij ‘harde’ belemmeringen is sprake van afstanden die afgeleid zijn van wet- en regelgeving en daarin opgenomen normen. Binnen deze afstanden is het lastiger (maar niet geheel onmogelijk) om windenergie te realiseren. Buiten deze afstanden kan, eventueel met beperkte maatregelen, worden voldaan aan de wettelijke eisen. Dit geldt bijvoorbeeld voor infrastructuur, risicovolle objecten en woningen. Zachte belemmeringen zijn belemmeringen die randvoorwaarden / aandachtspunten geven en waar combinatie met windenergie (in bepaalde gevallen) mogelijk is. Voor deze meer zachte belemmeringen is op basis van de aanwezige gebiedskenmerken in deze fase een (kwalitatieve) inschatting gemaakt van de risico’s en aandachtspunten. Nader onderzoek in een volgende fase kan meer inzicht geven in de uiteindelijke randvoorwaarden. Deze technisch-ruimtelijke analyse heeft als doel om de mogelijkheden voor windenergie in beeld te brengen en waar verschillende keuzes ten aanzien van windenergie kunnen worden gemaakt.

Referentieturbine

Voor de meeste aspecten geldt dat de afmetingen van de windturbines bepalend zijn voor de (on)mogelijkheden voor windenergie in het onderzoeksgebied. Deze afmetingen zijn de afgelopen jaren steeds toegenomen. Dat heeft te maken met het feit dat het harder en constanter waait op grotere hoogtes en een grotere windturbine dus beter rendeert. Een grotere rotor ‘vangt’ ook meer wind. De rijksoverheid heeft een subsidieregeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE++) beschikbaar gesteld waar duurzame energieprojecten aanspraak op kunnen maken. Deze subsidieregeling is zo ingericht dat vooral efficiënte projecten worden gehonoreerd.

[1] Geographical Information Software; programma voor het verzamelen, analyseren en bewerken van ruimtelijke en project-specifieke gegevens.
[2] Er wordt onder andere gebruikt gemaakt van de volgende bronnen: Kadaster (BAG), Risicokaart.nl, Agentschap Telecom, Defensie, LVNL, provincie Gelderland en gemeente Wijchen.

Het voorgaande pleit ervoor om een zo groot mogelijke turbine als uitgangspunt te nemen, omdat ook verwacht mag worden dat in de komende jaren de afmetingen van windturbines verder toenemen. De grootst mogelijke windturbine die momenteel op de markt beschikbaar is heeft een tiphoogte van circa 250 meter. Gezien de focus op een grootst mogelijke opbrengst aan windenergie en een financieel haalbaar project, wordt er derhalve gekozen voor een referentieturbine met 170 meter rotordiameter en een ashoogte van 165 meter. Deze turbine-categorie representeert een van de grootst mogelijke windturbines die momenteel op de markt beschikbaar zijn en die naar verwachting financieel rendabel is op basis van SDE++ subsidie. De keuze voor deze referentieturbine leidt tot een worst-case benadering van de potentiele belemmeringen en mogelijkheden.

Tabel 1.1 Overzicht referentieturbine

	Tiphoogte	Ashoogte	Rotordiameter
Referentieturbine	250 meter	165 meter	170 meter

Windturbine locaties

Na het inzichtelijk maken van de relevante milieuaspecten, zijn middels kansenkaarten potentieel kansrijke locaties geïdentificeerd voor de plaatsing van windturbines. Deze kansenkaarten met gebiedskenmerken en afstandscontouren maken duidelijk waar potentiële ruimte is en waar ruimtelijke belemmeringen gelden. Binnen de (vooronderstelde) beschikbare ruimte is vervolgens bepaald hoeveel windturbines er maximaal kunnen worden geplaatst binnen het projectgebied op basis van de volgende uitgangspunten:

1. Een onderlinge windturbineafstand van 4 x de rotordiameter (4D). Een minimale onderlinge windturbineafstand wordt aangehouden om de onderlinge beïnvloeding te beperken, zoals windafvang en zog[3]. Aan de ene kant treden hierdoor minder productieverliezen op en anderzijds bevordert dit de te verwachten levensduur van windturbines. Een minimale onderlinge windturbineafstand van 4D als vuistregel is een gebruikelijke afstand voor windturbines op land in Nederland. Het is bij nader onderzoek onder voorwaarden echter mogelijk hiervan beperkt af te wijken en de windturbines op iets kortere afstand van elkaar te plaatsen.
2. Gevoeligheidsanalyse afstanden tot infrastructuur, objecten en woningen. In het projectgebied geldt een relatief hoge verspreidingsgraad van woningen en het gebied wordt doorkruist door een spoorlijn en hoogspanningslijn. Daarom is het de moeite waard om te onderzoeken of er plaatsing van additionele windturbines mogelijk is door, waar mogelijk minder afstand aan te houden tot infrastructuur of woningen.

Naast informatie over potentieel kansrijke locaties en het maximaal aantal windturbines is ook een inschatting gemaakt van de (maximale) opwekcapaciteit in opgesteld vermogen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 is een korte inleiding gegeven met een beschrijving van de aanleiding van dit onderzoek en de gehanteerde methodiek. In hoofdstuk 2 wordt kort toegelicht welke uitgangspunten zijn gehanteerd voor het bepalen van de potentiële ruimtelijke belemmeringen.

[3] Afname van de windsnelheid en toename van de turbulentie achter de windturbine(bladen).

Vervolgens zijn in hoofdstuk 2 ook de voornaamste belemmeringen in kaart gebracht in het projectgebied. In hoofdstuk 3 wordt er op basis van de analyse potentieel kansrijke locaties geïdentificeerd voor de plaatsing van windturbines in het projectgebied.

2 RUIMTELIJKE ANALYSE

2.1 Hinder voor de leefomgeving

Windturbines kunnen hinder voor de leefomgeving veroorzaken in de vorm van geluid en slagschaduw. De mate van hinder is van verschillende factoren afhankelijk; voor een eerste verkenning van de mogelijkheden kan gebruik worden gemaakt van vuistregels. Een algemene vuistregel is dat een windturbine, met afmetingen vergelijkbaar met de referentieturbine, op een afstand van 400 meter van een geluidgevoelig object[4] kan worden geplaatst. Buiten deze afstand kan er, eventueel met beperkte mitigerende maatregelen[5], doorgaans aan de wettelijke normen[6] voor windturbinegeluid worden voldaan. Grote windturbines produceren niet automatisch meer geluid dan een kleinere windturbine. De geluidproductie verschilt voornamelijk tussen verschillende type windturbines. Ook voor slagschaduw wordt in een dergelijke eerste fase doorgaans uitgegaan van de 400 meter toetsafstand, met name omdat geluid over het algemeen het bepalende aspect van de twee is. Voor slagschaduw kan doorgaans met toepassing van mitigatie (stilstandvoorziening en een minimale afstand van 400 meter) aan de wettelijke normen[7] voor slagschaduw worden voldaan.

Figuur 2.1 Gevoelige objecten en 400 meter contouren

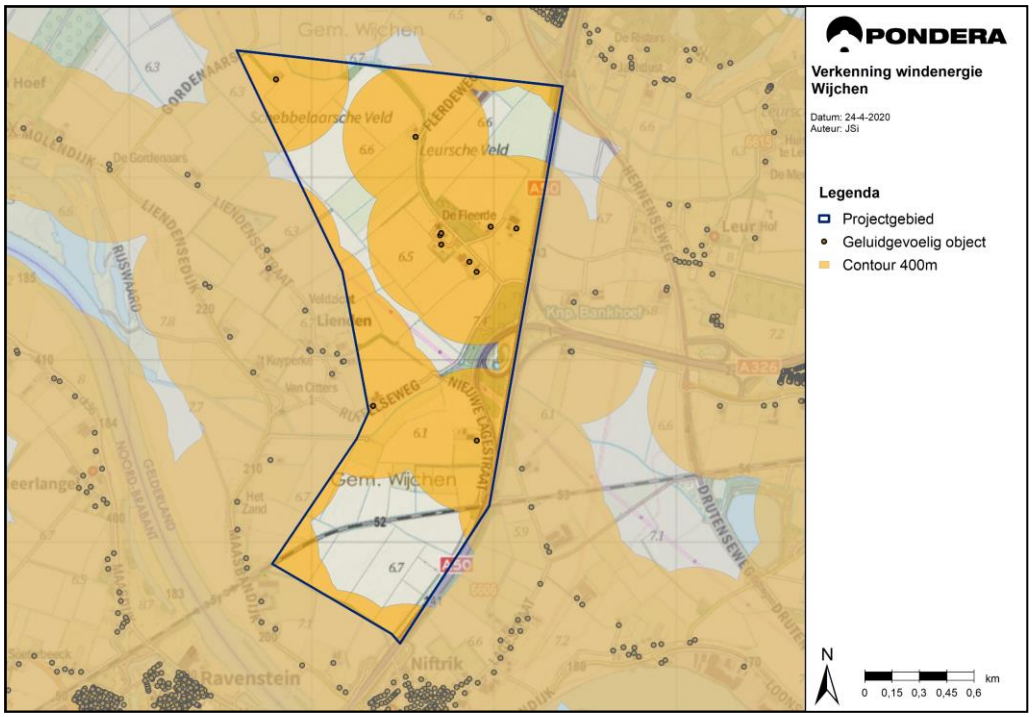

[4] Een geluidgevoelige object zijn onder andere gevoelige gebouwen (zoals woningen, onderwijsgebouwen, ziekenhuizen, verzorgingstehuizen, psychiatrische inrichtingen en kinderdagverblijven), geluidgevoelige terreinen (zoals woonwagenstandplaatsen en bestemde ligplaatsen voor woonschepen). Zie ook: https://www.infomil.nl/onderwerpen/geluid/regelgeving/activiteitenbesluit/geluidsgevoelige/

[5] Mitigerende maatregelen zoals een stilstandvoorziening, keuze voor een stiller windturbinetype of het wijzigen van de instellingen van een windturbine om de bronsterkte te reduceren.

[6] Lden = 47 dB en Lnight = 41 dB. Deze norm geldt voor geluidgevoelige objecten.

[7] Maximaal 17 dagen per jaar gedurende 20 minuten per dag slagschaduw op gevoelige bestemmingen.

In Figuur 2.1 zijn de contouren om gevoelige objecten binnen en rondom het projectgebied weergegeven. De geluidgevoelige objecten zijn in beeld gebracht op basis van recente data van het Kadaster. Zoals te zien in de figuur is er in het projectgebied sprake van een lage concentratie van geluidgevoelige objecten, zoals woningen, onderwijsgebouwen, ziekenhuizen etc.

Om de exacte effecten van het windturbinegeluid en slagschaduw op een specifieke locatie in beeld te brengen, is nader onderzoek vereist. Dit gebeurt op basis van specifieke windturbineposities en –afmetingen. Een dergelijke exercitie kan in een latere fase worden uitgevoerd. Dit onderzoek is tevens noodzakelijk in het kader van het Activiteitenbesluit en geeft de wettelijk toegestane geluid- en slagschaduwcontouren weer van het specifiek aan te vragen windturbinetype, evenals mogelijke voorzieningen die zijn benodigd om de eventuele hinder te reduceren. In deze verkenning naar windenergie is nog geen sprake van een specifiek windturbinetype of uitgekristalliseerde opstellingen. Er zijn dan ook geen specifieke berekeningen uitgevoerd.

Molenaarswoningen

Molenaarswoningen zijn woningen die in tegenstelling tot gevoelige objecten onderdeel uitmaken van een windenergieproject en daarmee bij de ‘inrichting’ horen. Voor deze woningen geldt dat ze bij het windpark horen, zoals een agrariër die bij zijn/haar boerderij woont. Hier hoeft niet voldaan te worden aan de normen voor geluid en slagschaduw. Wel geldt dat er sprake dient te zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Aan het aanmerken van molenaarswoningen of bedrijfswoningen zijn tevens regels verbonden. Op grond van de wet en de jurisprudentie dient er tussen woning en inrichting (het windpark) een onderling technische, organisatorische en/of functionele binding te bestaan, dienen woning en inrichting in elkaars onmiddellijke nabijheid te zijn gelegen[8] en dient er verband te zijn tussen het aantal turbines en aantal molenaarswoningen[9]. Verder heeft een recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State er toe geleid dat niet elke woning als molenaarswoning kan worden aangemerkt. De relatie tussen de betreffende molenaarswoningen en het windpark moet duidelijk en aantoonbaar aan de hiervoor genoemde voorwaarden voldoen. De aanwijzing van molenaarswoningen dient daarom zorgvuldig en per geval nader te worden onderzocht.

Of sprake is of kan zijn van molenaarswoningen zal op het niveau van een concreet project moeten worden bepaald. Om die reden wordt de mogelijkheid van molenaarswoningen niet verder meegenomen in de analyse. Wel is in Figuur 2.1 te zien dat in het projectgebied de woningdichtheid vrij laag is en er solitair gelegen woningen binnen het projectgebied aanwezig zijn. Wanneer binnen deze gebieden één of een aantal woningen als molenaarswoningen (ook wel ‘woningen in de sfeer van de inrichting’) worden aangemerkt, ontstaat er mogelijk meer ruimte voor de plaatsing van windenergie.

2.2 Externe veiligheid & Infrastructuur

Voor de afstanden van windturbines tot infrastructuur en overige externe veiligheidsobjecten is uitgegaan van de richtlijnen uit het Handreiking Risicozonering Windturbines (HRW[10], zie Tabel

[8] zie ABRvS 14 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY3038, r.o. 3.1 en ABRvS 16 september 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BJ7747, r.o. 2.3.3
[9] Zie ABRvS, 19 december 2018, ECLI:NL:RVS:2018:4180
[10] versie januari 2020

2.1) en bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines[11]. De afstanden betreffen generieke toetsafstanden. Buiten de genoemde afstand is er in principe geen sprake van een (aanvullend) veiligheidsrisico. De praktijk leert dat windturbines soms geplaatst kunnen worden op kortere afstand dan de toetsingsafstand van objecten op basis van nader (veiligheids)onderzoek, mitigerende maatregelen en overleg met de eigenaar of beheerder van het object of de infrastructuur.

Tabel 2.1 Infrastructuur en overige objecten met bijbehorende toetsafstanden (conform HRW)

Object	Toetsafstand (in meter)	Richtlijn HRW
Hoogspanning	250	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Buisleidingen	250	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Kwetsbare objecten	250	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Beperkt kwetsbare objecten	85	Halve rotordiameter
Panden	85	Halve rotordiameter
Risicobronnen	250	Ashoogte + halve rotordiameter
Hoofdwegen	85	Halve rotordiameter
Spoorwegen	93	Halve rotordiameter + 7,85 meter (afgerond naar 8 meter)
Hoofdvaarwegen	85	Halve rotordiameter
Primaire waterkeringen	250 vanaf kernzone	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental vanaf de kernzone
Secundaire waterkeringen	85 vanaf kernzone	Halve rotordiameter vanaf de kernzone

Voor kwetsbare objecten (woningen, ziekenhuizen, grote kantoren, scholen etc.) geldt dat het aanhouden van de 400 meter contour voor hinder (zie vorige paragraaf) voldoende is om aan de eisen uit de HRW te voldoen. Beperkt kwetsbare objecten worden indirect ook meegenomen in de analyse door een contour van een halve rotordiameter om elk pand te trekken.

Figuur 2.2 geeft een overzicht van de aanwezigheid van infrastructuur en overig relevante objecten in het projectgebied in relatie tot externe veiligheid. Binnen het projectgebied bevinden zich meerdere panden en risicobronnen[12] en de doorkruising van een hoogspanningslijn en spoorlijn. Het projectgebied wordt aan de oostzijde begrenst door de A50. Ten zuiden van het plangebied ligt de primaire waterkering van de Maas.

[11] Versie oktober 2019
[12] Het gaat om een drietal bovengrondse tanks met propaangas

Figuur 2.2 Externe veiligheid & Infrastructuur

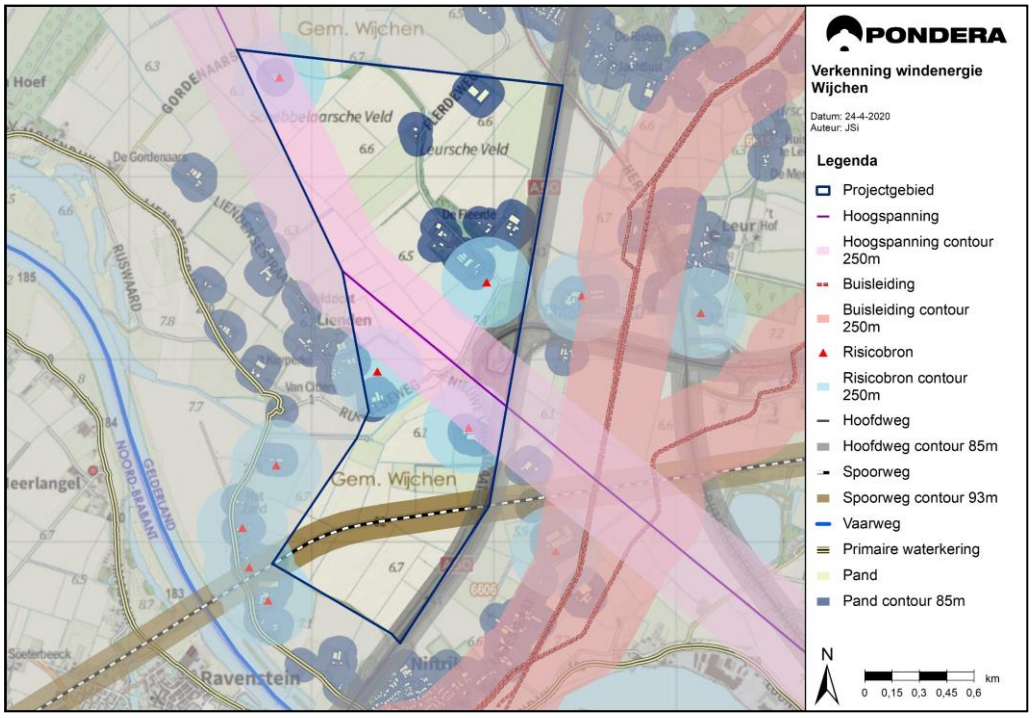

2.3 Ecologie

Windturbines kunnen effect hebben op de ecologische waarden van natuurgebieden en op specifieke flora & fauna. De bescherming van natuur komt voort uit de Wet natuurbescherming. In deze verkenning is bepaald in hoeverre er ecologische waardevolle gebieden in of in de nabijheid van het projectgebied aanwezig zijn en in hoeverre effecten op de waarden van deze gebieden te verwachten zijn. In een volgend stadium zal specifieker moeten worden gekeken naar de effecten van windturbines op soorten (met name vogels en vleermuizen) die zich binnen en buiten het projectgebied bevinden. Deze natuurtoets zal moeten worden uitgevoerd op basis van specifieke turbineposities en afmetingen en op basis van gedetailleerde informatie over het voorkomen en gebiedsgebruik van soorten in het gebied.

Natura 2000-gebieden kennen een beschermingsregime met een externe werking, dit betekent dat ook windturbines buiten deze gebieden van invloed kunnen zijn op de natuurlijke waarden waarvoor deze gebieden zijn aangewezen. Zoals te zien in Figuur 2.3 liggen er geen Natura 2000-gebieden in de nabijheid van het projectgebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Rijntakken circa 6 kilometer afstand. Gezien de ruime afstand zal er naar verwachting geen significante negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van de voor dit gebied aangewezen soorten en habitattypen. In een vervolgfase zal nader onderzoek moeten worden gedaan naar de effecten van een specifieke windturbineopstelling op nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en bestaat uit bestaande en nieuwe natuurgebieden. Het heeft als doel om de specifieke kernkwaliteiten van de desbetreffende natuurgebieden te behouden en te versterken. Daarnaast heeft de

Provincie Gelderland gebieden aangewezen die onder de Groene Ontwikkelingszone (GO) vallen. Hierbij gaat het om gebieden met een andere bestemming dan natuur die ruimtelijk zijn vervlochten met het GNN. Het GO vormt onder ander ecologische verbinding zones tussen delen van het GNN.

Volgens artikel 2.39, onder a en b van de Omgevingsverordening Gelderland (vastgesteld op 19 december 2018), kan een bestemmingsplan binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) een andere bestemming dan natuur alleen mogelijk maken indien er sprake is van groot openbaar belang en er voor de realisering daarvan geen reële alternatieven zijn. Daarnaast moeten negatieve effecten op de kernkwaliteiten en oppervlakte van het gebied en de ecologische samenhang binnen het gebied zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd. Vergelijkbare regels gelden voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen op gronden gelegen binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO). De gebieden kennen geen externe werking.

Figuur 2.3 Ecologie

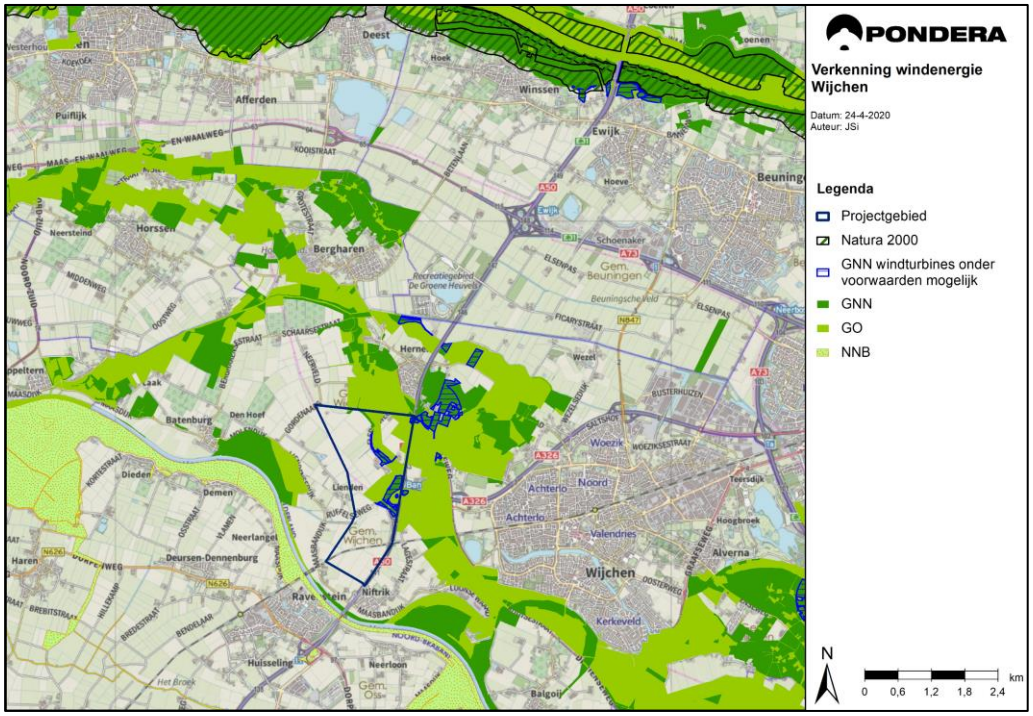

Bron: Omgevingsvisie Gaaf Gelderland (2018)

Voor de plaatsing van windturbines is een uitzondering gemaakt voor delen van het GNN waar de effecten op de kernkwaliteiten op voorhand als beperkt worden ingeschat (zie ‘GNN windturbines onder voorwaarden mogelijk’ in Figuur 2.3). Deze delen van het GNN liggen in zones langs Rijkswegen. Oprichting van windturbines is in deze delen van het GNN mogelijk als samen met de realisatie van de windturbines maatregelen worden getroffen die per saldo aantasting van de kernkwaliteiten van het GNN voorkomen. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden.

Figuur 2.3 laat zien dat er voornamelijk langs de A50 en in het noorden van het projectgebied GNN en GO is gelegen. Tot slot ligt het projectgebied buiten provinciaal aangewezen weidevogelgebieden en rustgebieden voor winterganzen.

2.4 Luchtvaart en defensie

Figuur 2.4 geeft een overzicht van de relevante obstakel- of toetsingsvlakken en luchtvaartroutes met betrekking tot de luchtvaart rondom het projectgebied. Hiervoor is gebruik gemaakt van de 'Viewer Hoogtebeperkingen Luchtvaart' van RVO[13]. Het projectgebied ligt buiten de obstakelvlakken en opstijg- en aanvliegroutes van burgerluchthavens, zweefvliegluchthavens, helikopterluchthavens of militaire luchthavens. Het projectgebied ligt tevens buiten de obstakelvlakken en opstijg- en aanvliegroutes van nabijgelegen luchthaven Volkel.

LVNL

Windturbines kunnen een verstorende werking hebben op Communicatie-, Navigatie- en Surveillance (CNS)-apparatuur van de luchtverkeersleiding. Het plangebied ligt buiten de toetsingsvlakken die horen bij CNS-apparatuur van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL). Het dichtstbijzijnde CNS systeem is VDF Veldhoven. Er is daarom geen verder onderzoek nodig.

Figuur 2.4 Luchtvaart

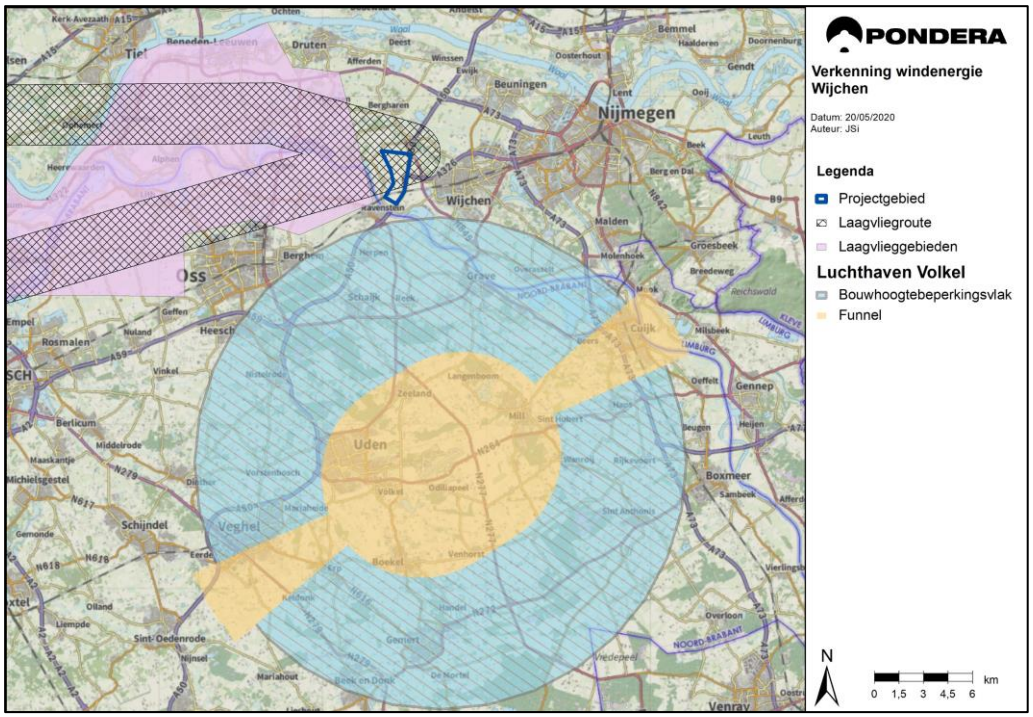

[13] https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land/milieu-en-omgeving/bouwhoogtebeperkingen

Defensie

Laagvliegroutes en -gebieden

Een groot deel van het projectgebied overlapt met een laagvliegroute van Defensie. Figuur 2.4 geeft de globale ligging van de laagvliegroute weer. Deze laagvliegroute is niet planologisch beschermd, maar er wordt in de praktijk wel gebruik van gemaakt van deze vliegroute door de militaire vliegschool in Woensdrecht. Defensie geeft aan dat er geen juridische hoogtebeperkingen gelden voor windturbines in deze laagvliegroute. Wel wordt geadviseerd om bij Defensie in gesprek te gaan bij plaatsing van windturbines binnen deze zone.

Het laagvlieggebied Maas/Waal valt net buiten het projectgebied.

Defensieradar

Windturbines kunnen van invloed zijn op de goede werking van de radarsystemen van Defensie. In Nederland bevinden zich zeven radarposten met militaire of civiele functies. Plannen voor windenergie binnen een afstand van 75 kilometer van een radarpost moeten door TNO worden getoetst en vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan het ministerie van Defensie. Het projectgebied bevindt zich binnen de toetsingsvlakken van de radarposten Volkel, Herwijnen, Soesterberg en Nieuw Milligen. Een toetsing van TNO zal uit moeten wijzen of het daadwerkelijke effect op de radars aanvaardbaar is. Het feit dat het projectgebied binnen vier toetsingsvlakken van radarposten valt, heeft als voordeel dat de radarverstoring van één post mogelijk door de dekking van een andere post kan worden ondervangen. Een hoger aantal posten betekent doorgaans een hogere kans op acceptatie door Defensie. Alhoewel een onaanvaardbare radarverstoring een uitsluitingsfactor kan zijn, wordt in dit stadium Defensieradar meegenomen als een aandachtpunt. Bovendien zijn er mogelijkheden voor handen om de radarverstoring te mitigeren, door het aanpassen van het windturbinetype, de opstelling of de afmetingen.

2.5 Cultuurhistorie & Archeologie

Cultuurhistorie

In deze verkenning is voor het aspect cultuurhistorie gekeken naar de aanwezigheid van Rijksmonumenten en Rijksbeschermde dorps- en stadsgezichten en relevante aspecten en gebieden uit de Cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Gelderland[14].

Figuur 2.5 geeft de verschillende Rijksmonumenten en Rijksbeschermde dorps- en stadsgezichten weer. Binnen het projectgebied liggen geen Rijksmonumenten of Rijksbeschermde gezichten. De dichtstbijzijnde Rijksbeschermde gezichten buiten het projectgebied zijn dorpsgezichten Ravenstein en Batenburg. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed[15] (RCE) adviseert een afstand tot windturbines van 1.800 meter, zodat het contrast tussen de windturbines en het beschermde dorpsgezicht wordt afgezwakt. Dit is geen voorgeschreven norm en vormt daarom geen ‘harde belemmering’, echter wel een belangrijk aandachtspunt.

[14] https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=2cc6fb09cfc24a8d8a923867ecf57d7c
[15] https://erfgoedenruimte.nl/energie/windenergie

Tot slot geeft de Cultuurhistorische waardenkaart van Gelderland geen overige en relevante cultuurhistorische waarden aan binnen het projectgebied.

Figuur 2.5 Rijksmonumenten en Rijksbeschermde gezichten

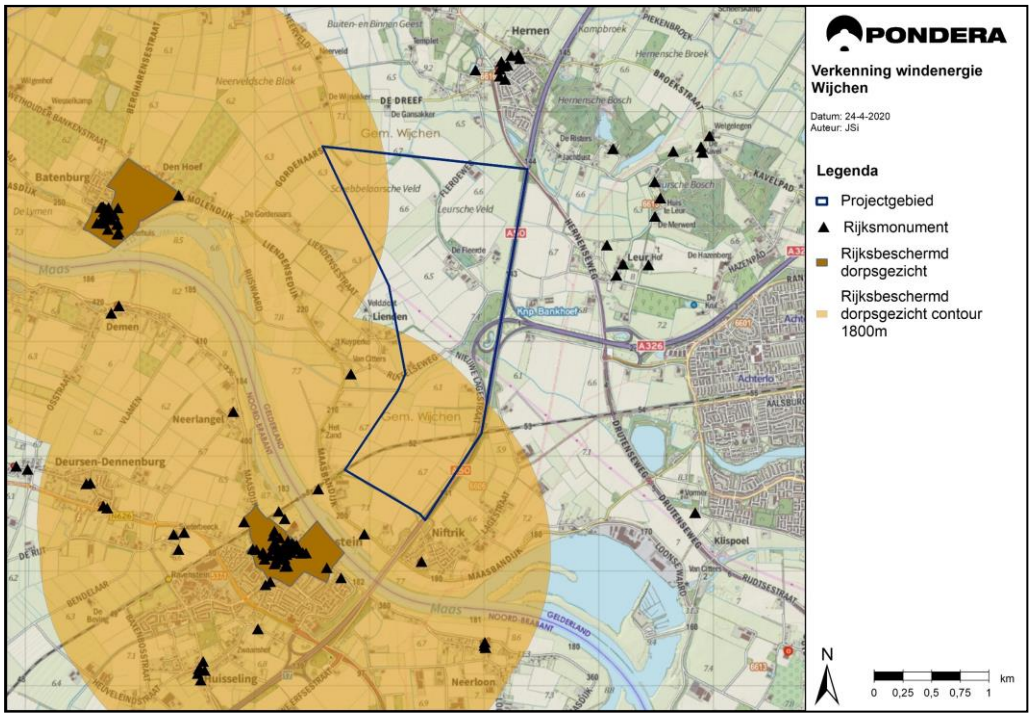

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Archeologie

Voor het aspect archeologie is de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) geraadpleegd[16]. De AMK bevat informatie over archeologische monumenten, waaronder wettelijk beschermde monumenten. De IKAW laat voor heel Nederland zien hoe groot de 'trefkans' is om iets archeologisch waardevols aan te treffen. In Figuur 2.6 is een uitsnede van de AMK en IKAW weergegeven. Zoals te zien op de kaart heeft een aanzienlijk gedeelte van het projectgebied een middelhoge (oranje) of hoge trefkans (rood) op archeologische waarden. Verder liggen er in het westen en noordoosten van het projectgebied een tweetal archeologische monumenten.

[16] https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/bronnen-en-kaarten/overzicht/archeologie-in-nederland-amk-en-ikaw

Figuur 2.6 Archeologische trefkansen

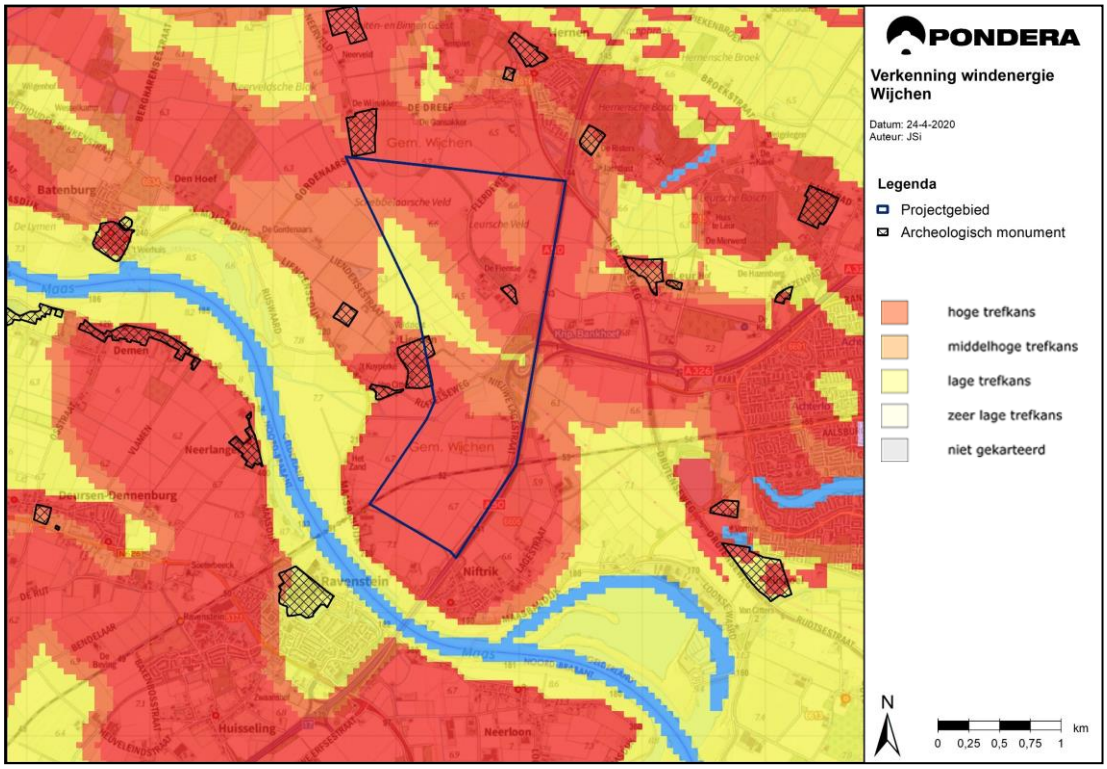

Bron: AMK en IKAW (bewerking door Pondera)

Over het algemeen kan het thema archeologie beschouwd worden als een relatief zachte belemmering. In de uitvoeringsfase kan doorgaans goed rekening worden gehouden met eventuele archeologische waarden door het verplaatsen van een windturbine, zodat de archeologische vindplaats of object niet wordt aangetast, of door het onder professionele begeleiding opgraven van het betreffende object.

2.6 Straalpaden

Een straalpad is een draadloze verbinding tussen twee plaatsen, waartussen transport van spraak-, data-, radio- en tv-signalen plaatsvindt. De twee connectiepunten van een dergelijke verbinding moeten ‘in zicht’ van elkaar staan. Dat betekent dat het pad vrij moet zijn van fysieke obstakels. De aanwezigheid van windturbines kan de signaaloverdracht van straalpaden verstoren of verzwakken. Er is sprake van een effect op straalpaden indien de mast van een windturbine in een straalpad wordt geplaatst, of wanneer er wiekoverdraai met het straalpad plaatsvindt. In het laatste geval is er alleen sprake van een effect als de hoogte van het straalpad tussen de tiphoogte en tiplaagte van de windturbine bevindt.

Via Agentschap Telecom is op 21 april 2020 een overzicht ontvangen van de zendmasten en straalpaden die momenteel in de omgeving zijn vergund. In Figuur 2.7 zijn de aanwezige zendmasten en straalpaden in en rondom het projectgebied weergegeven.

Figuur 2.7 Straalpaden

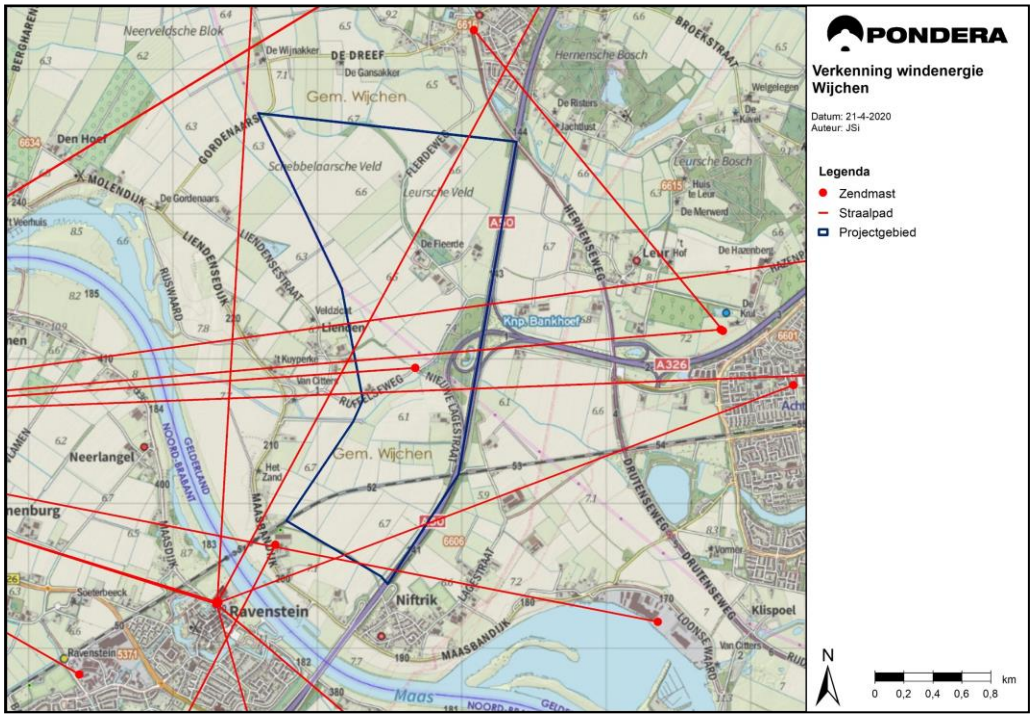

Bron: Agentschap Telecom

Indien plannen voor windturbines op een locatie nader uitgewerkt worden, dient uitgezocht te worden of er daadwerkelijk verstoring van het signaal optreedt. Hierbij dient tevens onderzocht te worden of het betreffende straalpad planologisch beschermd is.

Overigens blijkt uit ervaring bij eerdere windenergieprojecten dat er mogelijkheden zijn om eventuele verstoring van straalverbindingen door windturbines te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door kleine verschuivingen in de positionering van windturbines of door toevoeging van extra apparatuur ten behoeve van de versterking of verplaatsing van straalpaden. Dit aspect wordt daarom als aandachtspunt meegenomen in deze analyse.

2.7 Netaansluiting

Voor de economische haalbaarheid van een windpark vormen de kosten van netaansluiting doorgaans een aandachtspunt. De afstand tot een netaansluitingspunt in relatie tot de omvang van het windpark kan bepalend zijn voor de businesscase. Figuur 2.8 laat zien dat er in en rondom het projectgebied diverse potentiële netaansluitingspunten aanwezig zijn. De aanwezigheid van een potentieel netaansluitingspunt wil niet zeggen dat er ook daadwerkelijk capaciteit beschikbaar is. Om meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor netaansluiting en capaciteit kan er voor de potentiële windenergielocaties contact worden opgenomen met de netbeheerder.

Figuur 2.8 Netaansluiting

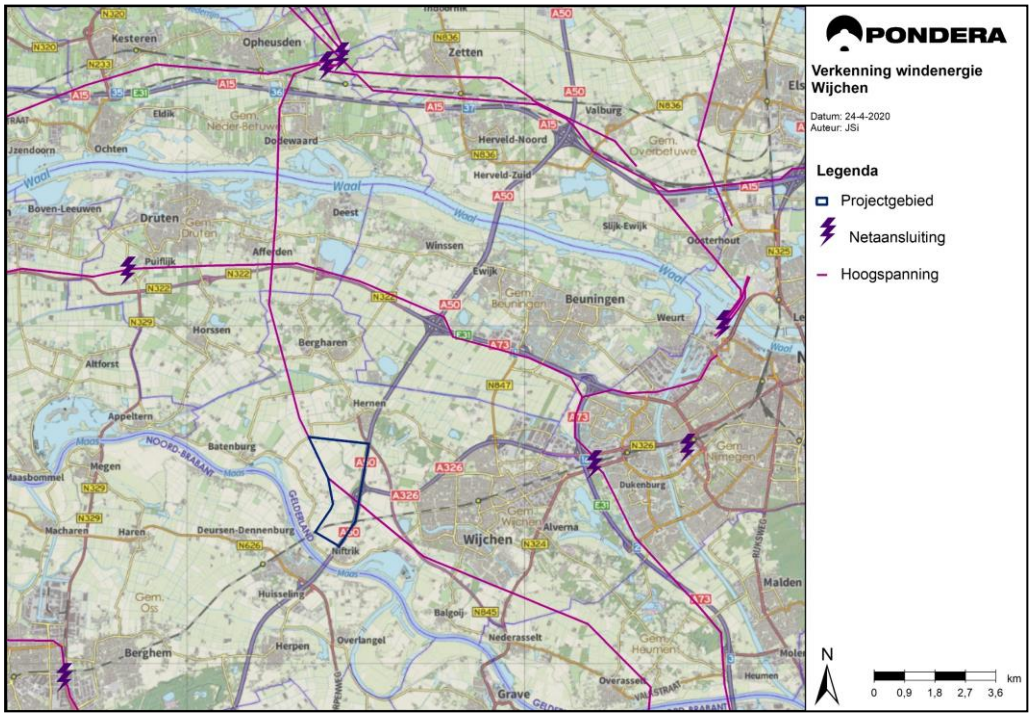

2.8 Samenvatting ruimtelijke belemmeringen

Op basis van het voorgaande is in de volgende tabel per relevant aspect voor dit projectgebied beschreven welk criterium wordt gehanteerd, waar dat criterium op is gebaseerd (bron) en de eventueel gehanteerde effectafstanden voor deze technisch-ruimtelijke analyse.

Hierbij is onderscheid gemaakt tussen ‘hardere’ en ‘zachtere’ belemmeringen. Bij ‘harde’ belemmeringen is sprake van afstanden die afgeleid zijn van wet- en regelgeving en daarin opgenomen normen. Binnen deze afstanden is het lastiger (maar niet geheel onmogelijk) om windenergie te realiseren. Buiten deze afstanden kan, eventueel met beperkte maatregelen, worden voldaan aan de wettelijke eisen. Dit geldt voor infrastructuur, risicovolle objecten en woningen.

Zachte belemmeringen zijn belemmeringen die randvoorwaarden / aandachtspunten geven en waar combinatie met windenergie (in bepaalde gevallen) mogelijk is. Nader onderzoek in een volgende fase kan meer inzicht geven in de uiteindelijke randvoorwaarden. Nader onderzoek van zachtere belemmeringen kan echter ook resulteren in uitsluiting van windenergie op bepaalde locaties.

Tabel 2.2 Overzicht relevante hardere en zachtere belemmeringen voor projectgebied Wijchen

Aspect	Hard of zacht	Bron	Criterium	Effectafstand
Geluid	Hard	Activiteiten-besluit	Voor geluidgevoelige objecten[17]: L_{den} = 47 dB; L_{night} = 41 dB.	400 meter
Slagschaduw	Hard	Activiteiten-regeling	Voor gevoelige objecten[18] op minder dan 12x de rotordiameter die meer dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw ondervinden.	400 meter
Panden	Hard	HRW (2020)	Halve rotordiameter	85 meter
Buisleidingen	Hard	HRW (2020)	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental wanneer dat groter is dan ashoogte + halve rotordiameter	250 meter
Risicobronnen	Hard	HRW (2020)	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental wanneer dat groter is dan ashoogte + halve rotordiameter	250 meter
Hoogspan-ningsleidingen	Hard	HRW (2020)	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental wanneer dat groter is dan ashoogte + halve rotordiameter	250 meter
Hoofdwegen	Hard	HRW (2020)	Halve rotordiameter	85 meter
Spoorweg	Hard	HRW (2020)	Halve rotordiameter + 7,85 meter	93 meter
Primaire waterkering	Hard	Keur waterschap	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental vanaf de kernzone	250 meter vanaf kernzone
Radar defensie	Zacht	Regeling algemene regels ruimtelijke ordening	Toetsingsverplichting voor locaties binnen afstand van 75 kilometer van radarinstallaties. Kan uiteindelijk wel een hard uitsluitingscriterium zijn, maar dat kan pas worden bepaald na een berekening van TNO.	75 kilometer (toetsingsver-plichting)
Natura 2000	Zacht	Wnb	Significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen	-
GNN en GO	Zacht	Omgevingsverord ening Gelderland	Significante effecten op wezenlijke kenmerken en kernwaarden natuurgebied	-
Archeologie	Zacht	Beleidswaarden archeologie	Aandachtspunt, geen uitsluitingscriterium	-
Rijksbeschermde gezichten	Zacht	RCE	1.800 meter van beschermde dorps- of stadsgezichten (adviesafstand)	1.800 meter
Rijksmonumenten	Zacht	RCE	Aandachtspunt, geen uitsluitingscriterium	-
Straalpaden	Zacht	Agentschap Telecom	Halve rotordiameter	85 meter
Netaansluiting	Zacht	TenneT en Hoogspanningsne tkaart	Afstand tot netaansluitingspunt kan bepalend zijn voor de businesscase van een windpark	-

[17] Geluidgevoelige objecten zijn woningen, maar ook onderwijsgebouwen, ziekenhuizen en verpleeghuizen, verzorgingstehuizen, psychiatrische inrichtingen en kinderdagverblijven
[18] Ook voor slagschaduw hanteren we dezelfde gevoelige objecten als die voor geluid, dus woningen, onderwijsgebouwen, etc.

3 POTENTIE WINDENERGIE

In dit hoofdstuk zijn de kansrijke locaties voor windenergie in projectgebied Wijchen in beeld gebracht op basis van voorgaande ruimtelijk-technische analyse. Vervolgens wordt aangegeven hoeveel windturbines er maximaal in het projectgebied kunnen worden geplaatst op basis van de uitgangspunten zoals beschreven in paragraaf 1.3. Daarnaast wordt een indicatie van het opgesteld vermogen gegeven.

3.1 Harde belemmeringen en plaatsingsmogelijkheden voor windenergie

In Figuur 3.1 zijn potentieel kansrijke locaties voor de plaatsing van windturbines in het projectgebied weergegeven. Alle gebieden waar volgens de figuur windenergie mogelijk is vallen buiten de ‘hardere’ belemmeringen zoals beschreven in Tabel 2.2. Binnen deze hardere belemmeringen en bijbehorende effectafstanden is het lastiger, maar niet geheel onmogelijk, om windenergie te realiseren. Uiteindelijk is het een kwestie van maatwerk, waarbij er bijvoorbeeld door toepassing van stillere windturbines, stilstandvoorzieningen, veiligheidsmaatregelen of andere mitigerende maatregelen eventueel een minder grote afstand tot woningen en infrastructuur kan worden aangehouden.

Figuur 3.1 Harde belemmeringen en kansrijke locaties voor windenergie

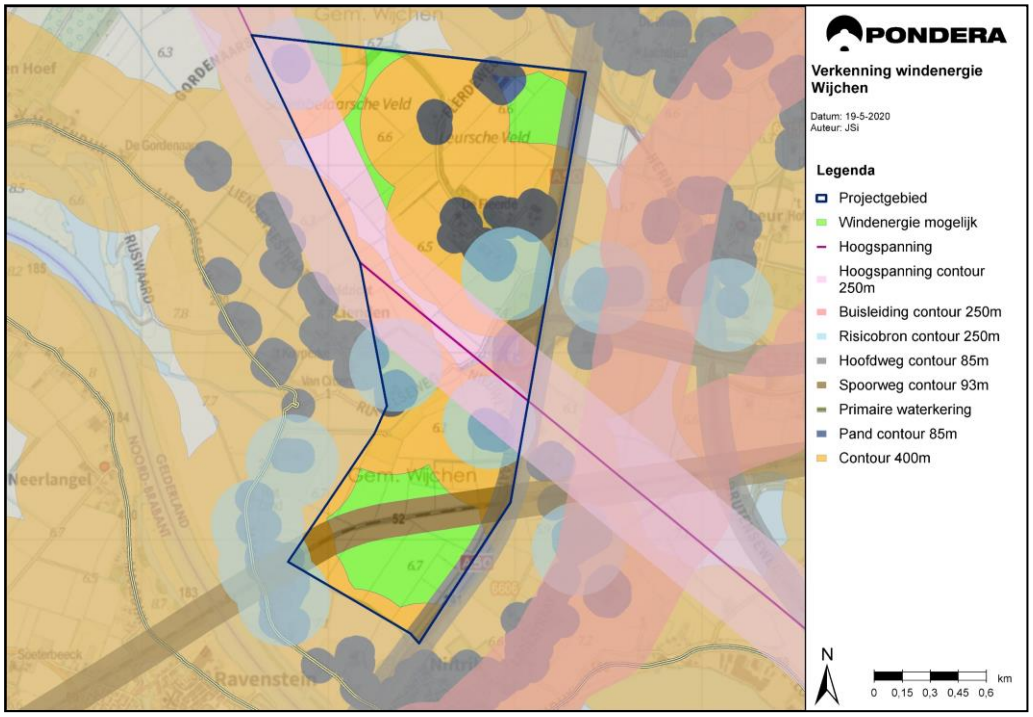

Voor het bepalen van het maximaal aantal te plaatsen windturbines in het projectgebied zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In principe binnen de gebieden waar volgens Figuur 3.1 windenergie mogelijk is;

    - Gevoeligheidsanalyse of plaatsing van additionele windturbines mogelijk is door minder afstand aan te houden tot infrastructuur of woningen.
- Onderlinge windturbineafstand van circa 4 keer de rotordiameter;

In projectgebied Wijchen is op basis van voorgaande ruimtelijk-technische analyse plaatsingsmogelijkheden voor maximaal 7 windturbines met afmetingen zoals weergegeven in Tabel 1.1. Dit komt overeen met een opgesteld vermogen van circa 28 tot 42 Megawatt (MW). De mogelijkheden voor windenergie zijn hoofdzakelijk aanwezig in het zuidelijke deel van het projectgebied aan beide weerzijden van de spoorlijn en in het noorden van het projectgebied.

Participatieplan Windpark Wijchen A50

Vereniging Windpark Wijchen A50 en coöperatie Energie Samen werken samen om in Wijchen een windpark van 5 molens te ontwikkelen langs de A50. In de vereniging zijn een aantal lokale grondeigenaren verenigd met Windunie en Windinvest (bestaande uit een aantal leden van Windunie die in de ontwikkelfase mee investeren). Om nog meer mensen in de omgeving en de dorpskernen de kans te bieden mee te doen, is de vereniging een samenwerking met Energie Samen aangegaan. Energie Samen is een landelijke vereniging van energiecoöperaties en wil in Wijchen een lokale coöperatie oprichten waarin het mede-eigenaarschap van dit windproject kan landen.

Doel van dit participatieplan

In dit plan beschrijven de initiatiefnemers hoe het project de relatie, inspraak en mede-eigenaarschap van de omgeving wil vormgeven. Doel is om een transparant proces met de omgeving en alle stakeholders te doorlopen en de omgeving voor minimaal 50% te laten meeprofiteren van de opbrengsten. Daarmee streven we naar draagvlak en acceptatie voor windenergie in Wijchen en ook specifiek op deze plek.

Relatie met beleid

Klimaatakkoord

In het klimaatakkoord wordt voor grootschalige opwekprojecten gestreefd naar 50% eigenaarschap van de omgeving. Hiermee wordt bedoeld het risicodragend deelnemen aan ontwikkeling en exploitatie van een project. Project Wijchen A50 is nu zo vormgeven dat 17% van de projectrechten in handen is van lokale grondeigenaren en 33% is gereserveerd voor deelname van lokale burgers. De overige 50% van het aandeel is in handen van Windunie en Windinvest. Er wordt gestreefd om in de exploitatiefase uiteindelijk 90% van het windpark in lokaal eigendom te hebben.

Voor de burgers wordt de oprichting van een lokale coöperatie voorbereid. De initiatief nemende grondeigenaren en Energie Samen dragen evenredig bij aan uren en kosten van het project en dragen daarmee ook 50% van het risico van het project.

Regionale Energie Strategie

Er wordt gewerkt aan een concept RES bod voor de regio Arnhem Nijmegen. In dit concept bod zal een kaart met projecten en kansen worden opgenomen. De locatie van windpark Wijchen A50 is op deze kaart vermeld als ‘idee’ locatie maar wordt formeel nog niet door de gemeente ingebracht in het concept RES bod.

Beleid gemeente Wijchen

Wijchen heeft een gedragscode windenergie uit 2016. In dit beleid is vastgelegd hoe een project zich minimaal dient te verhouden met de omgeving. Dit beleid heeft tot nu toe niet geleid tot succesvolle projecten en zou in 2019 worden geëvalueerd. Tot op heden heeft die evaluatie niet plaatsgevonden. Project Wijchen A50 heeft al eerder, in 2015, een poging gedaan om medewerking van de gemeente te krijgen. Dat was voordat het beleid werd vastgelegd. De toenmalige initiatiefnemers hebben hun plan teruggetrokken nadat het beleid vastgesteld werd omdat zij van mening waren dat de beleidsvoorwaarden niet haalbaar waren. Die mening hebben zij nog steeds en de nieuwe initiatiefnemer Energie Samen kan zich daarbij aansluiten.
Ondanks dat er veel goede dingen in het beleid staan zijn er twee voorwaarden die elk project onmogelijk maken, namelijk de tiphoogte van maximaal 150 meter en de eis dat er uiteindelijk 2/3^{e} van de bewoners in een straal van 1000 meter moeten instemmen met het plan.
In dit participatieplan komen initiatiefnemers tegemoet aan de overige voorwaarden die in de gedragscode worden genoemd zoals het houden van ontwerpateliers met de omgeving, het inrichten van een financiële vergoeding voor omwonenden, de mogelijkheid om financieel te participeren

Het participatieplan

Het participatieplan is onderdeel van het principeverzoek aan de gemeenteraad van Wijchen, zoals ook in de gedragscode is vereist. Tevens zijn de hoofdpunten uit dit plan ook initieel met de directe omgeving besproken.

De omgeving stelt prijs op goede en frequente informatie en vrijwel alle inwoners binnen een straal van 800 meter tot het plangebied hebben kennisgenomen van het plan en/of hebben een informatieavond bezocht. In onderstaande kaart is het plangebied grofweg ingetekend, echter nog niet precies omdat de exacte turbinelocaties nog niet bekend zijn in dit stadium.

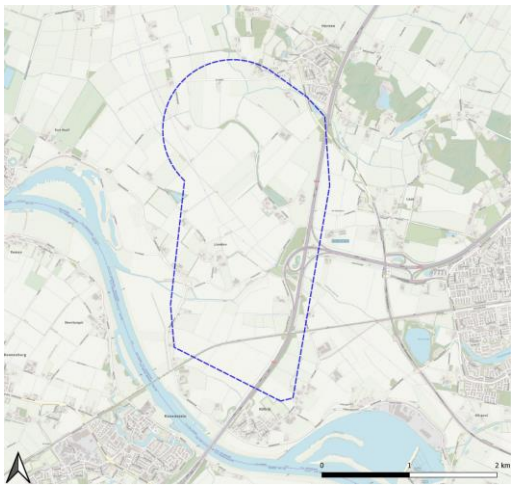

Doelgroepen

Het participatieplan voor Project Windpark Wijchen A50 is gericht op een aantal groepen van stakeholders:

- Direct omwonden: Bewoners binnen een straal van 800 meter van het plangebied, zij zullen mogelijk enige hinder van het park ondervinden.
- Ruimere kring van bewoners: bewoners en gebruikers van een gebied binnen een straal van ca. 2000 meter met name aan de randen van de kernen: Niftrik, Ravenstein, Batenburg, Hernen, Leur, Wijchen. Zij krijgen mogelijk uitzicht op de turbines.
- De bewoners van de gemeente Wijchen, zij kiezen de gemeenteraad van Wijchen en hun mening is dus politiek van belang.
- Belangenverenigingen zoals: plaatselijke leefbaarheidsgroepen, LTO en natuurverenigingen.

Huidige ontwikkelfase van het project

Het project bevindt zich nu in de initiatieffase. In deze fase zijn de direct omwonenden geïnformeerd over het voornemen een principeverzoek in te dienen. Hen is de vraag gesteld hoe zij betrokken willen worden bij de verder planvorming. Het voorstel daarbij is gedaan om een gebiedstafel op te richten die regelmatig met de initiatiefnemers en de gemeente kan overleggen, daarnaast kunnen ook andere stakeholders aan tafel uitgenodigd worden. Uit de eerste reacties blijkt dat de direct omwonenden in ieder geval individueel betrokken willen zijn. Enkele omwonenden hebben zich gemeld om aan regelmatig overleg deel te nemen zoals een gebiedstafel, waar onder enkele leden van leefbaarheidsgroepen die ook in het plangebied wonen. Er is ook weerstand in het gebied. Met name in de kernen Lienden en Hernen is er actief protest tegen de plannen en wordt er gelobbyd bij de omgeving en bij de politiek om niet aan het plan mee te werken.

Het protest maakt duidelijk dat er een aantal issues zijn die voor de omgeving belangrijk zijn en waar we dus in de verdere ontwikkeling zorgvuldig mee om moeten gaan. Top drie zijn:

- Extra geluid naast de geluidsoverlast die de A50 al produceert
- Inbreuk op het redelijk kleinschalige en historische landschap
- De plannen voor enkele zonnevelden in de buurt dis ook al een aantasting van het landschap betekenen.

Verder is er een sterke behoefte van zelfbeschikking in de kernen. Men stelt dat het huidige beleid juist in de kernen is ontwikkeld en dat daar niet van afgeweken kan worden.

Desalniettemin zijn de initiatiefnemers van mening dat inpassing van het plan zonder buitensporige hinder/aantasting mogelijk is. Het project is tevens nodig om de duurzame doelen van de regio te

behalen. Er zal een zorgvuldig proces worden uitgevoerd om de omgeving te betrekken en ook mee te laten profiteren van de opbrengsten van het project.

Ook na instemming met het principeverzoek worden de volgende zaken gepland.

Direct omwonenden

Direct omwonenden zullen bij het project individueel en gezamenlijk betrokken worden tot de gebiedstafel is opgericht. Deze gebiedstafel wordt bij voorkeur geleid door een onafhankelijke voorzitter en kan zich laten bijstaan door deskundigen, hiervoor wordt door de ontwikkelaars een budget beschikbaar gesteld. Direct omwonenden bepalen onderling door wie en door hoeveel mensen zij zich laten vertegenwoordigen. De gebiedstafel bestaat uit een nader te betalen aantal personen, nu gericht op ca. 10 personen en naast de direct omwonenden neemt er een vertegenwoordiger van de initiatiefnemers en de gemeente en/of provincie aan deel.
Direct omwonenden worden digitaal op de hoogte gehouden van de ontwikkeling en van de gesprekken aan de gebiedstafel en de adviezen en conclusies. De gebiedstafel heeft een adviesrecht jegens de ontwikkelaars en de gemeente en/of provincie.

Direct omwonenden die dit wensen kunnen ook direct contact opnemen met de initiatiefnemers om meer uitleg te krijgen of om meningen en wensen in te brengen.
Directe omwonenden zullen in ieder geval geïnformeerd worden over de specifieke impact van geluid en slagschaduw op hun woning en buitenruimte en zullen virtueel (3D VR) inzicht krijgen in de landschappelijk impact rond hun woning van de verschillende varianten die ontwikkeld zullen worden.

Omwonenden met zicht op het windpark en andere belangengroepen

Specifiek de leefbaarheidsgroepen in de kernen Hernen/Leur, Batenburg en Niftrik zullen regelmatig op de hoogte gehouden worden en in samenspraak met hen zullen regelmatig openbare bijeenkomsten georganiseerd waar de voortgang van het project aan belangstellenden in de omgeving wordt gepresenteerd en waar men zijn/haar mening en wensen kan uiten. Ook zal er de mogelijkheid zijn om in 3D de impact op het landschap te beoordelen.

Inwoners van Gemeente Wijchen

Door middel van een nieuwsbrief en website zal de bevolking van Wijchen op de hoogte gehouden worden van de voortgang van het plan (windparkwijchenA50.nl is in voorbereiding). Het project zal voor hen in breder perspectief geplaatst worden zoals in de Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen en het Gelders Energie Akkoord. Enkele keren zal het project een openbare discussie organiseren over de bijdrage die het project kan leveren aan dat brede perspectief en hoe die nog zou kunnen verbeteren. Met dit doel is er een samenwerking aangegaan met Burgers geven Energie van Stichting Wiek II in Nijmegen. Zij hebben al vaker inhoudelijke sessies voor de bevolking van Wijchen georganiseerd en zijn ook betrokken bij windproject Bijsterhuizen in Wijchen.
De bevolking kan zo beoordelen welke bijdrage het project levert aan de Regionale Energie Strategie en de energietransitie in het algemeen.

Financiële participatie.

Bewoners van het invloedsgebied gemeente Wijchen en ook aan de overzijde Maas (zie onderstaande kaart) hebben de gelegenheid om via Windcoöperatie Wijchen i.o. te participeren in het project. Daarmee hebben ze een directe stem in het beleid van de coöperatie en hebben ze de mogelijkheid financieel te participeren en daarmee financieel te profiteren van het project.

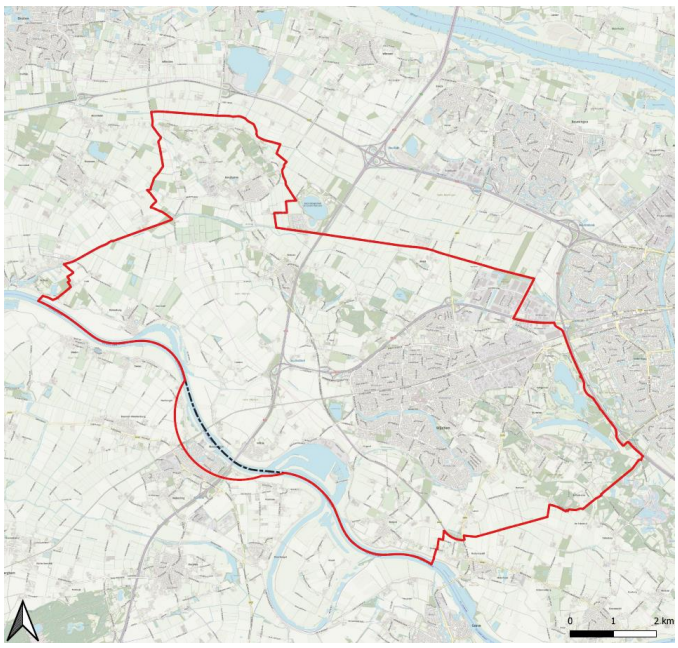

Gemeente Wijchen
Invloedsfeer windpark
Achtergrondkaart:opentopoachtergrondkaart

Deze kaart geeft de invloedsfeer van het windpark weer. Het is de gemeente Wijchen plus gebieden buiten de gemeente die binnen 1.500 meter van het windpark liggen. Extra aandacht gaat naar de directe omgeving (1.000m).

Ten behoeve van de investering zal het eigen vermogen van de coöperatie door de leden bij elkaar gebracht worden en die zullen een rendement ontvangen naar gelang de winstgevendheid van het windpark en zoals nader binnen de coöperatie zal worden vastgelegd in een leningregelement.
Ook tijdens de ontwikkeling zal de coöperatie geld investeren in het project. De leden bepalen samen op welke manier dit zal gebeuren en of hier geld van de leden voor gebuikt zal worden en wat de risicovergoeding daarop zal zijn. Door lid te worden van de coöperatie kan iedereen hier direct aan deel nemen en invloed op uitoefenen, ook als men niet de middelen heeft om ook mee te investeren.
De coöperatie zal met de te verwachten winst van het project nieuwe projecten in de omgeving kunnen starten en ondersteunen. Dat kan op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid, landschap, recreatie etc. Ook kan de coöperatie (en dus de leden) ervoor kiezen om mensen die niet de mogelijkheid hebben om via een investering te profiteren van het windpark op een andere manier tegemoet te komen zoals het beschikbaar stellen van zonnepanelen, isolatie of andere duurzame maatregelen.
Doelstelling van financiële participatie is om minstens 800 gezinnen in het invloedsgebied mee te laten doen.

Financiële tegemoetkoming aan omwonenden

Het is gebruikelijk bij windparken dat direct omwonenden een financiële tegemoetkoming ontvangen uit een windpark. Deze tegemoetkoming kan eenmalig zijn of jaarlijks en is meestal afhankelijk van de afstand van de woning tot het windpark. Windpark Wijchen is voornemens aan alle omwonenden tot een afstand van 800 meter een jaarlijkse vergoeding te bieden uit de exploitatie van het park. Dit is naast de eventuele aanspraken op planschade en de evt. afdracht aan een omgevingsfonds. In het huidige beleid van de gemeente staan een aantal zaken voorgeschreven die we graag met de directe omgeving willen bespreken om tot de meest passende uitwerking te komen. We vinden het belangrijk dat de mensen die het dichts bij het park wonen ook het meest kunnen profiteren van de opbrengst.
De vergoeding aan omwonenden zal afhangen van het totale budget aan grondvergoedingen die beschikbaar is. Op haar beurt is die weer afhankelijk van het aantal gerealiseerde molens en het vermogen. De initiatiefnemers willen ca. 25% van het grondbudget beschikbaar stellen voor woningen in een straal van 800 meter van de gerealiseerde molens. Samen met het gebied zal er een verdeelsleutel komen op basis van afstand tot het park. De verwachting is dat deze regeling

transparanter is dan de ingewikkelde formule in de gedragscode, maar in absolute getallen wel minstens zo goed zal zijn.
Voor omwonenden verder dan 800 meter zal de inbreuk op de directe leefomgeving beperkter zijn en achten initiatiefnemers een directe tegemoetkoming niet nodig. Het vormen van een gebiedsfonds is dan nog wel een optie om de leefbaarheid in ruimere zin te bevorderen maar ook kan de coöperatie op zich nemen vanuit de winst projecten in de omgeving te ondersteunen. Het beleid van de gemeente laat dit op dit moment open.
Uiteraard zullen de afspraken die met de omgeving gemaakt worden minimaal voldoen aan het gemeentelijk beleid, ook als dat na evaluatie verandert.
In de hele gemeente en ook aan de overkant van de Maas kunnen mensen investeren in het eigen vermogen van de coöperatie. Het geschatte rendement zal (op basis van ervaring in andere projecten) liggen tussen 4-8% per jaar en dan zal er ook nog geld overblijven waarmee de coöperatie nieuwe projecten kan starten of ondersteunen.

Overige voordelen voor de omgeving

Tijdens de ontwikkeling van het windpark zal rekening gehouden met wensen van de omgeving ten aanzien van bijvoorbeeld:

- Koppelkansen in de ontsluiting van het gebied met betrekking tot de aanleg van (tijdelijke) wegen.
- Meedenken over transportroutes
- Keuze van materialen voor wegen
- Waar dit aan de orde is zal de lay-out van eventuele zonneveldprojecten en de landschappelijke inpassing daarvan worden meegenomen in de planvorming. Zo ook andere ontwikkelingen in het gebied.
- Lokale aannemers/leveranciers krijgen bij voorkeur de gelegenheid om als (onder)aannemer aangedragen te worden voor het project.
- Met welke andere hinderbronnen rekening dient te worden gehouden of waar samen aan verbeteringen kan worden gewerkt.

Hekkelman

MEMO

AAN	:	De raad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijchen
VAN	:	Jan van Vulpen
DATUM	:	1 april 2021
BETREFT	:	Wijchen/Windunie windpark juridisch-planologische beoordeling

1. Inleiding

De Vereniging Windpark Wijchen en coöperatie Energie Samen hebben in samenwerking met enkele partners op 18 november 2020 een principeverzoek van 18 november 2020 om vergunningverlening voor het windpark Wijchen A50 bij de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijchen ingediend.

Het gemeentebestuur wil aan dit principeverzoek niet tegemoetkomen en heeft Hekkelman Advocaten gevraagd juridisch-planologisch onderzoek naar het plan te doen om weigering mee te werken aan het principeverzoek te onderbouwen. Hierna volgt een beschrijving van de ruimtelijke argumenten die aan deze weigering ten grondslag liggen.

2. Strijd met het bestemmingsplan

Op een groot deel van de percelen waarop windpark Wijchen A50 is beoogd, rust op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied en herziening 2014' (geconsolideerde versie) de enkelbestemming 'Agrarisch' en de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 3' of 'Waarde – Archeologie 2'. (Op een deel van de percelen rust geen archeologische dubbelbestemming.)

Op grond van artikel 3.1.1 van de planregels zijn de voor 'Agrarisch' aangewezen gronden bestemd voor - samengevat - agrarische bedrijfsvoering en dus niet voor de realisatie van een windpark.

Voor zover de planregeling wel (sub l.) de opwekking van duurzame energie mogelijk maakt in de vorm van windenergie en zonne- energie alsmede warmte-koude opslag, is dit op grond van artikel 3.1.1, sub g, van de planregels uitsluitend toegestaan voor aan het agrarisch gebruik ondergeschikte functies. Op grond van artikel 3.2.3 van de planregels mogen ter plaatse van de aanduiding 'bouwvlak' bepaalde bouwwerken worden gebouwd, maar daartoe behoren geen windturbines.

Op grond van artikel 3.4.5 van de planregels, mag het bevoegd gezag hiervan afwijken door middel van een binnenplanse omgevingsvergunning teneinde ter plaatse van de aanduiding 'bouwvlak' de oprichting van 1 kleine windturbine mogelijk te maken ten behoeve van de stroomvoorziening op het betreffende perceel met een tiphoogte van niet meer dan 20 m.

Deze planregels zijn in lijn met de plantoelichting (par. 6.6) waarin is beschreven dat de gemeente opwekking van duurzame energie wenst te stimuleren, mits het een ondergeschikte activiteit betreft en past binnen de maatvoering van de bouwvoorschriften van de bestemmingen agrarisch, bedrijven, maatschappelijk, recreatie en wonen.

Conclusie
Het beoogde windpark Wijchen A50 van (in ieder geval) 5 turbines met een tiphoogte van 250 meter is in strijd met het bestemmingsplan.

Voor het door initiatiefnemers gewenste windpark moet een nieuw bestemmingsplan worden vastgesteld of een omgevingsvergunning worden verleend voor afwijken van het bestemmingsplan.

De initiatiefnemers stellen voor om te werken met een (buitenplanse) omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan op grond van artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3, van de Wabo.[1]

3. Goede ruimtelijke ordening - beleidsruimte bevoegd gezag

Uit de Wet ruimtelijke ordening (hierna: *Wro*) en vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: *Afdeling*) volgt dat de raad bij een besluit over de vaststelling van een bestemmingsplan beleidsruimte heeft en hij de betrokken belangen moet afwegen. Het college heeft bij een aanvraag om een omgevingsvergunning beleidsruimte om te beslissen of het al dan niet gebruik zou maken van zijn bevoegdheid om af te wijken van het bestemmingsplan.[2] Bij het nemen van beide besluiten, is het aan de raad en het college om te bepalen wat onder een 'goede ruimtelijke ordening' moet worden verstaan.[3] Daarbij dienen zij alle betrokken belangen af te wegen. Dat daarbij

---

[1] Zie p. 8 van de notitie van Pondera 'Projectplan Windpark Wijchen A50'.
[2] O.a. AbRS 21 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2474, ABRS 22 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1664, r.o. 2, ABRS 24 april 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1323 en ABRS 22 maart 2017, ECLI:NL:RVS:2017:763, r.o. 6.2 en ABRS 12 december 2018, ECLI:NL:RVS:2018:3937, r.o. 5.1.
[3] Zie artikel 3.1 Wro (vaststelling bestemmingsplan) en artikel 2.12, lid 1 Wabo (verlening omgevingsvergunning).

ook gewicht mag worden toegekend aan het gebrek aan draagvlak, volgt ook de jurisprudentie van de Afdeling waaronder de uitspraak van 23 december 2020[4,5]

Uitgaand van de 'vrijheid' voor het gemeentebestuur bij de invulling van het begrip goede ruimtelijke ordening staat voorop dat windparken ruimtelijk belastend zijn voor de naaste omgeving. Het gaat hierbij om bekende nadelen die samenhangen met windparken zoals geluidbelasting (inclusief laagfrequent geluid), slagschaduw en landschapsverstoring.

Ook het gemeentebestuur herkent en erkent deze (aanzienlijke) nadelen en zal kritisch beoordelen of de realisatie van nieuwe windparken in overeenstemming is met een 'goede ruimtelijke ordening'. Dit geldt ook voor het windpark Wijchen A50 dat is beoogd in het open agrarische landschap met een hoge landschappelijke kwaliteit en relatief veel gevoelige woonbestemmingen, veel beschermenswaardige natuur en cultuur- en historische waarden.

Toch, ook in het kader van een goede ruimtelijke ordening, meent het gemeentebestuur dat het in het belang van een duurzame wereld een bijdrage moet leveren aan onder meer de energietransitie waarvan nieuwe windparken onderdeel uitmaken. De gemeente Wijchen neemt hierin verantwoordelijkheid door het stimuleren van en medewerking verlenen aan vele initiatieven die bijdragen aan een verbetering van de duurzaamheid in en rond de gemeente.

In dit licht zal de gemeente onder meer medewerking verlenen aan het zogenoemde windpark Bijsterhuizen op de gelijknamige locatie ten noorden van de gemeente. Dit windpark is uit ruimtelijk oogpunt minder belastend dan het windpark Wijchen A50. Het windpark Wijchen A50 brengt volgens het gemeentebestuur uit ruimtelijk oogpunt te veel nadelige effecten met zich die in samenhang bezien zwaarder wegen dan het belang bij het opwekken van duurzame energie met het voorliggende windparkproject. Zoals hierna is beschreven betreft dit vooral de aspecten natuur, cultuurhistorie en aantal gehinderden. Daarbij komt dat voor dit windpark Wijchen A50 zeer weinig draagvlak bestaat bij de direct omwonenden en de bewoners van de kernen Niftrik en Hernen. Verder is voor dit windpark Wijchen A50 niet gehandeld in overeenstemming met de Gedragscode Windenergie Wijchen van 4 februari 2016.

Conclusie
Het gemeentebestuur is na de weging van alle ruimtelijke belangen van mening dat het windpark Wijchen A50 niet in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening is.

---

[4] ECLI:NL:RVS:2020:3071.
[5] Het belang 'gebrek aan draagkracht' weegt dus mee, maar aan dit belang kan echter – voor zover deze niet ruimtelijk relevant is – geen doorslaggevend gewicht worden toegekend.

In de volgende (deel)paragrafen bezie ik, na een korte beschouwing van de bevoegdheid van de provincie, de (eventuele) ruimtelijke argumenten die hierbij van belang zijn in reactie op het principevoorstel. Daarbij geldt dat ook beleidsmatige argumenten als ruimtelijke argumenten moeten worden aangemerkt.

4. Bevoegdheid provincie

In het kader van de weigering van het gemeentebestuur is van belang dat ook provinciale staten van de provincie op grond van artikel 9e Elektriciteitswet juridisch niet verplicht zijn om een inpassingsplan vast te stellen voor een windpark (zoals in het principevoorstel) dat in strijd is met provinciaal beleid. De hierna te bespreken RES 1.0 is aan te merken als provinciaal beleid en het windpark Wijchen A50 is daarmee in strijd, omdat deze projectlocatie buiten de zorgvuldig tot stand gekomen en afgewogen zoekgebieden en verkenningsgebieden valt.

De verplichting op grond van artikel 9e, tweede lid, Elektriciteitswet voor provinciale staten om toepassing te geven aan de bevoegdheid om een provinciaal inpassingsplan vast te stellen heeft alleen betrekking op de toepassing van de bevoegdheid als zodanig en niet op de locatie, vorm of anderszins inhoudelijke afwegingen.[6] Voorop staat altijd dat provinciale staten een uit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening acceptabele beslissing moeten nemen. Dit betekent dat provinciale staten in deze (niet-acceptabele) gevallen een (nadere) afweging moeten maken of andere locaties zich in ruimtelijk opzicht wellicht beter lenen voor een windpark. Als provinciale staten daarbij de door de ontwikkelaar beoogde locatie niet geschikt oordelen, zullen zij een alternatieve locatie voor het schriftelijk gemelde windpark moeten zoeken.[7] Uiteraard blijft voorop staan dat de wet in de weg staat aan ruimtelijk niet acceptabele locaties. Het ligt voor de hand dat in de zoektocht naar alternatieve locaties wordt gekeken naar de zoekgebieden en verkenningsgebieden van de RES 1.0. Deze gebieden zijn namelijk na uitgebreid onderzoek en regionale afstemming opgesomd als gebieden waar mogelijk een windpark kan komen.

Omdat provinciale staten voor de invulling van het criterium van een goede ruimtelijke ordening een ruime mate van beleidsruimte hebben, kunnen zij na een weging van alle betrokken belangen besluiten dat een locatie niet of minder geschikt is en voor die locatie geen PIP vaststellen, óók als een windparklocatie voldoet aan alle van toepassing zijnde wettelijke normen, zoals voor geluid en slagschaduw. De bestuursrechter kan dan beoordelen of provinciale staten dat besluit in redelijkheid hebben kunnen nemen.

---

[6] zie Kamerstukken II 2009/2010, 32127, nr. 3 en ABRS 4 april 2018, ECLI:NL:RVS:2018:1146, r.o. 6.3

[7] Zie uitspraak noot 6.

5. Beleidsmatige argumenten

5.1. *Regionale Energiestrategie – Regio Arnhem Nijmegen*

De 'RES 1.0 Regionale Energiestrategie Arnhem Nijmegen' van maart 2021 van de RES Regio Arnhem Nijmegen is tot stand gekomen met de provincie en 16 gemeenten. Het einddoel is om in 2050 volledig energieneutraal te zijn. Dat is afgesproken in het Gelders Energieakkoord. De Regionale Energiestrategie (hierna: *RES*) voor de regio 'Arnhem Nijmegen' met het jaar 2030 als horizon heeft als doel 1,62 TWh duurzaam op te wekken energie en dient als belangrijke mijlpaal op weg naar het einddoel van 2050. Alle 30 energieregio's doen een 'bod'. De gezamenlijke doelstelling van 35 TWh wordt na optelling van alle concept RES'en ruim gehaald. In januari 2020 is een startnotitie vastgesteld waarin de uitgangspunten en spelregels van de RES zijn opgenomen. In het kader van het Nationaal Klimaatakkoord dienden alle regio's in Nederland op 1 juni 2020 een 'bod' aan te bieden aan het Rijk. In september 2020 gingen alle besturen van de 16 gemeenten akkoord met de conceptversie van de RES. Inmiddels is de 'volgende versie' van de RES Regio Arnhem Nijmegen gereed: RES 1.0.[8] Op 1 juli 2021 ligt het definitieve bod op tafel. Daarna wordt het tweejaarlijks bijgesteld.

Het doel van de RES is om in 2050 energieneutraal te zijn, met als ambitie 55% CO2-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. In de RES zijn bestaande projecten, pijplijnprojecten, 'no regrets' (lokale kansen en initiatieven die zonder twijfel gerealiseerd kunnen worden) en regionale zoekgebieden omschreven.[9] Belangrijk is dat in het bod nadrukkelijk een knip is gemaakt in de periode voor 2030 en het daarbij horende doel van 1,62 TWh en de periode tot 2050 erna. Het doel van 1,62 TWh bestaat voor de periode tot 2030 uit nagenoeg zeker gestelde projecten tot projecten/zoekgebieden waarvoor de realistische verwachting is dat deze gerealiseerd gaan worden aangevuld met mogelijkheden in verkenningsgebieden. In de in 2023 vast te stellen RESW 2.0 zullen nadere afspraken gemaakt worden. Daarover is de afspraak (nr. 14) in de RES 1.0 neergelegd dat er zonder overleg enkel grootschalige ontwikkelingen van zonnevelden en windturbines of combinaties zon-wind mogelijk zijn:

> ***14 Ontwikkelingen buiten het bod***
> *Voor de periode tot besluitvorming van de RES 2.0 zijn er zonder overleg aan de regionale tafel enkel grootschalige ontwikkelingen van zonnevelden en windturbines of combinaties zon-wind mogelijk:*
> - *Binnen de regionale zoekgebieden;*
> - *Binnen de huidige projecten pijplijn die hoort bij de RES 1.0 vanaf sub-fase 'Beleidscheck' tot en met 'Realisatie';*
> - *Binnen de 'verkenningsgebieden extra windturbines'.*

---

[8] Zie https://www.regioan.nl/res-regionale-energiestrategie/conceptbod/.
[9] kaart met zoekgebieden: https://www.regioan.nl/media/Regionale-zoekgebieden-disclaimer.png en voor de duiding: https://prvgelderland.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=b2a2c0df8bf14d57921da0456d6a7f2e&section=10

Over de zoekgebieden werd in de conceptRES nog geschreven:

> *"In het RES-proces zijn de afgelopen maanden veel zoekgebieden genoemd en onderzocht. Alle zoekgebieden die niet in dit voorlopige concept bod zijn opgenomen, beschouwen we nog steeds als kansrijk. Op een later moment onderzoeken we de haalbaarheid en de fasering tot én na 2030. Deze uitbouw zal een plek krijgen in de RES 1.0, RES 2.0, en verder.*
>
> (...)
>
> *Gemeentelijk beleid*
> *Veel gemeenten zijn al aan de slag met de energietransitie. Enkele gemeenten hebben zoekgebieden voor windturbines en zonnevelden aangewezen en soms ook gebieden uitgesloten. In de regionale zoekgebieden rekenen we alleen het deel mee dat binnen dit beleid past. Lokaal beleid is vaak al gevoed door een uitgebreid participatieproces. Het is ook de basis waarop gemeenten vergunningsaanvragen gaan beoordelen.".*

In de RES 1.0 zijn dus (ten opzichte van het conceptbod) de verkenningsgebieden opgenomen. Dit zijn gebieden buiten de zoekgebieden die (om de wind/zon-verhouding te verbeteren) na een globale verkenning zijn aangewezen als kansrijke gebieden voor onder meer windparken. Volgens de RES 1.0 zijn deze verkenningsgebieden geen onderdeel van de RES 1.0 en worden deze gebieden nader onderzocht in het traject naar de RES 2.0.

Het windpark Wijchen A50 ligt niet in een van de zoekgebieden van de RES 1.0. Uit het (laatste) kaartje in paragraaf 4.1.1 van de RES 1.0 blijkt dat het windpark Wijchen A50 ook niet in zo'n verkenningsgebied ligt.

Zoals hiervoor beschreven is dit een bewuste en weloverwogen keuze van Wijchen én de 16 gemeenten en de provincie die betrokken zijn bij de totstandkoming van de RES 1.0, aangezien het windparkproject wel bekend en besproken is geweest in het RES-overleg.

In de Regiegroep voor de RES Arnhem Nijmegen is op 2 december 2020 de rol van de provincie bij windprojecten en de regierol voor de regio besproken in het licht van artikel 9e van de Elektriciteitswet 1998. In het verslag is te lezen dat een aanvraag buiten de zoekgebieden van de RES mogelijk is, maar dat de provincie die vergunningaanvraag kan weigeren als de keuzes voor de zoekgebieden goed zijn onderbouwd in de (concept)RES en wel zo duidelijk dat *"het voor de locaties buiten de zoekgebieden duidelijk is waarom het daar niet kan"*.

De onderbouwing in de concept-RES en de RES 1.0 voor de zoekgebieden voldoet hieraan. De conceptRES geeft blijk van een uitgebreid onderzoek en afweging van alle ruimtelijke aspecten ofwel - kort gezegd - een uitgebreid beeld voor wind- en zonneparken van:

- gemeentelijk beleid,
- harde en zachte restricties (wettelijke regelgeving en beleid),

- bestaande projecten en van pijplijnprojecten,
- gebiedsopgaven en meekoppelkansen,
- maatschappelijke draagvlak,
- kostenefficiëntie (netbeheer),
- energieopbrengst,
- ruimtelijke kwaliteit.

Voor de verkenningsgebieden - waar het windpark Wijchen niet in ligt – zal in het traject naar de RES 2.0 een zelfde onderbouwing worden gemaakt.

Al deze aspecten zijn in samenhang bezien en hebben geleid tot het aanwijzen van de zoekgebieden tot 2030. Dat betekent dat medewerking aan projecten buiten – mede gelet op het feit dat alle regio's tezamen de doelstelling van 35 TWh (ruim) zullen halen - deze zoekgebieden (voor 2030) niet snel passend zullen zijn. Het gemeentebestuur meent dat het aanwijzen van projecten buiten deze zoekgebieden frustrerend en contraproductief voor proces en het gezamenlijk optrekken van gemeenten en provincie in het RES-project zou zijn. Daarbij is van belang dat het onderzoek en onderbouwing nodig zijn om provinciale inpassingsplannen te voorkomen (o.a. paragraaf 3.3.3 en 4.1.2 aldus de RES 1.0). Het is dus nadrukkelijk niet de bedoeling dat de provincie inpassingsplannen moet maken (als een gemeente geen medewerking verleent aan een windparkproject dat niet binnen de zoek- of verkenningsgebieden van de RES 1.0 ligt.

In de RES 1.0 wordt de "RES 1.0" als gezamenlijk product van de provincie en gemeenten (en vele andere stakeholders) meermaals benadrukt. Daarmee is ook duidelijk dat de betrokken gemeenten de RES 1.0 in lijn met de vereiste "solidariteit" hebben opgesteld. Vanwege de genoemde ruimtelijk belastende effecten van zon- en windparken (en de verstorende of zelfs ontwrichtende effecten voor de plaatselijke gemeenschappen) is een (zeer) zorgvuldige verdeling binnen de regio (en de provincie en het land) van groot belang. Daarbij komt dat in de energietransitie zich veel veranderende ontwikkelingen en innovaties voordoen, waardoor voor de periode na 2030 mogelijk weer andere inzichten gelden voor de behoefte aan duurzame zonne- en windenergie.

In dit licht is, zeker het op korte termijn (in de periode vóór 2030), medewerking aan het windpark Wijchen A50 dat buiten de zoekgebieden en verkenningsgebieden ligt van de RES 1.0, niet passend.

Voor zover de gemeente Wijchen medewerking wil verlenen aan het windpark bij Bijsterhuizen dat ook niet in een van de zoekgebieden van de RES 1.0 ligt, is van belang dat dit project per abuis niet in de conceptRES (en de RES 1.0) is meegenomen en inmiddels duidelijk is dat Bijsterhuizen - anders dan voor windpark Wijchen A50 - alsnog in het definitieve bod als zogenoemd pijplijnproject zal worden opgenomen.

Illustratief hiervoor is het collegevoorstel tot vaststelling van de conceptRES van het college van burgemeester en wethouder van Wijchen waarin over windpark Bijsterhuizen (WindinWijchen) is geschreven:

> **Gewenst resultaat**
> Het concept bod zal leiden tot een definitief bod RES 1.0. Hierin komen alle lokale projecten te staan op het gebied van wind- en zonne-energie, potentie in zoekgebieden en worden de ontvangen reacties van de gemeenteraden en lokale stakeholders gebundeld. Als college hebben we de volgende wensen en bedenkingen:
> 1. Het project WindinWijchen en het zonnepark Kampbroek 5 dienen alsnog als pijplijn projecten opgenomen te worden in het concept bod RES 1.0.
> 2. De werkorganisatie RES wordt verzocht aan te geven wat er met de reacties van de gemeenteraad en de stakeholders over het voorlopig concept bod gebeurt.
> 3. In het definitief bod RES 1.0 dient het vereveningsfonds uitgewerkt te zijn en een paragraaf over het opslaan van opgewekte energie te zijn opgenomen.
>
> In de kern bestaat het concept bod RES 1.0 uit een kwantitatief bod (1,68 TWh), met daarbij kwalitatieve uitgangspunten en een kaart met zoekgebieden voor grootschalige opwek. Daarnaast biedt het inzicht in de Regionale Warmte Structuur en de consequenties voor de net-infrastructuur van Liander.

Overigens is in het principeverzoek voor het Windpark Wijchen A50 te lezen *"De beoogde locatie is voor een deel als regionaal zoekgebied aangewezen in de concept-RES van regio Arnhem-Nijmegen."*. Het is de gemeente niet duidelijk waarop deze stelling is gebaseerd.

Tot slot is de ruimtelijke afspraak (15) van de RES 1.0 van belang:

> ***15 Groepering windturbines***
> *Om visuele ruimtelijke versnippering ('confetti') door windturbines te voorkomen is groepering van windturbines nodig. Hiermee houden we andere gebieden vrij van windturbines en borgen we regionale ruimtelijke samenhang. Op basis van een ontworpen totaalcluster is gefaseerde uitvoering wel mogelijk. Voor het plaatsen van windturbines is daarom de afspraak dat grote windturbines:*
> - *Niet solitair maar gegroepeerd worden geplaatst;*
> - *De groepering in een lijnopstelling of in een clusteropstelling wordt uitgevoerd;*
> - *De onderlinge afstand van deze opstelling zodanig is dat beeldinterferentie zoveel mogelijk wordt voorkomen (= ontwerponderzoek bij uitwerking zoekgebieden en toets bij projecten buiten de zoekgebieden);*
> - *De inpassing van windlocaties in samenhang met de ontwikkeling in aangrenzende andere RES'en wordt beoordeeld.*

In het memo van Pondera bij het principeverzoek maakt het "conclusieplaatje" met alle harde belemmeringen van figuur 3.1 duidelijk dat een groepering in lijnopstelling of clusteropstelling in overeenstemming met deze "afspraak 15" van de RES 1.0 ter voorkoming van versnippering bij het windpark Wijchen A50 niet goed mogelijk is. Los van de ruimtelijke bezwaren die in paragraaf 6 hierna beschreven zijn, volgt uit figuur 3.1 dat binnen het onderzoeksgebied op drie locaties van relatief geringe omvang windturbines mogelijk zouden zijn. Deze drie locaties liggen zodanig ver uit elkaar dat van groepering in de zin van de RES 1.0 geen sprake kan zijn. Ook binnen de drie locaties is – mede gelet op de in acht te nemen onderlinge afstand tussen de windturbines van 4x de rotordiameter (zie ook

hierna) - geen groepering in lijn- of clusteropstelling mogelijk in deze relatief kleine locaties.

Overigens is deze 'groepering' of clustering van het RES van windturbines ruimtelijk relevant en weliswaar een relatief nieuw maar geen onbekend fenomeen. Het is in de ruimtelijke verordening van verschillende provincies vastgelegd en (dus) ook in de jurisprudentie van de Afdeling al aan de orde gekomen (O.a. ABRS 7 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2720, r.o. 11-11.5).

Uit al het voorgaande volgt dat het windpark Wijchen A50 evident in strijd is met de RES 1.0.

5.2. *Gedragscode Windenergie Wijchen*

In deze gedragscode zijn (onder meer) criteria opgenomen waaraan windparken ten minste moeten voldoen. Deze criteria zijn aangedragen door de werkgroep Windenergie Wijchen.

Het windpark Wijchen A50 is op meerdere punten in strijd met de Gedragscode. Bij de vaststelling van deze gedragscode heeft Windpark Wijchen A50 hiervan ook meteen afstand gedaan.

Windpark Wijchen A50 voldoet niet aan artikel III, lid 1, omdat de ontwikkelaar de (direct) omwonenden en belanghebbenden niet vanaf het begin bij de planontwikkeling heeft betrokken.

Artikel III lid 3 luidt als volgt:

> *"3. Initiatieven voldoen tenminste aan de volgende, door de werkgroep Windenergie Wijchen aangedragen, criteria:*
> *a. het brongeluid van de windturbines bedra7agt afzonderlijk maximaal 105 dB(A);*
> *b. om slagschaduw op het raam van een verblijfsruimte te voorkomen geldt in die gevallen een stilstandsvoorziening;*
> *c. de tiphoogte van de windturbines bedraagt maximaal 150 meter om visuele redenen en om toplicht te voorkomen;*
> *d. insluiting van woningen door windturbines moet worden voorkomen: verschillende windturbines in meerdere windrichtingen rondom een woning zijn ongewenst.".*

Aan het criterium geformuleerd onder sub c wordt niet voldaan. Voor het windpark Wijchen A50 zijn eindturbines met een tiphoogte van maar liefst 250 meter beoogd. Alleen op de Maasvlakte zijn in Nederland hogere windturbines te vinden.

In bijlage 1 'Projectplan Windpark Wijchen A50' wordt hierover geschreven:

> *"Grotere turbines betekend ook meer opgewekte elektriciteit voor de regio en ten behoeve van de energietransitie. De rijksoverheid heeft een subsidieregeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE++) beschikbaar gesteld waar duurzame energieprojecten aanspraak op kunnen maken. Deze subsidieregeling is zo ingericht dat vooral efficiënte projecten worden gehonoreerd. Daarom is de businesscase van windturbines met een tiphoogte van 150 onrendabel. Bovendien worden dergelijke windturbines steeds beperkter gefabriceerd. Het voorgaande maakt het noodzakelijk om een grote, moderne windturbine als uitgangspunt te*

> *nemen en niet te conformeren aan de tiphoogte beperking van 150 meter. Uiteraard wordt daarbij wel voldaan aan alle wettelijke eisen en is nog steeds sprake van een goede ruimtelijke ordening.".*

In het 'Participatieplan Windpark Wijchen A50' wordt hierover het volgende geschreven:

> *"Ondanks dat er veel goede dingen in het beleid staan zijn er twee voorwaarden die elk project onmogelijk maken, namelijk de tiphoogte van maximaal 150 meter en de eis dat er uiteindelijk 2/3e van de bewoners in een straal van 1000 meter moeten instemmen met het plan.".*

In de vergunningaanvraag maakt Windpark Wijchen A50 duidelijk dat het windplan op dit punt niet voldoet aan de Gedragscode en dat er ook geen plannen bestaan om hiermee alsnog rekening te houden. Het windpark is op dit punt evident in strijd met de Gedragscode.

Ook aan het criterium sub d (insluiting van woningen) voldoet het plan niet. Uit het principeverzoek voor het windpark Wijchen A50 is dit ook af te leiden. Op p. 2 is te lezen dat om te voorkomen dat woningen aan drie zijden worden ingesloten, in het noordelijk deel van het beoogde projectgebied (voorlopig) wordt afgezien van een derde windturbine. Hieruit volgt dat nog altijd woningen aan twee zijden zullen worden ingesloten waarmee sprake is van strijd met de Gedragscode.

In de vergunningaanvraag maakt Windpark Wijchen A50 duidelijk dat het windplan op dit punt niet voldoet aan de Gedragscode en dat er ook geen plannen bestaan om hiermee alsnog rekening te houden. Het windpark is op dit punt evident in strijd met de Gedragscode. Er zijn weliswaar informatieavonden gehouden, maar geen keukentafelgesprekken. Ook heeft de gemeente niet aan het voortraject deelgenomen omdat vooraf al duidelijk was dat het project windpark Wijchen A50 (willens en wetens) niet in overeenstemming zou zijn (tiphoogte) en handelen met de Gedragscode. Voor het project zijn ook in strijd met de Gedragscode de stappen voor een planschadetaxatie en compensatiemaatregelen niet doorlopen. Al met al is er geen draagvlak verworven en ook niet verkend.

Het windpark Wijchen A50 is op meerdere punten in strijd met de Gedragscode.

5.3. *Samen naar een duurzaam Wijchen*

In dit beleid met een van looptijd 2018 – 2023 zijn op hoofdlijnen de ambities beschreven, welke plannen en projecten daaraan bijdragen en wat daarvoor nodig is. Verwezen wordt naar het coalitieakkoord waarin de gemeente Wijchen heeft afgesproken om in 2040 energieneutraal te zijn. In het beleid maakt de gemeente duidelijk dat windparkinitiatieven worden getoetst aan de Gedragscode. Zoals hierboven beschreven voldoet het windpark Wijchen A50 niet aan deze Gedragscode.

Faciliteren windenergie binnen de Gedragscode Windenergie Wijchen
Betrokken portefeuillehouders: Geert Gerrits, Paul Loermans en Titus Burgers

Doelen
In 2021 is minimaal 1 windinitiatief gestart (minimaal 3 turbines).

Betrokken partijen
Gelderse Milieu en Natuur Federatie, regio A-N, Bedrijvenvereniging Bijsterhuizen, initiatiefnemers van windprojecten, LBG, werkgroep Gedragscode.

Activiteiten
2018
- Faciliteren WindinWijchen ogv Gedragscode (raadsvoorstel over principebesluit).

2019
- Evaluatie Gedragscode.
- Deelname aan ruimteateliers in het kader van de regionale energie strategie.
- Inventarisatie en faciliteren wind-initiatieven in Wijchen conform de gedragscode. En afstemmen met buurgemeenten.

2020
- Toetsen windinitiatieven op grond van de eventuele nieuwe Gedragscode Windenergie.

2022
- Evaluatie Gedragscode Windenergie Wijchen en raadsadvies voor nieuwe raadsperiode.

Windpark Wijchen A50 is dus ook in strijd met het beleid 'Samen naar een duurzaam Wijchen'.

Tussenconclusie beleid
Uit het voorgaande volgt dat het windpark Wijchen A50 in strijd is het van toeassing zijnde provinciale en gemeentelijke beleid zoals vastgelegd in de RES 1.0. respectievelijk de Gedragscode en het beleid 'Samen naar een duurzaam Wijchen'.

6. Afweging ruimtelijke aspecten

Over de (on)mogelijkheden van het voorliggende initiatief schrijft Pondera:[10]

> *"Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd dat er plaatsingsmogelijkheden zijn binnen het onderzoeksgebied voor maximaal 7 moderne windturbines waarbij er*

[10] Zie p. 10 van de notitie van Pondera 'Projectplan Windpark Wijchen A50'.

geen fysieke ruimtelijke belemmeringen aanwezig zijn en naar verwachting aan wet- en regelgeving kan worden voldaan. De initiatiefnemer stelt een project voor van 5 windturbines, met een mogelijke uitbreiding naar 6 in de vervolgfase.".

6.1. *Behoefte*

De ladder voor duurzame verstedelijking (artikel 3.1.6 Bro) is voor windturbines niet van toepassing. Uit jurisprudentie van de Afdeling volgt dat windturbines niet als nieuwe stedelijke ontwikkeling zijn aan te merken en dat daarvoor dus geen laddertoets hoeft te worden verricht. Wél zal het project/plan een onderbouwing moeten geven over de behoefte of het zorgvuldig ruimtegebruik van het voorziene windturbines.[11] Voor het halen van zowel de gemeentelijke als de regionale energieopgave tot 2030 is het windpark Wijchen A50 niet nodig. Voor de regionale opgave van de 1,62 TWh zijn in het bod van de RES 1.0 namelijk de daarvoor benodigde projecten en gebieden (zonder het initiatief windpark Wijchen A50) al beschreven. Bovendien wordt met het bod van alle 30 energieregio's de gezamenlijke doelstelling van 35 TWh na optelling van alle concept RES'en ruim gehaald en is in de RES 1.0 (blauwe inzet in paragraaf 4.1) te lezen dat voor de regio Arnhem Nijmegen een opgave geldt (met een bandreedte) van 0,6 tot 1,5 TWh, wat minder is dan de 1,62 TWh waarvoor is gekozen. Daarbij komt - zoals hiervoor ook beschreven - dat in de energietransitie zich veel innovatieve ontwikkelingen voordoen. Niet ondenkbaar is dat de duurzaamheidsopgaven voor 2040 en 2050 ook zonder de ruimtelijk belastende windparken kunnen worden gehaald of met ruimtelijk minder belastende windparken.

Er is geen behoefte aan windpark Wijchen A50. In dit licht kiest het gemeentebestuur voor een stapsgewijze aanpak waarbij voor de opgave tot 2030 vooralsnog geen behoefte is aan windpark Wijchen A50.

6.2. *Participatie*

Het bevoegd gezag mag van een initiatiefnemer verlangen dat deze omwonenden informeert over het windpark en inspanningen verricht om draagvlak te creëren en te vergroten[12]. Dit is een inspanningsverplichting en uit de jurisprudentie volgt (op dit moment) dat de vraag of (voldoende) inspanningen zijn verricht, een rol mag spelen in besluitvorming over de planologische medewerking als het bevoegd gezag participatiebeleid heeft vastgesteld.

Participatie, ook financiële participatie, hangt onlosmakelijk samen met draagvlak. Zoals hiervoor onder paragraaf 3 al toegelicht is voor het project geen of onvoldoende draagvlak binnen de gemeente en met name de kernen Niftrik en Hernen. Windpark Wijchen A50 heeft ook willens en wetens in strijd gehandeld met de Gedragscode van de gemeente en het daarin opgenomen beleid om voldoende draagvlak en participatie te creëren zoals hiervoor onder 5.2 al beschreven. Daarbij zijn onder meer de stappen voor een planschadetaxatie en

---

[11] ABRS 23 oktober 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3591, r.o. 5.4 en 8-8.6 en ABRS 23 januari 2019, ECLI:NL:RVS:2019:178, r.o. 5-5.1.
[12] ABRS 23 oktober 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3580, ABRS 18 december 2019, ECLI:NL:RVS:2019:4209, ABRS 1 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:958.

compensatiemaatregelen niet doorlopen. Dat er wel (buiten de gemeente om) informatieavonden zijn gehouden, maakt niet dat er voldoende is gedaan om voldoende draagvlak te genereren. Het windparkproject is een echte splijtzwam binnen de lokale gemeenschappen. Voor zover er een initiatief is gestart voor financiële (lokale) participatie valt op dat er wel enige interesse is, maar niet van de belanghebbenden die in de buurt wonen van de beoogde windturbines.

Concluderend zijn voor het windpark Wijchen A50 onvoldoende inspanningen verricht om draagvlak te creëren en te vergroten en is dus onvoldoende draagvlak verworven.

6.3. *Geluid en slagschaduw*

Voor wat betreft geluidhinder en slagschaduw wordt uitgegaan van een contour van 400 meter rond gevoelige objecten. Niet duidelijk is of daarmee (zonder meer) kan worden voldaan aan de geluidnormen en normen voor slagschaduw uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. Pas indien concrete locaties van de turbines bekend zijn, kan worden nagegaan of aan de geldende normen worden voldaan. In figuur 2.1 zijn in het beoogde projectgebied de geluidgevoelige objecten opgenomen met hun 400 meter-contouren. Blijkens deze figuur 2.1 en figuur 3.1 en gelet op de tussen de windturbines in acht te nemen (vuist)afstand van 4x de diameter van 170 meter (=680 meter), is onvermijdelijk dat windturbines op korte afstand komen van de kernen Niftrik en Hernen en van Ravenstein en Batenburg. Dat betekent onvermijdelijk ook dat het windpark Wijchen A50 relatief veel gehinderden met zich zal brengen. Bovendien zal met het oog een aanvaardbaar woon- en leefklimaat de gecumuleerde geluidsituatie (denk bijvoorbeeld aan de geluidhinder van de A50 die al wordt ervaren door bewoners van het projectgebied) inzichtelijk moeten worden gemaakt. Overigens is het project simpelweg niet mogelijk als hiernaast ook nog de groeperingsvoorwaarden van afspraak 15 van de RES 1.0 van toepassing zijn.

6.4. *Molenaarswoningen*

Vooralsnog zijn er volgens Pondera geen molenaarswoningen aangewezen.[13] Bij gebrek aan molenaars en molenaarswoningen is het windpark niet uitvoerbaar. Om storingen om korte termijn op te lossen of noodsituaties te verhelpen, is het noodzakelijk dat er een 'molenaar' op korte afstand van het project woont of aanwezig is.

Voor zover Pondera aangeeft dat áls woningen al binnen het projectgebied als zodanig kunnen worden aangewezen, er mogelijk meer ruimte voor de plaatsing van windturbines ontstaat, bestaat hier vooralsnog geen zicht op. Gelet op het gebrek aan draagkracht binnen de nabijgelegen gemeenschappen en de verantwoordelijkheid van de molenaars, is het ook niet de verwachting dat snel sprake zal zijn van molenaarswoningen. Daarbij geldt dat molenaarswoningen aan stevige eisen moeten voldoen om als onderdeel van de inrichting te kunnen worden beschouwd (waardoor op deze woningen niet hoeft te worden voldaan aan de

[13] Zie p. 6 van de notitie van Pondera 'Verkenning windenergie Wijchen'.

geldende milieunormen, denk aan de geluidnormen en normen voor slagschaduw uit het Activiteitenbesluit). Op basis van de huidige jurisprudentie[14] kunnen woningen niet 'zomaar' als molenaarswoningen worden aangewezen. Daarvoor dienen voldoende 'technische, organisatorische en functionele' bindingen aanwezig te zijn tussen turbines en de woningen. De jurisprudentie is op dit punt in ontwikkeling.

6.5. *Wet natuurbescherming (o.a. Natura 2000)*

Het dichtstbij gelegen Natura 2000-gebied ligt op 6 km afstand. Significante effecten in het licht van gebiedsbescherming lijken inderdaad niet snel aan de orde. Ook de aanleg van het windpark kan met elektrisch materieel of in ieder geval zonder al te veel stikstofdepositie zodat daar geen knelpunt te verwachten is. (Uiteraard zal daar zo nodig wel tegen geprocedeerd gaan worden.)

In het kader van soortenbescherming ligt het zoekgebied volgens Pondera buiten provinciale weidevogelgebieden. Dat neemt niet weg dat er wel beschermde soorten in het gebied voorkomen zoals de beschermde das, patrijs en diverse vogelsoorten. Het is niet duidelijk hoe het project zich verhoudt tot de bescherming en instandhoudingsdoelstellingen van die soorten.

6.6. *GNN en GO*

Een deel van het projectgebied ligt binnen het Gelders Natuur Netwerk (GNN) of de 'Groene Ontwikkelingszone' (GO). Op een deel van het GNN ligt tevens de aanduiding 'Verkenningsgebied voorwaarden windturbines Gelders natuurnetwerk' (zie blauwe lijnen).

---

[14] Zie bijv. AbRS 13 februari 2019, ECLI:NL:RVS:2019:295.

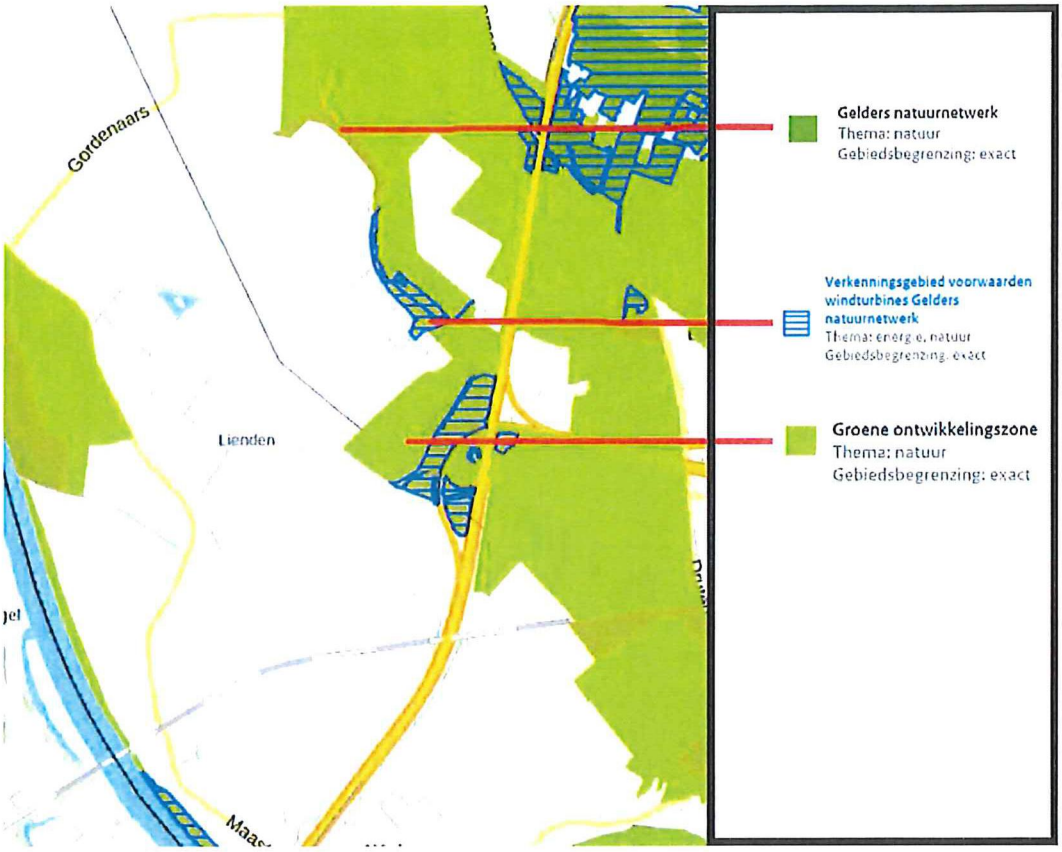

Artikel 2.51 van de Omgevingsverordening luidt:

"Artikel 2.51 (instructieregel bestemmingsplan windturbines in Gelders natuurnetwerk)

1. *In afwijking van paragraaf 2.6.1 kan een bestemmingsplan voor gronden gelegen binnen het Verkenningsgebied voorwaarden windturbines Gelders natuurnetwerk windturbines mogelijk maken, als de compensatie voor windturbines en omliggende verharding bestaat uit maatregelen waarbij de oppervlakte natuur die verloren gaat voor 200 procent wordt gecompenseerd.*
2. *De initiatiefnemer legt de wijze van compensatie van de kernkwaliteiten en de wijze waarop aandacht aan voorkomende soorten wordt besteed, vast in een natuurversterkingsplan dat onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan.".*

Ontwikkeling van een windpark binnen het GNN (zonder aanduiding) is slechts mogelijk indien sprake is van 'groot openbaar belang' en wordt voldaan aan nadere voorwaarden.

Ten aanzien van de 'Groene Ontwikkelingszone' geldt:

> *"Artikel 2.52 (nieuwe ontwikkelingen in bestemmingsplan Groene ontwikkelingszone)*
>
> *1. Een bestemmingsplan voor gronden gelegen binnen de Groene ontwikkelingszone maakt geen nieuwe grootschalige ontwikkeling mogelijk die leidt tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten Groene ontwikkelingszone van het betreffende gebied, tenzij:*
>
> *a. er geen reële alternatieven zijn;*
> *b. sprake is van redenen van groot openbaar belang;*
> *c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt;*
> *d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd overeenkomstig de artikelen 2.39, derde tot en met zesde lid, en paragraaf 2.6.3.*
> *2. Een bestemmingsplan voor gronden gelegen binnen de Groene ontwikkelingszone kan een nieuwe kleinschalige ontwikkeling mogelijk maken, als:*
>
> *a. in de toelichting bij het bestemmingsplan wordt aangetoond dat de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo substantieel worden versterkt;*
> b. *deze versterking planologisch is verankerd in hetzelfde of een gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan.".*

Uit het memo van Pondera blijkt niet of het voornemen bestaat het windpark Wijchen A50 binnen GNN of GO te realiseren. Dat is wellicht niet nodig, omdat een relatief klein gedeelte van het plangebied in het GGN of het GO ligt en er ook al overlap bestaat met de 400 meter geluidcontouren van geluidgevoelige bestemmingen, maar niettemin levert dit een extra beperking op. De gemeente houdt onverkort vast aan de bescherming van de natuurwaarden op de gronden die aangeduid zijn als GNN en GO en staat dus niet open voor eventuele (nu nog onbekende) compensatiemaatregelen. Er bestaan voldoende reële alternatieven en bovendien is er bij gebrek aan behoefte ook geen groot openbaar belang bij realisatie van het windpark Wijchen A50.

Daarnaast is het plangebied nabij de grens met de provincie Noord-Brabant gelegen. Nabij het plangebied liggen verschillende gronden die zijn aangewezen als Netwerk Noord-Brabant (NNB). Deze gronden zijn weergegeven op de onderstaande kaart. Het plangebied is (zeer) indicatief weergegeven met de rode lijn:

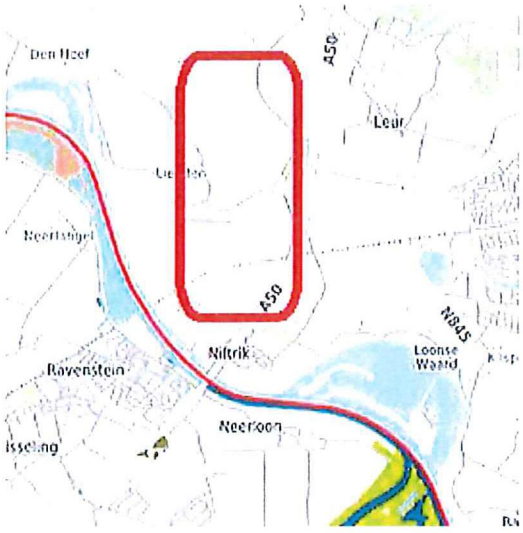

De oranje, blauwe en lichtgroene aangeduide gronden zijn aangewezen als NNB. Op basis van de Brabantse Interim Omgevingsverordening(hierna: 'IOV') moet wel rekening worden gehouden met 'externe effecten' (zie artikel 3.16 IOV). Hoewel (vermoedelijk) niet hoeft te worden getoetst aan de IOV, moet in het kader van een goede ruimtelijke ordening wel in kaart worden gebracht wat voor (externe) effecten (denk aan bijv. geluid) het plan heeft op deze NNB.

De ervaring uit eerdere projecten leert inmiddels dat wat betreft 'geluid' zo'n 140 tot 180 m vanaf het midden van de turbines moet worden aangehouden om de externe effecten te bepalen. Indien derhalve op die afstand van het NNB turbines worden geplaatst, kunnen (in ieder geval) externe effecten zich voordoen. Wellicht kan deze beperking worden 'omzeild' door een grotere afstand van het NNB aan te houden, maar gelet op de beperkte mogelijkheden in het projectgebied zou ook het NNB een beperking kunnen vormen.

Het windpark Wijchen A50 verhoudt zich niet goed tot de GO en GNN-gronden die in en nabij het projectgebied liggen.

6.7. *Laagvliegroute*

In het memo van Pondera wordt onderkend dat een deel van het projectgebied overlapt met een laagvlierroute van defensie. Defensie zou hebben aangegeven dat er geen juridische hoogtebeperkingen gelden voor turbines in deze laagvliegroute. Wel wordt – blijkens de notitie van Pondera – geadviseerd om met defensie in gesprek te gaan bij plaatsing van windturbines binnen deze zone.

Bestudering van het laagvlieggebied 'Maas en Waal' leert dat het plangebied net niet is gelegen in dat gebied. Wel is het plangebied grotendeels gelegen in de 'Laagvliegroute VO'. Op de volgende afbeelding is het laagvlieggebied (geel) en de laagvliegroute (paars) weergegeven:

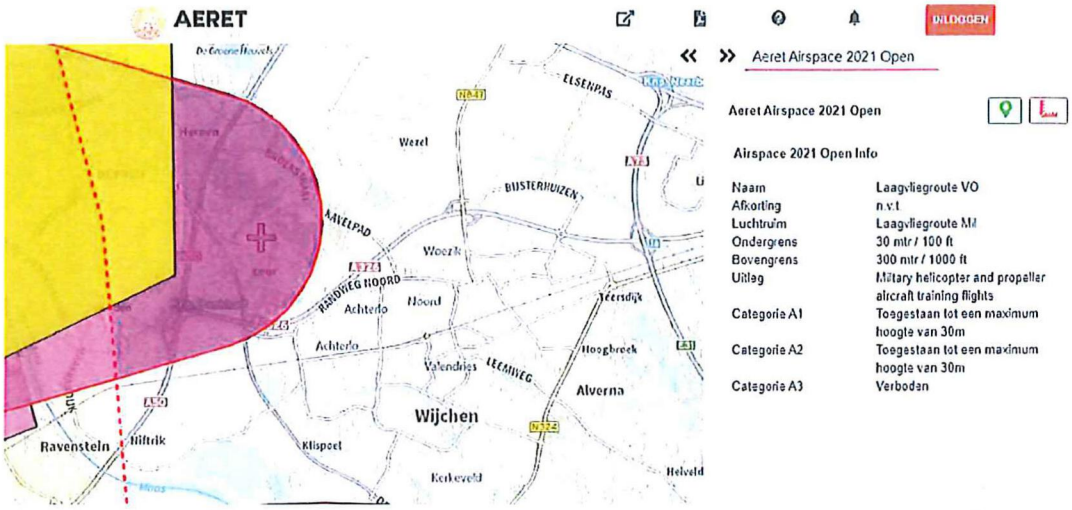

(Bron: *https://aeret.kaartviewer.nl/index.php?@dpf_basic&mobiel=true#mappage*)

Over de (on)mogelijkheden van de plaatsing van windturbines in het laagvlieggebied (geel) is een publicatie verschenen van het Koninklijk Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum d.d. september 2020. Daarin is in kaart gebracht in hoeverre laagvlieggebied Maas en Waal (GLV IX) mogelijk geschikt is voor het realiseren van windturbines en windparken zonder dat het gebied als oefengebied van Defensie aan waarde inboet. In totaal zijn drie van de zes kansrijke gebieden uit de concept-RES kansrijk geacht voor het ontwikkelen van windenergie. Een gebied is niet kansrijk als het in het kerngebied van de oefeningen ligt. In dit onderzoek is niet de laagvliegroute betrokken. Onduidelijk is of op een dergelijke route turbines gebouwd kunnen worden zonder dat het gebied onbruikbaar wordt voor defensie.

6.8. *Cultuurhistorie*

Nabij het projectgebied zijn de rijksbeschermde dorps-/stadsgezichten Ravenstein en Batenburg aanwezig op minder dan 1 kilometer afstand van het beoogde projectgebied. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) adviseert een afstand van 1.800 – 2.000 meter tot windturbines, zodat het contrast tussen de windturbines en het beschermde dorpsgezicht wordt afgezwakt. Deze informatie is afkomstig van de website van de RCE.[15]

> *"Daarom adviseert de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om in werelderfgoedgebieden, beschermde stads- en dorpsgezichten, historische buitenplaatsen en kenmerkende wederopbouwgebieden bij voorkeur een afstandsnorm van 1800 tot 2000 meter te hanteren (de wettelijke norm is 500 meter).".*

Het windpark kan niet voldoen aan de adviesafstanden van de RCE. Bovendien gaat de RCE daarbij uit van turbines van ongeveer 200 meter hoog. Nu initiatiefnemers hogere turbines (250 meter) voor ogen hebben, zal temeer de relatief korte afstand

[15] https://erfgoedenruimte.nl/energie/windenergie.

tot de beschermde stads-/dorpsgezichten een aantasting van culturele waarden betekenen. Op powerpointpresentaties is voor Niftrik visueel inzichtelijk gemaakt dat de windturbines zeer aanzienlijke afbreuk zullen doen aan het 'uitzicht' vanuit een woonkern. De hoogte van 250 meter komt behalve op de Maasvlakte nog niet voor in Nederland. Mede naar aanleiding van de powerpointpresentaties is veel maatschappelijke onrust ontstaan in de omgeving van het projectgebied. Hoewel deze afstanden van RCE geen 'harde' wettelijke normen zijn, zal dit aspect in het kader van de goede ruimtelijke wel meewegen.

In het principeverzoek wordt slechts aandacht besteed aan de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Gelderland, maar ter plaatse van het 'plangebied' vigeert tevens het bestemmingsplan 'Parapluplan Cultuurhistorie Wijchen'. Op een deel van de gronden binnen het plangebied rust de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied'. In de planregels staat daarover (onder meer) het volgende:

> *"2.1.2 Nadere detaillering van de bestemming*
> *De cultuurhistorisch waardevolle gebieden als bedoeld in 2.1.1 betreffen de gebieden die zijn opgenomen in de Cultuurhistorische waarderingskaart, zoals deze is opgenomen in de bijlage bij dit parapluplan, en zijn aangeduid als cultuurlandschappelijke waardering zeer hoog, hoog en middelhoog. De waardering van deze gebieden is gebaseerd op de beleidsnota 'Samen in verscheidenheid' en in Bijlage 5 nader beschreven.*
>
> *2.2 Nadere eisen*
> *Burgemeester en wethouders kunnen gelet op het bepaalde in 2.1 nadere eisen stellen ten aanzien van de situering, de oppervlakte en de (goot)hoogte van bebouwing.".*

In bijlage 6 bij de toelichting is een 'Cultuurhistorische waarderingskaart' opgenomen. Ter plaatse van het plangebied ziet die kaart er als volgt uit:

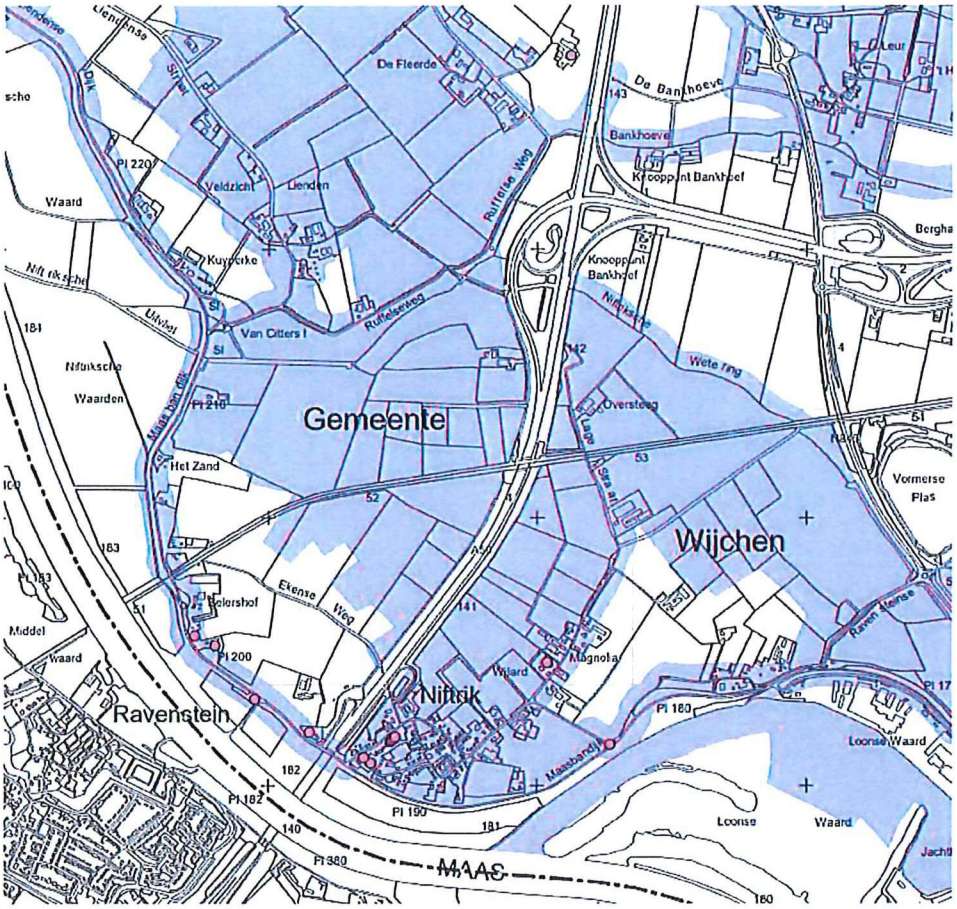

Blijkens de legenda bij de kaart, wordt met de paarse arcering de 'zone met beleidsmatige vertaling (zie § 4.2 en 4.3)' aangeduid. In bijlage 5 bij de toelichting is de 'Cultuurhistorische waardering' opgenomen. Daarin staat onder meer:

> Hoe verder we vanuit de bebouwde kom van Wijchen naar het westen en zuidoosten gaan, hoe waardevoller het cultuurlandschap blijkt te zijn. Naast de vele kastelen en buitenplaatsen, waartoe ook kasteel Wijchen gerekend kan worden, vinden we landschappen van de hoogste categorieën ten noorden van Bergharen en bij Woezik, Leur, Balgoij en Niftrik. Hier zijn de 19e-eeuwse structuur en kleinschaligheid goed bewaard gebleven. Ook de komontginning tussen Bergharen en Batenburg is relatief gaaf bewaard gebleven. In de zuidoosthoek geldt dat voor de omgeving van het Wijchens Ven en de Boskant / Heiveld, waar we zelfs een gebied met zeer hoge waarde tegenkomen. Een hoge waarde is verder toegekend aan (de directe omgeving van) een groot aantal historische linten en verbindingen.

Deze bijlage betreft een onderdeel van de notitie 'Samen in verscheidenheid, beleidsnota cultuurhistorie voor de gemeente Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten'. Deze beleidsnota is als bijlage 1 bij de toelichting op het voornoemde parapluplan gevoegd. Het projectgebied van het windpark Wijchen A50 ligt ten westen van de bebouwde kom van Wijchen waar sprake is van waardevoller cultuurlandschap. Uit de stukken valt niet goed af te leiden wat voor 'waardering'

het betreffende gebied krijgt. Alle gebieden zijn paars gearceerd en worden niet duidelijk toegelicht.

Er is een actualisatie van de cultuurhistorische inventarisatie van de gemeente Wijchen uitgevoerd (RAAP-rapport 3040). Dit heeft geresulteerd in twee kaarten (schaal 1:12.500). Kaartbijlage 1 is de weerslag van een inventarisatie van de cultuurlandschappen, landschapselementen en bouwkunst.

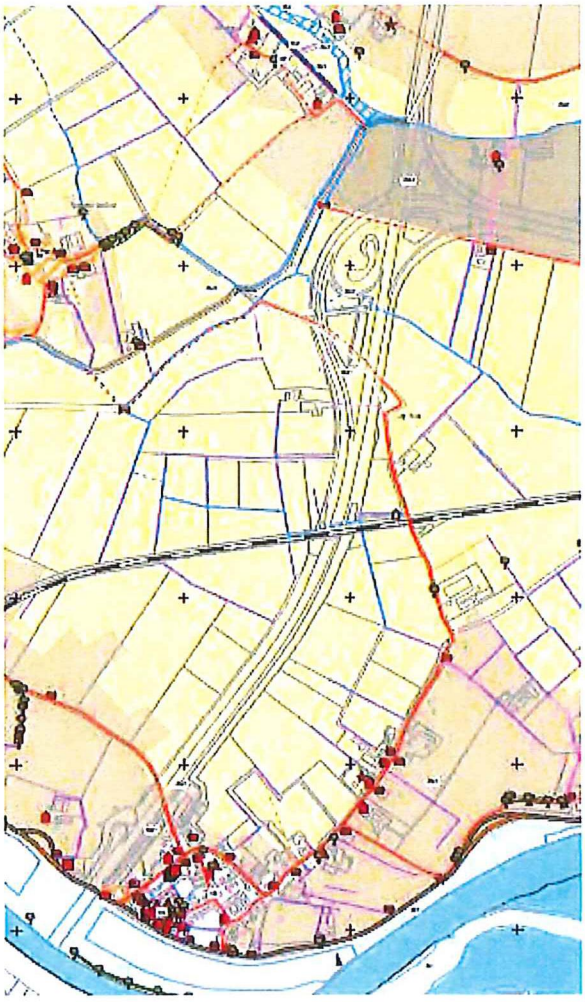

kaartbijlage 1

Het gebied langs de A-50 kent de type landschappen 'rds1 hoger gelegen stroomrugontginning met gevarieerde structuur' (geel) en 'rns1 lager gelegen stroomrugontginning met gevarieerde structuur' (bruin)

De landschapstypen zijn gewaardeerd en in de Cultuurhistorische waarderingskaart aangegeven als gebieden met een lage en middelmatige cultuurlandschappelijke waardering.

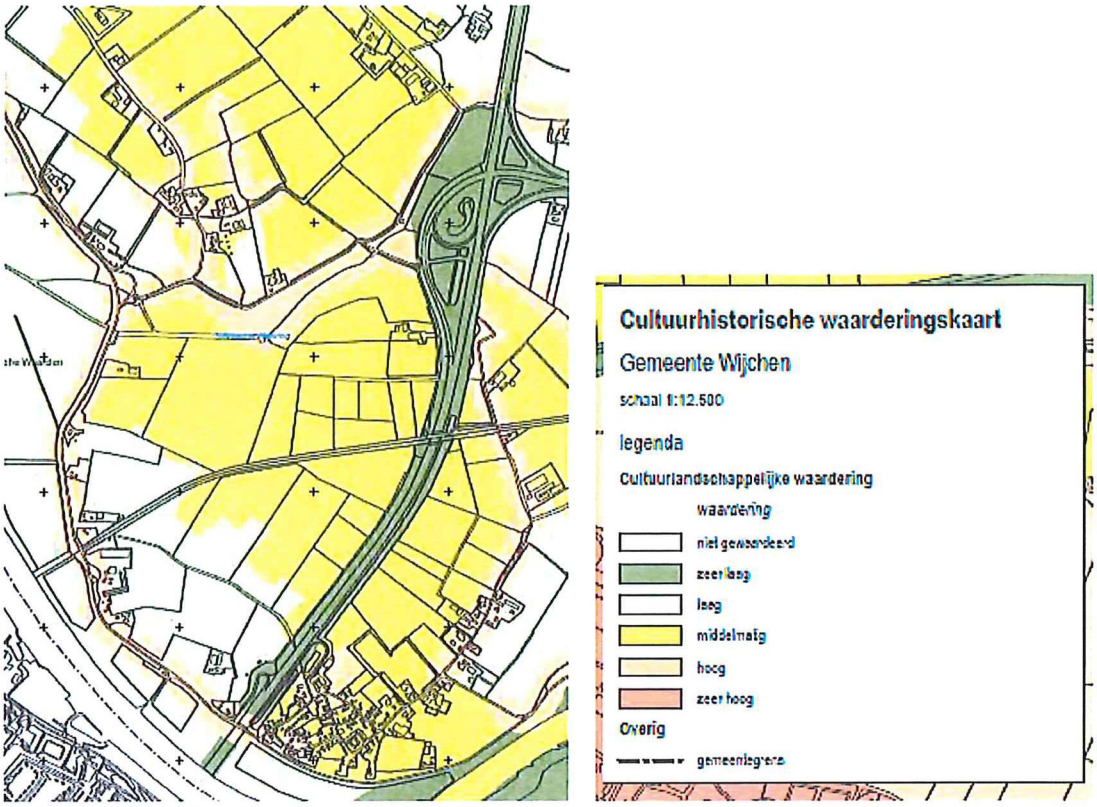

Cultuurhistorische waarderingskaart

De waarden van cultuurhistorie staan een ontwikkeling van het windpark Wijchen A50 in de weg. Het windpark is namelijk voorzien in een cultuurhistorisch waardevol gebied. Hoewel het projectgebied langs de A50 cultuurlandschappelijk niet alleen 'hoog' maar ook 'laag' en 'middelmatig' is gewaardeerd en veel oude landschapselementen al zijn verdwenen, doet het windpark (verder) afbreuk aan het gebied, zeker als het gaat om de gebieden die zijn aangeduid als de hoger gelegen stroomrugontginning met gevarieerde structuur. Industriële windmolens horen niet thuis op de gronden die van oudsher in gebruik waren voor akkerbouw en grasland. Ter bescherming van de hoger gelegen stroomrugontginning met gevarieerde structuur, is daarom in de cultuurhistorische beleidskaart Gemeenten Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen voor het projectgebied grotendeels de 'zone met beleidsmatige vertaling' opgenomen.

6.9. *Archeologie*

Pondera constateert m.b.t. archeologie dat een groot deel van het plangebied is aangewezen als middelhoge of hoge trefkans om iets archeologisch waardevols aan te treffen. Dit is volgens Pondera slechts een 'relatief zachte belemmering' omdat in de uitvoeringsfase doorgaans goed rekening kan worden gehouden met eventuele archeologische waarden door het verplaatsen van een windturbine zodat de archeologische vindplaats of object niet wordt aangetast.

Als gezegd rust op grond van het bestemmingsplan 'Buitengebied en herziening 2014' op verschillende percelen binnen het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2' of Waarde – Archeologie 3'. Niet is bezien wat de betekenis daarvan is voor de turbines.

6.10. *Netaansluiting*

Pondera schrijft over de netaansluiting:

> *"De initiatiefnemers zijn in gesprek met netbeheerder Liander om de mogelijkheden voor netaansluiting te bepalen. Liander geeft aan dat de dichtstbijzijnde aansluitlocatie het onderstation Teersdijk is (ca. 8 kilometer tot het onderzoeksgebied). Om te helpen onnodige netverzwaring te voorkomen, zal bij een vergunningverlening van een zonnepark in hetzelfde gebied de opties voor cable pooling onderzocht worden. Bij het combineren van wind- en zonne-energie wordt het elektriciteitsnet beter benut.".*

De dichtstbijzijnde aansluitlocatie is dus het onderstation Teersdijk op 8 kilometer afstand van het onderzoeksgebied. Als het windpark niet op het net kan worden aangesloten is het windpark niet uitvoerbaar. In een workshop met Alliander werd duidelijk dat Teersdijk dreigt vol te lopen. Hier komt bij dat ook het tracé naar Teersdijk ook problematisch dreigt te worden.

6.11. *Milieueffectrapport*

Op grond van het Besluit milieueffectrapportage (onderdeel D 22.2) geldt een m.e.r.-beoordelingsplicht voor de oprichting van een windturbinepark met ten minste een gezamenlijk vermogen van 15 megawatt of 10 windturbines. Initiatiefnemer geeft aan de voorkeur te hebben voor het direct doorlopen van een volwaardige milieueffectrapportage teneinde tot een optimale inrichting van het plangebied te komen en het onderdeel milieu een volwaardige plek in de besluitvorming te geven. Er zal dan ook een project-m.e.r. worden doorlopen.[16]

Het rapport van Pondera geeft geen blijk van locatiealternatieven. Nu is dat strikt genomen niet nodig omdat sprake is van een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingplan en niet van een nieuw bestemmingsplan. Mocht de provincie een provinciaal inpassingsplan willen vaststellen dan zal ook sprake zijn van een plan-MER (ofwel een gecombineerd plan- en project-MER) en zullen ook de locatiealternatieven moeten worden onderzocht en niet enkel inrichtingsalternatieven. Zie artikel 7.23 Wet milieubeheer, waarover in de T&C (onder meer) het volgende wordt geschreven:

> *"Algemeen*
> *De initiatiefnemer moet in het project-mer beschrijven welke mogelijkheden er redelijkerwijs aanwezig zijn voor de realisering van hetgeen hij beoogt te bereiken. Het in beschouwing nemen van alternatieven en het beschrijven van de te verwachten gevolgen voor het milieu van die alternatieven is een essentieel onderdeel van mer. De vraag welke alternatieven in een MER redelijkerwijs in beschouwing moeten worden genomen is volgens de Afdeling afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Zie bijvoorbeeld ABRvS 2 mei*

[16] Zie p. 9 van de notitie van Pondera 'Projectplan Windpark Wijchen A50'.

> *2018, ECLI:NL:RVS:2018:1436,* AB *2018/200,* BR *2018/59,* JM *2018/88 en ABRvS 24 februari 2016, ECLI:NL:RVS:2016:497,* M en R *2016/68. Soms beperkt de alternatiefbeschrijving zich tot inrichtingsvarianten (zoals bij omgevingsvergunning ter zake van uitsluitend de activiteit oprichting/wijziging/uitbreiding van een installatie of inrichting). In andere gevallen staat juist de locatiekeuze centraal en bevat het MER zogeheten locatie-alternatieven.".*

Temeer nu het windpark niet in de RES 1.0 is aangewezen, ligt het op de weg van initiatiefnemers om niet alleen inrichtings-alternatieven maar ook locatiealternatieven te onderzoeken. Ten onrechte is dit niet gebeurd. Overigens – zoals hiervoor over de RES 1.0 beschreven - geeft de RES 1.0 een goed en regionaal afgestemd overzicht van zoekgebieden en verkenningsgebieden voor alternatieve locaties.

6.12. *Groepering*

Tot slot is de ruimtelijke afspraak (15) over de vereiste groepering van windturbines van de RES 1.0 van belang. Verwezen wordt naar hetgeen hiervoor daarover in het in kader van de RES 1.0 is beschreven. Dat komt voor het project windpark Wijchen A50 erop neer dat een ruimtelijk aanvaardbare en vereiste groepering in lijnopstelling of clusteropstelling niet goed mogelijk is.

Tussenconclusie ruimtelijke aspecten
Nu de plannen voor het windpark zich nog in een voorstadium bevinden en derhalve nog niet erg concreet zijn (de exacte voorziene locaties van de turbines liggen nog niet vast) is het lastig om concrete en harde ruimtelijke argumenten voor of tegen de plannen te vinden. De initiatiefnemers hebben nog namelijk ruimte om hun plannen zodanig aan te passen dat deze ruimtelijke argumenten wegvallen.

Toch volgt uit het voorgaande en uit figuur 3.1 met 'harde' belemmeringen dat slechts in een klein deel van het projectgebied de windturbines voor het windpark Wijchen A50 kunnen worden geplaatst. Uiteraard neemt een windturbine weinig ruimte in, maar dan nog brengen de kansrijke locaties aanzienlijke ruimtelijke bezwaren met zich. Als daarbij de eisen voor groepering van de windturbines van de RES 1.0 worden betrokken is duidelijk dat het windpark Wijchen A50 uit ruimtelijk oogpunt niet aanvaardbaar is. Daarbij komt dat de kansrijke locaties zich in de noordelijke en in de zuidelijke delen van het beoogde projectgebied bevinden en dichtbij die delen van het projectgebied liggen de kernen Hernen en Niftrik. Hierdoor zal bij plaatsing van windturbines dicht tegen die kernen aan het aantal gehinderden relatief hoog zijn. Dit geldt temeer als wordt uitgegaan van een minimale tussenruimte van de windturbines van 4x170= 680 meter. De realisatie van 5, 6 of zelfs 7 windturbines op de kansrijke locaties is ruimtelijk niet mogelijk. Bovendien zijn de zachte belemmeringen hierin niet meegenomen. Denk bijvoorbeeld aan de beschermde dorps-/stadsgezichten van Ravenstein en Batenburg waaraan

met de voorziene zeer hoge windturbines afbreuk zal worden gedaan. Het windpark Wijchen A50 voorziet niet in een goede ruimtelijke ordening.

7. Conclusie

Het windpark Wijchen A50 is in strijd met het van toepassing zijnde beleid en – na een beoordeling van de relevante ruimtelijke aspecten – de goede ruimtelijke ordening. Dit is ook in lijn met de RES 1.0 waarin dit projectgebied niet is opgenomen in de zoekgebieden maar ook niet in de verkenningsgebieden. Realisatie van het project zou leiden tot een onaanvaardbaar leefklimaat voor de (veel) direct omwonenden van de windturbines waartoe ook de inwoners van Niftrik en Hernen moeten worden gerekend.

Het windpark Wijchen A50 is in strijd met de goede ruimtelijke ordening.

Geldersch Landschap & Kasteelen

5756646

behandeld door
C.M.G. Jonkers

bereikbaar op
026-3552540

e-mailadres
g.jonkers@glk.nl

ons kenmerk
5937/1010618

bijlagen

Gemeente Wijchen
T.a.v. college van burgemeester en wethouders
Gemeente Wijchen
Postbus 9000
6600 HA WIJCHEN

datum 25 januari 2021
onderwerp windturbines A50/spoorlijn omgeving Hernen, Batenburg en Niftrik

Geacht college en geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben vernomen dat aan u een principeverzoek is ingediend voor het realiseren van zeer hoge windturbines ten westen van de A50 ter hoogte van de spoorlijn Nijmegen – 's Hertogenbosch. Hierbij geven wij u onze eerste reactie op voornoemd principeverzoek.

Wij zijn voorstander van de omschakeling naar duurzame energievormen zoals zonne- en windenergie. Wij zijn echter van mening dat windturbines alleen geplaatst mogen worden op de landschappelijk minder waardevolle locaties en niet in of nabij kleinschalige oude cultuurlandschappen of natuurterreinen die onderdeel uitmaken van het Gelders natuurnetwerk. Zonne-energie op land daarentegen is landschappelijk veel beter verantwoord in te passen nabij voornoemde locatie zoals bijvoorbeeld heden in Hernen.

Plaatsing van dergelijke windturbines op deze locatie zou ernstig afbreuk doen aan de beleving en kwaliteiten van de kleinschalige oude cultuurlandschappen en het stuifduinengebied in betreffende omgeving van onder andere Hernen en Batenburg en vinden wij daarom niet gewenst. In betreffende omgeving hebben wij als organisatie op korte afstand veel eigendommen en wij zien ons om die reden als direct belanghebbende van voornoemde windturbine plannen.

Onderzoek toont aan dat de economische waarde van recreatief aantrekkelijke landschappen, zoals onderhavige, enorm achteruit gaat door ruimtelijke ontwikkelingen die de landschapskwaliteit schaden. Het is van belang goed te wegen of en waar grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen plaats kunnen vinden, opdat ondernemers, eigenaren en samenleving niet met kosten of verliezen van deze ontwikkelingen worden geconfronteerd. Mooie landschappen zoals onderhavige zijn schaars geworden in Nederland, terwijl de recreatieve vraag ernaar mede vanwege de betekenis voor gezondheid en welzijn van mensen, juist fors groeit. Ook in het afgelopen jaar vanwege de Corona blijkt maar weer hoe mensen mooie landschappen waarderen en grote behoefte hebben om deze te beleven. Vanuit dat perspectief is het van belang dat deze belangrijke economische drager van het buitengebied duurzaam wordt beschermd en verder versterkt. Onze organisatie heeft als eigenaar in de afgelopen decennia hierin fors geïnvesteerd door onder andere beheer & toezicht van eigendommen, aankopen en ruil van gronden, sloop van agrarische stallen, natuur- en landschapsinrichtingen alsmede kilometers fiets- en wandelvoorzieningen.

www.glk.nl
CBF ERKEND
OED DOEL

Wij verzoeken u om de landschappelijke impact en alles wat daarmee samenhangt zwaar te laten meewegen in uw besluitvorming en niet mee te werken aan deze ruimtelijk zeer ingrijpende en waarschijnlijk permanente ontwikkeling. Wij wensen u veel wijsheid toe bij uw oordeelsvorming.

Hoogachtend,
STICHTING HET GELDERSCH LANDSCHAP
STICHTING VRIENDEN DER GELDERSCHE KASTEELEN

ir. P.A. van den Tweel,
directeur-bestuurder

www.glk.nl

GOED DOEL

Postbus 7005, 6801 HA Arnhem
Huis Zypendaal
Zijpendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem

tel. (026) 355 25 55
fax (026) 445 20 80
www.glk.nl

Geldersch Landschap
KvK 41047543
OB 0029.89.670.B.01
NL38 RABO 0381 6062 95

Geldersche Kasteelen
KvK 41047558
OB 0029.89.694.B.01
NL30 RABO 0381 6027 53

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	2507
Extern Zaak ID	Z/21/060550
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 mei 2021
Agendapunt	9
Omschrijving	60550 Inventarisatie huisvesten kerncentrale, informatienota
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Josten, Ron
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§2 Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Burgers, T.T.M. (Titus)

Bijlagen
informatienota raad "inventarisatie husvesten kerncentrale"
bijlage 1: brief provincie "inventarisatie husvesten kerncentrale"
bijlage 2: brief aan provincie antwoord "inventarisatie husvesten kerncentrale"

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	28 april 2021
Stukken gemeenteraad Wijchen	11 mei 2021
Commissievergadering Wijchen	**20 mei 2021**
Raad openbaar Wijchen	27 mei 2021

Voorgesteld besluit

kennis te nemen van de informatienota "Inventarisatie huisvesten kerncentrale" en bijbehorende bijlagen (brief provincie en antwoordbrief college).

Besluit

De commissie neemt de informatienota voor kennisgeving aan.

Openbaar Zaaknummer: 60550

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Inventarisatie huisvesten kerncentrale

Kernboodschap
Het college van B&W heeft op inventariserende vragen van de provincie over kernenergie in een brief geantwoord dat:

- de gemeente Wijchen kernenergie niet bij voorbaat uitsluit als onderdeel van de landelijke lange termijn energiemix en met belangstelling de landelijke discussie en verkenningen hieromtrent volgt.
- de realisatie van een kerncentrale in Wijchen niet aan de orde is, en
- dit niet ten koste mag gaan van de middelen en beleid voor uitvoering van het Klimaatakkoord.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**

Toelichting

Op 9 april heeft het college een brief ontvangen van GS van Gelderland waarin werd toegelicht dat provincie Gelderland meewerkt aan een marktconsultatie van KPMG over kernenergie. In de brief werden alle Gelderse gemeenten een drietal vragen over kernenergie voorgelegd. Ze vroegen naar de interesse voor kernenergie landelijk en lokaal en de bouw van een centrale op eigen grondgebied. GS vroeg om een reactie vóór 1 mei 2021. Hieronder zijn de motiveringen voor de antwoorden weergegeven.

Er zijn voldoende aanknopingspunten om de mogelijkheid open te houden kernenergie op te nemen in de landelijke lange termijn energiemix. Voornaamste motivering is dat we de klimaatdoelen voor 2050 mogelijkerwijs met zonne- en windenergie alleen niet kunnen halen. Het college onderkent dit ook. Het antwoord op vraag 1 is hierop gebaseerd.

Realisatie van een kerncentrale op Wijchens grondgebied is niet mogelijk en lijkt ook maatschappelijk op veel bezwaren te stuiten. Hier komt bij dat er landelijk al mogelijke locaties voor handen zijn. Het antwoord op vraag 2 is hierop gebaseerd.

Er worden in Wijchen en in de verdere regio met vaststelling van de RES 1.0 al flinke stappen genomen om de klimaatdoelen tot 2030 te halen. Maar er moeten de komende jaren nog tal van projecten op terrein van energiebesparing, grootschalige opwek en warmtetransitie tot uitvoering worden gebracht. En dat vereist middelen en beleid vanuit het Rijk en provincie. Het zou contraproductief zijn als verkenningen en eventuele experimenten inzake kernenergie ten koste zou gaan van deze middelen. Het antwoord op vraag 3 is hierop gebaseerd.

Gevolgen
De antwoorden van gemeente Wijchen en andere Gelderse gemeenten worden door de provincie gebundeld en aangeboden aan KPMG voor haar marktconsultatie.
Het is aan een nieuw Kabinet en de Tweede Kamer om te bepalen hoe zij hiermee omgaan.

Communicatie
GS van Gelderland heeft vóór 1 mei bijgaande antwoordbrief van het college ontvangen.

Uitvoering of Vervolgstappen
Vooralsnog geen actieve vervolgstappen. De landelijke discussie wordt nauwgezet gevolgd.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Bijlagen:

1. Brief provincie inventarisatie huisvesten kerncentrale
2. Brief aan provincie antwoord inventarisatie huisvesten kerncentrale

GEMEENTE WIJCHEN
INGEKOMEN
- 9 APR 2021
Nr. _____ Afd.
Kopie verstrekt aan:

Gemeente Wijchen
T.a.v. het college
Postbus 9000
6600 HA WIJCHEN

Datum
6 april 2021

Zaaknummer
2021-003730

Onderwerp
Inventarisatie huisvesten kerncentrale

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 2

Geacht college,

Samen werken we met zes Gelderse regio's aan de RES 1.0. De RES 1.0 richt zich op de realisatie van hernieuwbare energie (voornamelijk uit zon en wind) uiterlijk 2030. Er is brede steun binnen ons college uitgesproken voor de concept biedingen en we zien uit naar de biedingen RES 1.0. Net als gemeenten heeft de provincie zich gecommitteerd aan de doelen uit het klimaatakkoord en tot 2030 is hiervoor de uitvoering van de RES'en randvoorwaardelijk.

Zoals bekend zal voor de lange termijn nog meer nodig zijn (na 2030) om de doelen van het Klimaatakkoord te halen. Andere technieken kunnen dan ook een bijdrage leveren aan de opwek van duurzame energie. Daarbij noemt het Klimaatakkoord kernenergie ook als een van de opties. Als mogelijke locaties worden genoemd Delftzijl, Borssele en de Maasvlakte.
Eind vorig jaar is de tweede kamer geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de motie Dijkhof c.s. inzake de marktconsultatie kernenergie. Inmiddels heeft de minister KPMG opdracht gegeven deze consultatie uit te voeren. In deze consultatie worden alle elementen van de motie Dijkhof onderzocht:

- onder welke voorwaarden zijn (inter)nationale marktpartijen bereid te investeren in kerncentrales in Nederland (technologiebedrijven, bouwers, financiers);
- welke ondersteuning van de overheid is hiervoor nodig; en:
- *in welke regio is er belangstelling voor de realisatie van een kerncentrale.*

Ook de provincie is benaderd in verband met bovengenoemde consultatie.
Deze brief betreft het laatste element uit de motie Dijkhof. Daarvoor willen wij inzichtelijk krijgen of er in Gelderland belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix.

Daarom vragen wij u om een antwoord te formuleren op de volgende vragen:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Graag ontvangen we uw reactie uiterlijk 1 mei 2021. Wij maken een overzicht van de reacties en zullen deze aanbieden aan KPMG ten behoeve van de marktconsultatie.

Hartelijk dank voor uw medewerking,
Gedeputeerde Staten van Gelderland,

John Berends
Commissaris van de Koning

Henrice Wittenhorst
Plv. secretaris

Gemeente Wijchen

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

contactpersoon
Ron Josten
t 088 432 7319

datum 28 april 2021

onderwerp Inventarisatie huisvesten kerncentrale

verzonden 29 APR 2021

ons kenmerk
Z/21/060550

uw kenmerk
2021-003730

Geacht bestuur,

Op 9 april 2021 ontvingen wij uw brief over kernenergie en de mogelijkheden voor huisvesten van een kerncentrale in Gelderland. In uw brief stelt u een drietal vragen over onze belangstelling voor kernenergie en eventueel huisvesten van een centrale in onze gemeente. U verzocht ons college om uiterlijk 1 mei 2021 te reageren. In deze brief reageren wij op uw verzoek.

U zegt in uw brief dat er veel inzet nodig is om de doelstellingen voor energietransitie uit het Klimaatakkoord te halen. Niet alleen zon en wind zijn nodig, maar wellicht ook andere technieken, zoals kernenergie. Als mogelijke locaties worden genoemd Delftzijl, Borssele en de Maasvlakte. Tevens noemt u de 'motie Dijkhof' in uw brief, waarover de tweede kamer eind vorig jaar geïnformeerd is betreffende de voortgang. Een consultatie is hier onderdeel van. U bent gevraagd de regio's in Gelderland te benaderen betreffende het onderdeel 'in welke regio is er belangstelling voor de realisatie van een kerncentrale'. Hiertoe stelt u drie vragen, die we hieronder hebben beantwoord:

1. **Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?**
   Ons college en de gemeenteraad volgen met belangstelling de discussie en verkenningen omtrent kernenergie als onderdeel van de landelijke lange termijn energiemix. Wij sluiten kernenergie niet bij voorbaat uit als een mogelijkheid om op landelijk niveau de klimaatdoelen te behalen.
2. **Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?**
   Hiervoor bestaat geen belangstelling.
3. **Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?**
   Als het gaat om de belangstelling voor kernenergie in de landelijke energiemix stellen we als voorwaarde dat dit niet ten koste mag gaan van de afspraken uit het Klimaatakkoord. We gaan er van uit dat afspraken ten aanzien van programma en middelen voor uitvoering van de Regionale Energie Strategieën, zonne- en/of windenergieprojecten en de warmtetransitie worden gerespecteerd.

Wij stellen het op prijs om te zijner tijd een terugkoppeling te ontvangen over de resultaten van de inventarisatie.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met Ron Josten, programmamanager duurzaamheid, via r.josten@drutenwijchen.nl of 06-38299100.

Hoogachtend,

College van burgemeester en wethouders,

Drs. R. Boer
Gemeentesecretaris

Mw. M. van Beek
Burgemeester

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	2555
Extern Zaak ID	Z/21/059627
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 mei 2021
Agendapunt	10
Omschrijving	59627 Pumptrackbaan Wijchen West, informatienota
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Eigenaar	Jansen, Pascal
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Loermans, P.L.J. (Paul)

Bijlagen
Informatienota Raad Pumptrackbaan Wijchen West.DOCX

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	4 mei 2021
Stukken gemeenteraad Wijchen	11 mei 2021
Commissievergadering Wijchen	**20 mei 2021**
Raad openbaar Wijchen	27 mei 2021

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de informatienota Pumptrackbaan in Wijchen West.

Besluit

De commissie neemt de informatienota voor kennisgeving aan.

Openbaar Zaaknummer: 59627

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Pumptrackbaan Wijchen West

Kernboodschap
De initiatiefnemers (Olaf van Kolck en FCV (fietscrossvereniging) Wycross) hebben het plan opgepakt een pumptrackbaan in Wijchen West (De Beemd) te realiseren. Het benodigde budget voor de aanleg van de baan zelf hebben ze gerealiseerd via fondsen, lokaal sportakkoord en provinciale- en gemeentelijke subsidie. Tijdens de begrotingsbehandeling 2021 op 12 november 2020 heeft u als raad, via een amendement, € 35.000,- beschikbaar gesteld. Dit om de reeds toegezegde subsidies, aan de initiatiefnemers, te benutten.

Daarnaast is er budget nodig om de baan op de huidige locatie mogelijk te maken. Hierbij moet gedacht worden aan rooikosten struiken, egaliseren/ verwerken terrein, ontgraven/verwerken fundering laag etc. Daarnaast heeft de locatie wat onvoorziene kosten teweeggebracht zoals kapkosten bomen, (aanvullend) bodemonderzoek, verwijderen brandkraan etc.

Op 28 april 2021 heeft het college besloten in te stemmen met de aanleg van de pumptrackbaan waarbij de gemeente optreedt als bouwheer. Het college is in dit geval vooruitgelopen op uw besluitvorming omdat de pumptrackbaan begin juli gerealiseerd moet zijn. Waardoor er helaas geen mogelijkheid is voor die tijd een besluit van u als raad te hebben.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
12-11-2020	20 51968 35.000 euro voor aanleg pumptrackbaan (Amendement 3)

Toelichting
In deze toelichting laten wij zien welke keuzes er zijn gemaakt.

Locatie
Op dit moment werkt de gemeente aan een visie en ontwikkeling van woningbouw in Wijchen West. Voordat deze plannen klaar zijn zal de pumptrackbaan al worden aangelegd. Om zo min mogelijk negatieve invloed te hebben op de toekomstige grondexploitatie is bestuurlijk aangegeven de baan zo dicht mogelijk tegen het bestaande fietspad/weg aan te leggen (zie afbeelding hieronder). Hierdoor is er een goed toegankelijke pumptrackbaan aan de rand van de nieuwe wijk Wijchen West en blijft er meer uitgeefbare grond over.

Globale begrenzing pumptrackbaan (rood omlijnd)

Speelruimtebeleid
Vanuit het speelruimtebeleid vinden we de lichamelijke en sociale ontwikkeling van de jeugd erg belangrijk. Het doel is jongeren uit te nodigen tot beweging. Met de realisatie van de pumptrackbaan in Wijchen Oost hebben we een dekkende spreiding gerealiseerd van sportvoorzieningen over de gemeente.

Er zijn nog hobbels te nemen
Door de bestuurlijke keuze de pumptrackbaan op de huidige locatie te realiseren zijn er een aantal zaken die van invloed kunnen zijn op het tijdig realiseren van de pumptrackbaan, te weten:

<u>- Kruimelprocedure afwijken bestemmingsplan:</u>
Voor het realiseren van de pumptrackbaan is een omgevingsvergunning nodig, afwijken van de ruimtelijke regels. De baan is namelijk in strijd met het geldende bestemmingsplan. Op het moment van schrijven van deze informatienota zal deze benodigde vergunning worden aangevraagd.

<u>- Aanvullend bodemonderzoek:</u>
Als onderdeel van de omgevingsvergunning is door een extern bureau een bodem en afwateringsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoeksrapport is vervolgens beoordeeld door de ODRN (Omgevingsdienst Regio Nijmegen). Hieruit is naar voren gekomen dat er aanvullend onderzoek nodig is. Het gaat hier om een verkennend asbestonderzoek (betreft sterk puin houdende bodem) en aanvullend grondwateronderzoek (minerale olie en aromaten, bodemverontreiniging). Dit onderzoek brengt extra kosten met zich mee.

Mocht er een negatief advies worden gegeven wat betreft de geschiktheid van de milieukwaliteit van de bodem dan komen we daar in een apart voorstel bij het college op terug.

- Kabels en leidingen:
Op de locatie waar de baan komt te liggen loopt een leiding van Vitens en een kabel van Liander. Beleid van deze bedrijven is erop gericht dat leidingen/kabels in de openbaarheid moeten liggen. Doorlooptijd van verzoekaanvraag en uitvoering voor het verleggen van deze leiding/kabel is langer dan de tijd waarop de baan er moet liggen. Gezien het soort leiding/ kabel is het risico te overzien. Het risico op schade en de daarbij komende kosten ligt bij de gemeente.

Budget extra kosten
Doordat er lange tijd onzekerheid was over de exacte locatie van de pumptrackbaan in Wijchen West, was niet goed aan te geven welk budget, naast de directe aanlegkosten, nodig was om de pumptrackbaan op locatie mogelijk te maken.

Terugkijkend was het mogelijk geweest eerder naar u als raad te gaan om een krediet aan te vragen waarbij rekening werd gehouden met een aantal scenario's. Hier hebben we niet voor gekozen.

De gemeente is bouwheer
De initiatiefnemers hebben de gemeente gevraagd om het bouwheerschap op zich te nemen. Omdat de baan op gemeentegrond komt en de gemeente dus eigenaar wordt van de baan, het onderhoud bij de gemeente komt te liggen en de facturen van de aannemer naar de gemeente komen brengt dit problemen met zich mee als een derde, in dit geval de initiatiefnemers, daarop investeert. De gemeente heeft daarom in overleg met de initiatiefnemers besloten het bouwheerschap op zich te nemen. Dit is al eerder zo toegepast bij de skatebaan in het Oosterpark waar de leefbaarheidsgroep Kerkeveld de cofinanciering via provinciale subsidie had geregeld.

Gevolgen
Een voorwaarde van de provinciale subsidie en van het Papendal pumptrackfonds is dat de pumptrackbaan begin juli gerealiseerd moet zijn. Dit in verband met het WK BMX in augustus op Papendal. Lukt dit niet dan vervalt de provinciale subsidie.

Financiële gevolgen
De totale kosten voor aanleg van de Pumptrackbaan bedragen € 103.000, waarvan € 75.000 directe aanlegkosten zijn. In 2020 hebben de initiatiefnemers een bedrag van € 40.000 bij elkaar gehaald. Het restant vragen we aan via de Perspectiefnota en schrijven we in 18 jaar af. Deze afschrijvingstermijn is gelijk aan de termijn voor grote speeltoestellen/speelvoorzieningen. Dit leidt tot kapitaalslasten van € 3.500 per jaar vanaf 2022.

U heeft tijdens de begrotingsbehandeling een bedrag van € 35.000 beschikbaar gesteld, welke zou worden door gesubsidieerd aan de initiatiefnemers. De gemeente heeft echter in overleg met de initiatiefnemers besloten het bouwheerschap op zich te nemen. De gemeentelijke investering moet worden afgeschreven, waarvoor structurele in plaats van incidentele middelen nodig zijn. Daarom heeft het college in haar vergadering van 28 april 2021 besloten de beschikbaar gestelde € 35.000 te laten vrijvallen.

Het jaarlijks onderhoud op de baan bedraagt € 5.000. Dit nemen we op als areaaluitbreiding in de Perspectiefnota.

Communicatie
De omwonenden, de volkstuinvereniging en hondenvereniging zijn door middel van een brief geïnformeerd over de plannen van de pumptrackbaan. Ook is vereniging Natuur en Milieu Wijchen zowel schriftelijk als mondeling geïnformeerd over de plannen.

Inwonersparticipatie
De gemeente heeft samen met de initiatiefnemers gekeken naar de beste locatie. Daarnaast is gezamenlijk een plan gemaakt en gaan het ook op die manier gerealiseerd worden.

Uitvoering of Vervolgstappen
De aannemer zal in mei beginnen met de realisatie van de baan. Deze zal begin juli gerealiseerd zijn.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	2457
Extern Zaak ID	Z/21/058872
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 mei 2021
Agendapunt	11
Omschrijving	58872 Onderzoeksrapport Rekenkamercommissie DoeMee Toezicht en handhaving Openbare orde en veiligheid, beslisnota
Organisatieonderdeel	Griffie Wijchen
Eigenaar	Berendsen, Linda
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P0 Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Beek, M. van (Marijke)

Bijlagen
Beslisnota Rapport Rekenkamercommissie DoeMee
Rapport Rekenkamercommissie -Toezicht en handhaving op openbare orde en veiligh

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken gemeenteraad Wijchen	30 maart 2021
Commissievergadering Wijchen	**20 mei 2021**
Commissievergadering Wijchen	9 juni 2021
Raad openbaar Wijchen	24 juni 2021

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de conclusies van het Rekenkamercommissie-onderzoek DoeMee Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid:
   a. De raad kan het beleid en de uitvoering op het terrein van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid niet goed controleren en bijsturen.
   b. De bijzondere opsporingsambtenaren (boa's) ervaren dat er voldoende capaciteit is voor toezicht en handhaving op openbare orde en veiligheid.
   c. Zelfsturing is geen passende organisatievorm voor het team bijzondere opsporingsambtenaren.

d. De wisselwerking tussen beleid en uitvoering op het gebied van toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid verdient verbetering.
e. Het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 voor de regio Tweestromenland kent meetbare doelstellingen en een heldere aanpak.
f. De samenwerking tussen de gemeente en de politie verloopt zeer goed op strategisch en beleidsniveau.
g. De samenwerking tussen de bijzondere opsporingsambtenaren en de politie verdient verbetering.

2. In te stemmen met de aanbevelingen van het Rekenkamercommissie-onderzoek DoeMee Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid:
a. Zorg voor realistische en concrete doelstellingen op het gebied van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid.
b. Veranker de positie van beleid en uitvoering op het gebied van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid beter in de organisatie
c. Verbeter de evaluatie door:
i. De cijfers te duiden
ii. Het leggen van een koppeling met de doelen van het beleid en de uitvoering op het gebied van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid.
d. Voer als raad en college het gesprek over het ambitieniveau van de doelstellingen in relatie tot de personele capaciteit.

Besluit

Dit agendapunt wordt doorgeschoven naar de volgende cyclus omdat de voorzitter van de Rekenkamercommissie niet aanwezig is.

Openbaar Zaaknummer: 58872

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Onderzoeksrapport Rekenkamercommissie DoeMee Toezicht en handhaving Openbare orde en veiligheid

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met de conclusies van het Rekenkamercommissie-onderzoek DoeMee Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid:
   a. De raad kan het beleid en de uitvoering op het terrein van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid niet goed controleren en bijsturen.
   b. De bijzondere opsporingsambtenaren (boa's) ervaren dat er voldoende capaciteit is voor toezicht en handhaving op openbare orde en veiligheid.
   c. Zelfsturing is geen passende organisatievorm voor het team bijzondere opsporingsambtenaren.
   d. De wisselwerking tussen beleid en uitvoering op het gebied van toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid verdient verbetering.
   e. Het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 voor de regio Tweestromenland kent meetbare doelstellingen en een heldere aanpak.
   f. De samenwerking tussen de gemeente en de politie verloopt zeer goed op strategisch en beleidsniveau.
   g. De samenwerking tussen de bijzondere opsporingsambtenaren en de politie verdient verbetering.
2. In te stemmen met de aanbevelingen van het Rekenkamercommissie-onderzoek DoeMee Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid:
   a. Zorg voor realistische en concrete doelstellingen op het gebied van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid.
   b. Veranker de positie van beleid en uitvoering op het gebied van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid beter in de organisatie
   c. Verbeter de evaluatie door:
      i. De cijfers te duiden
      ii. Het leggen van een koppeling met de doelen van het beleid en de uitvoering op het gebied van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid.
   d. Voer als raad en college het gesprek over het ambitieniveau van de doelstellingen in relatie tot de personele capaciteit.

Aanleiding
De Rekenkamercommissie van Wijchen heeft deelgenomen aan het DoeMee-onderzoek naar toezicht en handhaving op het gebied van openbare orde en veiligheid. Door mee te doen aan dit onderzoek konden de onderzoeksresultaten vergeleken worden met andere gemeenten die ook meededen aan dit onderzoek. Die resultaten zijn verwoord in een bijlage bij het onderzoeksrapport.

Eerdere besluiten
Er zijn geen eerdere onderzoeken door de Rekenkamercommissie gedaan naar het beleid en de uitvoering op het gebied van toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid.

Gewenst resultaat
Het verbeteren van het opstellen van beleid en de uitvoering daarvan op het gebied van toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid. De Rekenkamercommissie verwacht dat deze verbetering tot stand kan komen o.a. door het uitvoeren van de aanbevelingen.

Argumenten
1.a 1 *Er missen specifieke en meetbare doelstellingen in het beleid en de uitvoering.*
De doelstellingen in het beleid en de uitvoeringsprogramma's zijn zeer breed. Er mist prioritering in het beleid. Daardoor is het lastig om te bepalen of de doelstellingen zijn behaald. Door het gebrek aan jaarverslagen ontbreekt het aan inzicht om tot bijsturing van beleid en uitvoeringsprogramma's te komen. Dit heeft zijn weerslag op de mate waarin de raad in staat is om zijn kaderstellende en controlerende taak goed uit te oefenen.

1.b 1 *De aanwezige formatie bepaalt de prioriteiten.*
Daardoor is het vastgestelde takenpakket uitvoerbaar.

1.c. 1 *Het team is onvoldoende toegerust om naast de vakspecifieke taken, ook de taken rondom de organisatie, planning en monitoring van het werk uit te voeren.*
Het ontbreken van een eindverantwoordelijke voor de organisatie, planning en monitoring zorgt ervoor dat niemand aan- en bijstuurt op de activiteiten.
De werkzaamheden van het team worden daardoor bepaald door de meldingen.

1.d. 1 *Het huidige gebruik van het managementinformatiesysteem biedt nog onvoldoende basis om ontwikkelingen uit het beleid te kunnen volgen en bij te sturen.*
Ten tijde van het onderzoek was er geen vast aanspreekpunt via wie de boa's informatie op systematische wijze door konden geven aan het beleidsniveau.
Een aantal beleidskeuzes blijkt in de praktijk niet altijd wenselijk of haalbaar te zijn. Door de praktijk te betrekken bij de planvorming, zou dit voorkomen kunnen worden.

1.e. 1 *Het beleid is gebaseerd op een lokale veiligheidsanalyse en gesprekken met interne en extern veiligheidspartners.*
Daardoor sluit het aan bij de lokale behoefte en het veiligheidsbeeld.

Er is bij het opstellen en uitvoeren van het beleid een duidelijke structuur opgezet die eraan bijdraagt dat alle gemeenten input kunnen leveren en verantwoordelijkheid dragen.
Er zijn veel stappen gezet t.a.v. de vastgestelde prioriteiten. Het schaalvoordeel leidt tot een serieuze stem in regionale samenwerkingsverbanden.

1.f. 1 *De betrokkenen informeren elkaar op formele en informele wijze, waardoor er naar tevredenheid wordt afgestemd met elkaar.*

1.g. 1 *De kwaliteit van de samenwerking is persoonsafhankelijk.*

2.a. 1 *Met concrete en realistische doelstellingen is het mogelijk scherper prioriteiten te stellen en daaraan concrete acties te koppelen.*
Op basis van de doelstellingen en het actieplan kan bepaald worden welke inzet hiervoor nodig is.

2.b. 1 *Door beleid en uitvoering dichter bij elkaar te brengen kan duidelijker inzichtelijk gemaakt worden hoe het ambitieniveau in relatie staat tot de beschikbare capaciteit.*

Het zal het realiteitsgehalte van beleidskeuzes en –prioriteiten ten goede komen.
Het zal het begrip voor en inzicht in de noodzaak van het bijhouden van het managementinformatiesysteem ten goede komen als beleid en uitvoering het nut van de informatie om doelstellingen en capaciteit op elkaar af te stemmen inzien.

2.c.i 1 *Duiding van de cijfers geeft inzicht in hoe de situatie zich ontwikkelt ten opzichte van eerdere jaren, en ook welk handelen en welke gebeurtenissen ten grondslag liggen aan de cijfers.*

2.c.ii 1 *Dat geeft een dieper inzicht in de mate waarin doelen bereikt worden en de redenen waarom de doelen in die mate bereikt zijn.*
De raad kan daardoor zijn controlerende taak beter uitvoeren en eventueel het beleid bijstellen als hij daar de noodzaak voor ziet.

2.d 1 *Zo voorkomen raad en college dat aan alle denkbare en zich voordoende problematiek prioriteit wordt gegeven.*
Wanneer alles een prioriteit is, is feitelijk niets een prioriteit.
Wanneer (de bestrijding van) ieder incident prioriteit krijgt, is het risico aanwezig dat de grote lijn en het hogere doel uit het oog wordt verloren.

Raad en college kunnen op basis van feiten en analyses met elkaar het gesprek aangaan of de personele capaciteit de ambitie van raad en college bepalen of dat de ambities van raad en college de personele capaciteit op beleid en uitvoering bepalen.

Tegenargumenten en risico's
1.a. 1 *De raad controleert vooral door het stellen van schriftelijke vragen.*
De raad volgt de actualiteit en speelt daar scherp op in door vragen te stellen. Maar dat brengt het risico met zich mee dat de raad zijn controlerende taak uitvoert op basis van incidenten.

1.b.1 *Deze benadering garandeert niet dat de prioriteiten en het takenpakket aansluiten bij de behoefte in de praktijk.*

1.c. 1 *Dit probleem is onderkend in de organisatie en er is een coördinator aangesteld bij het team boa's.*

1.d, 1.e, 1.g. *De coronacrisis heeft geleid tot verbeteringen in de interne afstemming en de samenwerking met de politie.*

Financiële gevolgen
De Rekenkamercommissie heeft budget voor het uitvoeren van onderzoek(en). Dit onderzoek kon binnen het budget dat beschikbaar is, uitgevoerd worden.

Communicatie
De Rekenkamercommissie biedt het rapport aan, aan de raad via zijn voorzitter.
De Rekenkamercommissie communiceert over haar rapport. Het college en de raad(sfracties) communiceren zelf over ieders reactie op het rapport.

Inwonersparticipatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
De conclusies en aanbevelingen die worden aangenomen door de raad, zullen uitgewerkt worden door de raad, het college en/of de ambtelijke organisatie.

Geheimhouding:
N.v.t.

Rapportage DoeMee

Toezicht en handhaving – Openbare orde en veiligheid

C.L. (Chris) Nijhuis MSc

I.W. (Irene) van den Bosch MSc

Mr. G.J. (Hans) Vooren

Rekenkamercommissie Wijchen

Linda Berendsen
Secretaris rekenkamercommissie

T. 06-46824264

E. l.berendsen@wijchen.nl

Postbus 9000
6600 HA Wijchen

Datum: 2 maart 2021

Necker van Naem

Inhoudsopgave

Bestuurlijke nota 3

Onderzoeksverantwoording 4

Centrale boodschap 7

Reactie college van B&W 10

Nota van bevindingen 11

Beleid en uitvoeringsprogramma's 12
1.1 / Landelijke en plaatselijke context toezicht en handhaving op OOV 12
1.2 / Beleid in beeld: de structuur 14
1.3 / Beleid in beeld: de inhoud 15
1.4 / Uitwerking OOV-beleid in uitvoeringsprogramma's 17

Organisatie en uitvoeringspraktijk 22
2.1 / Organisatie van toezicht en handhaving op OOV 22
2.2 / Aansluiting beleid en uitvoering 23
2.3 / Samenwerking met externe partners 25
2.4 / Instrumentarium 27

Sturing door de raad 29
3.1 / De rol van de raad 29
3.2 / Informatie vanuit het college 30
3.3 / Initiatieven vanuit de raad 30

Bijlage bronnen 32

Bijlage afkortingen 33

Bijlage overkoepelende bevindingen 34

Bestuurlijke nota

Onderzoeksverantwoording

Aanleiding

De rekenkamercommissie van Wijchen heeft deelgenomen aan een DoeMee-onderzoek naar toezicht en handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid (hierna: OOV). Necker van Naem heeft dit onderzoek opgezet. Bij een DoeMee-onderzoek tekenen verschillende rekenkamer(commissie)s in op één onderzoeksaanpak, zodat de resultaten met elkaar vergeleken kunnen worden. In een later stadium zullen ook de resultaten uit de andere gemeenten beschikbaar komen voor de gemeente Wijchen. Deze worden samengebracht in een addendum, dat naar verwachting begin 2021 beschikbaar is.

Achtergrond: toezicht en handhaving op het gebied van OOV

Wat is toezicht en handhaving?

Het gemeentebestuur is verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van veel wet- en regelgeving. Doel hiervan is het vergroten van de leefbaarheid voor en de veiligheid van de inwoners van de gemeente. Toezicht is het geheel aan handelingen dat erop gericht is de naleving van rechtsregels te bevorderen of een eind te maken aan overtreding daarvan. Toezicht kan preventief, maar ook repressief van aard zijn. Bij preventief toezicht kan worden gedacht aan voorlichting en communicatie, bijvoorbeeld voorlichting aan inwoners over de regels voor het afsteken van vuurwerk, de motivatie achter die regels en de sancties die volgen als de regels overtreden worden. Repressief toezicht is gericht op het signaleren van gedrag dat in strijd is met wet- en regelgeving, zoals toezicht in uitgaans- en recreatiegebieden. Daarnaast kan toezicht objectgericht (bijvoorbeeld een bepaalde inrichting), subjectgericht (bijvoorbeeld een bepaalde persoon) en surveillancegericht (algemene aanwezigheid) zijn. Afhankelijk van het onderwerp, kan het toezicht dus op maat ingezet worden. Handhaving is het vervolg op toezicht. Het is de reactie op geconstateerde overtredingen en gaat over het sanctioneren van gedrag dat niet normconform is.

Toezicht en handhaving op Openbare Orde en Veiligheid

Transformaties in de positie en werkwijze van de gemeente zijn al enige tijd bezig. Zo ook op het gebied van toezicht en handhaving van de openbare orde en veiligheid. De gemeenteraad bepaalt de kaders waarbinnen de burgemeester en het college dienen te blijven wanneer zij de orde in het openbaar gebied willen bewaren. Zo neemt een gemeenteraad kaders op in de lokale Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De raad mag zelf bepalen welke verordeningen hij nodig acht. De verordeningen moeten een openbaar belang betreffen en mogen niet treden in particuliere belangen van de ingezetenen, zijn beperkt tot het grondgebied van de gemeente en mogen niet in strijd zijn met hogere regelgeving.[1] Voorbeelden zijn het opnemen van mogelijkheden om drugshandel en drugsgebruik op straat tegen te gaan, overlast in horecagebieden te beperken en het opnemen van regelgeving in de APV om lokale problematiek aan te pakken.[2] De gemeente werkt samen met andere organisaties binnen de veiligheidsketen. Daarmee is de gemeente onderdeel van een groter geheel, waarin vraagstukken rondom regie, verantwoordelijkheden en rolverdeling actueel zijn.

[1] De VNG heeft een Model Algemene Plaatselijke Verordening. Gemeenten kunnen (delen van) dit model overnemen of aanpassen aan de eigen lokale wensen.

[2] Voor de APV van Wijchen, zie: Algemene Plaatselijke Verordening Wijchen uit 2019.

De Gemeentewet biedt de raad de mogelijkheid om de positie van de burgemeester ten aanzien van OOV te versterken. De bevoegdheden van de burgemeester zijn in de afgelopen decennia dan ook toegenomen. Zo kan de raad op basis van een verordening ervoor zorgen dat de burgemeester handhavend kan optreden tegen woonoverlast en bijvoorbeeld camera's in het openbaar gebied kan laten plaatsen. Deze nieuwe bevoegdheden dragen bij aan (het gevoel van) veiligheid, maar roepen ook vragen op. Bijvoorbeeld over privacy en over doorzettingsmacht. In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 hebben wij veel politieke partijen zien worstelen met de dilemma's en vragen die het waarborgen van de openbare orde en veiligheid met zich meebrengen.

Samen met aanverwante wetgeving zoals opgenomen in (artikel 13b van) de Opiumwet en de verruiming daarvan per 1 januari 2019, wordt daarnaast de burgemeester de mogelijkheid geboden om drugshandel en de overlast die daardoor ontstaat zoveel als mogelijk te beperken. De Afdeling advisering van de Raad van State merkte in het document "Voorlichting over rol van gemeenten bij aanpak ondermijnende criminaliteit" (publicatiedatum 2 april 2019) al op dat de openbare ordetaak van de burgemeester en de bestaande bestuurlijke bevoegdheden voldoende ruimte bieden om als gemeente een essentiële bijdrage te leveren aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Ook wordt geconstateerd dat gemeenten hun bevoegdheden, verantwoordelijkheden en instrumentarium op dit gebied nog onvoldoende weten te benutten.

Deze drie ontwikkelingen – transformatie in positie en werkwijze, toenemende bevoegdheden en onderbenutting van de beschikbare bevoegdheden – zijn voor Necker van Naem de aanleiding geweest om in verschillende gemeenten een benchmarkonderzoek naar toezicht en handhaving op OOV aan te bieden. De rekenkamercommissie van Wijchen heeft zich hiervoor aangemeld, evenals de gemeenten Assen, Emmen, Rijssen-Holten, Best, Veldhoven, Den Helder, De Fryske Marren, Zwolle, Veendam, Molenlanden, Bernheze, Baarn, Doetinchem, Bronckhorst, Tynaarlo, Apeldoorn en Edam-Volendam.

Doelstelling en vraagstelling

Voor het onderzoek is de volgende doelstelling geformuleerd:

Het onderzoek biedt de raad inzicht in de uitvoeringspraktijk van toezicht en handhaving op OOV, met specifieke aandacht voor de rol van de raad ten aanzien van de ontwikkelingen in dit domein.

In dit onderzoek beoordelen we het OOV-beleid en instrumentarium. Hierbij laten wij toezicht en handhaving op grond van de Drank- en Horecawet buiten beschouwing. In het onderzoek hebben we de volgende centrale vraag gehanteerd:

De volgende deelvragen zijn onderzocht:

Welk toezichts- en handhavingsbeleid op het gebied van OOV heeft de gemeente vastgesteld en wordt dit beleid doelmatig en doeltreffend uitgevoerd?

Beleid en uitvoeringsprogramma's

1. Welk beleid is door de gemeente vastgesteld ten aanzien van toezicht en handhaving op OOV en welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in dit beleid?
2. In hoeverre is dit beleid inzichtelijk en adequaat geformuleerd?
    a. In hoeverre zijn er meetbare doelen geformuleerd voor toezicht en handhaving op OOV?
    b. In hoeverre is er een passende sanctiestrategie geformuleerd?
3. Op welke wijze is het OOV-beleid uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's?
    a. Welke keuzes (prioritering) heeft de gemeente daarbij gemaakt?
    b. In hoeverre ligt er een gedegen probleemanalyse ten grondslag aan de prioriteiten voor toezicht en handhaving op OOV?
    c. In hoeverre zijn het OOV-beleid en het uitvoeringsprogramma door de gemeente afgestemd met samenwerkingspartners (andere handhavingsorganisaties)?

Organisatie en uitvoeringspraktijk

4. In welke mate voert de gemeente het toezicht- en handhavingsbeleid voor OOV uit?
    a. Welke capaciteit heeft de gemeente beschikbaar en hoe wordt de capaciteit in de praktijk ingezet?
    b. Hoe en hoe vaak treedt de gemeente op tegen welke overtreding en met welk resultaat?

c. Wordt er volgens de in het beleid vastgestelde prioritering gewerkt?

5. Hoe verloopt de samenwerking met de handhavingspartners?
6. In hoeverre worden resultaten uit de uitvoering geëvalueerd en gebruikt als input voor het (bij)sturen van OOV-beleid, waaronder het aanpassen van de prioriteiten?
7. Benut de gemeente haar instrumentarium ten behoeve van OOV?
8. Welke knelpunten worden door de gemeente ervaren in de uitvoering van toezicht en handhaving op OOV?

Sturing door de raad

9. Hoe wordt de raad geïnformeerd over de met toezicht en handhaving op OOV bereikte resultaten?
10. Hoe vervult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol met betrekking tot toezicht en handhaving op OOV?
11. Welke aanbevelingen kunnen aan de raad worden gedaan ten aanzien van sturing en controle?

Onderzoeksuitvoering

Onderzoeksmethoden

In het onderzoek is gebruikgemaakt van een studie van de relevante beleidsstukken, uitvoeringsplannen, verantwoordingsinformatie en overige relevante documentatie van de gemeente Wijchen. Op basis van deze documentstudie zijn vervolgens meerdere gesprekken gevoerd: met de waarnemend burgemeester van Wijchen, een groepsgesprek met juridisch medewerkers en beleidsadviseurs, een groepsgesprek met twee buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en een toezichthouder drank -en horecawet en een telefonisch interview met de teammanager Tweestromenland (politie). De onderzoekswerkzaamheden zijn uitgevoerd in de periode april 2020 – januari 2021.

Wederhoorprocedure

Op 18 december 2020 is de rapportage aan de ambtelijke organisatie voorgelegd voor een verificatie van de feiten. Vervolgens heeft het bestuur vanaf 28 januari 2021 de kans gehad om een reactie te formuleren op de conclusies en aanbevelingen. Op 23 februari 2021 is de reactie ontvangen. De bestuurlijke reactie is integraal opgenomen in dit rapport.

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee delen: de Bestuurlijke nota en de Nota van bevindingen. De Bestuurlijke nota bevat deze onderzoeksverantwoording en wordt gevolgd door de conclusies & aanbevelingen. De Nota van bevindingen bevat 3 hoofdstukken:

/ In hoofdstuk één wordt inzicht geboden in het beleid en de uitvoeringsprogramma's.
/ In hoofdstuk twee komen de organisatie en de uitvoeringspraktijk van het thema aan bod.
/ Hoofdstuk drie beschrijft de sturing door de raad.

Tot slot treft u in de bijlagen een overzicht aan van de geraadpleegde bronnen, een afkortingenlijst en als addendum de overkoepelende bevindingen uit de achttien gemeenten die aan dit DoeMee-onderzoek hebben deelgenomen.

Centrale boodschap

Conclusies

Conclusies beleid

Conclusie 1: Onvolledig VTH-beleid biedt weinig handvatten voor monitoring en (bij)sturing.

In Wijchen zijn de documenten voor een volledige Big8-cyclus[3] op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) niet allemaal aanwezig. De jaarverslagen ontbreken. Dit bemoeilijkt inzicht in en controle van ontwikkelingen in de praktijk. Daarnaast zijn de doelstellingen en prioriteiten in het beleid en de uitvoeringsprogramma's zeer breed. Er missen specifieke en meetbare doelstellingen. Hierdoor zijn er weinig handvatten voor uitvoering en is het daarnaast lastig om achteraf te bepalen of doelstellingen behaald zijn. Door het gebrek aan jaarverslagen en door de algemene kaders, ontbreekt het daarnaast aan een basis om uitvoeringsprogramma's en beleid bij te sturen.

Conclusie 2: Duidelijk veiligheidsbeleid met stevige basis.

In het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 zijn meetbare doelstellingen en een heldere aanpak geformuleerd. Hierdoor is het duidelijk wat de gemeenten in Tweestromenland willen bereiken en hoe de gemeenten dit willen doen. Doordat het beleid is gebaseerd op een lokale veiligheidsanalyse en gesprekken met interne en externe veiligheidspartners, sluit het beleid goed aan bij de lokale behoefte en het veiligheidsbeeld.

Conclusies organisatie en uitvoeringspraktijk

Conclusie 3: Boa's ervaren dat er voldoende capaciteit is voor toezicht en handhaving op openbare orde en veiligheid.

De boa's ervaren dat er voldoende capaciteit is om de taken op het gebied van openbare orde en veiligheid uit te voeren. Dit is onder andere te danken aan het feit dat er in het beleid vanuit de formatie wordt geredeneerd: de aanwezige formatie bepaalt de prioriteiten die opgepakt worden. Het voordeel hiervan is dat het vastgestelde takenpakket uitvoerbaar is. Een risico is dat deze benadering niet garandeert dat de prioriteiten en het takenpakket aansluiten bij de behoefte in de praktijk.

Conclusie 4: Consensus dat zelfsturing niet past bij het boa-team.

[3] Beleidscyclus met dubbele regelkring waarin de verschillende stappen van beleidsvorming, uitvoering en evaluatie zijn benoemd.

In Wijchen wordt met zelfsturende teams gewerkt. Voor het boa-team werkt de zelfsturing niet goed. Het team is onvoldoende toegerust om, naast de vakspecifieke taken, ook de taken rondom de organisatie, planning en monitoring van het werk uit te voeren. Daarnaast staat het gebrek aan een eindverantwoordelijke in het boa-team, een efficiënte besluitvorming en uitvoering in de weg.

Bovendien ontbreekt het in de zelfsturende teams aan een structuur waarin de uitvoering van beleid wordt geborgd. Er is geen verantwoordelijke die vanuit het beleid aan- en bijstuurt op de activiteiten van de boa's. De huidige manager staat op te grote afstand om zich te richten op de dagelijkse aansturing. Het boa-team wordt in de praktijk hoofdzakelijk gestuurd door meldingen. De persoonlijke afwegingsruimte van de boa is hierbij groot.

Conclusie 5: Informatie uit de praktijk kan beter worden teruggekoppeld aan het tactisch niveau.

Het ophalen van informatie uit de praktijk verloopt in de gemeente nog niet optimaal. Ten eerste is er in de structuur van zelfsturing geen vast aanspreekpunt via wie boa's informatie op systematische wijze door kunnen geven aan het beleidsniveau. Hoewel er afstemming plaatsvindt tussen uitvoering en beleid, heeft dit weinig tot geen effect op de planvorming van beleid.

Daarnaast biedt het huidige (gebruik van het) managementinformatiesysteem nog onvoldoende basis om ontwikkelingen uit het beleid te kunnen volgen en bij te sturen. De informatie die beleidsmedewerkers ontvangen is afhankelijk van de mate waarin de boa's activiteiten registreren. De boa's hebben hier geen richtlijn voor.

Door het ontbreken van een schakel of systeem tussen het beleid en de praktijk, kan er onnodige afstand tussen het beleid en de praktijk ontstaan. Zo blijkt dat een aantal beleidskeuzes in de praktijk niet altijd wenselijk of haalbaar zijn. Door de praktijk te betrekken bij de planvorming, zou dit voorkomen kunnen worden.

Conclusie 6: Goede samenwerking binnen Tweestromenland.

De gemeente werkt op bestuurlijk en tactisch niveau zeer goed samen binnen Tweestromenland. Bij het opstellen en uitvoeren van het beleid is een duidelijke structuur opgezet die eraan bijdraagt dat alle gemeenten input kunnen leveren en verantwoordelijkheid dragen. De goede samenwerking werpt zijn vruchten af: er zijn veel stappen gezet ten aanzien van de vastgestelde prioriteiten. Daarnaast haalt de gemeente schaalvoordeel uit de samenwerking en leidt dat tot een serieuze stem in regionale samenwerkingsverbanden.

Conclusie 7: Samenwerking met politie op strategisch en tactisch niveau goed, ruimte voor verbetering op uitvoerend niveau.

Op strategisch en beleidsniveau verloopt de samenwerking tussen de politie en de gemeente zeer goed. De partijen informeren elkaar op informele en formele wijze en stemmen naar tevredenheid met elkaar af.

De samenwerking tussen boa's en politie kan daarentegen verbeterd worden. In Wijchen is de kwaliteit van de samenwerking tussen boa's en politie persoonsafhankelijk en verschilt daarmee per gebied. In enkele gebieden zien wijkagent en de boa's elkaars meerwaarde en zoeken ze elkaar op, maar in andere gebieden is er nauwelijks onderling contact.

Conclusie 8: Coronacrisis leidt tot verbeteringen in interne afstemming en samenwerking met de politie.

De coronacrisis heeft geleid tot meer structurele terugkoppeling en een strakkere coördinatie in de organisatie. Sinds het begin van de coronacrisis werkt het boa-team met dagrapportages, zodat de rest van de organisatie goed op de hoogte gehouden wordt van de interventies die boa's plegen en eventuele problemen. Hierdoor hebben de beleids- en juridisch medewerkers meer inzicht in de uitvoeringspraktijk dan voorheen. Ook zoeken boa's en wijkagenten door de coronacrisis meer de samenwerking op. Er wordt meer informatie gedeeld en beter samen opgetrokken.

Conclusies rol van de raad

Conclusie 9: Door het ontbreken van jaarverslagen mist belangrijke sturingsinformatie in de informatievoorziening aan de raad.

Op verschillende momenten in het jaar ontvangt de gemeenteraad informatie over toezicht en handhaving. Ook wordt de raad meegenomen in belangrijke ontwikkelingen, zoals omtrent de coronacrisis. In conclusie 1 is het ontbreken van de jaarverslagen al benadrukt. Jaarverslagen bieden de raad inzicht in de realiteit van toezicht en handhaving, de mate

waarin doelstellingen behaald worden en of de doelen aansluiten bij ontwikkelingen in de praktijk. De jaarverslagen bieden de raad daarmee een onmisbare basis om de uitvoering van het beleid te monitoren, te evalueren en (bij) te sturen. Het ontbreken van de verslagen heeft daarom zijn weerslag op de mate waarin de raad in staat is om deze controlerende en kaderstellende taken goed uit te voeren.

Conclusie 10: De raad controleert actief op toezicht en handhaving.

De raad is oplettend en betrokken op het gebied van openbare orde en veiligheid en neemt een controlerende rol aan, vooral door middel van het stellen van schriftelijke vragen. Een aandachtspunt voor de raad is de kaderstellende rol. De raad mag duidelijker aangeven wat hij wil en het debat over openbare orde en veiligheid mag steviger en frequenter plaatsvinden. Een publiek debat over de impact van coronamaatregelen is een goede ontwikkeling die past bij de kaderstellende –en controlerende- rol van de raad.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Zorg voor realistische en concrete doelstellingen die passen bij de beschikbare capaciteit.

Het is zaak om het ambitieniveau en de uitvoeringsrealiteit dichter bij elkaar te brengen. Daarvoor is het nodig om de doelstellingen scherper te prioriteren en daaraan te koppelen wat de concrete acties hierbij zijn en wat de benodigde inzet hiervoor is. Dit geeft de uitvoering meer houvast in haar dagelijkse werk en de raad meer duidelijkheid in zijn controlerende rol. Vanzelfsprekend moet er ruimte blijven om in te spelen op actuele situaties die zich (juist) op een beleidsterrein als THOOV (Toezicht en Handhaving op OOV) altijd voor zullen doen.

Aanbeveling 2: Geef THOOV een prominentere positie in de gemeentelijke organisatie.

In de afgelopen jaren zijn reeds stappen gezet in het steviger positioneren van THOOV in de gemeentelijke organisatie. Uit gesprekken blijkt dat de burgemeester hierin een belangrijke rol speelt. Ook is er meer dan voorheen duidelijkheid en eensgezindheid over de te volgen koers en de bestuurlijke daadkracht die hierbij past. Er zijn echter nog stappen te zetten in het steviger verankeren van THOOV binnen de organisatie. Denk hierbij aan het vrijmaken van capaciteit en opstellen van een actieplan voor het wegwerken van de achterstanden, het versterken van de terugkoppeling van uitvoering naar beleid en het inzichtelijk maken hoe deze input is verwerkt in beleid. Maak duidelijker inzichtelijk hoe het ambitieniveau in relatie staat tot de beschikbare capaciteit en faciliteer dat raad en college het gesprek hierover kunnen voeren op basis van volledige en heldere informatie (zie aanbeveling 4).

Aanbeveling 3: Verrijk de evaluaties met duiding en een koppeling met de gestelde doelen.

Zoals aangegeven is het prijzenswaardig dat de evaluaties beknopt zijn, en dat er een link is tussen de evaluatie en het nieuwe uitvoeringsprogramma (conclusies 2 en 5). Om het nut van de evaluaties te vergroten, strekt het tot aanbeveling om deze op twee elementen te verbeteren. De cijfers moeten gekoppeld worden aan duiding. Zo wordt inzichtelijk hoe de situatie zich ontwikkelt ten opzichte van eerdere jaren, maar ook welk handelen en welke gebeurtenissen ten grondslag liggen aan de cijfers. Daarnaast is het van belang om in de evaluaties de koppeling te leggen met de gestelde doelen. Geef kortom, dieper inzicht in de mate van doelbereik en de redenen voor de mate waarin de doelen bereikt zijn. Dat verhoogt de transparantie en stelt de raad in staat om zijn controlerende taak beter uit te voeren.

Aanbeveling 4: Voer als raad en college het gesprek over het ambitieniveau, in relatie tot de capaciteit.

Naast het college en de organisatie, heeft de raad een belangrijke verantwoordelijkheid voor de relatie tussen het ambitieniveau en de capaciteit. Het is aanlokkelijk om van alle denkbare en zich voordoende problematiek een prioriteit te maken, maar wanneer alles een prioriteit is, is feitelijk niets een prioriteit. THOOV is bij uitstek een onderwerp dat in gemeenteraden in het hele land vooral op basis van incidenten besproken wordt. Het is van belang dat college en raad gezamenlijk het gesprek aangaan over het ambitieniveau. Zoals beschreven, ligt er in Wijchen een uitdaging op het gebied van achterstanden en capaciteit. Het gesprek over het ambitieniveau moet daarom gevoerd worden in combinatie met het gesprek over de daarbij passende capaciteit.

Reactie college van B&W

Gemeente Wijchen

Rekenkamercommissie gemeenteraad Wijchen
T.a.v. de voorzitter de heer R. Boumans

Uw kenmerk :
Datum : 19 februari 2021
Onderwerp : Bestuurlijke reactie
Verzenddatum :

Geachte heer/mevrouw,

Met dit schrijven doen wij u onze bestuurlijke zienswijze toekomen op het door de rekenkamercommissie uitgebrachte concept rapportage "DoeMee Toezicht en Handhaving OOV'. Wij hebben met belangstelling van het concept rapport kennisgenomen.

De concept rapportage schetst wat het college betreft een reëel beeld van het beleid op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid op dit moment. De conclusies en aanbevelingen uit de rapportage geven ons zeker richting in de te volgen strategie om dit beleid verder te ontwikkelen en te implementeren. Onze hartelijke dank hiervoor!

Enkele conclusies zijn inmiddels al ter harte genomen. Een voorbeeld hiervan is de aanstelling van de 'kwartiermaker' voor Bureau Toezicht & Handhaving (conclusie 4 - Boa team op dit moment niet klaar voor zelforganisatie.).
Door de aanstelling van deze kwartiermaker verwachten wij een kwaliteitsimpuls te geven aan de aansturing van het boa-team, de individuele boa alsmede aan het te voeren beleid.

Wij kijken uiteraard ook uit naar de reactie van onze gemeenteraadsleden. Met name de aanbeveling onder punt 4 (ambitieniveau i.r.t. capaciteit) geeft aan dat het debat over dit onderwerp belangrijk is. Wij als college zijn hier zeker toe bereid.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Marijke van Beek
Burgemeester

Nota van bevindingen

1 Beleid en uitvoeringsprogramma's

In dit hoofdstuk nemen wij het beleid en de uitvoeringsprogramma's van de gemeente Wijchen ten aanzien van toezicht en handhaving op het gebied van openbare orde en veiligheid onder de loep. De volgende deelvragen komen aan bod:

1. Welk beleid is door de gemeente vastgesteld ten aanzien van toezicht en handhaving op OOV en welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in dit beleid?
2. In hoeverre is dit beleid inzichtelijk en adequaat geformuleerd?
    a. In hoeverre zijn er meetbare doelen geformuleerd voor toezicht en handhaving op OOV?
    b. In hoeverre is er een passende sanctiestrategie geformuleerd?
3. Op welke wijze is het OOV-beleid uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's?
    a. Welke keuzes (prioritering) heeft de gemeente daarbij gemaakt?
    b. In hoeverre ligt er een gedegen probleemanalyse ten grondslag aan de prioriteiten voor toezicht en handhaving op OOV?
    c. In hoeverre zijn het OOV-beleid en het uitvoeringsprogramma door de gemeente afgestemd met samenwerkingspartners (andere handhavingsorganisaties)?

1.1 / Landelijke en plaatselijke context toezicht en handhaving op OOV

Deze rapportage is het resultaat van een DoeMee-onderzoek van Necker van Naem waaraan de rekenkamercommissie van Wijchen heeft deelgenomen: het onderzoek is in meerdere gemeenten uitgevoerd, zodat de resultaten met elkaar vergeleken kunnen worden. In dat kader is het goed om af te bakenen waar het onderzoek wel én niet over gaat.

Dit onderzoek biedt inzicht in het OOV-beleid en de uitvoeringspraktijk van toezicht en handhaving en de wijze waarop dit – op systeemniveau – is ingericht in de deelnemende gemeenten. Openbare Orde en Veiligheid is een breed en complex domein. Dit onderzoek laat daarom een aantal zaken buiten beschouwing, waaronder de (controle op de) Drank- en Horecawet, brandveiligheid en crisisbeheersing. Hoewel het takenpakket van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) ten dele gericht is op OOV, valt een deel van het VTH-takenpakket, waaronder Wabo en milieu, buiten de kaders van dit onderzoek.

OOV landelijk in ontwikkeling

Op het terrein van OOV zijn verschillende ontwikkelingen gaande. In de afgelopen jaren heeft het rijk veel bevoegdheden op het gebied van openbare orde en veiligheid bij de gemeenten neergelegd, onder andere op basis van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (wet Bibob) en artikel 13b van de Opiumwet (ook bekend als de Wet Damocles). Deze taken worden veelal, maar niet uitsluitend, uitgevoerd binnen samenwerkingsverbanden.[4] Onderwerpen die raken aan sociale veiligheid, zoals overlast, verloedering en criminaliteit, krijgen toenemende politieke en maatschappelijke belangstelling. Burgers en bedrijven hebben niet alleen behoefte aan een feitelijke bevordering van veiligheid, maar ook aan een gevoelsmatige veiligheid en leefbaarheid van de gemeente.

[4] Rondom Bibob / Opiumwet zijn er ook handelingen die gemeenten zelfstandig verrichten, zoals een woningsluiting.

Een andere belangrijke ontwikkeling is dat de rol van de politie op het gebied van handhaving op openbare orde en veiligheid verandert. De 'kerntakendiscussie' rondom de politie wordt al jaren gevoerd. In 2014 schreven de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie aan de Tweede Kamer 'Het is niet de bedoeling dat de politie zich op terreinen terugtrekt, maar wel dat zij op een aantal terreinen een andere rol op zich zal nemen: minder uitvoerend, meer signalerend en adviserend daar waar anderen verantwoordelijk zijn.'[5] Uit recent onderzoek van Salet, Universitair docent Criminologie bij de vakgroep Strafrecht & Criminologie van de Radboud Universiteit, blijkt dat een deel van de politiemensen op verschillende manieren probeert taken binnen het veiligheidsdomein op afstand te houden of af te stoten.[6]

Toezicht en handhaving op OOV in Wijchen

Binnen de context van deze ontwikkelingen geeft Wijchen vorm aan toezicht en handhaving op OOV, in beleid en uitvoeringsprogramma's. De gemeente Wijchen doet dit niet alleen. Op het gebied van veiligheid werkt de gemeente samen met vijf andere gemeenten binnen Tweestromenland.[7] Daarnaast maakt de gemeente Wijchen deel uit van de veiligheidsregio Gelderland-Zuid, met dertien andere gemeenten.[8] Nederland is verdeeld in 25 veiligheidsregio's, die zich richten op het voorkomen, beheersen en bestrijden van rampen en crises. Het bestuur van een veiligheidsregio bestaat uit alle burgemeesters uit die regio.

Wijchen scoort ten opzichte van andere gemeenten relatief goed op het gebied van openbare orde en veiligheid. In de misdaadmeter van het Algemeen Dagblad, waarin de onveiligste gemeente bovenaan staat en de veiligste gemeente onderaan, stond Wijchen op de 233e plek, waar dat een jaar eerder nog de 199e plek was.[9] Vergeleken met landelijke cijfers zijn de misdaadcijfers in Wijchen relatief laag.[10] Wel is het aantal inbraken in woningen en bedrijven hoger dan in de rest van Nederland.

De onveiligheidsgevoelens dalen in Wijchen in de periode 2014-2019 en de onveiligheidsperceptie en het vermijdingsgedrag nemen in deze periode(sterk) af.[11] Dit betekent dat inwoners de veiligheidssituatie in hun eigen buurt steeds positiever inschatten. Onderstaande grafiek laat de relatieve verandering ten opzichte van 2014 zien, met 2014 als uitgangsjaar (2014=100).

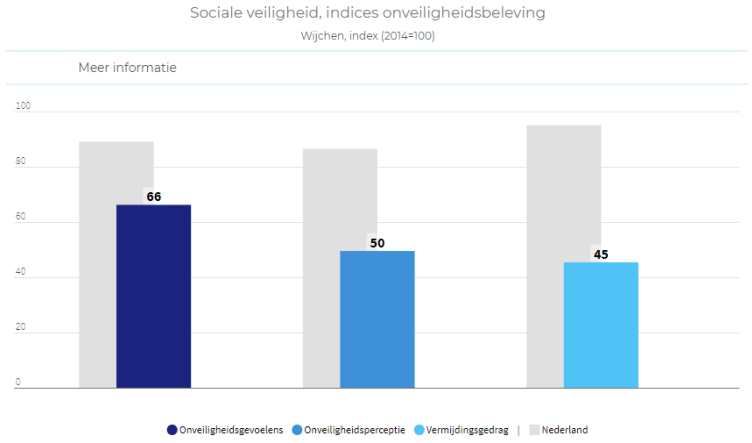

Figuur 1: Veiligheidsindices gemeente Wijchen, bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Problematieken & aandachtsgebieden

[5] Kamerbrief 29628, nr. 4 over kerntaken van de politie, 15 juli 2004.
[6] Renze Salet, Verborgen strijd in het veiligheidsdomein: over samenwerking tussen politie en gemeente bij de bestuurlijke aanpak van overlast en criminaliteit, Tijdschrift voor Veiligheid 2019-1.
[7] Naast Wijchen zijn hierin de gemeenten Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen en West Maas en Waal vertegenwoordigd.
[8] Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Berg en Dal, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, West Betuwe, Wijchen, Zaltbommel.
[9] Zie https://www.ad.nl/binnenland/hoe-veilig-is-jouw-gemeente-bekijk-het-hier~a9240099/
[10] Zie www.waarstaatjegemeente.nl
[11] De onveiligheidsperceptie meet hoe inwoners de veiligheidssituatie in de eigen buurt ervaren. Vermijdingsgedrag is het aanpassen van gedrag als gevolg van (een perceptie van) onveilige situaties in de eigen buurt, bijvoorbeeld omlopen of 's avonds niet opendoen.

Uit gesprekken blijkt dat fietsendiefstal en overlast van specifieke groepen, met name jeugd, belangrijke thema's zijn op het gebied van openbare orde en veiligheid in Wijchen. De jeugdproblematiek varieert van kattenkwaad tot geluidsoverlast en drugsoverlast. Ondermijning en illegale bewoning zijn tevens belangrijke thema's. Hondenpoep is ook een aanhoudend aandachtspunt. Daarnaast is er in de laatste maanden uiteraard veel aandacht uitgegaan naar het handhaven van coronamaatregelen.

1.2 / Beleid in beeld: de structuur

Ambtelijke fusie Wijchen-Druten

Op 30 juni 2016 hebben de gemeenteraden van de gemeenten Wijchen en Druten besloten om ambtelijk te fuseren. De fusie is in de praktijk per 1 mei 2018 gestart. Beide gemeenten zijn bestuurlijk en politiek zelfstandig gebleven en blijven zelf hun eigen beleid bepalen.

De VTH-beleidscyclus van Wijchen

Toezicht en handhaving op openbare orde en veiligheid wordt vanuit verschillende beleidsvelden georganiseerd. Gemeenten richten dit in de praktijk op verschillende manieren in. Vanuit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is een gemeente in ieder geval verplicht om beleid op het vlak van toezicht en handhaving, jaarlijkse uitvoeringsprogramma's en jaarverslagen op te stellen. Dit model van sturing en evaluatie is onderdeel van de Big8-cyclus.

Figuur 2: Big8-cyclus

In Wijchen zijn de documenten voor een volledige Big8-beleidscyclus op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving niet allemaal aanwezig. Hoewel het beleid en de jaarplannen aanwezig en actueel zijn, ontbreken er jaarverslagen. Met jaarverslagen kan er inzicht geboden worden in de activiteiten en resultaten op het gebied van toezicht en handhaving van het voorgaande jaar. Door het ontbreken hiervan, ontbreekt een basis om te controleren of er volgens doelstellingen gewerkt wordt en om vervolgens uitvoeringsprogramma's en beleid bij te sturen.

Het vigerende beleid in Wijchen is het Integraal Beleidsplan Vergunningen, Toezicht & Handhaving 2020 (IBP), dat het VTH-beleid 2016-2019 opvolgt. De gemeente heeft bewust gekozen voor een VTH-beleid van één jaar, omdat ze vermoedt dat de invoering van de Omgevingswet en een aankomende wijziging in de Wet kwaliteitsborging, gevolgen hebben voor het VHT-beleid.[12] Omdat de impact hiervan nog onduidelijk is, had de gemeente het voornemen om pas in het najaar van 2020 een beleid voor langere termijn op te stellen. De gemeente is voornemens om het nieuwe VTH-beleid op het niveau van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) op te stellen. Gesprekspartners geven aan dat zij verwachten dat regionaal beleid tot meer efficiëntie zal leiden. Het opstellen van een nieuw VTH-beleid is ondergebracht bij de gemeente Nijmegen. De ODRN richt zich hoofdzakelijk op milieutaken en niet op het onderdeel van VTH dat toezicht en handhaving op de APV en Bijzondere Wetten beslaat. Met het uitstellen van de Omgevingswet is het opstellen van nieuw beleid echter op de langere termijn geschoven, zo blijkt uit gesprekken. Dat betekent dat het huidige VTH-beleid van Wijchen waarschijnlijk met een jaar verlengd wordt.

[12] Informatienota voor de Gemeenteraad: VTH-beleid Wijchen 2020.

Naast het IBP stelt de gemeente jaarlijks jaarplannen op, de zogenaamde uitvoeringsprogramma's VTH die van toepassing zijn op de Werkorganisatie Druten-Wijchen. Hierin worden de prioritering en de ureninzet voor de toezichthouders vastgelegd. Door de ambtelijke samenvoeging in 2018, is voor 2018 geen Vergunningen, Toezicht & Handhaving-Uitvoeringsprogramma opgesteld.[13] In 2017, 2019 en 2020 is dit wel gedaan.

Regionale en lokale veiligheidsplannen

Naast het VTH-beleid stellen gemeenten eens in de vier jaar een integraal veiligheidsplan op, waarin de bijdragen van de politie en andere partners van de gemeente worden afgestemd. De gemeente Wijchen neemt deel aan de samenwerking tussen zes gemeenten in het Maas- en Waalgebied genaamd Tweestromenland. De gemeenten in Tweestromenland hebben sinds 2015 een gezamenlijk Integraal Veiligheidsplan (IVP). De directe aanleiding voor het opstellen van een gezamenlijk veiligheidsplan was dat na invoering van de nationale politie in 2012, de politie binnen deze gemeenten gezamenlijk één basisteam (basisteam Tweestromenland) vormt. Het IVP wordt uitgewerkt in tweejaarlijkse uitvoeringsplannen: één voor de jaren 2019-2020 en één voor de jaren 2021-2022. Deze uitvoeringsplannen worden zoveel als mogelijk gezamenlijk uitgevoerd.[14]

Naast het IVP bestaan er binnen de regionale samenwerkingen waar Wijchen aan deelneemt een aantal bovenlokale beleidskaders. Het gaat hierbij om de Veiligheidsstrategie Oost-Nederland 2019-2022, het Meerjarenplan Politie (MJB) 2019-2022 en het Regionaal Beleidsplan van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. De verhouding tussen deze plannen wordt verder toegelicht in hoofdstuk 1.4.[15]

1.3 / Beleid in beeld: de inhoud

Integraal Beleidsplan VTH bevat globale kaders voor toezicht en handhaving

In het IBP is getracht om het beleid van Wijchen en Druten waar mogelijk te harmoniseren, blijkt uit gesprekken. Het IBP bevat een toelichting op wettelijke kaders op het gebied van toezicht en handhaving. Daarnaast staan in het IBP de handhavingsprioriteiten met bijbehorende ambities en doelstellingen vermeld. De doelstellingen zijn breed en bieden weinig concrete handvatten voor de uitvoering.

De overkoepelende ambities, of 'hogere doelen' zoals de gemeente ze noemt, zijn:

- Een prettige, veilige samenleving zonder overlast en zonder verrommeling
- Tevreden burgers
- Een gedragsverandering van burgers ten gunste van de samenleving

Kwaliteitsdoelstellingen[16]

- Het geven van vertrouwen en het versterken van de eigen verantwoordelijkheid
- Het uitvoeren van wettelijke taken
- Het in de hand houden van kosten en het vergroten van efficiëntie

Prestatiedoelstellingen

- Vergroten veiligheid

Naleefdoelstellingen

- Het verbeteren van het spontane naleefgedrag
- Verbeteren naleefgedrag bij de grootste risico's

Deze doelstellingen zijn zeer algemeen. Het 'vergroten van veiligheid' is bijvoorbeeld erg globaal, waardoor het minimaal richting aan de praktijk geeft. Wel is het duidelijk dat de gemeente wil inzetten op eigen verantwoordelijkheid en op spontaan naleefgedrag.

---

[13] VTH-Uitvoeringsprogramma 2019, p. 2.

[14] Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022, p. 4-5.

[15] Onder 'Veiligheidsbeleid goed afgestemd en breed gedragen'.

[16] Alleen de doelstellingen relevant voor dit onderzoek zijn opgenomen. In het IBP staan ook doelstellingen voor milieu en ruimtelijke ordening opgetekend.

De gemeente geeft aan dat ze doelen zo meetbaar mogelijk wil opstellen, zodat de inzet en resultaten van handhaving goed gemonitord kunnen worden. Per doel wordt beknopt aangegeven wat voor type indicatoren hiervoor gebruikt kunnen worden. Denk hierbij aan het aantal ingediende handhavingsverzoeken of het aantal uren besteed aan voorlichting. Hiermee zet de gemeente een belangrijke stap in de meetbaarheid van toezicht en handhaving. Er zijn echter geen concrete streefgetallen aan de doelstellingen gekoppeld.[17] Hierdoor is het lastig om achteraf te beoordelen of een doel behaald is.

Het Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland geeft duidelijk richting

In het IVP staat de strategie voor de periode 2019-2022 op het gebied van veiligheid opgetekend. In het IVP wordt een duidelijk beeld gegeven van ambities en prioriteiten die de gemeenten binnen Tweestromenland hebben. Ook biedt het beleid inzicht in de manier waarop de gemeenten deze doelen willen bereiken.

In het IVP wordt de nadruk gelegd op een integrale samenwerking met de verschillende betrokkenen. De gemeenten wordt een regisserende rol toegedicht om de juiste 'infrastructuur' voor samenwerking met de ketenpartners vorm te geven. Van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties wordt verwacht dat ze een actieve rol innemen op het gebied van risicobewustzijn, signalering en zelfredzaamheid. In het IVP staan de volgende prioriteiten:

- Ondermijning
- Zorg en veiligheid
- Vroegsignalering

De prioriteiten in het IVP zijn voorzien van een uitgebreide toelichting met concrete plannen die richting geven aan de praktijk. De prioriteit ondermijning is het meest uitgebreid uitgewerkt in de drieslag signalering, aanpak en voorkomen. Deze prioriteit is tevens voorzien van concrete doelstellingen en ambities. Voorbeelden hiervan zijn het organiseren van bewustwordingsbijeenkomsten door het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), het inrichten van een lokaal informatieknooppunt en het instellen van een Intergemeentelijk Projectteam (IGP). De prioriteit zorg en veiligheid is eveneens voorzien van een aantal concrete doelstellingen, maar deze zijn in mindere mate meetbaar. Voorbeelden hiervan zijn het verhogen van het bewustzijn van veiligheid in de zorg en het verbeteren van de gemeentelijke regievoering op het snijvlak van zorg en veiligheid. Voor de prioriteit vroegsignalering geldt dat deze korter wordt toegelicht, aangezien vroegsignalering als een overkoepelend thema voor de eerste twee prioriteiten wordt gezien. Deze prioriteit is dan ook niet voorzien van meetbare doelstellingen.

Naast de genoemde prioriteiten benoemt het veiligheidsplan ook een vijftal veiligheidsvelden, die voortkomen uit het VNG-model Kernbeleid Veiligheid: namelijk een veilige woon- en leefomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid. Deze veiligheidsvelden zijn elk voorzien van een korte toelichting over het veiligheidsbeeld en de reguliere aanpak, maar bevatten slechts in wisselende mate concrete doelstellingen. Zo wordt bijvoorbeeld bij het veld bedrijvigheid en veiligheid aangegeven dat er aandacht moet zijn voor een aantal evenementen, maar wordt niet aangegeven op welke manier deze aandacht wordt ingevuld.

Naast de bovenstaande prioriteiten, heeft elke gemeente ruimte om een lokale prioriteit toe te voegen. De gemeente Wijchen heeft de prioriteit jongerenoverlast toegevoegd. Uit interviews blijkt dat dit op verzoek van de raad is.

Nalevingsstrategie biedt kader

[17] Bij het doel 'geven van vertrouwen en het versterken van de eigen verantwoordelijkheid' bijvoorbeeld, wordt aangegeven dat dit gemeten kan worden door een vermindering van het aantal controles op lage risico's, maar hier wordt geen streefgetal bij genoemd.

Repressief en preventief handhaven zijn aparte takken van sport. De gemeente Wijchen erkent dit door binnen de nalevingsstrategie beleidsmatig te differentiëren tussen een preventiestrategie en een handhavingsstrategie. De nalevingsstrategie geeft handen en voeten aan de beleidsmatige voorkeur voor preventie. De handhavingsstrategie is verder uitgesplitst in een sanctiestrategie, toezichtstrategie en een gedoogstrategie. Binnen elke strategie staat een aanpak beschreven. Hierdoor zijn er duidelijke kaders voor toezicht en handhaving.

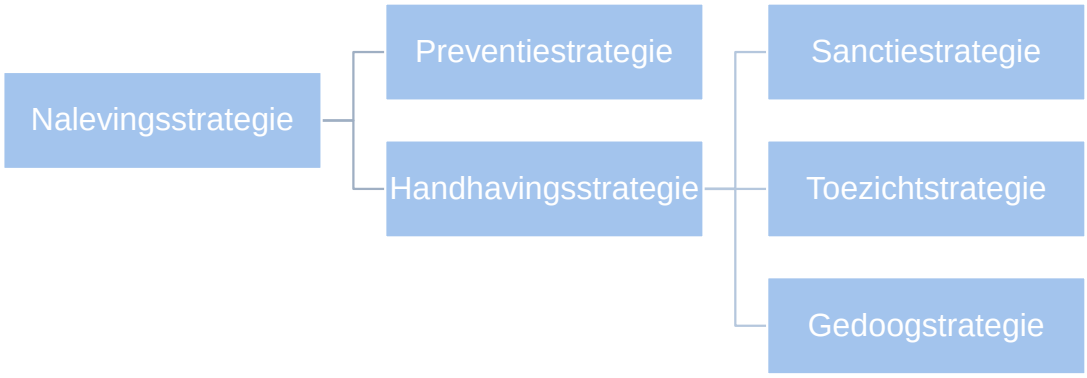

Figuur 3: Nalevingsstrategie

De voorkeur van de gemeente ligt op de preventiestrategie, omdat dit past bij de nadruk op eigen verantwoordelijkheid en naleefgedrag van de gemeente. De gemeente ziet voorlichting en communicatie als de belangrijkste instrumenten in de preventiestrategie.

De handhavingsstrategie bestaat uit een sanctiestrategie, een toezichtstrategie, en een gedoogstrategie. In de handhavingsstrategie wordt ingegaan op de (bestuursrechtelijke) instrumenten die de gemeente ter beschikking heeft en onder welke omstandigheden deze ingezet moeten worden. Binnen de gemeente Wijchen is er bewust voor gekozen niet te werken met de bestuurlijke strafbeschikking en in principe niet met de bestuurlijke boete (tenzij deze expliciet in bijzondere wetgeving als instrument wordt benoemd). Er is wel voor gekozen om te werken met de (herstel)sancties last onder bestuursdwang en last onder dwangsom. De keuze voor het in te zetten instrument is in belangrijke mate afhankelijk van twee typen omstandigheden: de mate van spoedeisendheid en of de overtreding bewust wordt begaan. Het strafrecht wordt gezien als ‘vangnet’.[18]

Het uitgangspunt van de toezichtstrategie is dat aan onderwerpen hoge, gemiddelde of lage prioriteit wordt toegewezen. Aan deze categorieën wordt een intensiteit voor preventief én repressief toezicht gekoppeld: een hoge prioritiet vereist bijvoorbeeld intensief preventief toezicht en direct repressief reageren op klachten en constateringen. Hierbij wordt echter niet gespecificeerd welke acties er aan de verschillende intensiteit gekoppeld zijn. Aan de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven wordt in de toezichtstrategie invulling gegeven door goed naleefgedrag te belonen met verminderd toezicht, waar mogelijk te kiezen voor preventief toezicht en her-controles achterwege te laten.[19]

De gemeente heeft tevens een gedoogstrategie. In het IBP zijn de voorwaarden opgetekend waaraan een situatie dient te voldoen voordat de gemeente overgaat tot gedogen.

1.4 / Uitwerking OOV-beleid in uitvoeringsprogramma’s

Uitvoeringsprogramma’s VTH: geen concrete actiepunten en doelstellingen

[18] Integraal Beleidsplan VTH 2020.

[19] Integraal Beleidsplan VTH 2020, p. 23.

Het jaarlijkse uitvoeringsprogramma toezicht en handhaven brengt de stand van zaken omtrent de organisatie in kaart. Het biedt inzicht in de uitdagingen waar Werkorganisatie Druten-Wijchen (WDW) voor staat, de beschikbare formatie en eventuele tekorten in deze formatie. Het uitvoeringsprogramma wordt in veel gemeenten ook benut om de doelstellingen uit het beleid te vertalen naar de praktijk. In Wijchen worden de brede doelstellingen uit het VTH-beleid echter niet verder geoperationaliseerd. In het uitvoeringsprogramma zijn wel prioriteringslijsten opgenomen. Deze lijsten zijn niet verder uitgewerkt. Hierdoor wordt in het uitvoeringsprogramma onvoldoende duidelijk wat de gemeente Wijchen wil bereiken en hoe de gemeente dit wil gaan doen.

De doelstellingen in de uitvoeringsprogramma's zijn een herhaling van de overkoepelende ambities en de kwaliteitsdoelstellingen uit het VTH-beleid. Daarnaast zijn 'communicatie als preventief handhavingsinstrument' en 'mediation' in het uitvoeringsprogramma aan de kwaliteitsdoelstellingen gevoegd. Bij de kwaliteitsdoelstellingen is een korte toelichting gegeven. Concrete actiepunten of meetbare doelstellingen ontbreken echter. Wel is in het uitvoeringsprogramma een prioriteitenlijst opgesteld.

Prioriteringslijst: Hoge prioriteit	
Bijzondere wetgeving	Wet Bibob
	Artikel 13b Opiumwet
APV algemeen: surveillance	Toezicht centrumgebieden
	Industrie en bedrijventerreinen
	Bebouwde kom
APV: openbare orde	Bestrijding van ongeregeldheden
	Veiligheid op openbare plaatsen
	Evenementen
	Maatregelen tegen overlast en baldadigheid zoals hondenoverlast en verplichte route
	Bestuurlijke ophouding, veiligheidsrisicogebieden, cameratoezicht en gebiedstoezicht en gebiedsontzetten
	Toezicht op growshops
	Drugsoverlast
	Parkeren (overlast/parkeerverbod) bedrijventerreinen
APV: seksinrichtingen, winkels en straatprostitutie	Toezicht hierop
APV: bescherming milieu en natuurschoon.	Bodem- weg- en milieuverontreiniging
Afvalstoffenverordening	Ter inzameling aanbieden van huishoudelijke afvalstoffen en verkeerd aanbieden huishoudelijk afval

Naast de bovenstaande 16 'hoge' prioriteiten, heeft de gemeente ook nog prioriteiten van 'lage' en 'gemiddelde' prioriteit vastgesteld. Wat al die prioriteiten betekenen in de praktijk, wordt in het beleid niet altijd helder. Er missen specifieke en meetbare doelstellingen voor het toezicht op deze onderwerpen. Een prioriteit als 'drugsoverlast' en 'surveillance bebouwde kom' maakt niet duidelijk wat de gemeente wil bereiken.

Ook de manier waarop de prioriteiten aangepakt moeten worden, worden in de uitvoeringsprogramma's niet specifiek gemaakt. Volgens de nalevingsstrategie vragen hoge prioriteiten om intensief preventief toezicht en directe actie op klachten en ambtshalve constateringen. Vanwege het beperkte aantal zaken op het gebied van toezicht en handhaving op openbare orde en veiligheid, heeft de gemeente besloten dat de handhavingszaken die zich binnen dit domein

voordoen, allemaal opgepakt gaan worden.[20] De gemeente schuift een verzoek om handhaving niet zomaar terzijde, maar wil altijd inhoudelijk een afweging over het verzoek maken.[21] Wel staat in het IBP dat bij klachten of meldingen binnen een thema met lage prioriteit, beperkt mag worden gereageerd.[22]

Capaciteitsramingen zetten kaders voor uitvoering

In het uitvoeringsprogramma staan capaciteitsramingen opgetekend, zowel voor de boa's als voor de inzet van juridische advisering. Hiermee geven de uitvoeringsprogramma's toch richting aan de praktijk. De benodigde capaciteit is bepaald op basis van de prioriteiten (hoog, midden of laag), waaraan vervolgens een gewenste frequentie van toezicht en minimale ureninzet wordt gekoppeld.[23]

In een aantal gevallen komt de prioritering in de capaciteitsraming overeen met de prioritering uit het uitvoeringsprogramma, al wordt de koppeling niet expliciet gemaakt. De prioritering in de capaciteitsraming komt echter niet altijd overeen met de prioritering in de uitvoeringsprogramma's. Zo heeft surveillance op het buitengebied in de uitvoeringsprogramma's gemiddelde prioriteit, maar is deze in de capaciteitsraming gekwalificeerd als hoge prioritiet. Het is onduidelijk waarom dit het geval is.

Uitvoeringprogramma's VTH: onduidelijke probleemanalyse

De prioriteiten worden volgens het IBP bepaald aan de hand van een 'geobjectiveerde prioriteitsstelling', gebaseerd op kans en effect van een overtreding.[24] Handhaving van de grootste risico's krijgt de meeste prioriteit, aangevuld met eventuele prioriteiten die vanuit het bestuur zijn gesteld.[25] Het IBP gaat niet inhoudelijk op deze risicoanalyses in, waardoor het niet duidelijk is hoe de risico's ingeschat en afgewogen worden. Er wordt in het IBP wel een algemene probleemanalyse gesteld, die zou leiden tot 'een gekwantificeerd risico (…) waarmee verantwoorde keuzes gemaakt kunnen worden in de prioritering'.[26] De geanalyseerde problemen, zoals het ontstaan van verkeersonveilige situaties en 'het verrommelen van de openbare ruimte',[27] zijn echter niet specifiek genoeg om te kwalificeren als een 'objectieve risicoanalyse' of om een basis te leggen voor beleid. Bovendien maken de aangestipte problemen geen koppeling met de prioriteringslijst zoals deze in de uitvoeringsprogramma's staat.

De prioriteiten wijzigen niet door de jaren heen. De prioritering uit 2020 is dezelfde als de prioritering in de voorgaande jaren. Daardoor lijkt het dat prioriteiten niet worden bijgestuurd op basis van de jaarverslagen of andersoortige terugkoppelingen vanuit het veld. In interviews wordt echter aangegeven dat de prioriteringslijst jaarlijks wordt opgesteld door een juridisch medewerker, die input vraagt van de boa's. De boa's zouden dus invloed hebben op de gestelde prioriteiten, wat een praktijk-gestuurde prioritering ten goede zou komen. Gezien de prioriteiten al jaren hetzelfde zijn, is de input vanuit de boa's niet zichtbaar.

Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid Tweestromenland: concreet plan van actiepunten

In het uitvoeringsplan Integrale Veiligheid worden de drie prioriteiten die voortkomen uit het IVP (ondermijning, zorg en veiligheid en vroegsignalering) concreet uitgewerkt in verschillende actiepunten. Daarmee sluit het uitvoeringsplan goed aan op het IVP. Per actiepunt worden een termijn en een resultaat benoemd, wordt aangegeven wie daar verantwoordelijk voor is en welke capaciteit en middelen hiervoor worden ingezet.

Over het algemeen zijn de actiepunten voor de prioriteit ondermijning voorzien van duidelijke, meetbare doelstellingen. Een voorbeeld hiervan is het inrichten van een gemeentelijk meldpunt in 2019 waar zowel interne afdelingen als externe partijen en inwoners signalen over onveiligheid kunnen doorgeven. Hiervoor zijn de gemeentesecretaris en een medewerker integrale veiligheid verantwoordelijk.

---

[20] Integraal Beleidsplan VTH 2020, p. 5.

[21] Ibidem, p. 17.

[22] Ibidem, p. 23.

[23] Ibidem, p. 16.

[24] Ibidem, p. 16.

[25] Ibidem, p.15.

[26] Ibidem, p. 8.

[27] Ibidem, p. 10.

Voor de prioriteit zorg en veiligheid – een thema dat nog in de opstartfase zit - geldt echter dat de benoemde doelstellingen minder concreet en meetbaar zijn. Een actiepunt is bijvoorbeeld het creëren van duidelijkheid in de rolverdelingen tussen gemeente en zorgteams en duidelijkheid over de invulling van de regierol.

IVP: Zeer gedegen probleemanalyse

Het uitvoeringsplan is gebaseerd op het IVP. Aan het IVP ligt een zeer gedegen probleemanalyse ten grondslag, die gebaseerd is op politiecijfers en op de professionele inzichten en ervaringen van interne en externe veiligheidspartners voor elke deelnemende gemeente. De politie heeft voor alle gemeenten afzonderlijk een veiligheidsanalyse uitgevoerd, aan de hand van de eerdergenoemde vijf veiligheidsvelden. De uitkomsten van de veiligheidsbeelden zijn vervolgens naast elkaar gelegd.[28] Daarnaast hebben de integraal veiligheidsmedewerkers van de verschillende gemeenten met hun belangrijkste partners en stakeholders gesprekken gevoerd over de thema's en mogelijke prioriteiten voor de komende jaren. In Wijchen zijn hiervoor politie, jongerenwerk, brandweer, woningbouwcorporaties en diverse scholen in Wijchen geraadpleegd.[29] Ook intern is advies gevraagd aan partners die werken met de veiligheidsteams, zoals toezicht, verkeersveiligheid, veiligheid in de openbare ruimte, zorg & veiligheid en informatieveiligheid. Ten slotte is er ruimte gegeven aan raadsleden om input te leveren.[30]

Veiligheidsbeleid goed afgestemd en breed gedragen

Bij het opstellen van het veiligheidsbeleid zijn de gemeenten actief betrokken en zijn diverse stakeholders geraadpleegd. Daardoor is het lokale belang van Wijchen goed meegenomen in het veiligheidsbeleid. Het veiligheidsbeleid zoekt daarnaast aansluiting bij het beleid van de politie en regionale beleidskaders.

Veiligheid wordt geregisseerd door de gezagsdriehoek Tweestromenland. Deze beslist over de prioriteiten en bewaakt de voortgang van het gezamenlijke uitvoeringsplan en stuurt waar nodig bij. Het veiligheidsbeleid is relevant voor de politie, voor de zes gemeenten in Tweestromenland en voor andere handhavingspartners, zoals zorgpartners. Het is daarom van belang dat er goede afstemming plaatsvindt tussen de diverse betrokken stakeholders. In Wijchen is dit het geval. Voor de prioriteiten op het niveau van Tweestromenland worden interne en externe veiligheidspartners op lokaal en regionaal niveau geraadpleegd. Zoals beschreven in de bovenstaande paragraaf,[31] worden het lokale perspectief en een lokale veiligheidsanalyse vanuit gemeenten goed meegenomen. De gezagsdriehoek stelt vervolgens een concept-IVP vast, dat pas definitief vastgesteld wordt nadat het IVP in alle gemeenteraden van Tweestromenland is besproken. Uit interviews blijkt dat dit ervoor heeft gezorgd dat het IVP een breed gedragen beleidsstuk is. Ook de gemeente Wijchen, die de grootste gemeente is van Tweestromenland, heeft het gevoel dat de lokale belangen van Wijchen goed meegenomen zijn in het IVP.

De vastgestelde prioritering vormt naast de basis voor het IVP, ook een basis voor het jaarwerkplan van het basisteam van de politie. Ook vertaalt de gezagsdriehoek de lokale prioriteiten weer door naar Gelderland-Zuid en Oost-Nederland.

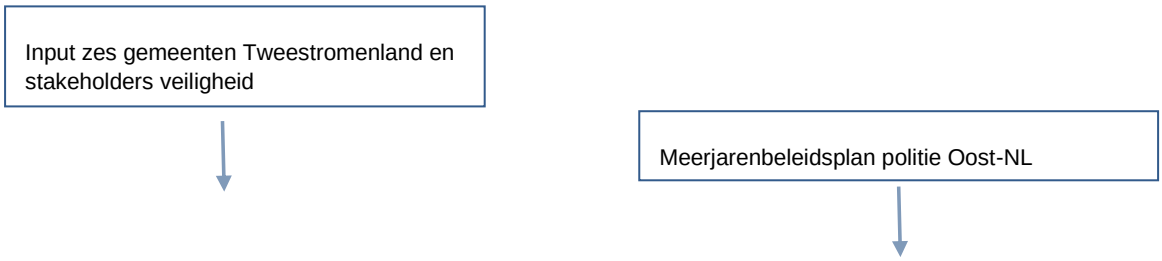

[28] Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022.

[29] Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022, p. 3.

[30] Beslisnota Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland.

[31] Onder 'IVP: zeer gedegen probleemanalyse'.

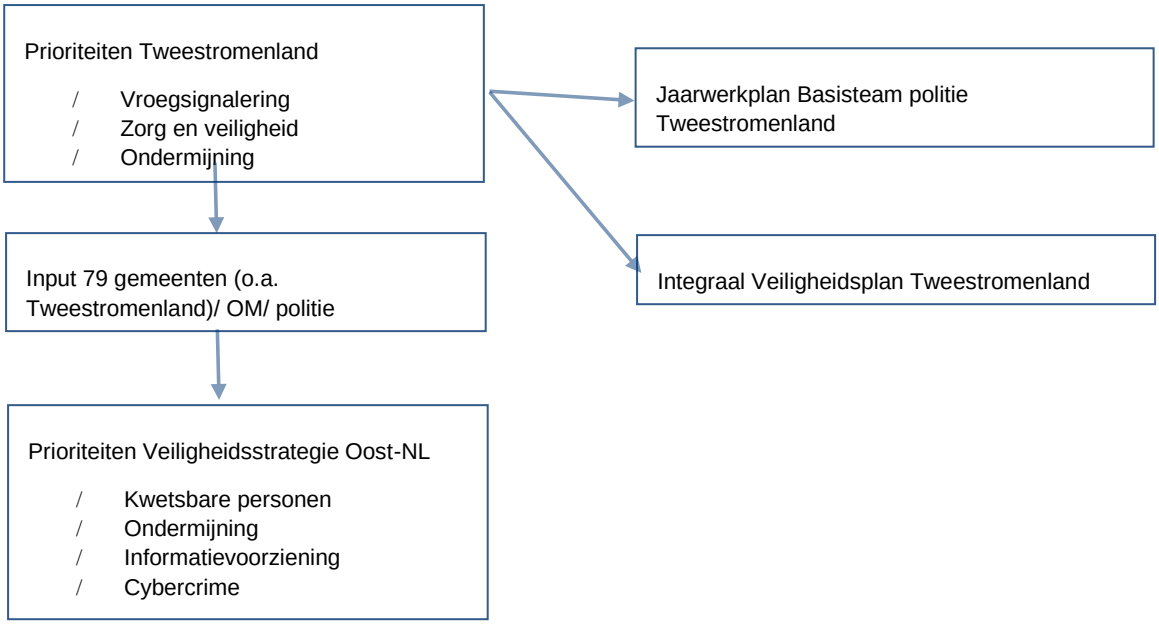

Figuur 4: Positie veiligheidsbeleid

Terugkoppeling deelvragen

1. Vastgesteld beleid

De gemeente Wijchen hanteert een aantal beleidsdocumenten op het gebied van openbare orde en veiligheid. De documenten voor een volledige Big8-cyclus zijn niet allemaal aanwezig: de jaarverslagen ontbreken. In het integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022 staat de strategie op het gebied van veiligheid opgetekend.

2. Meetbaarheid en inzichtelijkheid beleid

De doelstellingen en prioriteiten in het beleid en de uitvoeringsprogramma (VTH) zijn niet meetbaar of concreet geformuleerd. Het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 biedt daarentegen een stevig kader voor de uitvoering. De doelen zijn meetbaar en er is een heldere aanpak geformuleerd.

De gemeente geeft handen en voeten aan de beleidsmatige voorkeur voor preventie door in de sanctiestrategie te differentiëren tussen een preventiestrategie en een handhavingsstrategie.

3. OOV-beleid in uitvoeringsprogramma's

De 16 'hoge prioriteiten' in het VTH-beleid geven beperkt richting aan de praktijk. Ook wijzigen de prioriteiten niet door de jaren heen. Ten slotte is het niet duidelijk welke probleemanalyse aan de prioriteiten ten grondslag ligt.

Het uitvoeringsplan Integrale Veiligheid Tweestromenland bevat een concreet plan van actiepunten die goed aansluit op het Integraal Veiligheidsplan. Het veiligheidsbeleid is gebaseerd op een zeer gedegen probleemanalyse: een lokale veiligheidsanalyse en gesprekken met interne en externe veiligheidspartners. Hierdoor sluit het beleid goed aan bij de lokale behoefte en het veiligheidsbeeld.

Organisatie en uitvoeringspraktijk

2

In dit hoofdstuk nemen wij de organisatie en de uitvoeringspraktijk van de gemeente Wijchen ten aanzien van toezicht en handhaving op het gebied van openbare orde en veiligheid onder de loep. De volgende deelvragen komen aan bod:

9. In welke mate voert de gemeente het toezicht- en handhavingsbeleid voor OOV uit?
    a. Welke capaciteit heeft de gemeente beschikbaar en hoe wordt de capaciteit in de praktijk ingezet?
    b. Hoe en hoe vaak treedt de gemeente op tegen welke overtreding en met welk resultaat?
    c. Wordt er volgens de in het beleid vastgestelde prioritering gewerkt?
10. Hoe verloopt de samenwerking met de handhavingspartners?
11. In hoeverre worden resultaten uit de uitvoering geëvalueerd en gebruikt als input voor het (bij)sturen van OOV-beleid, waaronder het aanpassen van de prioriteiten?
12. Benut de gemeente haar instrumentarium ten behoeve van OOV?
13. Welke knelpunten worden door de gemeente ervaren in de uitvoering van toezicht en handhaving op OOV?

2.1 / Organisatie van toezicht en handhaving op OOV

Tevredenheid over de Werkorganisatie Druten-Wijchen

De gemeente Wijchen werkt ambtelijk samen met de gemeente Druten in de Werkorganisatie Druten-Wijchen (WDW). Dit betekent dat er sprake is van twee bevoegde gezagen met wee colleges, raden, burgemeesters en begrotingen. Hoewel de onderlinge afstemming tussen de gemeenten steeds beter gaat en er steeds uniformer wordt gewerkt, blijft een goede afstemming en harmonisering van de werkwijze volgens het uitvoeringsprogramma VTH 2020 een uitdaging. De gesprekspartners onderschrijven dit ten dele, maar geven vooral aan dat de samenwerking binnen WDW op het gebied van OOV naar tevredenheid verloopt en steeds beter gaat. Beleid en werkwijze worden geharmoniseerd, waardoor er efficiënt en eenduidig gewerkt kan worden. Zo is in het huidige VTH-beleid het beleid van Wijchen en Druten zo goed mogelijk geharmoniseerd. De werkwijze op uitvoeringsniveau is ook steeds beter op elkaar afgestemd.

Binnen WDW wordt gewerkt met twee capaciteitsramingen voor de boa's.[32] De tijdsraming is dat 2/3e van de tijd aan Wijchen wordt besteed en 1/3e aan Druten. Daarom zijn er twee boa's gelinkt aan Druten en vier aan Wijchen. Dit werkt volgens gesprekspartners goed.

Ook werken de colleges goed samen. Eén keer in de drie weken vindt overleg plaats tussen de burgemeesters van Druten en Wijchen en de ambtelijke organisatie. De burgemeesters worden in dit overleg gezamenlijk geadviseerd over OOV. De meningen van de besturen komen redelijk overeen, zo blijkt uit gesprekken. Wanneer er verschil in opvatting is, kan daar op bestuurlijk en beleidsniveau goed over worden gesproken. Verschillen van opvattingen tussen Wijchen en Druten komen meestal vanuit de raad, maar op het gebied van OOV is dat zeer beperkt.

De boa's ervaren geen capaciteitstekort

Binnen WDW werken volgens het Integraal Beleidsplan VTH 2020 7 fte boa en 3,83 fte aan juridische ondersteuning. In het IBP geeft de gemeente aan dat de formatie onvoldoende is om alle handhavingszaken op te pakken.[33] Bij de boa's die toezien op toezicht en handhaving van OOV, wordt geen tekort aan formatie ervaren. De tekorten die er zijn binnen

[32] VTH-Uitvoeringsprogramma 2019.

[33] Integraal Beleidsplan VTH 2020, p. 5.

VTH, zitten met name bij de juridische ondersteuning en bij vergunningverlening.[34] Gesprekspartners onderschrijven dat er voldoende capaciteit is voor toezicht en “directe handhaving” ter plekke. Deze directe handhaving bestaat in beginsel uit het ter plaatse voeren van een goed gesprek, eventueel met een waarschuwing of het opmaken van een proces-verbaal.

Dat de gemeente geen tekort ervaart in de boa-capaciteit, lijkt uitzonderlijk. Nagenoeg alle gemeenten die aan dit onderzoek hebben meegedaan, ervaren namelijk tekorten in de boa-capaciteit. Een verklaring hiervoor kan zijn dat er in Wijchen vanuit de formatie geredeneerd wordt: de aanwezige formatie bepaalt de prioriteiten die opgepakt kunnen worden.

2.2 / Aansluiting beleid en uitvoering

Boa’s onvoldoende toegerust voor zelfsturing

De werkorganisatie werkt volgens het principe van zelfsturende teams. Er is geen sprake van coördinatoren of teamleiders. De teams zijn, naast de vakspecifieke taken, zelf verantwoordelijk voor het opstellen van werkafspraken, planningen, samenwerking met externe partijen en de monitoring en bijsturing van de verrichte werkzaamheden. Volgens de gemeente vraagt dit veel van de teams, omdat de uitvoering van VTH-taken ondertussen gewoon doorgaat.[35] Uit gesprekken blijkt dat het principe van zelfsturende teams voor de juridische en beleidsmedewerkers naar tevredenheid werkt. Voor het boa-team werkt de zelfsturing niet goed. Hoewel het team gemotiveerd is en goed samenwerkt, is het uitvoeren van alle bovenstaande taken veel gevraagd. Er wordt door alle gesprekspartners aangegeven dat het boa-team baat heeft bij meer structuur en aansturing. De gesprekspartners missen een schakelpunt tussen de boa’s en beleidsmedewerkers die de afstand tussen beleid en uitvoering kleiner maakt. Iemand die consequent op operationeel niveau aanstuurt, die tevens de informatie uit het veld overzichtelijk naar boven haalt en die fungeert als aanspreekpunt voor de boa’s naar het bestuur toe. De manager domein Publieke Zaken pakt een deel van deze taken op, maar zij staat op afstand en is niet verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing.

Door het gebrek aan een eindverantwoordelijke en een duidelijke onderlinge verdeling van verantwoordelijkheid binnen de zelfsturende boa-teams, is het lastig om efficiënt beslissingen te nemen. Volgens gesprekspartners gaat hier veel tijd mee verloren. Er komt bijvoorbeeld een lijst met meldingen bij het boa-team binnen, maar niemand heeft de regie om te beslissen wat er met deze meldingen gebeurt. In het geval dat er onderling discussie ontstaat over de aanpak, is het lastig om knopen door te hakken.

Daarnaast ontstaat er ruis op de lijn tussen beleid en uitvoering. In zelfsturende teams ontbreekt een structuur waarin de uitvoering van beleid wordt geborgd. Er is geen verantwoordelijke die aanstuurt en bijstuurt vanuit het beleid. Daarnaast is het volgens gesprekspartners niet realistisch om van de boa’s te verwachten dat zij het beleid kennen en daarvanuit sturen op hun activiteiten. Ook de andere kant op, van uitvoering naar beleid, ontbreekt een structuur waarin boa’s informatie en ontwikkelingen die ze op straat signaleren, gemakkelijk en systematisch aan het beleidsniveau door kunnen geven.

Ten slotte blijkt uit gesprekken dat de boa’s onvoldoende zijn toegerust om de juridische aspecten van hun werk, zoals het opstellen van processen-verbaal, correct uit te voeren. Zij worden daar ook niet in begeleid.

Zelfsturende teams compliceren aansturing

Een goede aansluiting tussen de beleidswereld en praktijk vraagt om aansturing op basis van het beleid. De gemeente Wijchen erkent dit in het IBP en de uitvoeringsprogramma’s, waarin ze aangeeft dat het van belang is dat ieder “zijn werkzaamheden uitvoert op basis van het beleid en het uitvoeringsprogramma. Kennis van de uitgangspunten van het beleid en het uitvoeringsprogramma is daarom noodzakelijk. Sturing op taken, prioriteiten, strategieën en inzet van capaciteit is ook noodzakelijk”.[36]

Aansturing en uitvoering op basis van het beleid blijken echter lastig in de Wijchense structuur van zelfsturende teams. Er is geen aangewezen functionaris die deze verantwoordelijkheid draagt. Uitvoering op basis van beleidskeuzes is

[34] VTH-Uitvoeringsprogramma 2019.

[35] VTH Uitvoeringsprogramma 2019, p. 7.

[36] VTH-uitvoeringsprogramma 2019, p.11.

daarmee een gedeelde verantwoordelijkheid van het team. Zoals beschreven in de voorgaande paragraaf,[37] kan dat een uitdaging zijn.

Af en toe wordt het team gewezen op de prioriteiten door ambtelijk medewerkers. Zij nemen dan initiatief om het boa-team aan te sturen. Dit was bijvoorbeeld het geval tijdens de coronaperiode. Daarnaast proberen juridisch medewerkers het boa-team soms aan te sturen in het wekelijks overleg dat plaatsvindt tussen de boa's, het team juridische advisering en de manager. Onder andere door deze vormen van aan- en bijsturing worden de prioriteiten en beleidskeuzes steeds beter aangehouden, zo blijkt uit gesprekken. Het kost echter veel tijd en energie. Daarnaast vragen gesprekspartners zich af of het passend is voor juridisch adviseurs om te begeleiden en te sturen.

Boa's werken melding-gestuurd

Meldingen hebben een hoge prioriteit in Wijchen. Dit kan een belemmering vormen voor de uitvoering die aansluit op het beleid. Het boa-team wordt in de praktijk hoofdzakelijk gestuurd door meldingen, ongeacht of de melding thema's met een hoge prioriteit raakt. De boa's ervaren de verwachting dat op iedere melding of klacht gereageerd moet worden door ter plaatse te controleren. In het beleid wordt weliswaar aangegeven dat een verzoek om handhaving nooit zomaar terzijde wordt geschoven, maar er wordt ook aangegeven dat laag geprioriteerde meldingen beperkt opgepakt hoeven te worden.[38] De verwachting die in de praktijk wordt gevoeld, dat op iedere melding moet worden gereageerd door ter plaatse te controleren, lijkt daarmee niet noodzakelijkerwijs uit het beleid voort te vloeien.

Bovendien zijn de boa's geneigd om de zaken en overtredingen aan te pakken waar zij op dat moment tegenaan lopen, blijkt uit gesprekken. Tevens is in de gesprekken aangegeven dat door de minder hoge prioriteit in het vervolgtraject, niet altijd adequaat (juridisch) kan worden "doorgepakt" op wat de boa's constateerden. Boa's lossen dit zelf op door bij dit soort meldingen zoveel mogelijk ter plekke een acceptabele oplossing te bereiken. De persoonlijke afwegingsruimte van de boa is hierbij groot.

Terugkoppeling uit de praktijk nog niet optimaal

Een goede aansluiting tussen de beleidswereld en praktijk, vraagt naast aansturing op basis van het beleid om ruimte voor terugkoppeling vanuit de praktijk. In de uitvoeringsplannen en het IBP gaat de gemeente daarom in op het belang van structureel evalueren en monitoren om goed zicht te houden op de uitgevoerde taken. Zo kan beoordeeld worden in hoeverre taken uit het beleid uitgevoerd worden en kan er betere bijsturing plaatsvinden.

Het jaarverslag is in veel gemeenten een natuurlijk moment van terugkoppeling. De gemeente Wijchen maakt op dit moment nog geen gebruik van jaarverslagen. Hiermee ontbreekt een basis om te controleren of er volgens doelstellingen gewerkt wordt en om uitvoeringsprogramma's en beleid bij te sturen.

Om zicht te hebben op de uitgevoerde taken, is het ook van belang om te beschikken over goede managementinformatie. De gemeente neemt zich dan ook voor dat de uitgevoerde taken bijgehouden en verzameld worden door teamleden.[39] Uit gesprekken blijkt dat er nog geen geautomatiseerd managementinformatiesysteem is waarmee informatie kwantitatief opgehaald wordt. De informatie die beleidsmedewerkers ontvangen, is afhankelijk van de mate waarin de boa's activiteiten registreren. De boa's maken gebruik van een meldingssysteem waarin interventies worden bijgehouden. Er is voor de boa's geen richtlijn van wat zij wanneer moeten registreren. Volgens gesprekspartners geeft het huidige resultaat van de registratie van boa's nog onvoldoende basis om ontwikkelingen uit het veld te kunnen volgen en bij te sturen.

Sinds de coronaperiode werkt het boa-team met dagrapportages waarin staat beschreven wat de boa's op die dag hebben gedaan. De rapportages worden dagelijks gemaild en opgeslagen in een map waar beleids- en juridisch medewerkers toegang tot hebben. Gesprekspartners zijn te spreken over het inzicht dat de rapportages bieden in de uitvoeringspraktijk.

Wel zijn er volgens gesprekspartners voldoende momenten van informele terugkoppeling waarin de boa's relevante ontwikkelingen uit het veld terug kunnen koppelen naar de ambtelijke organisatie. In het genoemde wekelijks overleg worden bijvoorbeeld belangrijke ontwikkelingen besproken, wordt overlegd over de aanpak en wordt een planning gemaakt. Ook is het mogelijk om de beleids- en juridische medewerkers telefonisch te bereiken en hebben de boa's en het team OOV een gezamenlijke groepsapp. Uit gesprekken blijkt dat er ook in de avonden en weekenden snel op

[37] Onder 'Boa's onvoldoende toegerust voor zelfsturing'.

[38] Integraal Beleidsplan VTH 2020, p. 17.

[39] VTH-uitvoeringsprogramma 2019, p.11.

appjes wordt gereageerd. Deze vormen van terugkoppeling en afstemming hebben vooral effect op de dagelijkse praktijk, maar hebben geen effect op de planvorming van beleid.

Ten slotte werken de informatiestromen tussen de burgemeester en de ambtelijke organisatie goed. De onderlinge lijnen zijn kort en de burgemeester wordt goed op de hoogte gehouden van relevante gebeurtenissen of ontwikkelingen.

Boa's kunnen meer betrokken worden bij planvorming

De beleidsmedewerkers kunnen de boa's meer meenemen in eventuele sturing. Uit gesprekken blijkt dat beleidskeuzes, zoals wijzigingen in de APV of het plaatsen van bebording, niet altijd worden voorgelegd aan het boa-team. Uit gesprekken blijkt dat dergelijke beleidskeuzes in de praktijk niet altijd wenselijk of haalbaar zijn. Door de boa's en hun kennis van de praktische context te betrekken bij de planvorming, zou dit volgens gesprekspartners voorkomen kunnen worden.

2.3 / Samenwerking met externe partners

Wijchen ervaart voordeel van goede samenwerking binnen Tweestromenland

Op het gebied van veiligheid werkt de gemeente samen binnen Tweestromenland. Uit gesprekken blijkt dat de gemeente veel profijt haalt uit deze samenwerking: deze faciliteert de samenwerking met de politie en brengt schaalvoordeel met zich mee. Door de structuur van afstemming en regie binnen Tweestromenland, is er ook in de uitvoering voldoende ruimte voor de input en het lokale belang van Wijchen.

Zoals beschreven in hoofdstuk 1.4,[40] wordt er veel aandacht besteed aan het verzekeren dat het beleid gedragen wordt door alle gemeenten. Ook in de uitvoering is een infrastructuur neergelegd om afstemming goed te laten verlopen. Er is gekozen voor een roulerend voorzitterschap, zodat de burgemeesters uit de verschillende gemeenten betrokken worden en verantwoordelijkheid voelen. Iedere gemeente beschikt over een integraal veiligheidsmedewerker die fungeert als een spin in het web bij veiligheidsthema's. Tussen de integraal veiligheidsmedewerkers van de zes gemeenten van Tweestromenland en de ambtenaren van politie en OM, vindt er regelmatig afstemming plaats. Sinds 2017 is er een gezamenlijke strategisch beleidsadviseur die de samenwerking coördineert.[41]

In het overleg van de gezagsdriehoek, een overleg tussen de zes burgemeesters, de korpsleiding van de politie en de officier van justitie, vindt bestuurlijke afstemming plaats. Dit overleg vindt zo'n vijf tot zes keer per jaar plaats en wordt voorgezeten door de burgemeester van Wijchen. Het driehoeksoverleg richt zich naast de afstemming over de taakuitvoering van de politie ook op integrale aanpakken van veiligheidsproblematiek.[42] Specifieke handhavingsproblemen kunnen worden ingebracht. In dit overleg vindt ook de afstemming plaats met betrekking tot de capaciteitsinzet van de politie. Voorafgaand aan het overleg van de gezagsdriehoek is er afstemming tussen de integraal veiligheidsmedewerkers van de gemeenten, zodat een gezamenlijk ambtelijk advies uitgebracht kan worden aan de gezagsdriehoek.

De gesprekspartners zijn zeer positief over de samenwerking binnen Tweestromenland. Doordat het samenwerkingsverband op hetzelfde niveau is als het basisteam van de politie, faciliteert het een goede samenwerking met de politie. Voor de politie werkt het ook prettig: zij heeft voor het grootste deel met één beleid en één set aan doelstellingen te maken.

Het samenwerkingsverband wordt ook gebruikt om zaken te realiseren die op lokaal niveau niet van de grond komen. Momenteel wordt het Bibob-beleid binnen Tweestromenland geharmoniseerd. Aanleiding hiervoor was dat het lastig was om het Bibob-beleid op lokaal niveau te actualiseren, onder andere vanwege de kosten die aan de benodigde formatie verbonden zijn. Door de ambities van de verschillende gemeenten te harmoniseren, kan de harmonisatie van het Bibob-beleid toch bovenlokaal op Tweestromenland gerealiseerd worden.

Ten slotte wordt in gesprekken aangegeven dat doordat de gemeenten van Tweestromenland met één stem spreken binnen de veiligheidsregio Gelderland-Zuid, het aardig lukt om lokale input in te brengen.

---

[40] 'Veiligheidsbeleid goed afgestemd en breed gedragen'.

[41] Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022, p. 19.

[42] Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022, p.16.

Gezamenlijke aanpak van prioriteiten van het veiligheidsbeleid

Op Tweestromenlandniveau wordt momenteel intensief samengewerkt op het gebied van ondermijning. Er zijn veel stappen gezet op dit vlak. Momenteel wordt er een ondermijningscoördinator voor Tweestromenland geworven. Er wordt stevig ingezet op bewustwording, zowel intern als extern. Intern zijn er bijeenkomsten voor allerhande collega's, van baliemedewerkers tot ambtenaren tot de boa's. Ook is er het afgelopen jaar een themabijeenkomst voor de raad georganiseerd over ondermijning, waarin het ondermijningsbeeld door het RIEC werd toegelicht. De politie gaf op deze avond ook een toelichting. Extern wordt ingezet op bewustwordingsactiviteiten, bijvoorbeeld voor ondernemers. De volgende stap is volgens gesprekspartners om de focus uit te breiden naar het buitengebied. Er is al een werkgroep agenda veilig buitengebied opgesteld waarin wordt samengewerkt met de politie en de provincie.

Daarnaast is jeugd een lokale prioriteit van Wijchen in het veiligheidsbeleid. De gemeente besteedt hier met partners aandacht aan. Maandelijks vindt het Jongeren op Straat overleg (JOS) plaats, waarin wijkagenten, jongerenwerk, bureau Halt en leerplichtambtenaren aansluiten. Het gezamenlijk uitgangspunt is dat preventieve maatregelen de voorkeur hebben. Pas als dit niet werkt, worden de politie en handhaving ingezet. Momenteel wordt onderzocht of de gemeente straatcoaches in kan zetten, als brug tussen boa's en het jongerenwerk.

Goede samenwerking tussen politie en gemeente

Op strategisch en beleidsniveau verloopt de samenwerking tussen de politie en de gemeente zeer goed. Het gevoel is dat de partijen elkaar goed weten te vinden en dat er op basis van vertrouwen met elkaar samengewerkt wordt. De politie informeert de burgemeester en de ambtelijke organisatie naar tevredenheid. Elke vier weken vindt er overleg plaats tussen de burgemeester en de politiechef van het basisteam en elke vier tot zes weken sluiten de integraal veiligheidsmedewerkers aan bij het wijkagentenoverleg. In deze overleggen kunnen signalen teruggekoppeld worden en wordt de aanpak besproken. Naast de overleggen is er regelmatig contact via de app of telefoon. Ook wordt de politie gevraagd voor input bij wijzigingen van de APV.

Wens voor verbeterde samenwerking tussen politie en boa

De kwaliteit van de samenwerking tussen boa's en politie is persoonsafhankelijk. Een wijkagent is, net zoals een boa, verbonden aan een specifiek gebied, zoals het centrum. De mate waarin de onderlinge samenwerking wordt opgezocht en de wijze waarop de samenwerking verloopt, verschilt per gebied. Wanneer een wijkagent en een boa elkaars meerwaarde zien, zoeken ze elkaar op en gaan ze samen op pad. Maar er zijn ook gebieden waarin de boa en politie zelden contact hebben. In het centrum is bijvoorbeeld sprake van goede samenwerking, maar rondom de bedrijventerreinen kan meer samengewerkt worden, volgens gesprekspartners.

Soms doen boa's en politie gezamenlijke rondes of zetten ze samen projecten op. Bij binnenkomende meldingen wordt overlegd of de politie mee kan of dat er bepaalde informatie van de ander nodig is. Bij evenementen wordt contact met de politie gelegd en wordt vooraf een gezamenlijke briefing gehouden. De boa's vormen geen duo met de politie tijdens evenementen.

Uit interviews blijkt dat er veel voordeel te behalen is uit het verbeteren van deze samenwerking. Zo wordt in gesprekken aangegeven dat boa en politie meer gebruik kunnen maken van elkaars mogelijkheden en in elkaars verlengde kunnen werken. De gemeente zou bijvoorbeeld een grotere rol kunnen spelen in thema's die bij de politie op de plank liggen, omdat dat voor hen op dat moment geen prioriteit heeft.

Ook wordt aangegeven dat boa en politie elkaar in de preventieve aanpak goed kunnen versterken: boa's pakken namelijk signalen op die de politie niet ziet en vice versa.

Er is vooral behoefte aan een meer structurele vorm van samenwerking. Om in elkaars verlengde te kunnen werken, is het nodig om elkaars bevoegdheden te kennen en te accepteren, teneinde een goede wisselwerking te organiseren en doorlopend het gesprek aan te gaan. Dat wordt nu nog onvoldoende gedaan, blijkt uit gesprekken. Het is opvallend dat recente initiatieven die hieraan tegemoetkomen, door alle gesprekspartners positief worden ontvangen. Vlak voor de coronaperiode was de gemeente begonnen met een kwartaaloverleg met de manager, de leidinggevende van de politie, boa's en politie. Door de coronaperiode is dit stil komen te liggen. Uit interviews blijkt dat de handhavers graag zien dat dit overleg weer structureel terugkeert. Het zou de samenwerking verbeteren door de aanpak en samenwerking op een meer structurele, in plaats van persoonlijke, manier in te regelen. Daarnaast klinken positieve geluiden vanuit de gemeente en politie over de intensivering van de samenwerking gedurende het begin van de coronaperiode (maart en april 2020). Er was meer onderlinge afstemming over problematieken en over mogelijke aanpakken. Er is in de coronaperiode een appgroep opgericht met handhavers, wijkagenten en jeugdagenten. Daarin werd dagelijks aangegeven welke gebieden de handhavers op welke tijd zouden aandoen en welke problemen zij signaleerden. Door de verbeterde afstemming werd er succesvol samengewerkt. Zo zijn er gezamenlijke acties uitgevoerd rondom overlastlocaties waar veel jongeren bij elkaar kwamen.

Gemeente zet in op goede samenwerking met zorgpartners

Het veiligheidsdomein en zorgdomein overlappen steeds meer, zoals bij de aanpak van criminele jeugdgroepen, huiselijk geweld en personen met verward gedrag. Voor veel gemeenten die deelnemen aan dit onderzoek is het moeilijk om in de aanpak een sterke koppeling te maken tussen deze domeinen. Het is niet altijd duidelijk wat de rolverdeling is tussen gemeente, zorgpartners en politie en wanneer taken overgedragen moeten worden. Daarnaast wordt belangrijke informatie niet altijd goed en tijdig gedeeld.

In de gemeente Wijchen verloopt de samenwerking tussen zorg en veiligheid juist goed. Het contact tussen de teams is laagdrempelig en de teams zijn in staat om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken, zo blijkt uit gesprekken. Daarnaast versterkt de gemeente de samenwerking en een goede informatiedeling tussen zorg en veiligheid door een zorgregisseur aan te stellen die de regie heeft op de samenwerking. De zorgregisseur zal binnenkort beginnen met zijn functie. Deze persoon zal de link tussen het sociaal wijkteam en het team OOV verstevigen door als aanspreekpunt en doorgeefpunt te fungeren. Het zorgteam heeft namelijk vaak vroegtijdig zicht op mogelijke escalatie rondom verwarde personen, ex-gedetineerden of mensen met psychische problemen. Wanneer het team OOV goed op de hoogte wordt gehouden van dergelijke signalen, kan het beter preventief ingrijpen. Daarnaast zal de zorgregisseur aanwezig zijn bij het sluiten van drugspanden. Dit heeft juridische voordelen: bij het uitvoeren van een sluiting moet de gemeente aan kunnen tonen dat rekening is gehouden met een eventuele zorgbehoefte van de bewoner(s). Door het aanstellen van deze functionaris kan dit beter geborgd worden.

2.4 / Instrumentarium

Wijchen maakt vooral gebruik van het strafrechtelijk instrumentarium

In het beleid wordt de keuze gemaakt om eerst te beoordelen of met een bestuursrechtelijke (herstel)sanctie kan worden gereageerd.[43] Strafrecht wordt als vangnet gezien. Opvallend is daarom dat in de praktijk voor overtredingen op het gebied van de APV geen bestuursrechtelijke (herstel)sancties worden toegepast. Een duidelijke reden hiervoor is in het onderzoek niet gevonden. Overigens is het in Nederland gebruikelijk om bij overtredingen van de APV vooral het strafrechtelijk instrumentarium in te zetten (en niet de bestuursrechtelijke (herstel)sancties). Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld overtredingen van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Het is mogelijk dat bij het opstellen van het IBP, voor dit onderdeel niet direct is gedacht aan de handhaving van de APV.

De boa's proberen in het algemeen om eerst preventief en via het gesprek oplossingen te zoeken. Wanneer dit niet werkt, wordt het strafrechtelijk (en niet het bestuursrechtelijk) instrumentarium ingezet.

Combinatie van middelen en taken wordt ervaren als heikel punt

Eén van de boa's werkt binnen Domein II (Milieu, welzijn en infrastructuur),[44] de andere boa's werken binnen Domein I (Openbare Ruimte). De boa's binnen Domein I beschikken niet over geweldsmiddelen. Zij beschikken ook niet over de geweldsmiddelen die in beginsel aan boa's binnen Domein I kunnen worden toegekend (handboeien, wapenstok, en/of pepperspray).[45] Daarnaast beschikken de boa's over één voertuig voor beide gemeenten. Uit interviews blijkt dat deze middelen door de boa's als ontoereikend worden ervaren.

De taken van de boa's strekken zich uit tot het toezicht houden tot 23.00 uur en bij evenementen ook tot later. De boa's beschikken over een portofoon met directe verbinding naar de meldkamer. De boa's geven aan dat het door capaciteitstekort bij de politie enige tijd kan duren voor de politie ter plaatse is. Dit leidt tot situaties waarin de veiligheid van de boa's onvoldoende geborgd is, geven gesprekspartners aan.

Uit gesprekken blijkt dat de gemeente het wel belangrijk vindt om boa's via opleidingen en specialisering goed toe te rusten. In meerdere gesprekken wordt aangegeven dat hier nog een verdere slag op gemaakt kan worden. De boa's volgen al wel een aantal trainingen, bijvoorbeeld voor het gebruik van de wapenstok, pepperspray en voor aanhouding. Het is nog niet duidelijk of deze middelen hen ook worden toegekend.

[43] Integrale Beleidsplan VTH 2020.

[44] Artikel 142, tweede lid van het Wetboek van Strafvordering juncto Regeling domeinlijsten buitengewoon opsporingsambtenaar.

[45] Beleidsregels Buitengewoon Opsporingsambtenaar onderdeel 6.2.

Gezien de huidige combinatie van de taken (en bijbehorende werktijden) van de boa's, het aangegeven capaciteitstekort bij de politie en de afwezigheid van geweldsmiddelen, lijkt een bezinning op de taken van de boa's, hun toerusting en/of de wijze van samenwerking met de politie, op zijn plaats. Overigens merken we op dat de gemeente zich hier bewust van is; in een gesprek wordt aangeven dat opleiding en uitrusting van de boa's heel belangrijk worden gevonden. Ook merken we op dat dit vraagstuk zich breder in Nederland voordoet nu van boa's in het algemeen meer wordt verwacht dat zij zelf ter plaatse optreden tegen verschillende overtredingen.

Burgemeester neemt belangrijke rol in

De burgemeester neemt, niet alleen formeel, maar ook in de praktijk, een belangrijke rol in. De samenwerking tussen politie, openbaar ministerie en gemeente loopt mede hierdoor naar tevredenheid.

Tegelijk geeft de burgemeester rekenschap van informatievoorziening naar de gemeenteraad. De burgemeester vindt dat deze verder gaat dan formeel voorgeschreven informatievoorziening. De informele informatievoorziening wil de burgemeester graag verder uitbouwen.

De burgemeester geeft aan dat veelvuldig gebruik wordt gemaakt van het instrument om panden waarin een handelsvoorraad drugs is aangetroffen te sluiten (artikel 13b Opiumwet). Kwantitatieve verantwoording hierover is in de stukken niet aangetroffen.

De burgemeester gebruikt zelden de bijzondere bevoegdheden die de Gemeentewet de burgemeester geeft. Dit is geen bewuste keuze, maar vloeit meer voort uit het feit dat de noodzaak om deze toe te passen zich niet vaak voordoet.

Terugkoppeling deelvragen

8. Uitvoering en organisatie toezicht- en handhavingsbeleid

De boa's ervaren dat er voldoende capaciteit is om de taken op het gebied van openbare orde en veiligheid uit te voeren. Dit is onder andere te danken aan het feit dat er in het beleid vanuit de formatie wordt geredeneerd: de aanwezige formatie bepaalt de prioriteiten die opgepakt worden.

14. Uitvoering prioriteiten

Het boa-team wordt in de praktijk hoofdzakelijk gestuurd door meldingen, niet door prioriteiten uit het beleid. Het ontbreekt het in de zelfsturende teams aan een structuur waarin de uitvoering van beleid wordt geborgd. Er is geen verantwoordelijke die zich vanuit het beleid richt op de dagelijkse aansturing van het boa-team.

15. Samenwerking met de handhavingspartners

De gemeente werkt op bestuurlijk en tactisch niveau zeer goed samen binnen Tweestromenland. Ook zet de gemeente stevig in op een goede samenwerking met het zorgdomein. Er is ruimte voor verbetering voor de samenwerking tussen boa en politie. De kwaliteit van de samenwerking is persoonsafhankelijk en verschilt daarmee per gebied.

16. Evaluatie als input voor het (bij)sturen van OOV-beleid

Het ophalen van informatie uit de praktijk verloopt nog niet optimaal. Ten eerste is er in de structuur van zelfsturing geen vast aanspreekpunt aan wie boa's informatie, die van invloed kan zijn op beleid, terug kunnen koppelen. Ten tweede biedt het huidige (gebruik van het) managementinformatiesysteem nog onvoldoende basis om ontwikkelingen uit het beleid te kunnen volgen en bij te sturen. Daarnaast ontbreken er jaarverslagen. Hierdoor ontbreekt informatie die een basis vormt voor eventuele (bij)sturing.

17. Inzet van het OOV- instrumentarium

In het beleid is de keuze gemaakt om eerst te beoordelen of met een bestuursrechtelijke (herstel)sanctie kan worden gereageerd. Strafrecht wordt als vangnet gezien. In de praktijk maakt de gemeente vooral gebruik van het strafrechtelijk instrumentarium. Voordat de boa's strafrechtelijke instrumenten inzetten, proberen zij op preventieve wijze, bijvoorbeeld via het gesprek, oplossingen te zoeken.

3 Sturing door de raad

In dit hoofdstuk brengen we in kaart op welke wijze de gemeenteraad zijn kaderstellende en controlerende rol invult ten aanzien van toezicht en handhaving op het gebied van openbare orde en veiligheid. Daarbij kijken wij eveneens naar de informatie die de gemeenteraad over dit onderwerp ontvangt. De volgende deelvragen komen aan bod:

18. Hoe wordt de raad geïnformeerd over de met toezicht en handhaving op OOV bereikte resultaten?
19. Hoe vervult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol met betrekking tot toezicht en handhaving op OOV?

De onderstaande vraag zal worden beantwoord in de Centrale Boodschap:

20. Welke aanbevelingen kunnen aan de raad worden gedaan ten aanzien van sturing en controle?

3.1 / De rol van de raad

De gemeenteraad heeft diverse instrumenten om te kunnen sturen en controleren op OOV. De gemeenteraad bepaalt voor een deel de kaders waarbinnen met name de burgemeester dient te blijven. Vooral via de Algemene plaatselijke verordening (APV) kan de raad mogelijkheden geven aan de burgemeester en het college om tegen bepaalde gedragingen op te treden. De raad stelt daarnaast beleid vast waarin doelen worden vastgesteld en kan moties indienen. De Gemeentewet biedt de raad op punten tevens de mogelijkheid om de positie van de burgemeester ten aanzien van OOV te versterken. Zo kan de raad op basis van een verordening ervoor zorgen dat de burgemeester de bevoegdheid heeft om handhavend op te treden tegen woonoverlast en om bijvoorbeeld (mobiele) camera's in het openbaar gebied te plaatsen. Deze bevoegdheden vragen om weloverwogen keuzes van de raad.

Om adequaat te kunnen controleren en te kunnen sturen, is het van belang dat de raad goed op de hoogte is van wat er speelt op het gebied van toezicht en handhaving op openbare orde en veiligheid. Op basis van deze informatie kan de raad bepalen of aanpassingen in het beleid en bijvoorbeeld de APV gewenst zijn. Een goede informatievoorziening vanuit het college is hiervoor essentieel. De raad kan ook actief op zoek naar informatie via schriftelijke vragen of door het college te wijzen op de informatieplicht wanneer informatie onvoldoende is.

3.2 / Informatie vanuit het college

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd en betrokken wordt op het gebied van veiligheid en op het gebied van VTH-taken. De raad wordt meegenomen bij het opstellen van de beleidsdocumenten voor deze beide onderwerpen of stelt deze documenten zelf vast. Ook ontvangt de raad op gezette tijden informatie ter kennisgeving, in de vorm van uitvoeringsprogramma's. De betrokkenheid van de raad bij een aantal specifieke beleidsstukken zag/ziet er als volgt uit:

/ Ten aanzien van VTH is een vaste cyclus van informatievoorziening en monitoring afgesproken. De gemeenteraad heeft het Integraal Beleidsplan VTH vastgesteld. Jaarlijks wordt de raad geïnformeerd over het uitvoeringsplan. Hierdoor krijgt de raad een idee van wat er speelt binnen het domein en wordt de raad geïnformeerd over de doelstellingen. Door het ontbreken van jaarverslagen kan het lastig zijn voor de raad om op de hoogte te blijven van de vorderingen ten aanzien van beleid.
/ Op het vlak van veiligheid heeft de raad in januari 2019 het concept Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022 vastgesteld. De raad is geïnformeerd over het afwegingskader van het IVP via raadsinformatiebrieven en heeft input kunnen leveren voor het beleid.[46] De tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's worden door het college vastgesteld. Via de 'ter kennisgeving' van de uitvoeringsplannen wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken van het gevoerde beleid.[47]

De raad wordt tevens geïnformeerd over relevante ontwikkelingen. Rondom corona wordt de raad bijvoorbeeld middels raadsinformatiebrieven op de hoogte gesteld van informatie vanuit het coronateam en de veiligheidsregio.

Naast de schriftelijke informatievoorziening, wordt de raad ook op andere manieren van informatie voorzien. Zo is onlangs een avond georganiseerd over ondermijning. Op deze avond was een ondermijningscontainer geplaatst, waarin een drugslab was geïmiteerd. De belangstelling voor deze avond vanuit de raad van Wijchen was groot.

3.3 / Initiatieven vanuit de raad

Voor het maken van beleid zijn initiatieven vanuit de raad van belang. De raad heeft namelijk zicht op zaken en zorgen die spelen in de samenleving. De geïnterviewden geven aan dat de raad betrokken is op het gebied van openbare orde en veiligheid. De raad heeft sinds 2017 twee moties op het thema aangenomen: de motie overzicht aanpak jongerenoverlast opstellen (2017) en de motie Privacy is Politiek (2018). De raad neemt ook een actief controlerende rol aan. Er zijn sinds 2017 veertien schriftelijke vragen gesteld:

/ Toename aantal meldingen over drank- en drugsoverlast (2017);
/ Invoering algemene verordening gegevensbescherming (2017);
/ Gereedschapsdieven in Wijchen (2018);
/ Loslopende honden Loonse Waard (2018);
/ Openbare verlichting Hernen-Leur (2018);
/ Ballonoplatingen (2018);
/ Zwerfafval Wijchens Ven en elders in het buitengebied (2018);
/ Carbidschieten in woonwijken (2019);
/ Visie op vuurwerk (2019);
/ Vervolgvraag ballonoplatingen (2019);
/ Inleveren wapens bij politie (2019);
/ Horecabeleid en 1,5 meter economie - terrasuitbreidingen (2020);
/ Uitbreiden middelen en bevoegdheden BOA's (2020);
/ Fietsendiefstallen en bewaakte fietsendiefstalling (2020).

De raadsvragen en de moties tonen een oplettende raad die controlerende vragen stelt naar aanleiding van berichten in de pers, informatie over meldingen, aanwijzingen van inwoners, landelijke ontwikkelingen, en onderwerpen die veel publieke aandacht genieten. Ook in gesprekken wordt aangegeven dat de raad de actualiteit volgt en daar scherp op inspeelt door vragen te stellen die voor hem van belang zijn.

Een aandachtspunt voor de raad is de kaderstellende rol op het gebied van openbare orde en veiligheid. De raad kan in dit domein kaders stellen door bijvoorbeeld keuzes te maken over middelen en prioritering. In interviews wordt aangegeven dat de raad meer kaderstellende keuzes mag maken en dat het publieke debat over OOV wat steviger en

[46] Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022, p. 20.

[47] Raadsbesluit Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2019-2022.

frequenter plaats mag vinden. Onlangs is door raadsleden aangegeven dat zij een publiek debat over de impact van de coronamaatregelen wensen.

Terugkoppeling deelvragen

10. Informatievoorziening aan raad

De gemeenteraad wordt regelmatig geïnformeerd en betrokken op het gebied van veiligheid en op het gebied van VTH-taken, zowel schriftelijk als mondeling. Door het ontbreken van jaarverslagen mist de raad een basis om de uitvoering van het beleid te monitoren, te evalueren en eventueel bij te sturen.

11. Rolinvulling van de raad

De raadsvragen en moties tonen een oplettende raad die de actualiteit volgt en daarop inspeelt door controlerende vragen te stellen. Een aandachtspunt voor de raad is de invulling van zijn kaderstellende rol.

Bijlage bronnen

Gesprekspartners

Naam	Functie	Datum
Mevrouw M. van Beek	Waarnemend burgemeester Wijchen	02-09-2020
Mevrouw E. Muskens	Strategisch beleidsadviseur openbare orde en veiligheid	02-07-2020
Mevrouw C. Keller	Juridisch medewerker	02-07-2020
De heer F. de Bruijn	Beleidsmedewerker	02-07-2020
De heer E. van Zanten	Juridisch medewerker	02-07-2020
Mevrouw E. Hubers	Boa	17-09-2020
De heer P. van Bragt	Toezichthouder Drank- en Horecawet	17-09-2020
Mevrouw A. Keijser	Boa	17-09-2020
Mevrouw Y. van den Hoorn	Teammanager Tweestromenland (politie)	15-10-2020

Bronnen

In de lopende tekst is via voetnoten vermeld op welke documentatie de bevindingen zijn gebaseerd.

Bijlage afkortingen

In de rapportage worden verschillende afkortingen gebruikt. Deze worden hieronder verklaard:

APV: Algemene Plaatselijke Verordening

AVG: Algemene Verordening Gegevensbescherming

Boa: Buitengewoon opsporingsambtenaar

IBP: Integraal Beleidsplan Vergunningen, Toezicht & Handhaving 2020

IGP: Intergemeentelijk Projectteam

IVP: Integraal Veiligheidsplan

JOS: Jongeren op Straat overleg

MJB: Meerjarenplan Politie 2019-2022

ODRN: Omgevingsdienst Regio Nijmegen

OM: Openbaar Ministerie

OOV: Openbare Orde en Veiligheid

RIEC: Regionaal Informatie- en Expertise Centrum

THOOV: Toezicht en Handhaving op OOV

VNG: Vereniging van Nederlandse Gemeenten

VTH: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

WDW: Werkorganisatie Druten-Wijchen

Wet Bibob: Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur

Wmo: Wet maatschappelijke ondersteuning

Bijlage overkoepelende bevindingen

DoeMee-onderzoek

Toezicht en handhaving op de openbare orde en veiligheid

februari 2021 - overkoepelende notitie

Necker van Naem

Drs. A.L. (Lauryan) Bakker
E.I.A. (Emilie) Stumphius MSc LLM
I.W. (Irene) van den Bosch MSc
L.M. (Robert) Klaassen MSc
Mr. G.J. (Hans) Vooren

DoeMee-onderzoek

Achttien gemeenten: één notitie

In achtttien gemeenten onderzocht Necker van Naem toezicht en handhaving op openbare orde en veiligheid (OOV). Een complex domein met onderwerpen van overlast tot ondermijning. Steeds meer taken komen daarnaast bij de gemeente en gemeentelijke handhavers te liggen, ook zonder de huidige COVID-pandemie. De vraag die centraal stond in het onderzoek was welk toezicht- en handhavingsbeleid de gemeente heeft vastgesteld en of dit beleid vervolgens doeltreffend en doelmatig wordt uitgevoerd. De antwoorden op deze vraag staan in deze overkoepelende notitie opgetekend, in vergelijkend perspectief.

Deelnemende gemeenten waren:

Assen, Emmen, Den Helder, De Fryske Marren, Veldhoven, Best, Zwolle, Rijssen-Holten, Baarn, Veendam, Wijchen, Tynaarlo, Bernheze, Molenlanden, Apeldoorn, Doetinchem, Bronckhorst en Edam-Volendam. Omdat het onderzoek in **Edam-Volendam** nog niet is afgerond, zijn de resultaten nog niet meegenomen.

Heeft u vragen over deze notitie of bent u benieuwd naar de resultaten in een specifieke gemeente?

Dan kunt u contact opnemen met projectleider

Emilie Stumphius, emilie@necker.nl | 06 - 3334 8914

Toezicht en handhaving op de openbare orde en veiligheid

Een domein in beweging

Het gemeentebestuur is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op openbare orde en veiligheid. In de afgelopen jaren heeft het Rijk steeds meer bevoegdheden bij (bestuursorganen binnen) de gemeente neergelegd. Een tweede belangrijke ontwikkeling is dat de politie een andere rol inneemt op het gebied van handhaving op openbare orde en veiligheid. Met de toename aan bevoegdheden komen ook steeds meer verantwoordelijkheden en taken bij gemeentelijke handhavers te liggen. Door de ontwikkeling van de rol van de gemeente als eerste bestuurslaag wijzigt de manier waarop de maatschappij naar de gemeente kijkt. De verwachtingen die mensen van de gemeente hebben nemen toe. Daarnaast is openbare orde en veiligheid een complex domein met uiteenlopende onderwerpen, van overlast en verloedering tot ondermijning en mensenhandel, die direct aan de burger raken. Veel van de taken worden bovendien uitgevoerd in diverse samenwerkingsverbanden, met politie en justitie maar ook met partners in de zorg.

Zicht op een complex domein

Het is begrijpelijk dat het voor een gemeenteraad lastig is om overzicht en grip te houden op dit complexe domein. Dit onderzoek biedt de individuele gemeenten inzicht in de totstandkoming van het OOV-beleid, de inhoud van dit beleid en de uitvoeringspraktijk van het hieraan verbonden toezicht en handhaving en de wijze waarop dit – op systeemniveau – is ingericht in de deelnemende gemeenten.[1] Hierbij is gekeken naar de samenwerkingspartners, het instrumentarium dat de gemeente ter beschikking heeft en hoe ze die gebruikt. Daarnaast hadden we oog voor de rol van de raad op dit domein: welke initiatieven neemt de raad? En wordt de raad voldoende in positie gebracht om effectief te kunnen (bij)sturen?

OOV in perspectief

In deze overkoepelende notitie nemen wij u mee in de belangrijkste trends, overeenkomsten, verschillen en good practices die uit de onderzoeken naar voren zijn gekomen. Aan de hand daarvan geeft de notitie duiding aan eventuele ontwikkelingen die we in uw gemeente geconstateerd hebben en kunt u vanuit een breder perspectief reflecteren op beleid, uitvoering en de rol van de raad in uw eigen gemeente.

[1] *Het onderzoek laat een aantal zaken buiten beschouwing, waaronder de (controle op) Drank- en Horecawet, brandveiligheid en crisisbeheersing. Hoewel het takenpakket van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) ten dele gericht is op OOV, valt een deel van het VTH-takenpakket, waaronder Wabo en milieu, buiten de kaders van dit onderzoek.*

Welke thema's houden gemeenten bezig?

Gedurende het onderzoek werd duidelijk dat een aantal OOV-thema's in veel gemeenten steevast terugkomen in de prioriteitenlijsten. Wij zien onder meer de volgende thema's bij meerdere deelnemende gemeenten als prioriteit in het veiligheidsbeleid terugkomen:

Ondermijning

Overlast door jongeren

Evenementen

Overlast door honden

Drugscriminaliteit

Kwetsbare personen/ personen met verward gedrag

Zorg en veiligheid

Een thema dat alle gemeenten sinds maart 2020 bezighoudt, is natuurlijk de coronacrisis en het handhaven van de geldende maatregelen. Dit heeft geen plek in de beleidsstukken, maar in de uitvoering des te meer.

Good practice | Thematische expertgroepen

In de gemeente Apeldoorn staat het integraal veiligheidsplan centraal. Binnen dit veiligheidsplan zijn verschillende veiligheidsthema's vastgesteld. Per veiligheidsthema is door de gemeente een uitvoeringsplan en een zogeheten expertgroep opgezet. De expertgroepen zijn verantwoordelijk voor de tussentijdse monitoring van de uitvoeringsplannen: met welke activiteiten dragen we bij aan het behalen van de doelstellingen, en waar is bijsturing nodig?

Elke expertgroep kent een regisseur: een gemeentelijk medewerker die regie voert op dat specifieke thema. Naast de regisseur nemen verschillende gemeentelijke en externe experts deel aan de expertgroep, denk bijvoorbeeld aan operationeel experts van de politie of gemeentelijk jongerenwerkers. Iedere expertgroep komt twee keer of vaker per jaar bijeen om te controleren en te evalueren op de voortgang van de uitvoeringsplannen, maar ook om onderling informatie en ervaringen uit te wisselen. Op deze manier is een effectieve monitoringsstructuur opgezet waarin tijdig kan worden bijgestuurd wanneer nodig en de verschillende actoren tot hun recht komen.

De praktijk vs. het beleid: een wereld van verschil?

Afstand tussen beleid en praktijk

Op het gebied van toezicht en handhaving lopen beleid en praktijk vaak uiteen. Er is in veel gemeenten sprake van melding- of incident-gestuurd werken, waarbij met name reactief op incidenten gehandeld wordt. Handhavers hebben weinig tijd en (daardoor) weinig mogelijkheden om hun werk te plannen op basis van prioriteiten uit het beleid. Andersom geldt het ook: beleidsmedewerkers staan vaak op afstand van wat in de praktijk als urgent wordt ervaren. Hierdoor ontstaat soms het gevoel dat het lang duurt voordat beleidsmatig op maatschappelijke ontwikkelingen wordt gereageerd.

Veranderlijkheid en keuze

Op het gebied van openbare orde en veiligheid is niet alles te voorzien. In een jaar tijd kan er van alles veranderen: ineens is er meer jongerenoverlast of nemen ondermijnende activiteiten toe. Dit is lastig in beleid te vangen. Dat het werk niet volledig te plannen is, betekent echter niet dat sturing en beleid zinloos is. Het beleid brengt namelijk prioritering aan in het takenpakket die is afgestemd op de korte en lange termijn behoeften in de praktijk en van de politiek. Meldingen hoeven niet altijd prioriteit te hebben boven beleid. De scheiding tussen beleid en praktijk heeft daarom niet altijd te maken met de veranderlijkheid van het domein, maar ook met de keuze om de beschikbare capaciteit met voorrang in te zetten om op de dagelijkse incidenten te reageren. Het spanningsveld om (proactief) op beleidsmatige doelen te sturen en het (moeten) reageren op meldingen en incidenten, wordt in de meeste gemeenten gevoeld.

Potentie Big8-cyclus onvoldoende benut...

Het uiteenlopen van de keuzes in beleid en praktijk wordt ook veroorzaakt doordat de potentie van de Big8-cyclus in het gros van de gemeenten (13/17) onvoldoende wordt benut. De Big8-cyclus is een beleidscyclus die in veel gemeenten wordt gebruikt op het gebied van toezicht en handhaving en die bestaat uit een overkoepelend beleid, jaarlijkse uitvoeringsprogramma's en jaarverslagen. De cyclus bouwt een wisselwerking in tussen beleidsvorming, terugkoppeling uit de praktijk en bijsturing.

...door brede prioritering

In veel gemeenten is nog een flinke slag te maken op deze wisselwerking. In de meeste gemeenten zijn de beleidskaders volledig en actueel (11/17), maar wordt een inhoudelijke sturing en terugkoppeling niet waargemaakt. Ten eerste zijn de prioriteiten in het beleid vaak te breed of te talrijk om daadwerkelijk richting te geven aan de praktijk. Het is niet ongebruikelijk dat er 10 tot 15 prioriteiten zijn in het beleid die niet uitgewerkt worden, terwijl er weinig capaciteit beschikbaar is. De lijst van prioriteiten vraagt dan eigenlijk nog om een extra prioritering: gegeven het feit dat de gemeente op al deze terreinen wil handhaven, hoe richten we de handhaving dan in?

...en door onvoldoende koppeling

Ten tweede sluiten de verschillende onderdelen van de Big8-cylcus onvoldoende op elkaar aan. Keuzes die zijn gemaakt in de uitvoeringsprogramma's volgen niet één op één uit de doelen uit het overkoepelend beleid, jaarverslagen bevatten geen evaluatie van de gestelde beleidsdoelen en aanbevelingen uit de evaluaties worden niet overgenomen (13/17). Dit belemmert een

beleidsgestuurde uitvoering, een goede afstemming en sturing en leidt tot onvoldoende verantwoording. En dat is jammer: zonde van de tijd en moeite die het kost om beleid op te stellen en daarnaast is het lastig voor volksvertegenwoordigers om effectief te sturen op dit domein.

Tip | Benut registratie om vooruit te kijken

Een goed registratiesysteem kan een tool zijn om de werelden van beleid en praktijk dichter bij elkaar te brengen. Ten eerste kan zo'n systeem bijdragen aan het plannen van toezichthoudende activiteiten op grond van (beleids)prioriteiten en het monitoren van de uitvoering van het geplande toezicht. Goed inzicht in de resultaten kan vervolgens helpen om beleid (verder) te vormen of bij te stellen op een manier die een stevige basis heeft in de praktijk. In een aantal gemeenten ontbreekt het nog aan een goed managementinformatiesysteem (7/17). In de meeste gemeenten wordt de handhavingsinzet wel geregistreerd, maar de informatie is meestal onvoldoende of te gefragmenteerd om eenvoudig te kunnen beoordelen hoe vaak en welke overtredingen worden geconstateerd ten opzichte van de uitgevoerde toezichthoudende activiteiten, of er sprake is van herhaling van overtredingen, van samenhang tussen overtredingen en wat het resultaat is van controles en bestuurlijke sancties. Dat informele afdoening door handhavers vaak niet wordt geregistreerd draagt hier niet aan bij.

Good practice | Benutten kennis van boa's

In de gemeente Rijssen-Holten sluiten het VTH-beleid en de praktijk goed op elkaar aan. Het VTH-uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks opgesteld door een boa, in samenwerking met enkele beleidsmedewerkers.

"Het is belangrijk dat uitvoeringsprogramma's en het beleid aansluiten bij de behoefte in de praktijk. En die behoefte is het beste op te halen bij mensen die daadwerkelijk in deze praktijk werken. Geen gebruik van de kennis van de boa's, is verloren kennis", aldus een medewerker uit Rijssen-Holten. De boa maakt ook gebruik van andere bronnen, aangedragen aandachtsgebieden van de teams veiligheid en sociaal domein en de politie.

Op basis van het concept van de boa en de aanwezige capaciteit, brengen portefeuillehouder en leidinggevende een prioritering aan. Door de boa's deelgenoot te maken van de beleidsvorming wordt er niet alleen een brug geslagen tussen papier en praktijk: "er ontstaat wederzijds begrip tussen de uitvoering en de binnenwereld van het gemeentehuis", geeft de medewerker aan.

Capaciteit: van ervaren tekort naar effectieve inzet

Tekort door achtergebleven capaciteit of door veelheid aan prioriteiten

In veel gemeenten wordt de bestaande capaciteit voor toezicht en handhaving op OOV als te weinig ervaren (11/17). Voor dit ervaren tekort kunnen globaal twee verklaringen worden gegeven. In de eerste plaats is het tekort aan capaciteit in gemeenten in de loop der jaren ontstaan, doordat de capaciteit niet proportioneel met de (gevoelde) opgave is meegegroeid. De geleidelijke toename van taken en bevoegdheden van gemeenten op het gebied van OOV en in een aantal gemeenten ook een (schijnbare) toename van het aantal overtredingen en misdrijven op OOV-gebied, gaan in dit geval niet gepaard met een toename van de capaciteit.

Een tweede verklaring hangt samen met een teveel aan prioriteiten en actiepunten. Zo maken gemeenten het zichzelf moeilijk om het beleid op een overzichtelijke en controleerbare wijze uit te voeren. In de praktijk is het niet mogelijk om alle oov-problematiek op te pakken.

Het doorbreken van die benarde positie waar een aantal gemeenten zich in bevindt en het gevoel achter de feiten aan te lopen, is alleen mogelijk wanneer haalbare prioritering plaatsvindt, concrete doelstellingen worden gesteld en de benodigde capaciteit wordt bepaald.

BOA-capaciteit en inwoneraantal in deelnemende gemeenten

Gemeente	Inwoners	FTE
Baarn	24 868	3
Veendam	27 384	2
Best	29 988	3
Bernheze	31 240	2
Tynaarlo	33 887	3 (+ inhuur)
Bronckhorst	36 055	3
Rijssen-Holten	38 177	3,5 (+ speciale eenheid buitengebied)
Wijchen	41 110	4
Molenlanden	43 909	(alleen inhuur)
Veldhoven	45 466	4
DFM	51 564	3
Den Helder	56 297	13
Doetinchem	58 005	7
Assen	68 599	4,5
Emmen	107 048	12
Zwolle	128 843	2 (+inhuur van 11 FTE)
Apeldoorn	163 818	7,7

In de tabel wordt weergegeven hoe de bestaande capaciteit op het gebied van toezicht en handhaving verschilt tussen de deelnemende gemeenten. Opvallend is dat de beschikbare capaciteit niet alleen verschilt wanneer het inwoneraantal uiteenloopt, maar dat er ook verschillen bestaan tussen gemeenten met een vergelijkbaar aantal inwoners.

Organisatiebreed tekort

Het ervaren capaciteitstekort in gemeenten beperkt zich niet alleen tot het aantal boa's, maar geldt vaak ook voor beleidsmedewerkers en -adviseurs. In sommige gemeenten is het aantal medewerkers relatief laag ten opzichte van wat je op basis van het inwoneraantal zou verwachten. De gevolgen van het capaciteitstekort kunnen soms groot zijn. Op sommige plekken zien de onderzoekers bijvoorbeeld dat bestaand beleid jarenlang niet kan worden geactualiseerd, terwijl dat wel nodig is. Elders hebben beleidsmedewerkers door het capaciteitsgebrek geen tijd en ruimte om alle handhavingszaken juridische opvolging te geven. Hierdoor bestaat onder meer het gevaar dat willekeur ontstaat in de manier waarop zaken worden behandeld. Een kanttekening is dat de benodigde capaciteit ook afhangt van de wijze waarop de politie haar capaciteit inzet.

Tip | Capaciteit slim inzetten

Hoe zorg je nu voor een effectieve inzet van capaciteit, ook als die capaciteit beperkt is? Het stellen van heldere, concrete en meetbare doelen op basis waarvan cijfermatig verantwoording kan worden afgelegd is een belangrijk begin. In een aantal gemeenten wordt capaciteitsinzet in de handhavingsprogramma's verdeeld over de verschillende thema's, afhankelijk van wat er volgens de doelstelling nodig is. Natuurlijk kun je niet alles in het voren plannen, maar je kunt als organisatie/bestuur/raad met elkaar afspreken binnen welke marges kan worden afgeweken van wat je van tevoren plant. Bij afwijkingen kan vervolgens worden aangegeven wat de reden daarvan was. Dat kan input vormen bij het bijstellen van het beleid en de planning van de inzet of eventueel van de beschikbare capaciteit.

Samen handhaven: boa's en agenten

Een goede samenwerking tussen boa en politie is niet altijd vanzelfsprekend. Zo is de scheiding tussen taken soms niet duidelijk. Hierdoor worden in een aantal gemeenten onderlinge verwachtingen niet waargemaakt, kan er werk blijven liggen en wordt er soms zelfs werk dubbel gedaan. Daarnaast staan belemmeringen in informatiedeling een goede samenwerking in de weg. Toch wordt in het merendeel van de deelnemende gemeenten de samenwerking tussen gemeente

en politie door zowel de gemeente als de politie wél als zonder meer goed ervaren (12/17). Over het algemeen kennen en erkennen de partijen de meerwaarde en expertise van de ander. Daarnaast zagen we allerlei manieren waarop politie en boa op eigen initiatief de samenwerking versterken, zoals door gezamenlijke briefings, het onderling uitwisselen van contactgegevens of in gemixte koppels van boa en politie rondes maken. Ook werd verschillende malen opgemerkt dat de samenwerking is verbeterd tijdens de coronacrisis.

Tip | Bijdragen aan een optimale samenwerking

Boa en politie verbeteren vaak op eigen initiatief op de werkvloer de samenwerking. Bestuur en organisatie kunnen ook een steentje bijdragen aan een goede samenwerking door de juiste omstandigheden te creëren:

- Creëer bewustwording over de (verschillen in) expertise en bevoegdheden van de boa en de politie, zowel op de werkvloer als op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Dit legt een onmisbare basis om het meeste uit de samenwerking te halen.
- Baken de taken af. Uit ons onderzoek blijkt dat de rolverdeling tussen boa en politie niet altijd duidelijk is. De gemeentelijke organisatie kan een belangrijke rol spelen in het vaststellen van heldere afspraken.
- Draag zorg voor een goede informatie-uitwisseling. Regelmatig staat een gebrek aan goede en structurele informatie-uitwisseling optimale samenwerking in de weg. De gemeente kan een rol spelen in het stroomlijnen van de informatievoorziening, door bijvoorbeeld structurele overleggen tussen relevante handhavingspartners in het leven te roepen.

Good practice | Vaste briefings tussen politie en boa's

In de gemeente Tynaarlo zijn de lijntjes tussen de boa's en de politie kort. Dat is niet altijd zo geweest. Een paar jaar geleden werd er een tekort ervaren in de onderlinge uitwisseling van informatie. Daarom werd besloten om voortaan drie keer per week vaste briefings tussen de boa's en de wijkagenten te organiseren. Tijdens die briefings kan gemakkelijk en effectief informatie worden gedeeld, en op basis daarvan actiepunten opgesteld worden. Op deze manier weten de partners al snel in welke fase de verschillende cases zich bevinden en wie welke actiepunten oppakt. In de loop der tijd is hierdoor een prettige en nauwe samenwerking ontstaan, gekenmerkt door regelmatig informeel contact.

Inzet van het instrumentarium

Sturingsinformatie meestal ontoereikend

In verreweg de meeste gemeenten bleek het lastig om kwantitatieve informatie aan te reiken over de inzet van instrumenten. Er wordt gebruikgemaakt van systemen die niet gekoppeld zijn, registraties worden überhaupt niet bijgehouden of verschillende afdelingen gebruiken verschillende methodieken. Vergelijken is daarmee niet mogelijk gebleken.

Zoeken naar oplossingen waar het kan, optreden waar het moet

In het merendeel van de gemeenten is expliciet oog voor een onderscheid tussen "informeel" preventief optreden en formeel repressief optreden. Het informeel preventief optreden bestaat vaak uit het zoeken naar oplossingen zonder direct op formele wijze repressief op te treden. Vaak wordt aangegeven dat de menselijke maat in het optreden en de eigen cultuur van de gemeente belangrijk zijn. De gemeenten hebben over het algemeen een voorkeur voor preventief optreden, maar treden repressief op waar het moet.
Dit onderscheid in optreden en de voorkeur voor preventie zien we in heel de organisatie terug: zowel op de werkvloer bij boa's, als bij beleidsmedewerkers als op bestuurlijk niveau.

Vaak geen bewuste keuze over de inzet van instrumenten

Wanneer repressief wordt opgetreden kan in beginsel worden gekozen voor het optreden met herstelsancties als de last onder bestuursdwang of last onder dwangsom of met straffen. Bij herstellend handelen is de interventie gericht op het beëindigen van een overtreding en/of het voorkomen van verdere overtreding(en). Bij punitief of straffend optreden is de interventie gericht op straffen.

Bij veel gemeenten zagen de onderzoekers dat na (of in plaats van) de informele oplossing opmerkelijk vaker straffend wordt opgetreden dan herstellend. Bij het straffend optreden wordt overwegend strafrechtelijk opgetreden door boa's en politie (het geven van bekeuringen). Zelden is er sprake van een bewuste beleidsmatige (bestuurlijke) keuze over de inzet van het soort instrument. We merken hierbij op dat de gemeente niet de bevoegdheid heeft om te kiezen of al dan niet strafrechtelijk wordt opgetreden. Dit is een keuze die bij justitie (en politie) ligt of onder hun verantwoordelijkheid wordt gemaakt. Als de boa's strafrechtelijk optreden, valt dat ook buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Een bestuurlijke rapportage als aanleiding om op te treden

Vaak is een bestuurlijke rapportage van de politie aan de gemeente de aanleiding om op te treden. Een goede samenwerking is daarbij dus heel belangrijk. In beginsel wordt op iedere bestuurlijke rapportage gereageerd en wordt besluitvorming teruggekoppeld aan de politie. Wel kregen we signalen dat het soms wat lang duurt voordat de bestuurlijke rapportage door de politie wordt aangeleverd. Anderzijds hoorden we ook vanuit de politie dat het soms wat lang duurt voordat op een bestuurlijke rapportage wordt gereageerd. Dit neemt echter nergens structurele vormen aan.

Daadkrachtig optreden: het sluiten van drugspanden

Artikel 13b van de Opiumwet geeft de burgemeester de bevoegdheid om woningen en andere gebouwen of gedeelten te sluiten als daar drugs worden geproduceerd of worden verhandeld. De burgemeester kan hiervoor gebruikmaken van last onder bestuursdwang of last onder dwangsom.[2] Nagenoeg alle burgemeesters hebben een sterke voorkeur voor de last onder bestuursdwang, oftewel de sluiting van "drugspanden". Aan de keuze van dit instrument ligt vaak een bewuste (bestuurlijke) afweging ten grondslag. Deze wordt vaak expliciet genoemd in het Damoclesbeleid.[3]

De burgemeesters zijn vaak bereid om snel door te pakken en gebouwen te sluiten. Een belangrijk doel van de sluiting is om het pand uit het criminele circuit te halen. Daarnaast heeft sluiting een bijkomend afschrikkend effect richting daders. Veel burgemeesters geven aan dat zij vanuit de gemeenschap positieve reacties krijgen op sluitingen. Bij het sluiten van panden houden de meeste gemeenten uitdrukkelijk rekening met de gevolgen voor bewoners en komen hen tegemoet wanneer er bijzondere of verzachtende omstandigheden zijn.

Burgemeesters maken terughoudend gebruik van 'noodbevoegdheden'

Vanuit de Gemeentewet kan de gemeenteraad bevoegdheden aan de burgemeester geven. Gedacht kan worden aan het noodbevel en de noodverordening, maar ook aan bevoegdheden waar niet direct sprake hoeft zijn van "noodtoestanden", zoals cameratoezicht (artikel 151c Gemeentewet) en optreden bij woonoverlast (artikel 151d Gemeentewet). Vrijwel alle gemeenteraden hebben de burgemeesters deze bevoegdheden gegeven. Over het algemeen lijkt hier overigens geen bewuste politieke keuze aan ten grondslag te liggen.

[2] *Bij een last onder bestuursdwang wordt een gebouw feitelijk gesloten. Bij een last onder dwangsom verbeurt de overtreder een dwangsom als een overtreding niet eindigt of zich weer voordoet.*

[3] *Beleidsregels over het gebruik van de bevoegdheid die artikel 13b Opiumwet biedt.*

De burgemeesters geven aan dat zij heel terughoudend zijn met het inzetten van deze bevoegdheden. De algemene tendens is dat deze instrumenten pas als laatste redmiddel worden ingezet.

Jurist Hans Vooren (BHBW) beschrijft welke veranderingen er optreden rondom de rolneming door burgemeesters:

'De wetgever heeft de burgemeester de laatste jaren verschillende nieuwe bevoegdheden en daarmee verantwoordelijkheden gegeven. Dit doet zich met name voor in de rol van de burgemeester als "bewaker van de openbare orde". Burgemeesters zijn zich bewust van deze nieuwe bevoegdheden maar geven over het algemeen aan dat dit hun rol als " burgervader" of " burgermoeder" niet aantast.

Burgemeesters zien zich ook niet als "sheriff". Wel ervaren zij in het algemeen een druk die hiermee vanuit het Rijk op hen gelegd wordt, zonder dat altijd de middelen aanwezig zijn om de nieuwe bevoegdheden en verantwoordelijkheden op een verantwoordelijke wijze in te vullen. Wel wordt over het algemeen steun en begrip van de gemeenteraad ervaren. Een zo open mogelijke communicatie met de gemeenteraad wordt als belangrijke factor aangegeven. Hoewel het vakgebied Openbare orde en veiligheid vanuit privacy- en opsporingsbelangen beperkingen in de mogelijke communicatie met zich meebrengt wordt dit niet als onoverkomelijk voor een goede communicatie ervaren. Over het algemeen hebben gemeenteraden begrip voor deze beperkingen.'

Informatievoorziening aan de raad: informeren en betrekken

De gemeenteraad heeft diverse instrumenten om te sturen en controleren op toezicht en handhaving op . De raad stelt bijvoorbeeld beleid vast, kan moties indienen en verordeningen zoals de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) vaststellen.

Om als raad goed te kunnen controleren en (bij) te sturen, is een goede informatievoorziening vanuit het college essentieel. Een informatievoorziening die zowel informeert als betrekt. Deze informeert de raad door inzicht te geven in de belangrijkste ontwikkelingen en in de voortgang rondom gestelde doelen. Goede informatievoorziening kan tevens een aanmoedigend effect hebben op de betrokkenheid van de raad, doordat het thema meer gaat leven in de raad.
Welke vormen van informatievoorziening kwamen wij tegen in de deelnemende gemeenten? En welke doelen dienen de verschillende vormen? We nemen u mee in de verschillende vormen van informatievoorziening die wij tegenkwamen.

De Basis

Doel | zicht op belangrijke ontwikkelingen en voortgang
De raad wordt op vaste momenten via jaarverslagen, jaarprogramma's en zijdelings in de begrotingscyclus schriftelijk geïnformeerd over de voortgang en aanpak op het gebied van oov. Op het vlak van VTH worden de kernmomenten in de Big8-cyclus hiervoor benut (13/17 gemeenten voldoen hier alle aan). Op het gebied van veiligheid is er minder structuur; de raad wordt vaker mondeling geïnformeerd. Gemeenten vullen de basis aan met raadsinformatiebrieven.

Informatiebijeenkomsten

Doel | zicht op belangrijke ontwikkelingen en voortgang, betrokkenheid stimuleren

13 gemeenten maken gebruik van informatiebijeenkomsten. In deze bijeenkomsten wordt de raad geïnformeerd over de voortgang op het vlak oov. De bijeenkomsten vinden veelal plaats op vaste momenten; bijvoorbeeld bij het aanbieden van een jaarverslag of nieuw veiligheidsprogramma. Het voordeel ten opzichte van schriftelijke informatie? De raad krijgt meer kennis van het onderwerp en kan direct aanvullende of verduidelijkende vragen stellen.

Themabijeenkomsten

Doel | een (urgent) thema onder de aandacht brengen, betrokkenheid stimuleren

Soms verdient een thema extra aandacht of vraagt het om specifieke acties vanuit de raad. In dit geval maken gemeenten vaak gebruik van themabijeenkomsten.

Bij deze themabijeenkomsten nemen veiligheidspartners, zoals de politie, vaak het woord.

In veel gemeenten zijn themabijeenkomsten over ondermijning gehouden (12/17). De bijeenkomsten verschillen in vorm: van traditionele presentatie tot een bezoek aan een gesimuleerd drugslab.

Dag meelopen

Doel | beeld van uitvoering, betrokkenheid stimuleren

In een aantal gemeenten hebben raadsleden de mogelijkheid gekregen om een dag met een boa mee te lopen. (6/17). Het blijkt een mooie manier om de raad een beeld te geven van de uitvoering en om het urgentieniveau bij de raad over eventuele knelpunten te verhogen.

Besloten kring

Doel | zicht op belangrijke ontwikkelingen en voortgang, betrokkenheid stimuleren

Vanwege het gevoelige karakter van informatie over OOV kan informatie soms niet openbaar gemaakt worden. Hierdoor is informatiedeling met de raad soms lastig. Een aantal gemeenten (9/17) lost dit op door de vertrouwelijke informatie in besloten kring te delen. Dit gebeurt veelal tussen de portefeuillehouder en een groep raadsleden (bijvoorbeeld het presidium, de fractievoorzitters of het seniorenconvent). Zo blijft de gevoelige informatie uit de openbaarheid.

Gemeenten die dit instrument gebruiken zijn hierover positief. Wel is het zaak om als raad zorg te dragen dat de hele raad in elk geval op hoofdlijnen op de hoogte is van wat er speelt in het OOV-domein.

Actief op zoek

Doel | missende informatie(voorziening) vergaren

De raad kan actief op zoek naar informatie via schriftelijke vragen of door het college te wijzen op de informatieplicht wanneer de informatie onvoldoende is (17/17).

De mate waarin dit instrument wordt ingezet, verschilt sterk per gemeente. Ook de informatie die de raad zoekt, verschilt. Sommige gemeenteraden vragen vooral naar onderwerpen waar veel publieke aandacht voor is, zoals ondermijning en lachgas. In andere gemeenten heeft de raad veel aandacht voor oov en worden vragen gesteld die betrekking hebben op alledaagse ergernissen in de gemeente.

Goeman Borgesiuslaan 77
3515 ET Utrecht | 030 233 4131
info@necker.nl | www.necker.nl

Necker van Naem